

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α	
Ἡ πέψις ἀρχίζει ἀπὸ τὸ στόμα	Dr. P. Corolison 14
Ἀτομικὸ ἀεροπλάνο	R. Keller 18
Τὰ ἐπαναστατημένα κύτταρα κρατοῦν τὸ μυστικὸ τοῦ τοῦ καρτίνου	G. Duhamel 23
Ὁ Σταυρὸς τοῦ Ἰησοῦ	Don Wharton 30
Τὰ χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης	F. Winwar 33
Ντ' Ἀννούντιο, ὁ τρολλὸς ἐρωτευμένος	D. Woodbury 37
Τὸ μαγικὸ κουτί τοῦ δρος Γκάιγκερ	Y. D'Ars 48
Τὸ κρεβάτι διὰ μέσου τῶν αἰώνων	Gordon Nicoll 51
Τὸ Δακτυλίδι (διήγημα)	G. Sava 56
Εἰμαι αἰσθητικὸς χειροῦργος	N. Μάτσας 61
Ἡ πλάτη τοῦ ἀρνιοῦ	W. Saroyan 65
Ὁ Γυρισμὸς	Von Koenigswald 68
Στὰ ἴχνη τοῦ προϊστορικοῦ ἀνθρώπου	M. Στασινοπούλος 73
Τὸ πνεῦμα τῆς λίμνης	» 81
Τὸ ρολόγι, παιγνίδι μετὰ τὸ χρόνον	Δ. Α. Σ. 84
Ἐστιάσαμεν τὸν Κύριον (διήγημα)	» 90
Μὴ θυμῶνεις	K. Α. Ρ. 92
Ἐπιστροφή στὸ λίκνον	H. Isserstedt 97
Κυνήγησα τὰ λουλουδία τοῦ θανάτου	D. Ceis 103
Πῶς νὰ ἀναπνέετε	

Σταυρόλεξο σελ. 9. Ἔχετε δυνατό μάτι; (Κουίξ) σελ. 36. Τί ἐννοεῖτε ὅταν λέτε; σελ. 50. Ποιὸς θὰ βοῇ τὰ περισσότερα; σελ. 102. Σκάκι σελ. 108.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ

«Τὸ Πιάτο τοῦ Γάμου»
(συνέχεια) τῆς Οὐίντα

«Πατέρας καὶ Γιὸς»
τοῦ Κνουτ Χάμσουν

Τὸ ἐξώφυλλό μας:
Ἡ Γκρέης Κέλλυ: Τὸ ἄστρο ποὺ λάμπει στὸ θρόνον τοῦ Μονακό.
Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσίς ἄρθρων καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἄδεια τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

«Ἐκλογὴ»

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1
Δ' ντῆς Τυπογραφείου: Κ. Ι. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Ἀλδου Μανουτίου 18
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 57.081

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

Ἐσωτ.	Ἐτησ.	72	Ἐξωτ.	Ἐτησ.	\$ 4.40
Ἐσωτ.	Ἐξάμ.	38	Ἐξωτ.	Ἐτησ.	£ 1.16.0

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΑΪΟΥ

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

ΘΕΑΤΡΑ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ

Αγ. Κωνσταντίνου

Τηλ.: 53.241

«Ο Ξρωτάς

4 συνταγματαρχών»

του Π. Ουσίνωφ

Μετάφρασις: Δ. Κωνσταντινίδη.

Σκηνοθεσία: Αλ. Σολωμού.

Σκηνογραφία και ένδυμα: Γ. Βακαλό.

Πάζουν: Μ. Αρώνη, Α. Κατσέλη, Δ. Διαμαντίδου, Π. Παπαδάκη, Β. Διαμαντόπουλος, Αλ. Αλεξανδράκης, Τ. Μαλλιαγρός, Π. Ζερβός, Α. Βλαχόπουλος, Α. Φίλιππιδης.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΕΧΝΗΣ

Κάτωθι κινηματογράφου

«Ο ΡΦΕΥΣ»

«Αγνουστιάτικο φεγγάρι»

Κωμωδία του Τζών Πάτρικ

Μετάφρασις: Στ. Σπηλιωτοπούλου.

Σκηνοθεσία: Κ. Κούν.

Πάζουν: Ε. Σώκου, Κωνσταντίνου, Χατζημάρκος, Μπάλλας, Λαζάνης, Μπάκας.

ΑΘΗΝΩΝ

Γιάν Σμάτς 10

Τηλ.: 35.524

«Ένας βλάκας και μισός»

ΜΟΥΣΟΥΡΗ

Πλατ. Αγ. Γεωργίου Καρύτση

Τηλ.: 36.064

«Νυκτερινή επίσκεψις»

του Β. Γέγκερ

Μετάφρασις: Αλ. Σολωμού.

Σκηνοθεσία: Κ. Μουσούρη.

Σκηνογραφία: Μ. Αγγελόπουλου.

Πάζουν: Ε. Λαμπέτη, Μ. Λαμπρινού, Κ. Ρέππα, Κ. Μουσούρης, Δ. Χόρν, Ζ. Τσαπέλης, Σ. Ξενίδης, Α. Μάτσας.

ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

Πανεπιστημίου 48

Τηλ.: 614.594

«Η Βασίλισσα και οι επαναστάτες»

του Οδγκο Μπέτι

Μετάφρασις: Μ. Πλωρίτη.

Σκηνοθεσία: Δ. Μυράτ.

Πάζουν: Βούλα Ζουμπουλάκη, Δ. Μυράτ, Χρ. Τσαγανέας, Λάμπρος Κωνσταντάρας και η Ελένη Χατζηαργύρη.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ίπποκράτους 7

Τηλ.: 614.454

«Κορίτσι για όλες τις δουλειές»

Κωμωδία του Όττο Σθάρτς

Πάζουν: Γ. Αργυροπούλου, Μ. Λαλούπουλου, Ρ. Λάσκαρη, Α. Αβδής, Δ. Σταρένιος, Γ. Βρασιλειάνοπουλος.

ΑΛΕΚΤΩΡ.

Από το 1935
γενεά ολοκληρή μεγαλώνει
μέ το παστεριωμένο νωπό
γάλα του τόπου της

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.

ΚΥΒΕΛΗΣ

Πλατ. Συντάγματος

Τηλ.: 34.491

«*Η Λούσυ*

και τὰ κορόιδα της»

Όπερέττα του Σακελλαρίδη
Παίζουν: Άννα και Μαρία Καλουτᾶ,
Ν. Σταυρίδης, Μ. Μοσχονᾶ, Φ. Ντά-
βου, Μηλιάδης, Χρυσόχοος και ὁ Κ.
Κατζίρηστος.

Έκαστην Παρασκευήν 5—7

Γ. Δρόση

«*Διονύσιος Σολωμός*»

Έκαστην Κυριακὴν 11—1

Διάφορες κωμωδίες

ΑΚΡΟΠΟΛ

Ίπποκράτους 9

Τηλ.: 22.332

«*Άσπρο, μαύρο και ξερὸ*»

τῶν Ἀσημακοπούλου — Σπυροπούλου
— Παπαδούκα

Μουσική: Μ. Πλέσσα.

Σκηνογραφίες — Κοστούμια: Γ. Ἀ-
νιμογιάννη.

Χορογραφίες: Μ. Καστρινοῦ.

Παίζουν: Β. Αὔλωνιτης, Ρ. Βλάχο-
πούλου, Σ. Βρανᾶ, Ν. Σκιαδᾶ, Ὁρ.
Μακρῆς, Κυρ. Μαυρέας, Παμέλα, Μ.
Καστρινός, Χρ. Ζώκα, Π. Ἀλθεα.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΑΡΝΑΣ ΣΟΥ

9 Μαΐου: 9.30: Ρεσιτάλ πιάνου κ.
Τζ. Πρωτοπαπᾶ.10 Μαΐου: Συναυλία τῆς χορωδίας
Ἀγίου Γεωργίου Καρύτη ὑπὲρ ἀνακα-
νίσσεως τοῦ Ναοῦ.11 Μαΐου: Ἐπίδειξις τῆς τάξεως μου-
σικῆς δωματίου τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Ἑ-
θνικοῦ Ὁδείου κ. Σ. Βασιλειάδη.12 Μαΐου: Συναυλία τοῦ Κουαρτέ-
του Ἐγχόρδων Τυφλῶν Μουσικῶν.13 Μαΐου: Ἐπίδειξις τῆς Σχολῆς
Δανάης.14 Μαΐου: Ἐπίδειξις τῆς τάξεως τρα-
γουδιοῦ τοῦ καθηγητοῦ κ. Γκαστὸν Ντε-
πόλλα.15 Μαΐου: Ρεσιτάλ πιάνου κ. Λέλας
Κατσάμπαση.16 Μαΐου: Ἑλληνογαλλικός. Ρεσιτάλ
πιάνου κ. Μαχαίριτσα.9.30: Ρεσιτάλ τραγουδιοῦ τοῦ κ. Μ.
Μωραΐτου.17 Μαΐου: 9.30: Ρεσιτάλ πιάνου δε-
σποινίδος Βαλαχῆ.18 Μαΐου: 9.30: Συναυλία διοργα-
νουμένη ἀπὸ τὸν Σύλλογο Ἀναπήρων
Ἀξιωματικῶν.19 Μαΐου: Ἐπίδειξις τραγουδιοῦ τῆς
τάξεως τῆς καθηγητρίας τοῦ Ἑθνικοῦ
Ὁδείου κ. Γεννάδη.20 Μαΐου: Ἐπίδειξις πιάνου τῆς τά-
ξεως τοῦ κ. Καλανιζάκου.9.30: Ρεσιτάλ τραγουδιοῦ τοῦ κ. Δα-
μασιώτη.22 Μαΐου: Ἐπίδειξις Σχολῆς Γεωρ-
γοπούλου.23 Μαΐου: Ἑλληνογαλλικός Σύνδε-
σμος. Ρεσιτάλ βιολιοῦ τοῦ κ. Βολωνί-
νη. Στὸ πιάνο συνοδεύει ὁ κ. Κυδωνι-
άκης.24 Μαΐου: Ἐπίδειξις τῆς Σχολῆς
Καρατζᾶ.25 Μαΐου: Ρεσιτάλ τραγουδιοῦ τοῦ
κ. Γλατζῆ.26 Μαΐου: Ἐπίδειξις τῆς σχολῆς
τραγουδιοῦ τῆς καθηγητρίας κ. Καλφο-
πούλου.27 Μαΐου: Ἐξετάσεις Ὁδείου Νέας
Σμύρνης.6 μ.μ.: Ἐπίδειξις τῆς σχολῆς τρα-
γουδιοῦ κ. Κ. Βλάχου.28 Μαΐου: Μελοδραματικὴ συναυλία
διοργανουμένη ἀπὸ τὸ Ἑθνικὸ Ὁδεῖο.29 Μαΐου: Ἐπίδειξις τραγουδιοῦ τῆς
σχολῆς τῆς καθηγητρίας τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ Ὁδείου κ. Βελλεργῆ.30 Μαΐου: Ἑλληνογαλλικός Σύνδε-
σμος. Ρεσιτάλ πιάνου τῆς κ. Χαίρογι-
ώργου—Σιγᾶρα.31 Μαΐου: Ἐπίδειξις τραγουδιοῦ τῆς
τάξεως τῆς καθηγητρίας τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ Ὁδείου κ. Φραγκιᾶ—Σηλιοπού-
λου.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΑΡΝΑΣ ΣΟΥ

9 Μαΐου: Ἑλληνογαλλικός Σύνδε-
σμος. Διάλεξις τοῦ κ. Παράσχου με
θέμα: «Τὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ Ζάν Μο-

"ΑΛΕΚΤΩΡ,,

Ὁδο δογματόχορη κι' ἂν εἶδ' ἔζε

μὴν παραλείπετε ποτὲ τὸν καθημερινὸ καθαρισμὸ τῆς ἐπιδερμίδος σας.

• Τὰ καλλυντικά, οἱ ἐκκρίσεις τοῦ δέρματος, οἱ σκόνες ἀπὸ τῆς δουλειᾶς τοῦ σπιτιοῦ ἢ ἀπὸ τὴν κίνησι τοῦ δρόμου, σχηματίζουν ἓνα μῆγμα, ποῦ φράζει τοὺς πόρους, ἐμποδίζει τὴν «διανοή» τῆς ἐπιδερμίδος καὶ συντελεῖ στὸν γρήγορο μαρasmus τῆς.

• Γι' αὐτὸ, ἰδίως τὸ βράδυ πρὸ τοῦ ὕπνου, ἐπιβάλλεται ὁ καθαρισμὸς τοῦ προσώπου σας μετὰ τὸ ἀγνὸ ΓΑΛΑΚΤΩΜΑ ΝΤΕΜΑΚΙΓΙΑΝ "ΜΕΛΠΑΝ,,. Ἐτσι ἀποφεύγετε τὸ σαπουνίσμα, ποῦ ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ θλάψῃ ἀνεπανόρθωτα τὴν ἐπιδερμίδα σας. Μετὰ τὸν καθαρισμὸ χρησιμοποιοῦτε κρέμα Λανολίνη Μελπᾶν ὡς τροφὴ τοῦ δέρματος

ΜΕΛΠΑΝ

Ὁ φύλαξ ἄγγελος τῆς ὁμορφίας σας

ρεάς». Αποσπάσματα από έργα του θα απαγγείλη ο κ. Κωτσόπουλος.

17 Μαΐου: Διάλεξις του καθηγητού κ. Μαρτιοπούλου, διοργανουμένη από τον Έλληνογαλλικό Σύνδεσμο.

18 Μαΐου: Διάλεξις διοργανουμένη από την Σχολή Βιομηχανικών Σπου-

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΑΡΝΑΣ ΣΟΥ

7 Μαΐου: Έγκαίνια Έκθέσεως ζωγραφικής κ. Ναυσικάς Μουσούρη.

8 Μαΐου: Έγκαίνια Έκθέσεως ζωγραφικής κ. Ν. Μαγιάση.

9 Μαΐου: Έγκαίνια Έκθέσεως ζωγραφικής κ. Τερνίδου-Γιαννοπούλου.

27 Μαΐου: Έγκαίνια Έκθέσεως ζωγραφικής Έργοχειρών τμήματος φυσιοθεραπείας Δημ. Ψυχιατρείου.

ΑΙΘΟΥΣΑ ΖΑΧΑΡΙΟΥ

Διαρκής Έκθεση Έλλήνων ζωγράφων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Τετάρτη 2 Μαΐου: Όμιλία του κ. Μαργκίδη με θέμα «Ο έρασιτεχνισμός και οι φωτογραφικοί διαγωνισμοί και εκθέσεις».

Παρασκευή 4 Μαΐου: Όμιλία του κ. Παροπαντάκη με θέμα «Τά φίλτρα και ο ρόλος τους στην άσπρη και μαύρη και την έγχρωμη φωτογραφία».

Τετάρτη 9 Μαΐου: Όμιλία του κ. Μυλώφ με θέμα «Η λεζάντα στην φωτογραφία».

Παρασκευή 11 Μαΐου: Όμιλία του κ. Πατριδίου με θέμα «Πορτραίτο».

Κυριακή 13 Μαΐου: Φωτογραφικός περίπατος σε τόπους που θα διαλέξουν τα αρχάρια μέλη για πρακτική τους εξάσκηση με καθοδηγητή τον κ. Κυριαζή.

Δευτέρα 14 Μαΐου: Κριτική φωτογραφιών «Άσπρο — Μαύρο» από τον κ. Χαρσιτάδη.

Τετάρτη 16 Μαΐου: Όμιλία του κ. Μοκκίη με θέμα «Οι κινηματογραφικές μηχανές και ο έρασιτεχνισμός».

Παρασκευή 18 Μαΐου: Όμιλία του κ. Γαζάδη με θέμα «Μιά ματιά στο Ένα μοντέρνο κινηματογραφικό στούντιο».

Δευτέρα 21 Μαΐου: Πειραματική άσκησης νυκτερινής λήψεως έσωτερικών θεμάτων με καθοδηγητές τους κ.κ. Εύαγγελίδη και Χρυσόχορν.

Τετάρτη 23 Μαΐου: Όμιλία του κ. Βεζή με θέμα: «Υπαίθρο και φωτογραφία».

Παρασκευή 25 Μαΐου: Όμιλία του κ. Παπαχελά με θέμα «Τουριστική φωτογραφία».

Μάθετε τὰ ΑΓΓΛΙΚΑ ὅπως τὰ μιλοῦν στὴν Ἀγγλία

γρήγορα, εὐκόλα, τέλεια με τὸ

LINGUAPHONE

ΓΑΛΛΙΚΑ
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ
ΙΤΑΛΙΚΑ
ΙΣΠΑΝΙΚΑ
ΡΩΣΙΚΑ
Κ.Τ.Λ.

Κανένα βιβλίο δὲν μπορεῖ νὰ σὰς μάθῃ νὰ μιλάτε μιὰ ξένη γλῶσσα σωστά. Πρέπει νὰ ἀκούσετε νὰ τὴν μιλοῦν οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου. Ἄλλοτε ἦταν ἀπαραίτητο ἓνα δαπανηρὸ ταξίδι στὸ ἔξωτερικόν. Σήμερα, χάρις τοῦ LINGUAPHONE, μπορεῖτε μὲ ὀρους προσιτοῦς σὲ ὅλους, νὰ μάθετε μιὰ ξένη γλῶσσα, στὸ σπίτι σας, μὲ τὴν εὐκολία πού ἓνα νήπιο μαθαίνει τὴ μητρικὴ του γλῶσσα, ἀκούοντας στὴν ἀρχὴ, ἐπαναλαμβάνοντας ὕστερα, μιῶντας ἐλεύθερα στὸ τέλος.

Τὸ Σύστημα LINGUAPHONE σπουδῆς μὲ δίσκους, σὰς φέρνει σὲ ἀπ' εὐθείας ἐπαφὴ μὲ Καθη-

γητας πού σὰς μιλοῦν στὴ μητρικὴ τους γλῶσσα. Μαθαίνετε, ὅπως δὲν ἐπιθυμοῦσατε, πολὺ γρήγορα, ἐπαναλαμβάνετε τὰ μαθήματα ὅσες φορές χρειάζεται, ἔχοντας πάντα τοὺς Καθηγητὰς σας κοντὰ σας, πρόδymους νὰ σὰς καθοδηγοῦν. Ἐξ ἀρχῆς βρίσκεσθε στὸ περιβάλλον τῆς ξένης χώρας, καὶ 60 ὥρες ἀρκοῦν γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ πάρετε μέρος σὲ συνδιαλέξεις γύρω σὲ θέματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Καὶ δὲν εἶναι μόνον πὼς μαθαίνετε εὐκόλα καὶ γρήγορα μιὰ ξένη γλῶσσα μὲ τὸ LINGUAPHONE, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι περνάτε εὐχάριστα τὴν ὥρα μὲ τὴν συντροφιά του.

ΖΗΤΗΣΤΕ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΩΡΕΑΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ LINGUAPHONE

Πανεπιστημίου 10
Ἀθῆναις

Παρακαλῶ, στείλτε μου δωρεάν καὶ χωρὶς καμμιὰ ὑποχρέωσίν μου, τὸ εἰκονογραφημένον τεύχος σας μὲ ὅλες τὰς πληροφορίες γιὰ τὴν δωρεάν δοκιμὴ τῶν 8 ἡμερῶν στὸ σπίτι μου.

ΟΝΟΜΑ

ΕΠΕΩΝΥΜΙΣ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Κινέζικα Τραγούδια

ΑΠΟ ΤΟΝ 15ον Π. Χ. ΑΙΩΝΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

Μετάφρασις: ΑΜΑΛΙΑΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ILFORD

Ἡ μάρκα τῆς ἐμπιστοσύνης

Ἡ μάρκα τῆς ἀπολύτου ἐπιτυχίας

ILFORD

ΡΟΛΛ ΦΙΛΜ

HPS3 34°

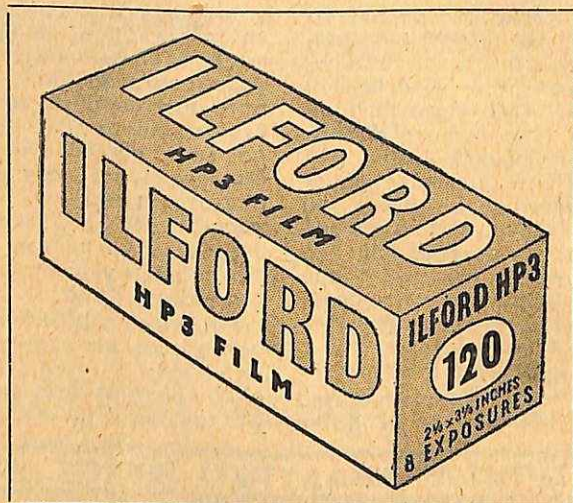
35^m ΦΙΛΜ

HPS 37°

ΚΑΤ ΦΙΛΜ

FP3 29°

ΧΑΡΤΙΑ

ILFORD

Διαρκῆς Παρακαταθήκη

Μεγάλη ποικιλία φωτογραφικῶν χαρτιῶν.

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡ. Κ. ΚΑΤΣΑΡΗΣ

Πλατεία Ἀγ. Γεωργίου Καρύτση 3 — Τηλ. 22.787

ΑΘΗΝΑΙ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

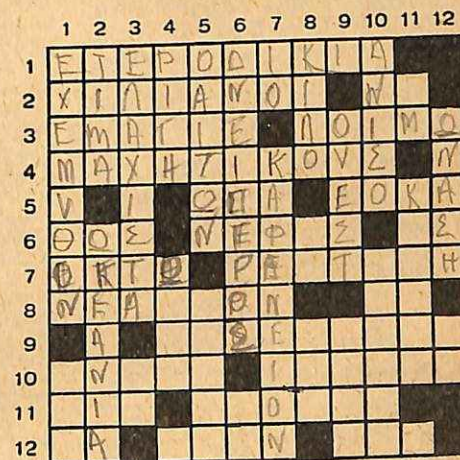
1. Ἐνα ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον πληγώνει τὴν ... ἑλληνοαμερικανικὴ φιλία.
2. Οἱ κάτοικοι μιᾶς νοτιοαμερικανικῆς δημοκρατίας. — Τελικὸς σύνδεσμος.
3. Αὐτὰ τὰ μαγειρικὰ σκεύη εἶναι ὑγιεινότερα ἀπὸ τὰ μετάλλινα (ὅπως προφέρεται γαλλιστί). — Πᾶσα μολυσματικὴ καὶ θανατηφόρος νόσος (δοτ.).
4. Σ' αὐτοὺς τοὺς δημοσιογράφους ἀνήκει καὶ ὁ Πῶπ (αἰτ.).
5. Ὅψις, βλέμμα, κύτταγμα, ἀρχαῖστί ἢ ... τὸ 888! — Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἡρωϊκὸν νησιώτα.
6. Τὸ τσακάλι. — ... Φλάβιος - Ἰούλιος, ὁ προτελευταῖος Ρωμαῖος Αυτοκράτωρ τῆς Δύσεως, βασιλεύσας ἀπὸ 474—480 μ.Χ. — Ἐνα ζωὸν, ἀρχαῖστί.
7. Εἰς τὸσας ἀμοταξίας ὑποδιαιρεῖται ἡ συνομοταξία τῶν σκωλήκων. — Σύγχρονος Ἑλλην σκηνοθέτης (γεν.).
8. Ἐνας ὠραιότατος ἦτο ὁ Νάρκισσος (γεν.). — Κινεζικὸν νόμισμα.
9. Ἡ δευτέρα περίοδος τοῦ μεσοζωϊκοῦ αἰῶνος τῆς ἱστορίας τῆς ἐξελίξεως τῆς γῆς.
10. Ὑπήχθη εἰς τὸ ὁμοσπονδιακὸν κράτος τοῦ Βιὲτ Νάμ. — Αὐτὰ κινοῦν ἐνίοτε ὀλόκληρον τὸν κόσμον (δοτ.).
11. Τοῦ λοιποῦ (δημ. ἐπίρρ.). — Πόλις τῆς Ἰταλίας, πρωτεύουσα δημοσίου ἐπαρχίας, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Τρόντο.
12. Τόσα χρόνια ἐξῆσεν ὁ Σωκράτης. — Γυναικεῖον ὄνομα. — Σχεδὸν ... κλωτσηδόν.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. Πρέπει νὰ εἶναι ὁ καλὸς διπλωμάτης (αἰτ.). — Πρόθεσις.
2. Ἡ ἀρχὴ τῆς πέμπτης ἐντολῆς. — Εἰς αὐτὴν ὑπάγεται καὶ ἡ Αὐστραλία.
3. Μικρότατα, βραχύτατα. — Ἐνας τέτοιος ἄνεμος εἶναι ὁ Σί-

ρόκος (τὴν κατεύθυνσιν δεικνύοντα γράμματα).

4. Κρυάδες. — Τὰ ἀποκτῶμεν πληρώνοντες (καθ.).
5. Κάτω ἀπὸ αὐτὸ βάζει ὁ πολίτης τὸ ὄνομά του στὶς ἐγγραφές ἀναφορὲς πρὸς τινὰ ἀρχὴν (ἐν-ἀρθρως). — Προαναγγέλλονται δυνάμει νόμου (ἀντιστρ.).
6. Ποταμὸς τῆς Οὐκρανίας ποὺ χύ-

νεται εἰς τὸν Εὐξείνιον Ν. τῆς Χερσῶνος (γεν.). — Ἡ γραφὴ τοῦ διακόσια πενήντα.

7. Ἀριθμὸς ὀπτικῶς. — Μία ὠραία ἀσχολία διὰ ... τοὺς συνταξιούχους.
8. Πρῶτον συνθετικὸν μετρικῆς μονάδος. — Μετοχὴ βοηθητικοῦ ρήματος. — Μὲ τὸ κῆτος καὶ αὐτὸ γίνεται ... ἀπροσδόκητος.
9. Ἀγγλικὴ δύσις... — Ἐμπορεύεται τὰ πετρελαιοειδῆ.
10. Σὲ τέτοιο ἀγῶνα ἔχει ἀποδοθῆ συχνὰ ἡ Ἑλλάς (αἰτ. δημ.). — Ὄνομα δικαστηρίου τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν.
11. Προηγούμεναι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. — Σὲ συμφωνίαν αὐτῶν ἀρκεῖ ὁ ἀπλοὺς λόγος.
12. Αἱ φάλαιναι τὸν πλουτίζουν καθημερινῶς (γεν.). — Ἐντὸς κειμένου ἐφημερίδος ὑπονοοῦν παρὰ τὴν ἑξῆς.

(Λύσεις στὴ σελίδα 111)

Τετάρτη 30 Μαΐου: 'Ομιλία του κ. Παπακυριακού με θέμα «Η φωτογραφία ως πνευματική ιδιοκτησία».

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

3—7 Μαΐου: "Ολυμπος — Χελμός — "Αγρφα. Πάσχα "Αγιον "Ορος (άρθμος περιωρισμένος) — Πάρνων.

Δηλώσεις, λεπτομέρειες, πληροφορίες στα γραφεία του τμήματος, Χαρλάου Γρικούπη 4, τηλ. 614.510.

13 Μαΐου: "Υμητός (Κουτούκι). Σπηλαιολογική ορειβατική.

19—20 Μαΐου: Δίρφος. 19: "Αναχώρησης 3 μ.μ. δια Χαλκίδα, Στενή. Διανυκτερεύσεις ή προώθησις προς Λειρί. 20: "Ανάβασις Κορυφή, επιστροφή στην Στενή.

20 Μαΐου: Χασιά — Κακόλεσι.

26—27 Μαΐου: Παρνασσός. 26: "Αναχώρησης 3 μ.μ. για Δαύλεια, Μονή "Ιερουσαλήμ, Διανυκτερεύσεις. 27: "Εκκίνησις 6 π.μ. για κορυφή Κόπυκο και επιστροφή.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Λεωφόρος "Αμαλίας 28, "Αθήναι

ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΜΑΪΟΥ 1956

Δευτέρα του Πάσχα 7.5.56: 1) Νάυπλιο. 2) Κόρινθος — Χίλιομόδι — Μονή Φανερωμένης — Μυκήνες. 3) Κάλυψος — "Αγιοι "Απόστολοι. 4) "Ανάβυσσος. 5) Σούνιο.

Σαββατοκύριακο 12—13) 5: 1) Γόρφο Παρνασσού, με λεωφ. Πούλμαν. "Ομιληταί ο ύφηγητής του Πανεπιστημίου κ. Ι. Παπασιματάου και η "Εφορος "Αρχαιοτήτων δις Ι. Κωνσταντίνου. 2) Σόρος. 3) Χαλκίδα — Κύμη, με λεωφ. Πούλμαν.

Κυριακή 13) 5: 1) Λουτράκι — Λίμνη Βουλιαγμένης ("Ηραου). "Ομιλητής ο υδρολόγος Ιατρός κ. Γ. "Αθανασούλας. 2) Λουτράκι. 3) "Αρχαα Σικυών — Λίμνη Στυμφαλίας, με λεωφ. Πούλμαν. "Ομιλητής ο Σύμβουλος της Ε.Π.Α. κ. Ν. Κούρης. 4) "Αγιοι "Απόστολοι — "Αμφιάρειο. "Ομιλητής κ. Ντενίζ Βασδέκη. 5) Λαύριο — Σούνιο, με λεωφ. Πούλμαν. "Ομιλητής η δις Τούλα Καρυώτη. 6) Πόρος. 7) Χαλκίδα — Χαλκίδα. 8) "Οσιος Λουκάς. 9) Πέραμα Μεγάρων — Φανερωμένη — Μοδίκι — "Αγ. Νικόλαος (πεζοπορική). 10) Αιγιάλεια — Πόρτο Γερμενό. 11) Πάρνηθα. 12) Μπάφι — Μονή. 13) Πόρτο Ράφτη — Πρασσάδες. 14) Λίμνη Μααραθώνος. 15) Αιγιάλεια — Πόρτο Γερμενό (έκδρομη χωρίς δηλώσεις). 16) Κι νέντια (έκδρομη χωρίς δηλώσεις). 17) Σχοινιάς (έκδρομη μόνο για νέους). 18) Πειτέλη (έκδρομη μόνο για παιδιά). 19) Λίμνη Μααραθώνος (πρωινή).

Πέμπτη απόγευμα 17) 5: 1) Πεντέλη. "Επισκεψις του "Αστεροσκοπείου Πεντέλης και "Αθηνών. "Ομιλητής ο καθηγητής του Πανεπιστημίου κ. Σ. Πλακίδης.

Σαββατοκύριακο 19—20) 5: 1) "Ατσίλάντη — Μονή "Αγίου Γεωργίου — Λάριμνα — Μαρτίνο — "Αλογοπατήσια — Τοπόλια — Μοδίκι. "Ομιλητής ο ύφηγητής του Πανεπιστημίου κ. Γ. Μαρτίνας. 2) Καλάβρυτα — "Αγία Λαύρα. 3) Πόρος.

Κυριακή 20) 5: 1) "Αφαία — "Αγία Μαρτίνα "Αγίνης. "Ομιλητής η άρχαα λόγος κ. "Αγγ. "Αγγελοπούλου. 2) Βάλια — Πόρτο Γερμενό, με λεωφ. Πούλμαν. "Ομιλητής η δις Τ. Καρυώτη. 4) Χαλκίδα — Καταράκτες Λουκισίων, με λεωφ. Πούλμαν. "Ομιλητής ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου κ. Α. Καραπέρης. 4) Δελφοί, με λεωφ. Πούλμαν. 5) Σούρμενα — Χριστός — Κορωπί, πεζοπορική. 6) Λιόπαισι — Κορωπί — Βάρκιζα — Βουλιαγμένη — Καστέλλα — Δαφνί. 7) Μέγαρα — "Αγ. "Ιερόθεος. 8) Μάνια — Κάισσαρη — Λί-

Μάδετε νά Σχεδιάζετε δι' Άλληλογραφίας

ΑΦΟΥ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΓΡΑΦΕΤΕ
ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΣΧΕΔΙΑΖΕΤΕ

Χιουμοριστικό σκίτσο του μαθητού μας Π. Σιδέρη, "Αθήναι.

Χιλιάδες άτομα τὸ ἐπέτυχαν χάρις στὸ νέο καὶ διασκεδαστικὸ Συστήμα Α. Β. C. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ σκίτσα ποὺ μᾶς παρουσιάζει ἡ φύσις δὲν διαφέρουν καθόλου ἀπὸ τὰ σκίτσα τῶν ἀφροδιστικῶν γραμμάτων. Τὸ χέρι σας ὑποτάσσεται στὴ θέλησί σας ἐπὶ τοῦ ζητήματος νὰ σχεδιάσῃ ἓνα ὁποιοδήποτε γράμμα, ἀρα μπορεῖτε νὰ σχεδιάζετε.

Κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ μάθῃ νὰ σχεδιάζῃ! Μὴ λέτε πᾶς δὲν ἔχετε ταλέντο. Τὸ ταλέντο - σιχνά, ἐκδηλώνεται ἐκ τῶν ὑπέρων. "Οσοις καὶ ἂν εἶναι οἱ ἀσκαλιές σας, γρήγορα θὰ μπορῇτε καὶ αὐτοὶ νὰ σχεδιάζετε ἐκ τοῦ φυσικοῦ, χωρὶς νὰ καταφεύγετε σὲ ἀντιγραφεῖς καὶ μεθόδους. Μόνοι σας, στὸ σπίτι σας, θὰ μάθετε νὰ σχεδιάζετε καὶ θὰ προθεύετε σταθερὰ μὲ τὴν ἐπίδρασι τῶν καλλιτεχνῶν ποὺ θὰ ἀναλάβουν τὴν καθοδήγησί σας. Τὰ λογικὰ διδασκὰ τῆς Σχολῆς Α. Β. C. καὶ οἱ διευκολύνσεις στὴν καταβολὴ τους, κάνουν αὐτὴ τὴ σπουδὴ προσιτὴ σὲ ὅλους.

Θαυμασία κίνησις ἐργατοῦ τοῦ μαθητοῦ μας Σ. Καραγγελῆ, Καλάμα

Τὸ σκίτσο αὐτὸ ἐγινε ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἀπὸ τὴν παλαιὰ μαθητριά μας καὶ πῶς ζωγράφου Μαρίας Παπαγιάννη.

ΔΩΡΕΑΝ

"Ενα πρωτότυπο τεύχος, εἰκονογραφημένο μὲ ἔργα μαθητῶν μας θὰ σὰς σταλῇ δωρεάν, μόλις λάβωμε συμπληρωμένο τὸ παραπλευρὸς θελτίο. Στείλτε τὸ ἀμέσως.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ

Κάθε μαθητὴς μᾶς εἰδικεύεται, χωρὶς ἐπιβάρυνσι, σὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς ἑξῆς κλάδους τοῦ Σχεδίου: Διακοσμητικὴ, Διαφημιστ., Σχέδιο Μόδας, Εἰκονογραφεῖς, Χιουμοριστικὸ Σχέδιο, Τοπίο, Σχέδιο Γραμμάτων.

ΣΧΟΛΗ Α. Β. C.
Πανεπιστημίου 10, "Αθήναι

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΩΡΕΑΝ

ΣΧΟΛΗ Α. Β. C. Σχεδίου καὶ Ζωγραφικῆς Πανεπιστημίου 10 "Αθῆναι

Παρακαλῶ νὰ μοῦ ἀποσταλῇ, χωρὶς ὑποχρέωσι μοι, τὸ εἰκονογραφημένο τεύχος σας ἐπισκευκτικῶς δρχ. 3 σὲ γραμματόσημα δι' ἔξοδον.
— "Ενδιαφέρομαι γιὰ τὸ Συστήμα γιὰ μεγάλους
— Συστήμα γιὰ παιδιὰ 8-13 ἐτῶν.
(Σβῶντε τὴν περίπτωσι ποὺ δὲν σὰς ἐνδιαφέρει)

ΟΝΟΜΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΚΥΡΙΕΣ μου, ἐντακτικὴ παρακολούθησις τῆς μόδας στὴν ἐσωτερικὴ διακόσμηση τοῦ σπιτιοῦ μᾶς ἔκανε ἀποτελεσματικὰ νὰ μποροῦμε νὰ σὰς βοηθήσωμε καὶ ἐφέτος μὲ τὰ ὠραῖα ὑφάσματα ἐπιπλώσεως καὶ παρελάβαμε ἤδη γιὰ τὴν χειμερινὴν σαιζόν. ΡΥΘΜΟΣ, Βουλῆς 22.

μνες Στυμφαλίας — Καστανιά — Γκούρα. 9) Πάρνηθα. 10) Πόρτο Ράφτη. 11) Αίγινα. 12) Λιάπεια — Βάρκιζα — Δαφνί (έκδρομη χωρίς δηλώσεις). 13) 'Ανάευσσος (χωρίς δηλώσεις). 14) 'Αγία Μαρίνα (μόνο για νέους). 15) Καβούρι (μόνο για παιδιά). 16) Λίμνη Μαραθώνος (άπογευματινή).

Σαββατοκύριακο 26—27/5: 1) Τρίπολις — Σπάρτη — Μυστράς, με λεωφ. Πούλμαν. 'Ομιλητής ο Βυζαντινολόγος κ. Ν. Δραδάκης. 2) Ναύπακτος — Μεσολόγγι, με λεωφ. Πούλμαν. 'Ομιλητής ο κ. Ν. Κούρσης. 3) Μύκονος — Δήλος. 4) Μονή 'Ιεροσολήμ — Δελφοί — Γύρος Παρνασσού.

Κυριακή 27/5: 1) Μέθανα — Θερμαί Πηγαί. 'Ομιλητής ο Καθηγητής του Πολυτεχνείου κ. Γ. Βορεάδης. 2) Χαλκίδα — Μπούρτζι, με λεωφ. Πούλμαν. 'Ομιλία υπό της Οινολόγου του 'Ινστιτούτου Οίνου δίδος Β. Κουράκου. 3) 'Υδρα. 4) Δαδί — Μονή Παναγίας. 5) 'Όσιος Λουκάς. 6) Μέγαρα — 'Απογύρισμα — Κουρμούδας — Μάξι Γερανείων. 7) Λουτράκι — 'Ηραίο Περαχώρας — Μπίσια. 8) Ξυλόκαστρο, με λεωφ. Πούλμαν. 9) Κακοσάλεσι — 'Αγ. Τριάδα, πεζοπορική. 10) Πέρασμα Μεγάρων — Μονή Φανερωμένης — Καταιίγλια. 11) Νταού Πεντέλη. 12) Πάρνηθα. 13) Ξυλόκαστρο (χωρίς δηλώσεις). 14) Κάλαμος — 'Αμφιάρειο — 'Αγ. 'Απόστολοι (χωρίς δηλώσεις). 15) Πόρτο Ράφτη — Πρασίες (μόνο για νέους). 16) Κορσπι — Λομβάρδα — Βάρκιζα — Βουλιαγμένη (μόνο για παιδιά). 17) Λίμνη Μαραθώνος (πρωινή).

Πλήν των ανωτέρω εκδρομών, η Περιγητική οργανώνει 50 ωραιότερες τουριστικές εκδρομές για τις εορτές του Πάσχα, σε όλα τα μέρη της 'Ελλάδος, διαρκείας 3—8 ημερών.

Πληροφορίες — δηλώσεις συμμετοχής εις τα γραφεία της Λέσχης, Λεωφόρος 'Αμαλίας 28.

ΜΟΥΣΕΙΑ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ. (Τοσίτσα και Μπουμπουλίνας, τηλέφ. 663.391): Κα-

θημερινώς 8 π.μ. — 2 μ.μ. Κυριακές 9 π.μ.—1 μ.μ. Δευτέρα κλειστόν. Είσοδος δρχ. 3. (Πέμπτη και Κυριακή είσοδος ελευθέρα).

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ. (Σαυλ. Σοφίας 22, τηλ. 71.027): Καθημερινώς 8 π.μ.—2 μ.μ. Κυριακές 9 π.μ.—1 μ.μ. Σάββατον κλειστόν. Είσοδος δρχ. 3. (Πέμπτη και Κυριακή είσοδος ελευθέρα). ΓΕΩΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΟ. (Ρουζβέλτ 38, τηλέφ. 610.038): 'Ανοικτόν εκάστην Δευτέρα και Τετάρτην 10 π.μ.—12. Είσοδος ελευθέρα.

ΜΠΕΝΑΚΗ. (Κουμπάρη 1, τηλέφ. 611.617). Καθημερινώς, πλην Τρίτης, 9.30 π.μ.—1.30 μ.μ. και 4.30—7.30 μ.μ. Κυριακή μόνον 9.30 π.μ.—1.30 μ.μ. Είσοδος δρχ. 5. (Δευτέρα είσοδος ελευθέρα).

ΖΩΟΛΟΓΙΚΟ. (Ρουζβέλτ 43). 'Ανοικτό Δευτέρα, Τετάρτη και Σάββατο 9 π.μ.—12 μεσ. Είσοδος δρχ. 5. (Δευτέρα είσοδος ελευθέρα).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (Φιλελλήνων 38). 'Ανοικτό 9 π.μ.—2 μ.μ. Είσοδος ελευθέρα.

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟ (Προσωρινώς στο οικιακό της Στέγης των 'Απόρων Γυναικών, 'Αμαλίας 38). Καθημερινώς, πλην Τρίτης και Σαββάτου, 9.30—1. Είσοδος δρχ. 3.

ΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ (Μοναστηράκι). Καθημερινώς 9 π.μ.—1 μ.μ. Είσοδος ελευθέρα.

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ

'Ιπποδρομιακές ημέρες Μαΐου 1956
(Ώρα έναρξεως 3.30 μ.μ.)

	2	Μαΐου
ΠΕΜΠΤΗ	2	
ΚΥΡΙΑΚΗ	6	»
ΤΡΙΤΗ	8	»
ΚΥΡΙΑΚΗ	13	»
ΠΕΜΠΤΗ	16	»
ΚΥΡΙΑΚΗ	20	»
ΠΕΜΠΤΗ	23	»
ΚΥΡΙΑΚΗ	27	»
ΠΕΜΠΤΗ	30	»

Να ή πούδρα σας

Σας κάνει να φαίνεσθε πολύ πιο ωμορφη!

Η Μούς ντέ Κρέμ είναι η πιο πολύτιμη ανακάλυψις που έγινε στο πεδίο των καλλυντικών και όταν επιτύχουν την ένωση μάλιστα μέσα στην πούδρα, τα αποτελέσματα είναι καταπληκτικά. Πουδράρεσδε μόνον μια φορά την ημέρα και διατηρείσδε δαυμάσια πουδραρισμένη έως το βράδυ, έστω και αν βγήκατε στον αέρα, στον ήλιο ή στη βροχή. Πάει πια η μύτες και τα πρόσωπα που γυαλίζουν. Η πούδρα ΤΟΚΑΛΟΝ αποτελεί ένα σώμα με την επιδερμίδα σας.

Μόνο η Πούδρα ΤΟΚΑΛΟΝ περιέχει Μούς - ντέ Κρέμ, αυτό το δαυμάσιο συστατικό. Δοκιμάσετέ την άμέσως σήμερα και θα δείτε όλα τα βλέμματα των ανδρών καρφωμένα επάνω σας, γεμάτα δαυμασμό και ύποσχέσεις.

Tokalon
PETALIA

ΧΑΡΤΙΑ ΤΑΠΕΤΣΑΡΙΑΣ ριγέ, χαρτιά LAVABLE, χαρτιά τύπου σαγκρέ και πολύ φανταζί σε ωραιότατα σχέδια παρέλαβε το κατάστημα ΡΥΘΜΟΣ, Βουλής 22.

“Αν θέλετε να κοιμάστε ήσυχα τρώτε καλά τὸ μεσημέρι καὶ παρνετε κάτι ἐλαφρὸ τὸ βράδυ. Μὰ τροφὴ δύσπεπτη, δυσαφομοιώσιμη, θά-α νει τὸ στομάχι, ἐρεθίζει τὸν ἐγκέφαλο καὶ δημιουργεῖ τρομεροὺς ἐφ’ ἑαυτοῦ. 1. Δέστε αὐτὸν τὸν «καλοῦσ’ ἑσ’ ἑσ’» πού ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ ὕστερα ἀπὸ ἕνα γερὸ φαγοπότι. Μὲ τὸ χέρι στὸ στομάχι ἀκούει μιὰ τρομερὴ κακοφωνία. 2. Τώρα οἱ βασανιστικὲς εἰκό-νες ξεκαθορίζουν. Μιὰ τερατώδης ἀράχνη τοῦ φαίνεται πῶς τοῦ κατατρῶει τὸ πρόσωπο, τὸ μυαλό καὶ τώρα πᾶει νὰ τρυπώσῃ μέσα στὴν πυξίδα του. 3. 4. Ἡ χώνευσις προ-χωρεῖ μὲ μεγάλη δυσκολία. Οἱ πρὸ ἀφάνταστοι ἐφιάλτες δ’ ἀδέχονται ὁ ἕνας τὸν ἄλλο καὶ τὰ χέρια του ἀκολουθοῦν τὰ ὁράματά του. Κου-κουβάγιες καὶ δαμόνες τὸν βασανίζουν. Ἐπὶ τέλους ἕνα τρομερὸ σὸκ τὸν κάνει νὰ πεταχθῇ ἀπὸ τὸν ὕπνο του. 5. Θὰ ξανακοιμηθῇ ἀσφαλῶς, ἀλλὰ τὰ νεύρα του θὰ συνηθίσουν σ’ αὐτὸ τὸ καθεστῶς. Νύχτες δίχως ἀνάπαυσι, ἡμέρες χωρὶς δύ-ναμι, ζωὴ κουτσουρεμένη χωρὶς λόγο. Νὰ ὁ βαρὺς φόρος στὸ θεὸ τῆς πολυφαγίας!

Ἡ πέψις ἀρχίζει ἀπὸ τὸ στόμα

Γιὰ τὴν σημαντικώτατη λει-
τουργία τῆς πέψεως ἡ φύσις
ἐφωδίασε τὸ στόμα μὲ γερά δόν-
τια. Ἔργο τους εἶναι νὰ προε-
τοιμάζουν τὶς τροφές, νὰ τὶς ἀ-
λέθουν, νὰ τὶς μεταβάλλουν σὲ

πολτό, νὰ ἐξαλείφουν κάθε στε-
ρεὸ κομματάκι καὶ νὰ τὶς διαπο-
τίζουν μὲ τὸν ἀλκαλικὸ σίελο ποὺ
ἀσκεῖ τὸ ρόλο τῆς πεπτικῆς μα-
γιάς.

Βασικὴ ἀποστολὴ λοιπὸν τῶν

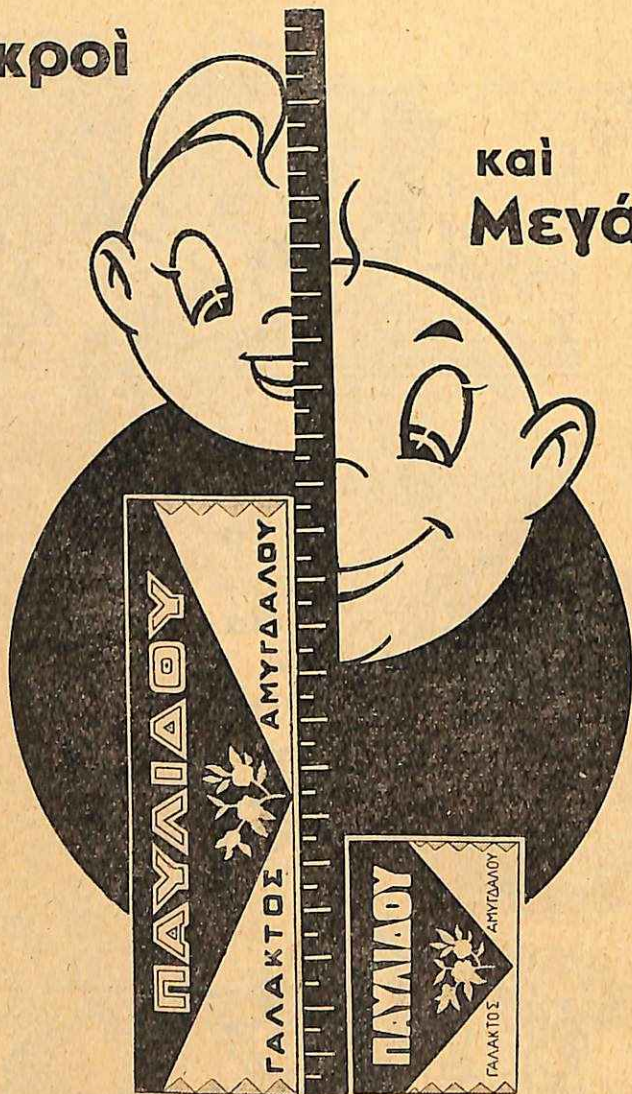
ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ
Χαρὰ
καὶ
Ὑγεία
μὲ
ΦΥΤΙΝΗ
καὶ
ΒΙΤΑΜ
ΕΛΑΪΣ

Μικροί

ΕΞΥΠ

καί
ΜεγάλοιΜεγάλη καί Μικρή
ΣΟΚΟΛΑΤΑ ΠΑΥΛΙΔΟΥ

δοντιών είναι το μάσημα. Για να πραγματοποιηθή μια καλή μάσησις, επίμονη και πολύωρη, χρειάζονται καλά δόντια. Την αλήθεια αυτή την αναγνωρίζουν όλοι οι άνθρωποι, αλλά όλοι οι άνθρωποι δεν ξέρουν να μασήσουν. Ο «φαγάς» καταβροχθίζει τα φαγητά χωρίς να τα μασήσει. Από τη στιγμή που ακολουθείτε το παράδειγμά του εκθέτετε τον έαυτό σας στους ίδιους κινδύνους μ' αυτόν.

Η καλή μάσησις είναι ένα καθήκον απέναντι στο στομάχι μας. Το όργανο αυτό είναι λεπτό και ό θλενογόνος του ευαίσθητος. Πρέπει να του δίνουμε την τροφή πολτοποιημένη και καλά ποτισμένη με σιέλο. Να μασάτε λοιπόν τις στερεές τροφές 30—40 φορές και τις μαλακές 20 τουλάχιστον. Να μασάτε τη σούπα σας, το γάλα σας, το ζεστό σας. Θα χωνεύετε καλύτερα, ακόμη και αν τρώτε πολύ.

Τόν σιέλο τόν παράγουν τρία ζεύγη αδένων που βρίσκονται σε συμμετρικές θέσεις σε κάθε πλευρά του προσώπου: οι παρωτίδες, οι υπογνάθιοι και οι υπογλώσσιοι. Οι αδένες αυτοί εκκρίνουν διαφορετικά είδη σιέλου σε σύνθεσι και ποσότητα. Η ενέργειά τους είναι διαφορετική. Οι αδένες αυτοί μας προμηθεύουν 1—1½ λίτρα σιέλο το είκοσιτετράωρο. Ο μικτός αυτός σιέλος επενεργεί πολύ ευνοϊκά χάρις στην χημική και βιολογική του σύνθεσι.

Ο σιέλος είναι αλκαλικός και γι' αυτό δεν ευνοεί την ζύμωσι των υπολειμμάτων των τροφών που μένουν στο στόμα. Με την ποσότητά του κυριολεκτικά πλένει την κοιλότητα του στόματος και καθαρίζει τα δόντια παρεμποδίζοντας έτσι την ανάπτυξη μικροβίων. Ωστόσο ο σιέλος εκπληρώνει τόν σωτήριο ρόλο του με την βιολογική του κυρίως σύν-

θεσι. Αποτελείται από ζωντανά κύτταρα με πυρήνα και από κυτταρικά στοιχεία που περιέχουν πρωτεϊνικές ουσίες, λευκωματοειδείς, λίπη, υδατάνθρακες και κυρίως την πτυαλίνη, ένα ένζυμο που μεταβάλλει τα άμυλώδη τρόφιμα που είναι αδιάλυτα—άρα και μη αφοσιώσιμα σε σάκχαρο—σε γλυκόζη, τροφή βασική και αφομοιώσιμη. Η λειτουργία αυτή του σιέλου είναι αξιόλογη. Και έτσι γίνεται φανερό πως η πέψι αρχίζει πραγματικά στο στόμα.

Ας πάρουμε ένα παράδειγμα. Τα άμυλώδη που τα καταβροχθίζουμε χωρίς να τα μασήσουμε και να τα διαποτίσουμε με σιέλο είναι δύσπεπτα για το στομάχι. Μπορείτε να δοκιμάσετε μόνοι σας. Φάτε το κουλουράκι ή το ψωμί σας χωρίς να το μασήσετε, έστω και αν το βουτήσετε στο γάλα. Το μεσημέρι το πρωινό σας θα βρίσκεται ακόμη μέσα στο στομάχι σας. Το σάκχαρο του παγκρέατος που παίζει ρόλο ανάλογο με το σιέλο δεν μπορεί να εκτελέσει καλά το έργο του και δεν μεταβάλλει σε σάκχαρο τα άμυλώδη αν δεν τα έχη επηρεάσει και μετατρέψει εν μέρει σε γλυκόζη ο σιέλος.

Για να έχετε καλή πέψι, για να κοιμάστε καλά, για να έχετε σωματική ευεξία είναι απαραίτητο να μασάτε αργά, μεθοδικά, σχολαστικά, με υπομονή. Έτσι θα διώξετε από κοντά σας την δυσάρεστη δυσπεψία, τόν ταραγμένο ύπνο, τόν άσκημο ξύπνημα καθώς και την επιθυμία του «καταβροχθίσματος» που θα σας καταδίκασε στην κατηγορία του «φαγά», ενώ ο άνθρωπος πρέπει να είναι ένας εκλεκτικός, ένας «κάλοφαγάς».

Dr. Paul Corolison

Ο ΓΥΡΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΧΩΡΙΣ ΣΤΑΘΜΟ

Τοῦ

ROBERT KELLER

Όταν ξέρη κανείς πὼς ἡ μηχανή μ.ᾶς ἀτομικῆς γεννητρίας 50.000 ἵππων ζυγίζει σχεδὸν 1.000 τόννους, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ θαυμάσῃ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ἐξακινήτηριο ἀμερικανικὸ βομβαρδιστικὸ B 36 μπόρεσε νὰ ἀπογειωθῇ μεταφέροντας μιὰ πλήρη στήλη μὲ ὅλο τὸν θωρακισμό της, δηλ. τὸ θαρύτερο καὶ σημαντικώτερο ὄργανο ἐνὸς κινήτηρος οὐρανόυ. Ἡ στήλη αὐτὴ ποὺ λειτούργησε ἐν πτήσει προορίζεται γιὰ τὸν ἀτομικὸ κινήτηρα ποὺ θὰ προωθῇ αὐριοῦν ἀεροπλάνο. Τὸ B 36 χρειάζεται δύναμι 21.000 ἵππων γιὰ νὰ σηκώσῃ ἀπὸ τὸ ἔδαφος θάρος 38 τόννων, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους οἱ 33 εἶναι θενζίνη. Ἡ ἀτομικὴ στήλη, ποὺ εἶναι ἐλαφρωμένη κατὰ τρόπο θαυμαστό, παρέχει, χάρι στὴν θερμότητα ποὺ ἐκπέμπει, τὴν ἴδια δύναμι ποὺ δίνουν στὸ B 36 οἱ ἑξὶ κινήτηρες του. Πρόκειται γιὰ ἕνα πραγματικὸ κατόρθωμα μιᾶς ἀτομικῆς γεννητρίας μὲ μικρότατο θάρος.

Γιὰ νὰ ἐκτιμήσουμε τὸ μεγάλο αὐτὸ γεγονὸς πρέπει νὰ σημειώσουμε τίς τεράστιες ἀνάγκες τοῦ πυρηνικοῦ κινήτηρος, τὸ θάρος καὶ τὸν ὄγκο τῆς καυσίμου ὕλης του καὶ τῶν ἐδικῶν μέσων ποὺ προστατεύουν τὸ πλῆρωμα ἀπὸ τὴν ραδιενέργεια.

Καὶ χωρὶς αὐτὴ τὴν πανοπλία ἡ στήλη εἶναι ἤδη θαρεια. Ἀπο-

τελεῖται ἀπὸ συσσωρευμένες ράβδους οὐρανόυ 235 ἢ πλουτωνίου ἀναμειγμένου μὲ σύνηθες οὐράνιο 238 καὶ εἶναι θαρύτερη ὅπὸ μολύβι. Τὸ εἰδικὸν θάρος τοῦ οὐρανόυ εἶναι 19, ἐνῶ τοῦ μολύβδου εἶναι 11. Οἱ ράβδοι τοῦ πλουτισμένου οὐρανόυ ὅπου διαχέεται ἡ ἐλεγχόμενη ἀλυσωτὴ ἀντίδρασις εἶναι κλεισμένες μέσα σὲ θώρακες ἀπὸ ζirkόνιο, ἕνα μέταλλο ἐλαφρὸ, πολὺ σπάνιο, ἀνοξειδωτὸ καὶ «διαφανές» στὴν ροὴ τῶν οὐδετερονίων. Ἰὰ πρῶτα φορτία ζirkονίου, ποὺ ἡ ἐπεξεργασία τους εἶχε γίνεῖ στὸ Ἀμβούργο, σώθηκαν ὑπὸ δραματικὲς συνθήκες ἀπὸ τὸν πλοίαρχο Κάρλσεν τοῦ «Φλάινγκ Ἐντερπράϊζ». Σὲ μιὰ ἀτομικὴ γεννήτρια ἡ θερμότητα ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὴν στήλη ἐξαερώνει ἕνα ρεῦμα ὕδατος. Ὁ ἀτμός αὐτὸς ἔχει μεγάλη ραδιενέργεια γιὰ νὰ μπορῇ νὰ χρησιμοποιηθῇ ἀπ' εὐθείας σὲ στρόβιλο καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ περάσῃ ἀπὸ ἕναν μεταλλάκτη, ἕνα ὀφιοειδὲς μηχανημα ἀπὸ ἀνοξειδωτὸ χάλυβα, ἕνα μέταλλο ποὺ σταματᾷ τίς ἀκτίνες ἐνῶ ἀφήνει τίς θερμίδες νὰ προχωρήσουν πρὸς ἕνα δεύτερο ρεῦμα ὕδατος. Ὅταν καὶ αὐτὸ ἐξαερωθῇ μὲ τὴν σειρά του θὰ κινήσῃ τελικὰ τὸν στρόβιλο. Ἡ ὅλη αὐτὴ ἐγκατάστασι θαρραίνει ὅταν κλειστὴ πίσω ἀπὸ τοίχους ἀπὸ μολύβι καὶ τσιμέν-

Θέτε

ΚΑΙ ΣΑΣ ΤΟ
ΠΑΙΔΙ ΣΑΣ ΝΑ
ΓΙΝΗ ΕΥΡΩΣΤΟ
ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟ
ΣΑΝ Κ' ΑΥΤΟΝ ;

Μεγαλώστε το, μέτὰ
θρεπτικὰ καὶ ἀπα-
ράμιλλα προϊόντα
Ι.ΓΙΩΤΗ, γιὰτὶ αὐτὰ
εἶναι ποὺ δὰ βά-
λουν τίς βάσεις, τῆς
αὐριανῆς ὑγείας του.

ΘΡΕΠΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Ι.ΓΙΩΤΗ

το πού προστατεύουν τους χειριστάς από τις θανάσιμες ακτινοβολίες. Πώς λοιπόν να εγκατασταθῇ σ' ένα αεροπλάνο μιά μηχανή τόσο μεγάλη και τόσο βαριά;

Παρ' όλο πού τὸ αεροπλάνο παρουσιάζει περιορισμένο χώρο και ανεπαρκή χωρητικότητα, ωστόσο δίνει τὴν εὐκαιρία γιὰ αποδοαίες ἀπλουστεύσεις τοῦ ἀτομικοῦ κινητήρος. Τὸ ὑγρὸ πού κινεῖται μέσα στὸν ἀτομικὸ κινητήρα θὰ εἶναι ἕνα ρεῦμα ἀέρος πού θὰ μπαίνει ἀπὸ ἕνα εἰδικὸ παράθυρο. Ἡ στήλη θὰ θερμαίνει αὐτὸν τὸν ἀέρα ὡς τοὺς 1.000 βαθμοὺς περίπου. Ὑστερα ὁ ἀέρας θὰ ἐκτονώνεται μέσα στοὺς στροβίλους πού εἶναι συνδυσασμένοι μετὰ τις ἑλικες.

Ἀφοῦ ἡ στήλη τοῦ ἀμερικανικοῦ B 36 λειτουργοῦσε ἐν πτήξει, αὐτὸ σημαίνει ὅτι λύθηκε ἕνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα προβλήματα τοῦ ἀτομικοῦ αεροκινητήρος, ὡς ἡ προστασία τοῦ πληρώματος ἐναντίον τῶν ἀκτίνων. Καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ οἱ Ρῶσοι τοποθέτησαν τὴν στήλη ὅσο ἦταν δυνατό πρὸ μακρὰ ἀπὸ τὸν πιλότο, στὸ πίσω μέρος τῆς ἀτρά-

κτου σὲ ἀπόστασι 45 μέτρων. Οἱ ἐγκαταστάσεις πού ἀποτελοῦν παράρτημα τοῦ κινητήρος τοποθετήθηκαν ἀνάμεσα στὸν πιλότο καὶ τὴν στήλη, οὕτως ὥστε ἡ μεταλλικὴ τους μάζα νὰ ἀποτελῇ ἄλλο ἕνα ἐμπόδιο γιὰ τις ἀκτίνες.

Τὸ ἀτομικὸ ἐπιβατικὸ αεροπλάνο τοῦ μέλλοντος θὰ εἶναι ἀσφαλῶς ἕνα μεγάλο ὑδροπλάνο πού θὰ μεταφέρει πολλές ἐκατοντάδες ἐπιβάτες μετὰ μεγάλη ἄνεσι. Γιὰ ἕνα γύρο τῆς γῆς δὲν θὰ δαπανᾷ περισσότερο ἀπὸ λίγα κιλά οὐρανίου, θὰ ζυγίζει τὸ ἴδιο στὴν ἀπογείωσι καὶ τὴν προσγείωσί του καὶ θὰ κινῆται εὐκόλα σὲ λίμνες, ποταμοὺς καὶ θάλασσες. Τὸ ἀτομικὸ βομβαρδιστικὸ πάλι, μιά καὶ δὲν θὰ χρειάζεται νὰ σκλαβῶνι εἰκοσι τόνους περίπου γιὰ τὸ βάρος τῶν ἐπιβατῶν, θὰ μπορῇ νὰ περιοριστῇ σὲ κανονικὸ πῆδι προσγειώσεως. Γρήγορα ὅμως θὰ ἀντικατασταθῇ ἀπὸ τὴν διαπλανητικὴ ρουκέττα. Σὲ λίγους μῆνες τὰ ρεκόρ θὰ καταρριφθοῦν. Καὶ τὸ πρὶν θαυματικὸν θὰ εἶναι ὅταν θὰ πραγματοποιηθῇ ὁ πρῶτος ἐναέριος γύρος τῆς γῆς χωρὶς σταθμό.

**Διατηρήσατε τὰ δόντια σας
ΛΕΥΚΑ & ΥΓΙΑ!**

Ἡ προπολεμικὴ ἀγαπητὴ σας ὁδοντόπαστα CHLORODONT εἰσάγεται καὶ πάλιν στὴν Ἑλλάδα. Τακτικὲς ἀφίξεις ἐκ Γερμανίας σας ἐξασφαλίζουν τὴν συνεχὴ χρησιμοποίησιν τῆς περιφήμου αὐτῆς ὁδοντόπαστας.

ΣΗΝΗΘΕΣ ΣΩΛΗΝΑΡΙΟ ΔΡΧ. 7
ΜΕΓΑΛΟ ΣΩΛΗΝΑΡΙΟ » 10

ΑΡΙΘ. ΕΓΚΡ. ΥΠ. ΠΡΟΝ. 17632/1932

ΤΜΗΜΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΑΝΤ/ΠΕΙΑΣ: ΤΗΛ. 593.814

Οπελάτης: Δημοσίευσα στὴν ἐφημερίδα σας μιά ἀγγελία ὅτι ἔχασα τὸν σκύλο μου καὶ προσφέρω 20 δολλάρια σὲ ὅποιον τὸν βρῇ. Μήπως ἔχετε κανένα νέο;

Ὁ κλητήρας: Λυποῦμαι κύριε, ὅλοι οἱ συντάκτες βρίσκονται ἔξω καὶ ψάχνουν γιὰ τὸν σκύλο.

IN GLORIAM AMATAE

Μέσ' στῶν ματιῶν σου τὸ θυθὸ τὴν ἁρμονία ζητοῦσα.
"Επλαθε ὁ πόθος ἄγνωστος οὐθιμὸς
κ' ἡ ζῆσις, σὰν πηγὴ δροσολαοῦσα,
μουρμούριζε μὰς ἀνιστόρητους εὐτυχισμούς.

Δὲν ὑπαρχε ἄδειο τίποτα γιὰ μᾶς' ὅλα γεμᾶτα
ἀπὸ γλυκούς ἀντίλαλους παγκόσμιον τραγουνδιῶ.
Καὶ ξαναζοῦσαν πρόσχαρη ζωὴ τὰ ὄνειρα τὰ φευγᾶτα
κ' εἶχε ὁμορφιὰ ἡ χαρὰ μὰς σὰν χαρὰ παιδιοῦ.
Κ' ἦσαν ἀντίκρου τὰ θοννὰ στὸ φῶς λουσμένα
κ' ἦσαν ἡ δόση πλάστορα ὑπόσχεση σὰν στοχασμὸς κρυφός.
Καὶ ἰάβλεπα ὅλα σιτῆς ἀγάπης τὸ ρυθμὸ δεμένα.
Τί ἦσαν τὸ φέγγος τῶν ματιῶν σου πὺδ δυνατὸ ἀπὸ φῶς.

"Ὅλο τὸ φῶς εἶχεν ἡ ὁμορφιὰ παντοῦ σκορπίσει
κι' ὅλα τὰ νοιώθαμε σὰν φῶς ὡς τὴν ψυχὴ νὰ φθάνουν.
Τὸ καθεὶ μὲ πάθος εἶχαμε ἀγαπήσει
σὰν ἀκριβοὺς δικούς μας, πὺδ σὲ λίγο θὰ πεθάνουν.
Καὶ νά! σὰν τοὺς πρωτόγονους ἀνθρώπους ξαφνισμένοι,
κάποια παραπονιάρα καὶ γλυκειὰ ἁρμονία
ἀπ' ὅλα τὰ τριγύρω μὰς ἀκούσαμε νὰ θγαίνει
κι' ἔσφιξε τὴν καρδιά μας θλίψη κι' ἀγωνία.
Μὰ ἐνῶ θουβοί, στοχαστικοὶ σιηλώναμε τὰ μάτια κάτου,
μέσα μὰς χύθηκε μ' ὄρμη κάποιο μυστήριον νέο.
Τὸν ἔρωτα ὡς σὴν δύναμη φέραμε τοῦ θανάτου
καὶ νοιώθαμε τὸ θάνατο σὰν τὴν ζωὴν ὥραϊο.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα τοῦ κόσμου

Ἡ «φιλοσοφικὴ ἀσθένεια» ποὺ ἡ μελέτη της
μᾶς ὁδηγεῖ στὸ μεγάλο μυστήριον τῆς ζωῆς.

ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΟ ΚΥΤΤΑΡΟ
ΚΡΑΤΑ ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

Τοῦ

GEORGES DUHAMEL

(Μέλους τῆς Ἱατρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων)

Θυμάμαι πάντα τὴν εὐχαρίστησι καὶ τὴν ἐκπληξι ποὺ δοκίμασα ὅταν πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια πῆγα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ Νοσοκομεῖο τοῦ Βιλζουίφ καὶ εἶδα στὴν πόρτα τὴν ἐπιγραφή: «Ἰνστιτούτο Καρκίνου». Ἀπὸ τότε τὸ Νοσοκομεῖο αὐτὸ πῆρε τὸ ὄνομα ἐκείνου ποὺ τὸ δόξασε καὶ πολὺ δίκαια ἔγινε «Ἰνστιτούτο Γκυστάδ Ρουσσῶ». Νομίζω ὅμως πὺς στὴν ἐποχὴ μὰς τὰ πράγματα στὴν ἱατρικὴ πρέπει νὰ ὀνομάζωνται μὲ τὸ πραγματικὸ τους ὄνομα. Ὅταν ἤμουν φοιτητής, οἱ γιατροὶ συνήθιζαν, στὸ Νοσοκομεῖο, μπροστὰ στὸν ἀσθενῆ, ἀπὸ διάκρισι καὶ ἀπὸ οἶκτο, νὰ χρησιμοποιοῦν γιὰ διάφορες ἀσθένειες σύμβολα ἢ ἀρχικά. Τὴν φυματίωσι π.χ. τὴν σημείωναν μὲ τὸ ἑλληνικὸ γράμμα «Φ», τὴν σύφιλι μὲ τὸ ἑλληνικὸ πάλι γράμμα «Σ». Οἱ σύγχρονοι ἐπι-

στήμονες ἀποφάσισαν νὰ λένε τὰ πράγματα μὲ τὸ ὄνομά τους καὶ ἡ ἐπανάστασι αὐτὴ στίς ἐπαγγελματικὲς συνήθειες ὀφείλεται κυρίως στὴν σημαντικὴ πρόοδο ποὺ ἔχει ἐπιτευχθῇ στὴν θεραπεία τῶν τρομερῶν αὐτῶν νόσων καὶ στὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἔχει ἡ βοήθεια τοῦ ἴδιου τοῦ ἀσθενοῦς, ὅταν ἐνημερώνεται γιὰ τὴν κατάστασί του καὶ γιὰ τὴν πορεία τῆς νοσηλείας του.

Ὅλοι οἱ ἀσθενεῖς ποὺ νοσηλεύονται σήμερα γιὰ φυματίωσι προφέρουν τὸ ὄνομα τῆς ἀσθενείας τους μὲ ἡρεμία. Προσπαθοῦν ἔτσι κατὰ κάποιο τρόπο νὰ φανοῦν ἄξιοι τῆς δοκιμασίας ποὺ περνοῦν καὶ ἐκείνων ποὺ τοὺς νοσηλεύουν. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὸν καρκίνο. Δὲν λέμε πιά ἕνα «νεό», ποὺ ἦταν ἄλλοτε ἡ βραχυγραφία τῆς λέξεως «νεόπλασμα». Λέμε ἀνάλογα μὲ

την περίπτωση «ἐπιθηλίωμα» ή «σάρκωμα».

Τό 1940 είχα την τιμή νά νοσηλεύω έξακόσιους τραυματίες στή Ρένν. Οί τραυματίες στεγάζονταν σέ παράγκες πού είχαν στηθή άπέναντι σ' ένα μεγάλο Νοσοκομείο πού είχε την έπιγραφή «Κέντρο Θεραπείας "Όγκων". Οί τραυματίες μου έγχειρίζονταν στό Νοσοκομείο καί οί πιό σοβαρά πληγωμένοι έμεναν εκεί, κοντά στους καρκινοπαθείς, γιατί όπως θά δούμε παρακάτω, ό καρκίνος δέν είναι μεταδοτικός.

☆

Τώρα πού άνέφερα τή λέξι όγκος πρέπει νά κάνω μία διευκρίνησι. Η λέξι όγκος σημαίνει μήπως καρκίνος; Όχι. Υπάρχουν λ.χ. όγκοι φλεγμονώδεις πού δέν έχουν καμιά σχέση με τόν καρκίνο. Καί άν πάλι περιοριστούμε στους όγκους πού σχηματίζονται από την παραγωγή νέων ιστών μπορούμε νά τους όνομάσουμε όλους καρκίνους; Άσφαλώς όχι. Υπάρχουν καλοήθεις όγκοι πού αναπτύσσονται σέ ιστούς πού ή ζωή τους είναι κανονικά θραδεία. Αυτοί είναι οί λιπώδεις ή οί λινώδεις όγκοι καί οί μικροί όγκοι του δέρματος πού δέν έχουν καμιά τάσι νά μεγαλώσουν ή νά έξογκωθούν καί πού δέν άσκούν καμιά έπίδρασι στήν λειτουργία του όργανισμοϋ. Δέν μπορούμε νά δώσουμε τό όνομα του καρκίνου σ' αυτές τις καταστάσεις πού δέν είναι καθόλου σοβαρές καί δέν έχουν μέλλον, άν δέν μεσολαβήσῃ κάποια φλεγμονή. Πρέπει λοιπόν νά περιορίσουμε τό όνομα του καρκίνου στους όγκους πού έχουν μία τάσι νά αύξάνονται σέ διαστάσεις, νά δημιουργούν καμιά φορά έλκη, νά σκορπίζονται σ' όλόκληρο τόν οργανισμό με τις «μεταστάσεις», νά

δηλητηριάσουν σιγά σιγά τόν οργανισμό προκαλώντας μία προοδευτική έξασθένησι καί νά οδηγούν στόν θάνατο άν δέν επέμβῃ έγκαιρώς ή έπιστήμη.

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΕΜΒΡΥΟΥ:
ΜΙΚΡΟΓΡΑΦΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΙΩΝΩΝ

Κάθε πολιτισμένος άνθρωπος ξέρει πώς ό άνθρωπινος οργανισμός άποτελείται από έκατ. κύτταρα πού προέρχονται από ένα ώάριο, ένα άρχικό κύτταρο πού σχηματίστηκε από ένα στοιχείο άρσενικό καί ένα στοιχείο θηλυκό. Μόλις πραγματοποιήθῃ ή συγχώνευσι των δύο αυτών στοιχείων τό ώάριο άρχίζει άμέσως νά διαιρηται. Κι' αυτό γίνεται με καταπληκτική δραστηριότητα καθ' όλη τή διάρκεια τής ζωής του έμβρύου.

Δέν χρειάζεται νά πάῃ κανείς πολύ μακριά γιά νά διακρίνῃ τά μεγάλα μυστήρια τής ζωής, γιά νά καταλάβῃ αυτό πού έχουν ήδη καταλάβῃ οί έπιστήμονες, ότι δηλαδή ή λογική δέν είναι άρκετή γιά νά τά έξηγήσῃ όλα στή βιολογία. Δέν χρειάζεται νά προχωρήσουμε περισσότερο γιά νά καταλάβουμε πώς ό καρκίνος είναι μία «φιλοσοφική άσθένεια», γιατί άγγίζει τά ουσιώδη προβλήματα τής ύπάρξεως, τό πρόβλημα τής ζωντανής ύλης.

Τό ώάριο αυτό πού διαιρείται με μία ίερή σπουδή θά μπορούσε νά φτιάξῃ μία μάζα από όμοια κύτταρα χωρίς άλλες ιδιότητες από την άνάγκη τροφής καί την ικανότητα του πολλαπλασιασμοϋ. Δέν συμβαίνει όμως τίποτα τέτοιο. Τήν έποχή τής έμβρυϊκής ζωής τά κύτταρα διαφοροποιούνται καί ώρισμένα σχηματίζουν τά δατά, άλλα τους μύς, άλλα τους άδένες, άλλα τά νευρικά όργανα κλπ. Καί μήπως αυτό είναι όλο; Όχι. Ό Πιέρ Λεβιν θέλοντας νά θρῇ ξ-

ναν όρισμό τής ζωντανής ύλης λέει: «Είναι μία ειδική πρωτεΐνη, προικισμένη με γενετική συνέχεια.» Η πρωτεϊνική αυτή ύλη όχι μόνο πολλαπλασιάζεται με μία καταπληκτική δύναμι διαφοροποιήσεως, αλλά δίνει μέσα σέ μικρό διάστημα την εικόνα όλης τής ιστορίας του ανθρώπινου είδους. Η ζωή του έμβρύου είναι δηλαδή ή θαυμαστή συντηρησι μιάς ιστορίας πού κράτησε έκατομύρια χρόνια. Τό έμβρυο αναπτύσσεται ύπακούοντας στους μυστικούς νόμους τής μορφής. Κάθε όργανο στήν κανονική ζωή θρίσκει την μορφή του, την λειτουργία του, τόν όγκο του καί τή θέσι του. Η μύτη θρίσκει εκεί πού πρέπει νά θρίσκει. Τό ήπαρ έχει όλες τις ιδιότητες πού περιμένουμε πώς θά έχῃ. Οί μικρές άρθρώσεις θά είναι έτοιμες γιά την μελλοντική άνάπτυξι.

Καί μήπως αυτό είναι όλο τό θαύμα τής ζωής; Καί θέβαια όχι! Όταν τό έμβρυο αναπτυχθῇ καί δῇ τό φώς του ήλιου, όταν όλα τά όργανα είναι έτοιμα νά λειτουργήσουν, ή μυστηριώδης δύναμις των έμβρυϊκών ιστών θά άνασταλῇ. Μερικά κύτταρα θά έχουν σχηματισθῇ μία γιά πάντα καί δέν θά μπορούν νά αντικατασταθοϋν σέ περίπτωση καταστροφής. Άλλα κύτταρα θά πολλαπλασιασούν ιστούς με μεγάλη δραστηριότητα καί θά διατηρήσουν την ικανότητα τής άνανεώσεως, περιωρισμένη στίς άνάγκες τής σύγχρονης ζωής. Όταν όλα αυτά έξασφαλιστοϋν από την μυστηριώδη έξουσία τής Φύσεως, ό άνθρωπος δέν θά έχῃ παρά νά αναπτυχθῇ, νά ζήσῃ, νά άντισταθῇ στά χτυπήματα, στά τραύματα, στίς μολύνσεις καί στίς έπιδράσεις των παρασίτων. Αυτό ως την τελική φθορά.

Άν φανταστούμε όμως πώς

ξαφνικά ένας από τους ιστούς του οργανισμοϋ άποκτά καί πάλι τις θαυμαστές καί σχεδόν τρομακτικές έμβρυϊκές του ιδιότητες, άν φανταστούμε πώς τά κύτταρα ενός όργάνου, καί κυρίως ενός όργάνου με άυστηρά ρυθμισμένη δρᾶσι, ξαναρχίζουν νά διαιρούνται καί νά πολλαπλασιάζονται με τρόπο άναρχικό, ότι σχηματίζουν στήν άρχή μία μάζα έντοπισμένη καί ύστερα στέλνουν καί σέ άλλα σημεία του σώματος κύτταρα πού θά έγκατασταθοϋν καί θά σχηματίσουν άποικίες καί ότι έκκρίνουν τό πύον πού οί παλιοί τό έλεγαν «ιχώρ», άν τά φανταστούμε όλα αυτά έχουμε την εικόνα του καρκίνου.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΔΩΣΑΝ
ΕΝΑ ΟΝΟΜΑ ΣΤΗΝ ΑΡΡΩΣΤΕΙΑ

Ποιά είναι ή προέλευσι τής λέξεως «καρκίνος»; Ξέρουμε πώς ό καρκίνος είναι μία από τις δώδεκα μορφές του ζωδιακού κύκλου καί πώς παριστάνει ένα καθούρι. Λένε πώς ό Ίπποκράτης, ό περίφημος γιατρός του τέλους του δου καί τών άρχών του 5ου π.Χ. αιώνας, άρχηγός τής σχολής τής Κω, διάλεξε αυτή την εικόνα. Γιατί πρόκειται πραγματικά γιά μία εικόνα καί όχι γιά ένα όνομα. Άναλύοντας την έννοια τής λέξεως οί γιατροί δέν ξέρουν άκριβώς άν πρέπει νά αναφέρεται στό φουσκωτό σχήμα πού παίρνει καμιά φορά ό όγκος του καρκίνου καί πού μοιάζει με καθούρι ή στό είδος των πόνων πού προκαλεί καί πού μπορεί νά συγκριθῇ με τά τοιμήματα ενός καθουριού. Πάντως όσες άμφιβολίες καί άν υπάρχουν, ή συνήθεια έπικράτησε καί τό όνομα διαδόθηκε σ' όλο τόν κόσμο.

Πρέπει νά πούμε άμέσως πώς ό καρκίνος, όπως καί ή φυμα-

τίωσι, μπορεί να προσβάλει κάθε όργανο, κάθε ηλικία και φύλο. Υπάρχουν ώριμα έπαγγέλματα που απειλούνται περισσότερο. Γι' αυτά θα μιλήσουμε παρακάτω. Οι γιατροί χρησιμοποιούν και τους γενικούς όρους καρκίνωμα και νεόπλασμα.

Για πολύ καιρό είχε επικρατήσει ή γνώμη πως ό καρκίνος ήταν τά λύτερα των γηρατειών. Όσοσο και οι νέοι και τα μικρά παιδιά ακόμη δεν εξαιρούνται. Πρέπει να έχη ζήσει κανείς κοντά σε μωρά παραμορφωμένα από ένα άγγειωμα, δηλαδή έναν όγκο των αίμοφόρων άγγείων που δεν είναι πραγματικά κακοήθης γιατί δεν παρουσιάζει ύποτροπές και δεν κάνει μεταστάσεις, άρκει λοιπόν να έχη δη κανείς τους μικρούς αυτούς άρρώστους για να νοιώση εύγνωμοσύνη άπέραντη για την σύγχρονη Ιατρική που διαθέτει ισχυρά μέσα για να μπορή να θεραπεύη τόσο σκληρές ασθένειες και για να μπορή να εφαρμόζη άποτελεσματικά τα μέσα που διαθέτει.

"Αν ό επιθηλιακός καρκίνος των πεπτικών οργάνων, ό καρκίνος των εύγενών ιστών είναι άρκετά σπάνιος στους νέους, ώστόσο τα νεύατα πληρώνουν συχνά σκληρό φόρο στο σάρκωμα που είναι καρκίνος του συνεκτικού ιστού, που συνδέει τους άλλους ιστούς και χρησιμεύει σαν ένα είδος τσιμέντου ανάμεσά τους. "Ενας τέτοιος καρκίνος μπορεί να προσβάλει έπίσης τά όστα, τά αίμοφόρα άγγεία, τά άλλα όργανα και ύστερα να γεινικευθή.

Μήπως δεν πέθανε από σάρκωμα σε ηλικία 37 έτών ό καταπληκτικός Άρθουρ Ρεμπώ, που εξακολουθεί να είναι ό προφήτης και ό έμπνευστής της σύγχρονης ποιήσεως; Στο Νοσοκομείο της

Μασσαλίας όπου πέθανε ό Ρεμπώ ύπάρχει στά άρχεία γραμμένη ή αίτία του θανάτου του: «γενική καρκίνωσις».

Ό καρκίνος του λάρυγγος είναι συχνός στους άνδρες. Ό καρκίνος της μήτρας παρουσιάζεται πιο συχνά στις γυναίκες που γεννούν πολλά παιδιά. "Ενας ειδικός γυναικολόγος και προσεκτικός παρατηρητής μου έλεγε πως ό καρκίνος της μήτρας είναι σπάνιος στις μοναχές, αλλά ό καρκίνος του στήθους παρουσιάζεται συχνότερα στις στείρες γυναίκες παρά στις άλλες.

"Εχω δη ένα μικρό παιδί να πεθαίνει από καρκίνο του έγκεφάλου και άργότερα τόν πατέρα του να πεθαίνει από την ίδια ασθένεια. Μπορούμε να μιλήσουμε για αντίστροφη κληρονομικότητα; "Οχι. Οι καρκινολόγοι θεβαιώνουν πολύ σωστά πως ό καρκίνος δεν είναι ούτε κληρονομικός ούτε μεταδοτικός. Μερικά είδη καρκίνου του δέρματος έκδηλώνονται στά γηρατιά. "Υπάρχουν όμως ώριμα σημαδάκια στο δέρμα που τα θεωρούμε μάλιστα σαν στολίδια mà που μπορούν ξαφνικά να έξελιχθούν προς την κακοήθεια. Δεν θα ξεχάσω ένα συγγραφέα και γνωστό κριτικό που είχε στο πρόσωπο ένα τέτοιο σημάδι. Μερικά χρόνια άργότερα τόν έβρηκα κυριολεκτικά μεταμορφωμένο από την μαυρίλα του μελανοσαρκώματος.

☆

Μήπως αυτό σημαίνει πως πρέπει να άνησυχούμε με τό παράμικρό για τό καθετί; Θά ήταν μια κακή άδυναμία μας που θα εύνοοιζε άσφαλώς την έκδήλωσι του κακού, όπως λέει ό καθηγητής Πιέρ Ντελόρ σ' ένα μικρό μά αξιόλογο βιβλίο του. "Οχι, δεν πρέπει να άνησυχούμε με τό παραμικρό. Να ξέρουμε πάντως

πως ό έχθρος θα έπωφεληθή από όλες τις άδυναμίες μας, ήθικες και ψυχολογικές. Μιλούσα μια μέρα με τόν γιατρό Ντενιού που διευθύνει τις τεχνικές υπηρεσίες και τό "Αντικαρκινικό τμήμα στο "Ινστιτούτο Γενικής "Υγιεινής, και του ανέφερα τά συμπτώματα που ό κόσμος θεωρεί βασικά: την άπώλεια θάρους που δεν γίνεται πάντα αντίληψη, τη μεταβολή του χρώματος του δέρματος, κυρίως την ελάττωσι της ζωτικότητας. «Βεβαίως, μου άπάντησε εκείνος. "Αλλά ή ελάττωσι της ζωτικότητας είναι άλλοτε τό άποτέλεσμα και άλλοτε ή αίτία. Ό άνθρωπος που έγκαταλείπεται και δέχεται την άδυναμία του είναι μια έτοιμη λεία για τόν έχθρο.»

"Εκείνες τις μέρες είχα μιλήσει με έναν νέο γιατρό του Μαρκόου που έτοιμάζε μια πραγματεία με θέμα τόν πρωτογενή καρκίνο του ήπατος, όταν έτυχε να συναντήσω ένα φίλο μου, περίφημο γιατρό του Παρισιού. Του μίλησα για την πραγματεία του Μαρκοκινού γιατρού, μά ξαφνικά ό περίφημος γιατρός μου είπε: «Πρωτογενής καρκίνος του ήπατος δεν ύπάρχει...» (Με τόν όρο πρωτογενής έννοούμε τόν καρκίνο που παρουσιάζεται για πρώτη φορά σε ένα όργανο και όχι εκείνον που προέρχεται από μετάστασι.)

Πραγματικά, ό πρωτογενής καρκίνος του ήπατος είναι σπάνιος στη Γαλλία, αλλά συχνός στην "Αφρική. Και όμως δεν είναι ζήτημα φυλής. Οι Μαύροι που ζουν στην "Αμερική από πολλούς αιώνες υποφέρουν λιγώτερο από καρκίνο του ήπατος από τους Μαύρους που έμειναν στην ήπειρο της καταγωγής τους. Και οι λευκοί μουσουλμάνοι π.χ. της Βορείου "Αφρικής παρουσιάζουν συχνά καρκίνο του ήπα-

τος. Ό γιατρός Ντενιού που έκανε πολλές μελέτες στην "Αφρική δίνει, σχετικά με τό θέμα αυτό, πολλές στατιστικές πληροφορίες.

"Η σταυροφορία που έχει αρχίσει σ' όλο τόν κόσμο φώτισε άρκετά αυτό τό πρόβλημα και μάς έδωσε πληροφορίες πολύτιμες μά και άνησυχητικές. "Αν πισέψουμε στους άριθμούς, ή "Ελβετία, ή χώρα της τάξεως, που την σεβάστηκαν δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, παρουσιάζει περισσότερους καρκίνους από τις γειτονισές της. Παρατηρήθηκε όμως ότι αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι ή "Ελβετία κρατά καλύτερα τους λογαριασμούς της από άλλες χώρες.

Σύμφωνα με τους άριθμούς πάντα, φαίνεται πως ό αριθμός των περιπτώσεων καρκίνου αύξάνει σχεδόν σε όλες τις πολιτισμένες χώρες, άν και ό αριθμός των θανάτων από καρκίνο εύτυχώς τά τελευταία δεκαπέντε χρόνια δεν αύξάνεται. Μήπως αυτή ή σύζησι της άρρώστειας οφείλεται στον τρόπο ζωής που επιβάλλει ή σύγχρονη έποχή; "Ισώς. "Ωστόσο οι καρκινολόγοι κάνουν διάφορες σημαντικές παρατηρήσεις. Τώρα ξέρουμε καλύτερα την άρρώστεια και δεν άφήνουμε πολλούς άρρώστους χωρίς να τους υποβάλουμε σε θεραπεία πρώτα και χωρίς να τους καταχωρίσουμε στις στατιστικές. Πρέπει να προσθέσουμε πως οι περισσότεροι άνθρωποι ζουν σήμερα πιο πολλά χρόνια από άλλοτε. "Ετσι έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να φθάσουν στην περίοδο εκείνη της ζωής που ό καρκίνος γίνεται σπανιώτερος. Τό ζήτημα δεν είναι άπλό μά χρειάζεται ύπομονη. "Εκατοντάδες είδικοί σ' όλο τόν κόσμο εργάζονται για τό ίδιο θέμα και άσφαλώς θα μάς δώσουν τη λύσι του.

Οι ειδικοί που μελέτησαν την Ίνδονησία π.χ. μās λένε πώς οι Κινέζοι που έχουν μεταναστεύσει εκεί παρουσιάζουν αρκετά συχνά καρκίνο του στομάχου, κάτι που παρατηρείται σπάνια στους Μαλαισίους και τους Ιαβανούς. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι οι Κινέζοι τρώνε λίπη πολύ καμένα.

Τόν τελευταίο καιρό γίνεται πολύς λόγος για τα υπερθερμασμένα λίπη. Να πετάτε λοιπόν συχνά το λίπος που περισσεύει από τις τηγανιτές πατάτες και να το αντικαθιστάτε με καινούριο.

Γενικά ο καρκίνος παρουσιάζεται πάντως συχνότερα στους εξελεγμένους πληθυσμούς που ή διατροφή και ο τρόπος της ζωής τους ευνοούν την ανάπτυξη της άρρώστειας.

Όλοι οι καρκινολόγοι τείνουν να συμφωνήσουν πώς δεν υπάρχουν νησίδες καρκίνου, ούτε περιοχές που ευνοούν τον καρκίνο, ούτε οικογένειες που πάσχουν από καρκίνο. Αυτό μās οδηγεί πάντως να πούμε με λίγα λόγια ποιά είναι πιθανά αίτια του καρκίνου.

Ο ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΔΕΝ ΚΑΗΡΟΝΟΜΕΙΤΑΙ
ΚΑΙ ΔΕΝ ΜΕΤΑΔΙΔΕΤΑΙ

Δέν πρέπει ποτέ να πάψουμε να τονίζουμε πώς ο καρκίνος δεν είναι ούτε κληρονομικός ούτε μεταδοτικός. Πρέπει ακόμη να ξέρουμε πώς ο καρκίνος είναι μια άρρώστεια της ζωής γενικά: υπάρχουν καρκίνοι στα φυτά, στα ζώα και στους ανθρώπους. Το περίεργο είναι πώς ο καρκίνος των ζώων δεν μπορεί να μεταβιβάσθαι στον άνθρωπο και αντίστροφως. Οι έρευνες βρίσκουν στα ζώα αναριθμητά υποκείμενα μελέτης. Καρκίνο παρουσιάζουν τα τρωκτικά, τα πουλιά, τα έρπετά, τα ψάρια, ακόμη και τα οικιακά ζώα εκτός από κείνα

που θυσιάζονται για την διατροφή του ανθρώπου προτού φθάσουν στα χρόνια του καρκίνου, δηλαδή στην ώριμη ηλικία.

Τα πειράματα σε ανθρώπους σχετικά με τον καρκίνο ή άλλες άρρώστειες δημιούργησαν θέματα συνειδήσεως και προκάλεσαν πολλές συζητήσεις. Οι πειραματισμοί αυτοί δεν επιτρέπονται. Ακόμη και για κείνους που προσφέρονται εθελοντικά για τέτοια πειράματα, ή Ακαδημία Ηθικών Επιστημών παρατηρεί πώς δημιουργούνται ένα σωρό προβλήματα νομικά, ηθικά και θρησκευτικά. Γι' αυτό πρέπει να θεωρήσουμε πώς ο πειραματισμός σε ανθρώπους είναι κάτι καταδικασμένο και δεν μπορούμε να στηριζώμαστε στα πιθανά πορίσματά του.

Ο καρκίνος μπορεί να συνυπάρχει με άλλες ασθένειες όπως ή φυματίωση ή ή σύφιλις. Και ως έλθουμε τώρα στην αιτιολογία του καρκίνου.

Θά έλθω μια μέρα, πολύ γρήγορα, που το θέμα αυτό θά φωτιστεί ξαφνικά και αποφασιστικά και ή θεραπευτική θά καθοδηγηθεί.

Ο παρατηρητής που διαβάξει τα βιβλία και τα περιοδικά τὰ αφιερωμένα σ' αυτό το θεμελιώδες θέμα είναι αναγκασμένος να αναγνωρίσει ότι ώρισμένα αίτια, είτε επικουρικά είτε από προδιάθεσι είτε προσδιοριστικά (όσο μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτή τη λέξη) έχουν από καιρό παρατηρηθεί και μελετηθεί με κάθε λεπτομέρεια.

Κληρονομικότης δεν υπάρχει. Υπάρχει όμως ένα πεδίο ή ένα είδος προδιαθέσεως που προέρχεται από συνήθειες που μπορεί να είναι ατομικές ή ομαδικές. Είναι φανερό πώς ώρισμένοι τρόποι διατροφής μπορούν να προκαλέσουν την ίδια μεταβολή

στην προδιάθεσι μιās οικογενείας ή μιās ομάδας ανθρώπων. Υπάρχουν ώρισμένες οικογένειες, όπως των Bonaparte, στις οποίες συχνά παρουσιάζεται καρκίνος. Γενικά τὰ αίτια της προδιαθέσεως για τὰ έκδηλωθούν άπαιτούν την συνδρομή του χρόνου. Οι ειδικοί διακρίνουν τόν προ-καρκίνο ή την βιολογική φάσι, και τόν έκδηλωμένο καρκίνο ή την κλινική φάσι. -

ΜΗΝ ΤΡΩΤΕ ΠΟΛΥ,
ΜΗΝ ΞΕΚΟΥΡΑΞΕΤΕ ΠΟΛΥ!

Μαζί με τόν Πιέρ Ντελντ και τούς περισσότερους ειδικούς τονίζουμε πώς πρέπει να άποφεύγουμε τόν υπερσυνισσμό, την καθιστική ζωή, την υπερκόπωση του ήπατος που την παρατήρησε ή ο Ιπποκράτης πριν από είκοσι πέντε αιώνες, την επιβράδυνσι των λειτουργιών του κυκλοφοριακού και πεπτικού συστήματος, τις νευρικές άνωμαλίες σε όλα τὰ πεδία, τούς επανειλημμένους έρεθισμούς του δέρματος και των βλεννογόνων. Ο χρόνιος έρεθισμός παίζει σημαντικό ρόλο.

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

Θά πρέπει να μιλήσουμε εδώ και για τόν καπνό που τελευταίως άποτέλεσε θέμα τόσων μελετών. Δεν υπάρχει άμφισβόλια πώς ο καπνός είναι μια αίτια έρεθισμού για τὸ στόμα, τὴ μύτη, τὰ μάτια, τὰ πρώτα τμήματα του πεπτικού συστήματος και για τὸ άναπνευστικό σύστημα. Όλα αυτά σχετίζονται με τὸ μέτρο και την σύνεσι που πρέπει να άπαγορεύει την χρήση του καπνού. Ο καθηγητής Λεόν Μπινέ δημοσίευσε τελευταία ένα πολύ καλό άρθρο, όπου άποδεικνυε πώς ο καπνός, άν και άποτελή μια ά-

ναμφισβήτητη αίτια έρεθισμού, ώστόσο σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να έχη τονωτική επίδρασι. Πάντως ο σοφός γιατρός υπογραμμίζει και την θλαστική επίδρασι, που όφειλεται στην νικοτίνη, στην «πίσσα» που προκαλεί ή καύσις, στο όξειδιο του άνθρακος κ.λ.π.

ΟΙ ΑΚΤΙΝΕΣ Χ
ΚΑΙ Ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΡΚΙΝΟΣ

Τέλος πρέπει να πούμε πώς οι άκτινοβολίες που μās βοηθούν τόσο πολύ να καταστρέψουμε τόν καρκίνο και να θεραπεύσουμε τόσα κακά είναι δίκαιο μαχαίρι. Υπάρχουν καρκίνοι που όφείλονται στις σωτήριες αυτές άκτινοβολίες. Είναι οι καρκίνοι των άφροσιωμένων ύπηρετών της Ιατρικής. Πόσοι γιατροί και νοσοκόμοι δεν έχουν άν όχι καρκίνο, τουλάχιστον έγκαύματα στο δέρμα και πληγές.

Επανέρχομαι στους χρόνιους έρεθισμούς για να αναφέρω με λίγα λόγια τούς καρκίνους που τούς λέμε επαγγελματικούς. Αφού μιλήσαμε για τόν καρκίνο που μπορούν να πάθουν όσοι χειρίζονται τὰ άντικαρκινικά μέσα θεραπείας πρέπει να αναφέρουμε τόν καρκίνο των πνευμόνων που παρατηρείται σε έργατες μεταλλωρυχείων και που προέρχεται από την ραδιενέργεια που άπάρχει στον άέρα που άναπνέουν. Υπάρχουν ακόμη διάφοροι καρκίνοι που όφείλονται στην πίσσα και τὰ παράγωγά της. Μερικές άπ' αυτές τις περιπτώσεις δεν έχουν πια παρά ιστορικό ενδιαφέρον γιατί έπαυσαν να παρουσιάζονται. Άς σημειώσουμε τέλος τούς καρκίνους που όφείλονται στο άρσενικό, στο χρώμιο, στα χρώματα άνιλίνης και σε άλλες χημικές ούσιες.

Γύρω από το Πάσχα

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Ίστορία — Θρύλοι — Παραδόσεις

Σταύρωσον... Σταύρωσον... Είχε φωνάξει για τον Ίησού στον Πιλάτο το ξεαλλο πλήθος των Ίουδαίων. Κι' από εκείνη την ημέρα ο σταυρός, το σύμβολο αυτό του μαρτυρίου, γινόταν σύμβολο πίστεως για τον κόσμο της νέας Θρησκείας, αφού πάνω σ' αυτόν ο Θεάνθρωπος έμελλε ν' άφήση την τελευταία πνοή του.

Τί γνωρίζουμε όμως για το σταυρό του Ίησού, για τα δύο εκείνα σταυρωτά ξύλα που δέχτηκαν πληγωμένα τα σεπτά μέλη του;

Η αλήθεια γύρω από το μεγάλο αυτό θέμα πλέκεται συχνά με το θρύλο, ή ιστορία με την παράδοσι, ή έπιστήμη με τη λαϊκή φαντασία και την ποίησι. Σύμφωνα λοιπόν με τις μαρτυρίες που υπάρχουν, όταν αποφασίστηκε το μαρτύριο του Ίησού, Έβραίοι τεχνίτες χύθηκαν στα δάση για να κόψουν τα ξύλα του σταυρού. Μά μόλις πλησιάζαν στα δένδρα εκείνα έσπαζαν και ράγιζαν καθώς τ' άγγιζαν, σά νάθελαν έτσι να διαμαρτυρηθούν για τον άποτρόπαιο σκοπό τους. Και μόνον ή λοιδορία ή άριά, όπως λέγεται σε πολλές έλληνικές έπαρχίες, στάθηκε καθώς την ήθελαν και δέχτηκε άδιαμαρτύρητα να προσ-

φέρει μεγάλα κλαδιά για το άδικο μαρτύριο του Χριστού.

Κι' ο σταυρός έγινε. Κουρασμένος και γεμάτος συμπόνια για την ήθική πτώσι του ανθρώπου ο Ίδιος ο Ίησους τον έσήκωσε και τον έσυρε ως τον Κρανίου τόπο. Έκεί στήθηκε ανάμεσα σε δυο άλλους. Και πάνω σ' αυτόν ο Θεάνθρωπος δέχτηκε το όξος και τη χολή, τους λογχιμούς και τις ύβρεις, άκουσε τους άλαλαγμούς του μαινομένου πλήθους, τὰ πύρινα λόγια των δύο ληστών και είπε τέλος το πονεμένο «Τετέλεστα!...»

Ύστερα ήρθε ή φοβερή νύχτα που συγκλόνισε τη γη και ή αποκαθήλωσι. Το ιερό σώμα του Ίησού εύλαβικά ένταφιάστηκε. Κι' ο σταυρός του, τ' όργανο αυτό του μαρτυρίου του θανάτου, πετάχτηκε σ' ένα λατομείο που θρισκόταν κοντά στο Γολγοθά. Έτσι, σιγά-σιγά θάφτηκε κάτω από ένα σωρό πέτρες και χώματα. Και με τον καιρό τον λησμόνησαν όλοι.

Από την εποχή μάλιστα που ο Αυτοκράτορας Άδριανός, θέλοντας να ξαναχτίσει την Ίερουσαλήμ που είχε καταστραφή από τον Αυτοκράτορα της Ρώμης Τίτο, έκανε πάνω στο Γολγοθά ένα τεράστιο εξώστη, κανέννας δέ

φантаζόταν ότι θα μπορούσε ποτέ να ξαναβρεθί ή Σταυρός του Χριστού.

Ώστόσο, το άγιασμένο αυτό σύμβολο της υπέρτατης θυσίας ανακαλύφτηκε τον τέταρτο αιώνα, όταν πατράρχης στά Ίεροσόλυμα ήταν ο άγιος Μακάριος. Πολλοί ιστορικοί συγγραφείς άναφέρουν μάλιστα πως ο Σταυρός βρέθηκε στα 326 και πως ή Άγία Έλένη ήταν μπροστά του την ώρα εκείνη. Μαζί όμως με αυτόν ανακαλύφθηκαν κι' οί σταυροί των ληστών. Άλλά και οί τρεις ήταν όμοιοι. Έτσι, εκείνοι που έκαναν τις άνασκαφές βρέθηκαν σε πολύ δύσκολη θέση. Ποιός από τους τρεις είχε εξαγιασθή από το σώμα του Θεανθρώπου; Πνεύμα όμως άγιο φωτίσε τότε τον Πατριάρχη Μακάριο. Κι' άμέσως είπε —καθώς μαρτυρά ή παράδοσις— να πλησιάσουν και τους τρεις σταυρούς κοντά σε μιá έτοιμοθάνατη γυναίκα... Έτσι κι' έγινε. Η έπαφή των δύο πρώτων με την άρρωστη δέν έκανε τίποτα. Όταν όμως την άγγιξε ο τρίτος, σηκώθηκε άμέσως γεμάτη ζωή και δύναμι σά να ξύπναγε απλά από εύχάριστο ύπνο. Μπορούσε λοιπόν να υπάρχει μεγαλύτερη απόδειξι πως ο σταυρός αυτός ανήκε στο Χριστό; Ώστόσο, άκολούθησε κι' ένα άλλο θαύμα που επιβεβαίωσε τη γνώμη αυτή. Ένας νεκρός άναστήθηκε μόλις άκούμπησε επάνω του το άγιασμένο και Τίμιο Ξύλο.

Έκθαμβή ή Άγία Έλένη διέταξε τότε να χτίσουν στην τοποθεσία εκείνη μιá περιλαμπρή εκκλησία, που όταν τελείωσε, άφησε μέσα σ' αυτή το πιό μεγάλο μέρος του ιερού σταυρού, σφραγισμένο σ' ένα πολύτιμο κιώτιο καθώς ιστορούν. Ένα άλλο μέρος του Σταυρού έστειλε στην Κωνσταντινούπολι, στο γιό της,

τον Μεγάλο Κωνσταντίνο που είχε όραματισθή το Θεϊκό σύμβολο όταν κινούσε για τους λαμπρούς άγώνες του. Και το ύπόλοιπο Τίμιο Ξύλο το μετέφερε στη Ρώμη για να πλουτίση με αυτό τη μεγάλη χριστιανική εκκλησία που είχαν χτίσει εκεί...

Μά ύστερ' από τρεις αιώνες, ο Χοσρόης, ο ειδωλολάτρης βασιλιάς των Περσών, αφού ένίκησε τους Ρωμαίους κατέλαβε και την Ίερουσαλήμ, την έπυρπόλησε, την έλήστεψε, έσύλησε τους ναούς της και πήρε μαζί του το Τίμιο Ξύλο, το αντίκειμενο της λατρείας όλου του Χριστιανικού Κόσμου. Ώστόσο και αυτοί άκόμα οί ειδωλολάτρες, Πέρσες, σεβάστηκαν το Σταυρό του Χριστού και κανέννας δέν τόλμησε να τον βγάλη μέσα από την άκριβή κάσσα του.

Μόλις όμως ο Βυζαντινός Αυτοκράτορας Ήράκλειος έμαθε την καταστροφή της βυθικής πόλεως όργάνωσε μιá πραγματική σταυροφορία εναντίον των έχθρών του Χριστιανισμού. Έξεστράτευσε κατά του Χοσρόη, τον ένίκησε σε πολλές μάχες, και άνάγκασε τον διάδοχο του Πέρση βασιλιά να του έπιστρέψη το Τίμιο Ξύλο. Ύπερφανός ο γηραιός κι' εύσεβης αυτοκράτορας τó έφερε μόνος του στα Ίεροσόλυμα, σάν το καλύτερο τρόπαιον των νικών του...

Κι' από την εποχή εκείνη καθερώθηκε ή έορτή της Ύψώσεως του Τίμιου Σταυρού, που γίνεται στις 14 Σεπτεμβρίου.

Η ιστορία όμως δέ σταματά. Μετά το θάνατο του Ήρακλείου στα 636, όταν ή εκκλησία του Παναγίου Τάφου πυρπολήθηκε από τους άπίστους, οί χριστιανοί πρόλαβαν και πήραν το Τίμιο Ξύλο που φυλαγόταν εκεί και το μοίρασαν σε δεκαεννιά κομμάτια, καθώς άναφέρουν εκκλησια-

στικοί συγγραφείς. Ἀπὸ αὐτὰ μάλιστα ἔγιναν μικρότεροι σταυροὶ ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν μέχρι σήμερα σὲ δυτικούς καὶ ἀνατολικούς ναοὺς. Ἐξ ἁλλου, αἰῶνες μετὰ, ὅταν οἱ Σταυροφόροι μπῆκαν τὸ 1099 στὴν Κωνσταντινούπολι, μαζί μὲ τὰ πολλά, ἀλλὰ ἀκριβὰ ἀντικείμενα ποὺ ἔκλειψαν, πήραν καὶ τὸ μεγάλο κομμάτι, ἀπὸ τὸ Σταυρὸ, ποὺ καθὼς εἶπαμε, ἡ Ἁγία Ἑλένη εἶχε στείλει στὸ γιό της ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα. Τὸ φυλαχτὸ αὐτὸ τὸ ἔφεραν μαζί τους σὲ πολλές μάχες. Στὴ σύγκρουσι ὅμως τοῦ Χατέν, ποὺ διέλυσε τὸ λατινικὸ βασίλειον τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὁ Σταυρὸς ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Σαρακηνῶν, γιὰ νὰ ξανάρθῃ στὴν κυριότητα τῶν χριστιανῶν τριανταδύο χρόνια μετὰ τὴν ἱστορικὴ πολιορκία τῆς Δαμιέτης.

Σήμερα ὥστόσο, ὕστερα ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων ἀκατάπαυστη ταραχὴ, τὰ κύματα τῆς ἱστορίας ἔχουν φέρει τὰ μεγαλύτερα κομμάτια Τίμιου Ξύλου σὲ πολλὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Σταυροῦ στὴν Ἱερουσαλὴμ, στὴ Ρώμη, στὶς Βρυξέλλες, στὴ Βενετία,

καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες πόλεις, χωρὶς νὰ ὑπολογίσουμε τὰ κομμάτια ποὺ κατέχουν ἓνα πλῆθος ἀνώνυμοι καὶ ἄγνωστοι ἰδιῶτες, ἀπλοὶ καὶ ταπεινοὶ ἄνθρωποι ποὺ τὰ φυλάνε μὲ ἱερὸ δέος καὶ σεβασμὸ σὰν τὸ ὑπέρτατο ἀγαθὸ τῆς ζωῆς τους. Ἀπ' ὅλα ὅμως τὰ σωζόμενα λείψανα τοῦ Ἁγίου Σταυροῦ τὸ πιὸ σημαντικὸ εἶναι μᾶλλον αὐτὸ ποὺ φυλάγεται ἀπὸ τὸν ἕκτο αἰῶνα στὴ γαλλικὴ πόλι Πουατιέ. Κι' αὐτὸ θέβαια ἔχει τὴν ἱστορία του. Εἶναι ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ Τίμιο Ξύλο ποὺ ἔστειλε στὴ Βυζαντινὴ Βασιλεύουσα ἡ Ἁγία Ἑλένη. Τὸ χάρισε ὁ Αὐτοκράτορας Ἰουστίνος στὴν Καθολικὴ Βασίλισσα Ραδεγόνδη κι' ἀπὸ τότε μένει στὴ γῆ τῆς Γαλλίας. Τὸ ἀναφέρουμε μόνον σὰν τὸ πιὸ σπουδαῖο σὲ μέγεθος. Γιατί, ὅλα τὰ λείψανα ἀπὸ τὸ Σταυρὸ τοῦ Θεανθρώπου τὴν ἴδια δύναμι ζωῆς καὶ λυτρώσεως ἔχουν. Καὶ τὰ μικρὰ ψίχουλα ἀπὸ τὸ Τίμιο Ξύλο, ἐκεῖνα ποὺ δὲν συλλαμβάνει γυμνὸ τὸ ἀνθρώπινο μάτι εἶναι —ὅπως εἶπε ἓνας παλῆς ἀσκητῆς— ἄρτοι ἀνεξάντλητοι διὰ τοὺς πεινῶντας καὶ πιστεύοντας...

Ανάθρεψε καλὰ ἓνα κορίτσι καὶ ἀνατρέφεις καλὰ μιὰ ὁλόκληρη οἰκογένεια.

Παλαιὰ Σκωτσέζικη Παροιμία

☆

Προσπαθεῖτε νὰ διορθώνεστε ἀπὸ τὰ λάθη τῶν ἄλλων — Μιὰ ζωὴ δὲν σᾶς ἀρκεῖ γιὰ νὰ περιπέσετε σὲ ὅλα.

Viscount Montgomery

Ἡ Ἁγία Γραφή στὴ γλῶσσα τοῦ Χριστοῦ

Πολύτιμα χειρόγραφα σὲ μιὰ σπηλιὰ τῆς Νεκρᾶς Θάλασσας

Τοῦ

DON WHARTON

Ἡ ἀνακάλυψις τῶν περίφημων πὰ παπύρων τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης — ἀποσπασμάτων τοῦ ἀρχαιότερου μέχρι σήμερα χειμένου τῶν Γραφῶν — ὠδήγησε, σὲ ἐκπληκτικὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα ποὺ εἰχονοῦν καινούργιο φῶς στὶς πηγὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Μιὰ μέρα τοῦ 1947, ἓνας ἀδύνατος μικρὸς Βεδουῖνος μέχρι δεκαπέντε χρονῶν, ὁ Μωχάμετ ἄντ Ντίμπ, ἔτρεχε νὰ βρῇ τὴ χαμένη του κασιόκα στὴν λοφοπλαγιά, ποὺ εἶναι κοντὰ στὴν ὁρειοδυτικὴ ἄκρῃ τῆς Νεκρᾶς Θάλασσας. Τὰ μάτια του στάθηκαν γιὰ μιὰ στιγμή σ' ἓνα ἀνοιγμα ἐπάνω σ' ἓνα θραχώδη γκρεμνὸ. Ἐρριξε πέτρες μέσα στὸ ἀνοιγμα κι' ἄκουσε κάτι νὰ σπάξῃ.

Ὁ Μωχάμετ ἄντ Ντίμπ ὄνειρεύτηκε ἀμέσως κρυμμένους θησαυροὺς καὶ φώναξε ἓνα συνομήλικό φίλο του, τὸν Ἀχμετ Μωχάμετ. Τὰ δυὸ παιδιὰ κατέφεραν νὰ περάσουν ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα καὶ νὰ γλυστρήσουν σὲ μιὰ σπηλιὰ μὲ πλάτος κάπου δύο μέτρα καὶ μᾶκρος ὀκτώ. Ἐκεῖ, ἀνάμεσα σὲ σπασμένα κομμάτια ἀπὸ στάμνες, βρῆκαν πολλὰ κυλινδρικά πηλῖνα κανάτια περισσότερο ἀπὸ μισὸ μέτρο ὕψος. Τὰ παιδιὰ ἔβγαλαν τὰ καπάκια μὲ ἀνυπομονησία, ἀλλὰ ἀντὶ νὰ βροῦν χρυσάφι καὶ πολύτιμα πετράδια, εἶδαν μαῦρα καὶ βρωμερὰ δέματα τυλιγμένα σὲ λινάτσες. Ἐσχίσαν τίς λινάτσες καὶ ἀντιμε-

τώπισαν, μὲ πολλὴ θλίψι, ἔνδεκα ρολλά παπύρων, σκεπασμένα μὲ μιὰ μαύρη οὐσία σὰν κατράμι, ποὺ δὲν ἦταν ἄλλο ἀπὸ ἀποσυντεθειμένο πετσί.

Οἱ πάπυροι, μᾶκρους ἀπὸ ἓνα ὡς ὀκτὼ μέτρα, ἦταν καμωμένοι ἀπὸ λωρίδες προβιάς ραμμένες μαζί. Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ἦταν κολόνες μιᾶς παράξενης γραφῆς — ἀρχαίας ἐβραϊκῆς. Τὰ παιδιὰ ἐνοιωσαν θαθεῖα ἀπογοήτευσι.

Στὴν πραγματικότητα εἶχαν κάνει τὴν σπουδαιότερη ἀνακάλυψι ἀρχαίων χειρογράφων ποὺ ἔχει νὰ δεῖξῃ ἡ ἐποχὴ μας. Καὶ τὸ εὐρημά τους στάθηκε τὸ πρῶτο σὲ μιὰ ὁλόκληρη σειρὰ ἐρευνῶν καὶ ἀνακαλύψεων ποὺ μεταμόρφωσε, μέσα σὲ ἐννιά χρόνια, τὴν ἀγρονή περιοχὴ τῆς Νεκρᾶς Θάλασσας σ' ἓνα παράδεισο γιὰ τοὺς ἀρχαιολόγους.

Στὴν Βηθλεέμ, τὰ παιδιὰ προσέφεραν τὸν μεγαλύτερο ἀπὸ τοὺς παπύρους σ' ἓνα ἀρχαιοπώλη, γιὰ εἴκοσι λίρες. Ὁ ἔμπορος ἀρνήθηκε, γιατί θέβαια δὲν μπορούσε νὰ φαντασθῇ πὼς σὲ λίγα χρόνια, πέντε ἀπὸ τοὺς παπύρους θὰ πουλιόντουσαν διακό-

σιες πενήντα χιλιάδες δολλάρια. Στην 'Ιερουσαλήμ, τὰ παιδιὰ βρήκαν ένα ξμπορο πού τους έδωσε μερικές λίρες. Τότε όμως τὸ εὐρημά τους χωρίστηκε σὰ δυό. "Εξι ἀπὸ τοὺς παπύρους, πού ἀποτελοῦσαν τρία ἔργα, ἀγοράστηκαν ἀπὸ τὸ ἑβραϊκὸ Πανεπιστήμιο, καὶ πέντε (τέσσερα ἔργα) ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Σαμουήλ τοῦ Συριανοῦ Ὁρθόδοξου Μοναστηριοῦ τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι πέντε εἶναι πού πουλήθηκαν ἀργότερα διακόσιες πενήντα χιλιάδες δολλάρια. "Εκείνη τὴν ἐποχὴ, ἕνας υπάλληλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς τῆς Παλαιστίνης τοὺς ἀποκαλοῦσε «ἀσήμαντους».

Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1948 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σαμουήλ τύλιξε τοὺς πέντε παπύρους σὲ ἔφημερίδες καὶ τοὺς ἔστειλε, μὲ δυὸ ἱερεῖς μέσα ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ πού σπαραζόταν ἀπὸ τὸν πόλεμο, στὴν Ἀμερικανικὴ Σχολὴ Ἀνατολικῶν Ἑρευνῶν. Ὁ διευθυντὴς δρ Τζῶν Σ. Τρέβερ εἶδε πὼς ἐπρόκειτο γιὰ ἓνα τμῆμα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (τὸ βιβλίον τοῦ Ἡσαΐα) κι' ἄρχισε νὰ μελετᾷ τὴν περιέργη γραφὴ. Τὰ σχήματα τῶν γραμμάτων ἔδειχναν ὅτι εἶχαν γραφῇ πρὸ Χριστοῦ, κάτι σι' ἀλήθεια ἀπίστευτο, γιατί δὲν ὑπῆρχε γνωστὴ Παλαιὰ Διαθήκη πρὶν ἀπὸ τὸν ἐνδέκατο αἰῶνα, καὶ δὲν εἶχαν ποτὲ βρεθῇ παλαιὰ χειρόγραφα στὴν Παλαιστίνη.

Ὁ Τρέβερ ἀμέσως ἔστειλε ἀεροπορικῶς δύο μικρὲς φωτογραφίες ἀποσπασμάτων τοῦ χειρογράφου τοῦ Ἡσαΐα στὸν δόκτορα Οὐίλλιαμ Φ. Ὡλμπράιτ, φημισμένο ἀρχαιολόγο καὶ ἱστορικὸ τοῦ Πανεπιστημίου Τζῶν Χόπκινς. Αὐτὸς κοττάξε τις φωτογραφίες μὲ φακό. Εἶκον λεπτὰ ἀργότερα, ὥρμησε στὸν διάδρομο, ἄρπαξε ἀπὸ τὰ χέρια δύο

σπουδαστὰς, τοὺς τράβηξε στὸ γραφεῖο του καὶ τοὺς ἔδειξε τις φωτογραφίες. Κατόπιν κάθισε κι' ἔγραψε ἓνα γράμμα, στὸ ὁποῖο ἀποκαλοῦσε τὸν πάπυρο τὴν μεγαλύτερη ἀνακάλυψι χειρογράφου τῶν νεωτέρων χρόνων, καὶ σημείωνε ὅτι εἶχε γραφῇ τὸ 100 πρὸ Χριστοῦ.

Μερικοὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες δὲν συμφώνησαν. Κάποιος μάλιστα εἶπε πὼς ἦταν φάρσα. Σιγὰ-σιγὰ ὅμως οἱ μαρτυρίες πού ἔφθαναν ἔδιναν δίκην στὸν Ὡλμπράιτ. Βεδουῖνοι καὶ ἀρχαιολόγοι ἄρχισαν νὰ ἔρευνοῦν τοὺς λόφους δυτικά ἀπὸ τὴν Νεκρὴ Θάλασσα καὶ τὰ εὐρήματα δὲν σταματοῦσαν. Μερικοὶ χρησίμευαν ἀπλῶς γιὰ νὰ ἀποδείξουν τὴν ἀξία τῶν πρώτων. Ἄλλοι πάλι ἦσαν τὸ ἴδιο πολὺ σημαντικοί. Οἱ λινάτσες τῆς πρώτης σπηλιάς πῆγαν στὸ Σικᾶγο, ὅπου οἱ εἰδικοί τοῦ Ἰνστιτούτου Πυρηνικῶν Σπουδῶν τις ἔκαψαν καὶ καταμέτρησαν τὴν ραδιενέργεια τοῦ ἀνθρακος μὲ μετρητὴ Γκάιγκερ. Οἱ λινάτσες εἶχαν κατασκευασθῇ ἀπὸ λῖνο μεταξὺ τοῦ 167 π.Χ. καὶ τοῦ 233 μ.Χ.

Καὶ ἄλλα ἀποσπάσματα χειρογράφων βρέθηκαν πού ἔδειχναν πὼς ἡ κρύπτη ἐκείνη ἀποτελοῦσε τμῆμα σημαντικῆς βιβλιοθήκης. Γιατὶ ὅμως τὴν εἶχαν βάλει στὴν ἔρημι; Ἡ ἀπάντησις θρῑσκόταν 400 περίπου μέτρα ἀπὸ τὴν σπηλιά, σὲ κάτι ἐρείπια, πού νόμιζαν πὼς ἦταν κάποτε ρωμαϊκὸ φρούριο. Τώρα ὅμως, οἱ ἀρχαιολόγοι ἄρχισαν τις ἀνασκαφές καὶ βρήκαν πὼς τὰ ἐρείπια ἀνῆκαν σὲ ἑβραϊκὸ Μοναστήρι τοῦ 128 π.Χ.—68 μ.Χ. περίπου. Σημαντικὸ ἦταν πὼς τὸ κεντρικὸ κτίριο τοῦ Μοναστηριοῦ εἶχε εἰδικὴ αἶθουσα γιὰ τοὺς ἀντιγραφεῖς καὶ ἐκεῖ βρέθηκαν ἀπομεινάρια ἐνὸς μεγάλου τραπεζιοῦ καὶ καλαμάρια, τὸ ἓνα μὰ-

λιστα μὲ ξερὴ πιά μελάνη. Βρέθηκε καὶ ἓνα ὁλόκληρο κανάτι, ἴδιο μ' ἐκεῖνα τῆς σπηλιάς Ἄντ Ντίμπ. Ἦταν φανερό πὼς οἱ κάτοικοι τοῦ Μοναστηριοῦ τὰ εἶχαν κρύψει στὴ σπηλιά. Ἡ χρονολόγησις 400 περίπου νομισμάτων, πού βρέθηκαν, ἔδειξε πὼς αὐτὸ εἶχε συμβῇ τὸ 68 μ.Χ., ὅταν πλησίαζε ἡ Δεκάτη Ρωμαϊκὴ Λεγεῶν.

Οἱ Βεδουῖνοι πού ἔπαχναν γύρω ἀπὸ τὰ ἐρείπια βρήκαν κι' ἄλλη μεγάλη σπηλιά, μὲ ἀποσπάσματα πέντε ἀκόμη βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἄλλη καταπληκτικὴ ἀνακάλυψις. Οἱ ἀρχαιολόγοι κατόπιν πού ἔρευνοῦσαν τὴν περιοχὴ βρήκαν τὴν σπηλιά ὑπ' ἀριθ. 3 μὲ λουρίδες χαλκοῦ, πού κατεργάζεται τώρα τὸ εἰδικὸ τμῆμα τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μάντσεστερ γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ τις διαβάσουν. Φαίνεται πὼς πρόκειται γιὰ μίαν πλάκα τοῦ Μοναστηριοῦ, κι' αὐτὴ μεγάλης σημασίας.

Ἡ σπηλιά ὑπ' ἀριθ. 4 πού βρέθηκε σὲ λίγο ἀπὸ τοὺς Βεδουῖνους ἦταν ἡ πιὸ ἐκπληκτικὴ. Δὲν ἦταν ἀληθινή, ἀλλὰ εἶχε σχηματισθῇ ἀπὸ ἀνθρώπινα χέρια, μὲ θόλο λίγες ἑκατοντάδες μέτρα μακριὰ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι. Ἐκεῖ οἱ Βεδουῖνοι βρήκαν χιλιάδες ἀποσπάσματα: Τμῆματα ὀλῶν τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐκτὸς ἀπὸ τῆς Ἑσθῆρ, τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ γνωστὰ Ἀπόκρυφα βιβλία, πολὺ καίνουργα καὶ ἄλλα ἔγγραφα τοῦ Μοναστηριοῦ, συνολικὰ τουλάχιστον 332 ἔργα. Μέσα σ' αὐτὰ δὲ ἦσαν καὶ ἀποσπάσματα ἐνὸς ἔργου πού, ὅταν τὸ ἔνωσαν, ἀπεκαλύφθη ἀρχαιότερο καὶ ἀπὸ τὰ εὐρήματα τῆς πρώτης σπηλιάς.

Οἱ Βεδουῖνοι ἔκαμαν ἀκόμη δύο σημαντικὲς ἀνακαλύψεις: Πέντε μίλλια μέσα ἀπὸ τὴν Νε-

κρὴ Θάλασσα, στὴν κορυφὴ ἐνὸς κώνου, βρήκαν ἀποσπάσματα τῆς Καινῆς Διαθήκης γραμμένα ἑλληνικά πρὶν ἀπὸ 1300 χρόνια. Κατόπιν, πέρα, νοτίως τῆς Ἰουδαϊκῆς ἐρήμου, βρήκαν πολλὰ σπηλιὰς μὲ πλοῦσιο ὕλικὸ καὶ μίαν ἀπόδοσι τῶν δευτερευόντων προφητῶν γραμμένη πρὶν ἀπὸ 1800 χρόνια.

Τὸ τέλος δὲν πλησιάζει γιατί οἱ Βεδουῖνοι ἀκόμη συνεχίζουν τις ἔρευνες. Ἄλλωστε, κανεὶς δὲν ξέρεי τί θρῑσκεται ἀκόμη στὰ χέρια τους. (Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Βατικανοῦ πλήρως τελευταῖως δεκαπέντε χιλιάδες δολλάρια γιὰ ν' ἀγοράσῃ μερικά σημαντικὰ εὐρήματα). Ἐπίσης εἶναι πολὺ ἐνωρίς ἀκόμη γιὰ νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ σημασία τῶν ἀνακαλύψεων. Χιλιάδες ἀποσπασμάτων στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο τῆς Ἱερουσαλήμ δὲν ἔχουν ἀκόμη ἐξετασθῇ.

Μιά διεθνὴς ὁμάς ἀρχαιολόγων — Ἀγγλοί, Ἀμερικανοί, Γάλλοι, Γερμανοὶ καὶ Πολωνοί — ἐργάζεται γιὰ νὰ λύσῃ αὐτὸν τὸν πολύπλοκο ἱστορικὸ γρίφο. Τὰ σπασμένα, ζωωμένα, σκεπασμένα μὲ ξερὴ λάσπη ἀποσπάσματα πρέπει νὰ ὑγρανοῦν, νὰ πατηθοῦν κάτω ἀπὸ γυαλί, νὰ καθαριστοῦν ὑπομονητικὰ μὲ ἕνα βουρτσάκι. Μερικά εἶναι τόσο μαῦρα, πού ἡ γραφὴ μπορεῖ νὰ διαβασθῇ μόνον ἀπὸ ὑπερυβρες φωτογραφίες. Ἀκόμη καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ καθαρίσμα καὶ τὸ διάβασμα, ὅμως, ἓνα ἀπόσπασμα μπορεῖ νὰ ἀπαιτήσῃ μιάς ἐβδομάδος δουλειὰ γιὰ νὰ τοποθετηθῇ ἐκεῖ πού πρέπει.

Πάντως, τὰ ἀποσπάσματα πού βρέθηκαν ἔχουν τεράστια σημασία: Πρὶν ἀπ' αὐτὰ ὁ κόσμος δὲν εἶχε πλήρη τὴν Παλαιὰ Διαθήκη στὴν ἑβραϊκὴ γλῶσσα σὲ ἀντίγραφο παλαιότερο ἀπὸ τὸ 827 μ.Χ. Τώρα ὑπάρχει ὁλόκλη-

ρος ό 'Ησαΐας γραμμένος κατά τό 100 π.Χ. καί εκατοντάδες άποσπασμάτων του Σαμουήλ από τό 225 π.Χ. καί χιλιάδες άλλο τόσο παλιά άποσπάσματα από άλλα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης.

Αυτό σημαίνει πώς οί μελετηταί της Γραφής αποκτούν καινούργια πολύτιμα εργαλεία για τό έργο τους, για την συγκρότησι δηλαδή ενός κειμένου που νά πλησιάζη όσο τό δυνατόν περισσότερο στο άρχικό. "Ήδη, με βάσι τό κείμενο του 'Ησαΐα, δεκατρείς μικρές άλλαγές έγιναν στην Βίβλο στην 'Αμερική. Τό ευχάριστο γεγονός δέ είναι πώς οί άλλαγές είναι τόσο άσήμαντες, ώστε έχομε την βεβαιότητα ότι τά κείμενα που μελετούσαμε μέχρι σήμερα ήταν άκριβή.

'Αμερικανοί έπιστήμονες, όπως ό δρ Μ. Μπάροους, Διευθυντής του Τμήματος Γλωσσών καί Λο-

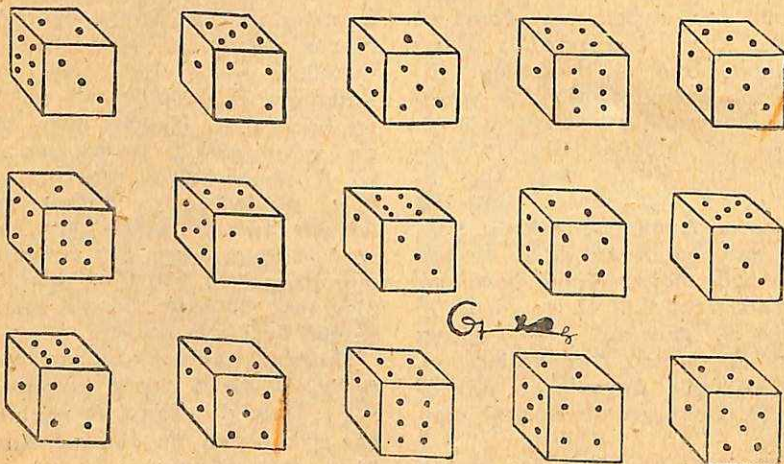
γοτεχνίας Μέσης 'Ανατολής, του Πανεπιστημίου Γέηλ, ό οποίος έμελέτησε καί μετέφρασε πολλά από τά άποσπάσματα που θρέθηκαν μέχρι σήμερα, έδήλωσε πως δέν υπάρχει κίνδυνος νά αλλάξει τίποτε τό βασικό στην χριστιανική μας πίστι καί ότι κανένας Χριστιανός δέν πρέπει νά βλέπη με φόβο τά ευρήματα της Νεκράς Θάλασσας. 'Αντιθέτως, πρέπει νά είμεθα ευγνώμονες γιατί έτσι μπορούμε πιό εύκολα νά αισθανθούμε σύγχρονοι του Χριστού στην Ιστορική Του κατανόησι.

Τά καινούργια ευρήματα έπίσης μάς προσφέρουν κείμενα στην 'Αραμαϊκή γλώσσα, την γλώσσα που μιλούσε ό Χριστός, καί θά μάς βοηθήσουν νά καταλάβωμε καλύτερα την έννοια ώρισμένων λόγων Του, τους όποιους μέχρι σήμερα γνωρίζαμε μόνον από την έλληνική τους μετάφρασι.

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΚΟΥ-Ι-Ζ

"Έχετε δυνατό μάτι;

Ανάμεσα στους διάφορετικούς αυτούς κύβους, υπάρχουν 2 όμοιοι. Προσπαθήστε νά τους βρήτε.

ΝΤ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ, ό τρελλός έρωτευμένος

Του

FRANCIS WINWAR

"Η άκατανίκητη γοητεία που άσκούσε ό Ντ' 'Αννούτσιο στις γυναίκες, τά παράφορα αισθήματα που ένέπνεε, ή δίψα του για δράσι, ό έρωτάς του για τόν κίνδυνο καί ή άδιαφορία του για τόν θάνατο δημιούργησαν μιá προσωπική μοναδική. Κύμα έρώτων καί ευγενικώνιδανικών μπορεί νά χαρακτηριστεί ή ένδοξη ζωή του ποιητού, όπως την διηγείται ό FRANCIS WINWAR στο βιβλίο του, από τό όποιο δημοσιεύουμε σήμερα ένα μεγάλο άπόσπασμα.

Όταν στο τέλος της ζωής του ό Γκαμπριέλε Ντ' 'Αννούτσιο άπληστος για τό μυστήριο καί γεμάτος από την έπιθυμία νά καλλιεργήση τόν θρόλο του έαυτού του, διηγήθηκε πως είχε γεννηθή πολύ ρομαντικά επάνω σε ένα πειρατικό καράβι στην 'Αδριατική, όλοι οί θαυμαστές του καί κυρίως οί θαυμάστριές του δέν άμφισβήτησαν καθόλου την Ιστορία που άκουσαν.

—'Από έναν τέτοιο άνθρωπο, έλεγε ή Σάρα Μπερνάρ, είμαι έτοιμη νά πιστέψω ό,τιδήποτε, άκόμη καί ότι είναι γιός ενός κενταύρου καί μιás έστιάδας παρθένου.

'Αλλά ή προμθεϊκή ζωή του περιφημότερου σύγχρονου 'Ιταλού συγγραφέα καί του πιό θερμού Δόν Ζουάν του τέλους του 19ου αιώνα, είναι αρκετά θαυμα-

στή μόνη της ώστε νά μήν χρειάζεται καμμιά επινόησι.

Γεννήθηκε στις 12 Μαρτίου 1863 στην Πεσκάρα, στα 'Αθρούζια, από μιá εύπορη οικογένεια μεγαλοκτηματιών που δέν είχε όμως τό ευγενικό αίμα των ντ' 'Αννούτσιο. 'Απλώς τόν άδελφό του που τόν λέγανε άπλως Ραπακετά τόν είχε υιοθετήσει ό γέρος ντόν Καμίλλο ντ' 'Αννούτσιο που δέν είχε παιδιά.

—'Αν δέν είμαι έκ γενετής αρκετά ευγενής, είπε ό ίδιος υπερήφανα, ένινα περισσότερο μοναχός μου.

Τό πρόσωπο του Γκαμπριέλε τό φώτιζαν καί τό γέμιζαν τά τεράστια γαλαξοπράσινα μάτια του, που είχαν τό χρώμα της 'Αδριατικής. 'Από μικρός ήδη είχε περίεργα καί μεγαλοπρεπή γούστα που με τόν καιρό εξελίχθη-

καν, ιδιαίτερα ή τυραννία και ή ανάζητησι του θανάτου που ή θά τον καταδικάζει σέ όλη του ή ζωή και σ' όλο του τό έργο.

Μόλις έξι χρονών μιά μέρα χωρίς λόγο και χωρίς νά είναι άρρωστος άρνήθηκε νά σηκωθί άπό τό κρεβάτι του.

—Φωνάζτε άμέσως τόν μαραγκό, είπε στή θεία του, νά μου κάνη τό φέρετρό μου γιά νά κλειστώ μέσα.

Γερός, παρ' όλο τό μικρό του άνάστημα, πέρασε τά πρώτα παιδικά του χρόνια παίζοντας με τά παιδιά τών φαράδων και όνειροπολώντας τούς δύο ήρωες που είχε γιά πρότυπα: τόν Ναπολέοντα και τόν Γαριβάλδη.

Όταν ήταν έννέα έτών ό πατέρας του τόν έστειλε στο άριστοκρατικό κολλέγιο Τσικονίνι ντά Πράτο της Τοσκάνης που τό διηύθυναν Ίησούτες. Μπροστά στήν νεαρή αὐτή ψυχή, τήν τόσο άπόλυτη και τόσο περιπαθί, οι καλόγεροι άνησυχούν. Είναι πρώτος σέ όλα, άκόμη και στήν γυμναστική.

Άλλά ή φύσι του, άπληστη γιά κάθε τι που δίνει ή ζωή, προσορμίζεται δύσκολα στήν αὐστηρή και πνιγρή άτίμóσφαιρα του κολλεγίου. Σέ μιά έκθεσί του, όπου έπρεπε νά άναφέρη τίς τρεις ιδιότητες που κατά τή γνώμη του είναι οι καλύτερες και οι πιο έπιθυμητές, άπαντά: «Ή Δόξα, ό Έρωσ και ή Ήδονή... Είναι οι τρεις θεές μιας άσύγκριτης ζωής...» Άμέσως τόν στέλνουν στο κελλι τών τιμωρημένων.

—Πνίγομαι έδω, γράφει σ' ένα φίλο του. Είμαι σάν ένα όρυχείο όπου μαζεύεται μπαρούτι... Ή τελική έκρηξι θά είναι υπέροχη.

Δέν είναι λόγια του άέρα. Ό Γκαμπριέλε που πρέπει νά μείνη έξι μέρες τιμωρημένος κατορθώ-

νει με τή βοήθεια ενός άλλου νά προμηθευτή μιά μικρή ποσότητα έκρηκτικής ύλης και νά τινάξη τά κάγκελλα του παραθύρου του που έβγαζε στήν επικήνδυνα επεκλινή στέγη του σχολείου. Μάταια ό διευθυντής και οι δάσκαλοι τόν έξορκίζουν νά κατεβή.

—Άν έρθετε νά με πάρετε άπ' έδω, τούς φωνάζει, θά πηδήξω και θά πέσω μπροστά στα πόδια σας.

Και μένει εκεί στωϊκός, μεθυσμένος άπό τόν άέρα και τόν κίνδυνο, άψηφώντας όλόκληρο τό κολλέγιο που είχε μαζευτή στήν αὐλή και στεκόταν εκεί παρ' όλη τή μπόρα που ξέσπασε εκείνη τήν ώρα. Θά έλεγε κανείς πως οι άστρατές, οι θρονιές και ή θροχή ήθελαν νά κάνουν τήν εικόνα άκόμη πιο θεατρική και πιο συναρπαστική.

Κατέβηκε ύστερα άπό πολλές ώρες γιά νά μπη στο νοσοκομείο, τρέμοντας άπό πυρετό.

Ή τρομερή του δραστηριότητα, ή άνυπόμονη ήδυπάθεια που θά είναι τά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Ντ' Άννούντσιο, κοχλάζουν ήδη στο αίμα του έφήβου. Δέκα πέντε έτών, περνώντας τίς διακοπές του στον τόπο που γεννήθηκε, είδε στον τρύγο μιά χωρική που τήν είχαν δνομάσει Σπλεντόρε γιά τά υπέροχα μαλλιά της. Ένα θρόδυ τήν θρίσκει μόνη σ' άμπέλια. Τήν πλησιάζει. Ή κοπέλλα τρομαγμένη και γοητευμένη συγχρόνως άπό τά μάτια του Γκαμπριέλε και άπό τήν έντονη ήδυπάθεια που έκφράζουν, άρπάζει μερικά τσαμπιά σταφύλια και πασαλείβει όλο της τό πρόσωπο με τόν σκούρο χυμό τους σάν νά ήθελε νά παραμορφωθί και νά ξεφύγη από εύκολα άπό τήν παράξενη και άκαταμάχητη έλξι που άσκοϋσε άπό τότε ως τόν θάνα-

τό του ό ντ' Άννούντσιο στίς γυναίκες.

—Ήταν άκόμη πιο όμορφη έτσι, σάν μεθυσμένη νεαρή βακχίδα, θά πη άργότερα ό Ντ' Άννούντσιο γιά τό πρώτο αὐτό θυμό μιας μακριάς λίστας όνομάτων και προσώπων.

Ή Δόξα, ό Έρωτας και ή Ήδονή είναι πάντως οι τρεις θεότητες—ή οι τρεις δαίμονες—της ζωής του. Μόλις δεκαέξι έτών καιορθώνει νά έκδώση στή Φλωρεντία τήν πρώτη συλλογή ποιημάτων του «Πρίμα Βέρα» που ξεχειλίζουν άπό μιά άσυγκράτητη σχεδόν παγανιστική ήδυπάθεια. Άλλά τό καλοκαίρι του 1880 ή έφημερίδα «Γκαζέττα ντελά Ντομένικα» όπου ό Γκαμπριέλε είχε δημοσιεύσει αρκετά ποιήματα, έβαλε μιά θλιβερή άγγελία: «Ό Γκαμπριέλε Ντ' Άννούντσιο, ό νεαρός ποιητής που είναι ήδη γνωστός στον κόσμο της ποιήσεως και γιά τόν όποιο έχουμε γράψει συχνά στήν έφημερίδα μας, έπεσε άπό τό αλογό του στήν γενέτειρά του. Ό θάνατος ήταν άκαριαίος.»

Στήν Πεσκάρα όπου βρισκείται ό Γκαμπριέλε γιά διακοπές και χαιρεί άκρας ύγείας, θλέπει ξαφνικά νά μυσ'η ό πατέρας του στο δωμάτιό του.

—Ξέρεις ποιός είναι ό γελοίος που τό έγγραψε αὐτό; τόν ρωτά. Θά τόν διώξω δικαστικώς.

—Φοβάμαι πως δέν μπορείτε, είπε ήσυχά ό νέος. Έγώ έστειλα τήν είδησι.

Ή άγάπη του γιά τήν διαφήμisi συνδυάζεται ήδη με τήν παράξενη έλξι του θανάτου.

Τόν Αύγουστο 1881 άφοϋ τελείωσε λαμπρά τίς σπουδές του στο κολλέγιο και άφοϋ έκαψε χαρούμενα τά βιβλία τών μαθηματικών στήν αὐλή του σχολείου, όπως ό διευθυντής του κολλεγίου είχε κάψει τίς συλλογές

των ποιημάτων του, φεύγει γιά τήν Ρώμη, όπου έγγράφεται στο Πανεπιστήμιο. Παίρνει μαζί του και τήν καρδιά της κόρης ενός καθηγητού του, της Γκριζέλντα, μιά τήν ξεχνά γρήγορα στήν δινη της πρωτευούσης παρ' όλα τά σπαρακτικά της γράμματα. «Τί παράξενες που είναι οι γυναίκες, γράφει σ' ένα φίλο του. Φτεροκοποϋν όλες γύρω μου... Νομίζω πως τίς γοητεύουν τά μάτια του τρελλού που έχω.»

Παρ' όλο τό μικρό του άνάστημα —1.65 μ.— ό Γκαμπριέλε, που περνά τόν περισσότερο καιρό του στα γραφεία του περιοδικού «Κρόνικα Μπουζαντίνα», όπου συνεργάζεται, παρὰ στο Πανεπιστήμιο, γοήτευσε μιά όμορφη ξανθεία κοπέλλα, τήν Μαρία, κόρη του δουκός Γκαλλέζε.

—Θά πάω νά του ζητήσω τό χέρι σου, της λέει ό Γκαμπριέλε.

—Ποτέ δέν θά τό δεχθί ό πατέρας μου, λέει ή Μαρία.

Ό δούξ του Γκαλλέζε που οχεδιάζει έναν λαμπρό γάμο γιά τήν κόρη του θλέπει με κακό μάτι αὐτόν τόν συγγραφίσκο, χωρίς λεπτά και χωρίς μέλλον, νά τριγυρίζη τήν κόρη του. Όσοτόσο ό Ντ' Άννούντσιο έκδίδει μιά συλλογή διηγημάτων «Τέρρα Βίρτζινε» που είχε αρκετά μεγάλη επιτυχία.

—Δέν μένει λοιπόν παρὰ νά σ' άπαγάγω, λέει ό ρωμαντικός Γκαμπριέλε.

Και ένα άπριλιάτικο πρωινό του 1883 ή ρωμαϊκή κοινωνία μαθαίνει με φρίκη και συγκίνηση πως ή κόρη του δουκός του Γκαλλέζε έφυγε άπό τό πατρικό της σπίτι με τόν νεαρό Γκαμπριέλε Ντ' Άννούντσιο. Ή άστυνομία βρίσκει τήν μεθεπομένη τούς έρωτευμένους στήν Φλωρεντία και τούς φέρνει πίσω στή Ρώμη. Ό δούξ κλείνει μέσα τήν κόρη του, τήν μαλλώνει, της προ-

τείνει πολλούς γαμπρούς. Τίποτα. Εκείνη θέλει τὸν Γκαμπριέλε. Ὡστόσο, οἱ καιροὶ ἐπείγει γιὰ τὴ Μαρία θὰ γίνῃ μητέρα. Καὶ ἔτσι ὁ δούξ ἀναγκάζεται ἀθελά του νὰ παντρεύῃ τὴν Μαρία μὲ τὸν Γκαμπριέλε. Εκείνος εἶναι 20 ἐτῶν, εκείνη 19.

Τὸν Ἰανουάριο 1884 ἡ Μαρία γεννᾷ ἓνα ἀγόρι, τὸν Μάριο, σχεδὸν τὴν ἴδια ἐποχὴ πού ὁ πατέρας ἐκδίδει ἓνα καινούριο βιβλίο ποιημάτων «Ἰντερμέτσο ντὶ Ρίμε».

—Ἐγὼ δύο παιδιά, συγχρόνως, ἔχει μὲ ὑπερηφάνεια, ἓνα ἀπὸ τὴν σάρκα μου καὶ ἓνα ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου.

Ἐνα χρόνο μετὰ τὸν γάμο του ἐνῶ ἡ Μαρία περιμένει πάλι παιδί ὁ ντ' Ἀννούντσιο ἔχει μιὰ σκανδαλώδη περιπέτεια μὲ μιὰ παντρεμένη κυρία πολὺ γνωστὴ στὴ Ρώμη. Μὲ τὴν mania τῆς ἐπιδείξεως πού τὸν χαρακτηρίζει κάνει τὴν καινούρια του αὐτὴ περιπέτεια θέμα τοῦ πρώτου του μυθιστορήματος «Τὸ παιδί τοῦ ἔρωτα», ὅπου ἀναπτύσσει τὴν περιφημὴ του λατρεία τῆς ἡδονῆς.

Ὁ ὑφυπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν Κάρλο Μανίκα, πού εἶναι φίλος τοῦ συζύγου τῆς κυρίας, κατακρίνει μιὰ μέρα, μπροστὰ στὸν νεαρὸ συγγραφέα, σ' ἓνα σαλόνι τῆς Ρώμης, τὴν διαγωγή αὐτῆ καὶ τὴν ἐπίδειξι. Ὁ Ντ' Ἀννούντσιο τὸν καλεῖ ἀμέσως σὲ μονομαχία. Στὶς 30 Σεπτεμβρίου 1885 μονομαχοῦν μὲ σπαθιά. Στὴ δευτέρῃ ἐπίθεσι ὁ ποιητὴς πληγώνεται ἐλαφρὰ στὸ κεφάλι. Θέλει νὰ συνεχίσῃ, ἀλλὰ ὁ διαιτητὴς τῆς μονομαχίας ἀρνεῖται. Ἡ πληγὴ δὲν εἶναι σοβαρὴ μὰ τρέχει πολὺ αἷμα. Γιὰ νὰ σταματήσῃ τὴν αἱμορραγίαν ὁ Γκαμπριέλε παίρνει τὸ μπουκάλι τὸ φάρμακο καὶ τὸ χύνει στὸ κεφάλι του. Ἴσως αὐτὸ νὰ συνε-

τέλεσε στὸ νὰ ἀποκτήσῃ πολὺ γρήγορα φαλάκρα.

Ὅπως ἔχει ἀνάγκη νὰ γράφῃ ὁ Ντ' Ἀννούντσιο ἔτσι ἔχει ἀνάγκη καὶ ν' ἀγαπᾷ γιὰ νὰ μπορῇ νὰ γράφῃ, καὶ ν' ἀγαπᾷ μὲ πάθος, νὰ θρίσκει διαρκῶς σ' ἓνα παραλήρημα λυρισμοῦ καὶ ἡδυπάθειας.

—Δὲν μπορῶ νὰ γράψω τώρα, ὁμολογεῖ στὸν ποιητὴ Καρντούτσι. Δὲν ἀγαπῶ ἀρκετά. Δὲν νοιώθω τὸν ἔρωτα γύρω μου.

Ξαφνικὰ τὸ 1887, τὴν ἀνοιξί, ἔρχεται ὁ κεραυνοβόλος ἔρωτας, θίαιος καὶ ἀμοιβαῖος. Σὲ μιὰ συναυλία γνωρίζει τὴν Μπάρμπαρα Λεόνι, παντρεμένη χωρὶς ἔρωτα. Ὅπως ὅλες οἱ ἄλλες γοητεύεται κι' αὐτὴ. Ἡ γλυκεῖα αὐτὴ γυναίκα πού περνοῦσε τὸν καιρὸ τῆς ζωγραφίζοντας καὶ παίζοντας μουσικὴ, γίνεται κοντὰ του λέαινα. Γιὰ νὰ στεγάσῃ τὴν ἀγάπῃ του νοικιάζει ἓνα μικρὸ στούντιο σὲ μιὰ ἀπόμερη συνοικία. Κάθε ἀπόγεμα τὴν περιμένει ξαπλωμένος σ' ἓνα πελώριο ντιβάνι σκεπασμένο μὲ ροδοπέταλα.

Ὡς διὰ μαγείας ἡ ἔμπνευσι ἔρχεται ἀμέσως καὶ ἀρχίζει νὰ γράφῃ σὰν τρελλός. Γιὰ τὴν Μπάρμπαρα συνθέτει μέσα σὲ λίγες ἐβδομάδες μιὰ καινούρια συλλογὴ ποιημάτων, τὶς περίφημες «Ρωμαϊκὲς Ἐλεγείες». Ἐνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους φίλους του, ὁ δημοσιογράφος Σκαρφόλιο, τόλμησε νὰ κάμῃ μερικές κρίσεις γιὰ ὠρισμένα ποιήματα. Ὁ Ντ' Ἀννούντσιο πού δὲν ἀστειεύεται ὅταν εἶναι γιὰ τὸ ἔργο του τὸν καλεῖ σὲ μονομαχία. Πληγώνεται καὶ πάλι στὸ χέρι καὶ οἱ δύο φίλοι πέφτουν ὁ ἓνας στὴν ἀγκαλιά τοῦ ἄλλου κλαίοντας.

Ἀλλὰ ὁ δεσμός του μὲ τὴν Μπάρμπαρα ἔγινε τόσο γνωστός, ὥστε γιὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸ σκάν-

δαλο ἀποτραβιέται γιὰ λίγους μῆνες στὴν Πεσκάρα στὸ πατρικὸ του σπίτι, ὅπου ζῇ μὲ ἐγκαρτέρησι ἡ Μαρία μὲ τοὺς τρεῖς γιούς του.

Ὁ Γκαμπριέλε καὶ ἡ Μπάρμπαρα ἀνταλλάσσουν πολλὰ γράμματα. «Ὁ σφυγμός μου χτυπᾷ τόσο δυνατὰ ἐνῶ σοῦ γράφω, ὥστε ἡ πέννα πηδᾷ στὸ χέρι μου, τῆς γράφει. Ἐφερα ἐδῶ μαξιλάρια καὶ κουβέρτες ἀπὸ τὸ στούντιό μας στὴ Ρώμη καὶ ξαπλώνομαι ὧρες μὲ τὴν ἀνάμνησί σου.»

Στὴν Πεσκάρα γράφει ἓνα καινούριο μυθιστόρημα «Ὁ θρίψμος τοῦ θανάτου». Ὁ τίτλος εἶναι χαρακτηριστικός. Τὸ δουλεύει 18 ὧρες τὸ εἰκοσιτετράωρο μὲ κλειστὰ παραθυρόφυλλα γιὰ νὰ μὴν τὸν ταραξῇ ἡ θεὰ τῆς θάλασσας.

Πετάγεται πότε πότε στὴ Ρώμη γιὰ νὰ δῇ κρυφὰ τὴν Μπάρμπαρα, μὰ οἱ πολυάριθμοι πιστωτές του ἔχουν πάρει ὅλα τὰ ἔπιπλα τοῦ διαμερισμάτος του στὴ Ρώμη. Τὸν καταδιώκουν ἀλύπητα. Ὁ Ντ' Ἀννούντσιο γυρίζει στὴν Πεσκάρα καὶ γιὰ νὰ ἔχῃ μεγαλύτερη ἡσυχία κλείνεται σὲ ἓνα μοναστήρι γιὰ νὰ γράφῃ ἓνα καινούριο μυθιστόρημα. Γιατὶ ἂν καὶ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὸν ἔρωτα γιὰ τὴν ἔμπνευσί του, ἡ ἴδια ἡ γυναίκα τὸν ἐμποδίζει κάπως στὴν πραγματοποίησι τῆς ἔμπνευσεως.

Τὸ πάθος γιὰ τὴν Μπάρμπαρα πού τὸ εἶχε προκαλέσει ὁ Ἰδιος, τὸν θαραίνει ἥδη. Γι' αὐτὸν τὸν Νιτσεϊκὸ ὑπεράνθρωπο θὰ χρειάζόταν μιὰ ὑπεργυναίκα γιὰ νὰ τὸν νοιώσῃ.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ὁ ἀχόρταγος Ντ' Ἀννούντσιο θρῆκε στὴν Πεσκάρα μιὰ καινούρια περιπέτεια τὸ ἴδιο φλογερὴ ὅσο καὶ οἱ προηγούμενες. Ἐνῶ ἡ Μπάρμπαρα κάνει στὴν Ρώμη μιὰ ἐγγεί-

ρησι καὶ σημειώνει ὅλες τὶς φάσεις γιὰ τὸ Ντ' Ἀννούντσιο τὶς θέλει γιὰ τὸ καινούριο του μυθιστόρημα, ἐκείνος γνωρίζει τὴν Σικελίη πριγκίπισσα Μαρία Γκραβίνα Κρουήλας ντὶ Ραμάκα πού περνοῦσε τὶς διακοπές της στὰ Ἀθρούζια.

Ὅπως πολλὲς γυναῖκες πού εἶναι θύματα γάμων συμφέροντος, ἡ πριγκίπισσα εἶχε στὴν Νεάπολι μιὰ αὐλὴ σχεδὸν βασιλική, ἀλλὰ ζοῦσε μόνο κατὰ τύπους μὲ τὸν ἄνδρα τῆς. Ἦταν σὰν ἀρχαία ἀμαζόνα, ψηλὴ, μὲ ἀγαλματώδη ὁμορφιά, μὲ κατὰ μαυρα πλούσια μαλλιά πού εἶχαν ἀνάμεσά τους μιὰ παράξενη κόκκινη λωρίδα. Οἱ ἐκδότες τῆς Ρώμης καὶ τῆς Φλωρεντίας καταταραχμένοι γιὰ τὴν τολμηρότητα τοῦ τελευταίου βιβλίου τοῦ Ντ' Ἀννούντσιο «Ἡ ἀθάνα» ἀρνήθηκαν νὰ τὸ ἐκδώσουν.

—Ἐλάτε στὴν Νεάπολι, τοῦ εἶπε ἡ πριγκίπισσα γοητευμένη, θὰ σὰς τὸ ἐκδώσω ἐκεῖ.

Χωρὶς νὰ διατάξῃ ὁ Ντ' Ἀννούντσιο, πού θρῆκε κοντὰ στὴν Μαρία Γκραβίνα τὸ γεμᾶτο πάθος κλίμα πού τοῦ χρειάζεται, φεύγει ἀπὸ τὸ μοναστήρι, ἐγκαταλείπει τὴν οἰκογένειά του καὶ ἀκολουθεῖ τὴν πριγκίπισσα στὴν Νεάπολι. Ἡ Μαρία Γκραβίνα εἶναι ἐκεῖ κηδεμὼν τοῦ νεαροῦ διαδόχου Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, ἀλλὰ ὁ Ντ' Ἀννούντσιο δὲν ἀργεῖ νὰ παραγκωνίσῃ τὸν μέλλοντα βασιλὴ τῆς Ἰταλίας καὶ νὰ θυσιάσῃ τὴν Μπάρμπαρα.

«Χαῖρε... ποτὲ δὲν ἤμουνα τόσο δυστυχισμένος. Εἶναι ἡ τιμωρία τοῦ ἔρωτα, τῆς γράφει μὲ τὸν κοινὸ λυρισμὸ του πού ἀφοπλίζει. Ἀντὶ νὰ κάψῃ τὰ γράμματα μου θὰ σοῦ ἤμουν εὐγνώμων ἂν μοῦ τὰ ἔστελνες...»

Ὁ ποιητὴς πού τὰ σκέπτεται ὅλα δὲν θέλει ν' ἀφήσῃ τίποτα νὰ χαθῇ.

Παρ' ὅλο πού ἀντιμετωπίζει σοβαρές οικονομικές δυσκολίες, ἀποφασίζει τὸ φθινόπωρο τοῦ 1892 νὰ φύγῃ μὲ τὴν πριγκίπισσα καὶ τὰ δύο ἀγοράκια της. Ὁ λόκληρῇ ἡ Νεάπολι βουίζει ἀπὸ τὸ σκάνδαλο.

Μένουν στὴν Βίλλα Ἰζαμπέλλα κοντὰ στὴν Ρεζίνα καὶ ὅπως σ' ὅλες τὶς μεγάλες του ἐποχές ὁ Ντ' Ἀννούντσιο παράγει συγχρόνως παιδιὰ καὶ θιβλία. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1893 ἡ Μαρία Γκραβίνα τοῦ δίνει μιὰ κόρη, τὴν Ρενάτα, καὶ κείνος ἐκδίδει τὰ «Παραδεισιακά Ποιήματα» καὶ τὶς «Ναυτικές Ὠδές», ἀφιερωμένες στοὺς γιούς του.. Στὰ ποιήματα αὐτὰ πέρα ἀπὸ τὸν ἔρωτευμένο ποιητὴ ἀποκαλύπτεται καὶ ὁ ποιητὴς πατριώτης, σημαioφόρος τοῦ νέου Ἰταλικοῦ ἔθνους.

Οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες ὁμως τὸν κυνηγοῦνε πάλι καὶ ἡ πριγκίπισσα ἀναγκάζεται νὰ στείλῃ τοὺς γιούς της στὸν ἄνδρα της γιατί δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς θρέψῃ. Ὁ σύζυγος πάντως τοὺς κάνει μὴνυσι ἐπὶ μοιχεία καὶ ὁ ποιητὴς καὶ ἡ πριγκίπισσα καταδικάζονται σὲ φυλάκισι πέντε μηνῶν μὲ ἀναβολή, σὰν κοινὸι κακοποιοί.

Ἀπὸ τὶς πολλὲς κατασχέσεις ἡ Βίλλα Ἰζαμπέλλα ἔχει γίνῃ ἀκατοίκητη. Ὁ Ντ' Ἀννούντσιο θέλει νὰ πάῃ στὴν Πεσκάρα ὅπου πέθανε ὁ πατέρας του καὶ ὅπου τὸν περιμένουν ἴσως μερικὰ ψυχία κληρονομιάς. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἰδέα πὼς μπορεῖ νὰ μείνῃ μόνη σὲ ἓνα ἄδειο σπίτι, ἡ καλομαθημένη Μαρία Γκραβίνα παθαίνει μιὰ νευρική κρίσι. Θέλει νὰ σκοτωθῇ μὲ ἓνα στυλέτο μὰ ὁ Γκαμπριέλε τὴν ἐμποδίζει ἐγκαίρως.

Φεύγουν μαζί τελικὰ καὶ ὁ Γκαμπριέλε τὴν ἀφήνει σὲ φίλους στὴ Ρώμη καὶ πηγαίνει στὴν Πε-

σκάρα, ὅπου παρευρίσκεται σὲ μιὰ καινούρια κατάσχεσι. Τὰ χρέη τοῦ πατέρα του καὶ τὰ δικά του ἀνάγκασαν τὴν μητέρα του καὶ τὴν γυναῖκα του νὰ δεχτοῦν νὰ πουληθῇ τὸ σπίτι σὲ πλειστηριασμό.

Ἀποκαρδιωμένος ὁ Ντ' Ἀννούντσιο ξαναφεύγει γιὰ τὴν Ρώμη, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ πιά νὰ ὑποφέρῃ τὶς βίαιες σκηνὲς ζηλοτυπίας τῆς ὥρας της του πριγκίπισσας. Ὅπως καὶ τὶς ἄλλες τὴν ἐγκαταλείπει κι' αὐτὴν — πού τὰ εἶχε ἐγκαταλείψει ὅλα γιὰ χάρι του— μέσα σὲ ἓνα χεῖμαρρο ἀπὸ φλογερὰ λόγια.

Γιὰ νὰ ξαναθρῇ τὴν ἡρεμία τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς του δέχεται νὰ πάῃ σὲ μιὰ κρουαζιέρα στὴν Ἑλλάδα μὲ μερικοὺς φίλους. Στὶς Μυκῆνες μπροστὰ στὰ ἑρείπια τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Ἀγαμέμνονα ἐμπνέεται τὸ πρῶτο του θεατρικὸ ἔργο «Ἡ νεκρὴ πολιτεία». Ἀλλὰ ἂν ὑπάρχῃ ἡ ἐμπνευσις τώρα τοῦ λείπει ἡ ἐμπνεύστρια. Ἡ τύχη γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ θὰ φέρῃ στὸ δρόμο του ἐκείνην πού θὰ εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀγνότερους καὶ περιπαθέστερους ἔρωτες τῆς ζωῆς του.

Ὅταν ὁ Ντ' Ἀννούντσιο γνώρισε τὴν Ἑλεονώρα Ντοῦζε ἦταν 32 ἐτῶν καὶ κείνη 37. Ἐκεῖνος εἶναι ἤδη γνωστὸς μὰ ἐκείνη εἶναι φημισμένη σὲ ὅλο τὸν κόσμο.

Γυρίζοντας ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα σταματᾷ στὴν Βενετία, πόλι περήφανη καὶ ἡδυπαθὴ πού μιλά στὴν καρδιά του. Βγαίνει πολὺ πρῶτ' γιὰ νὰ περπατήσῃ κοντὰ στὰ κανάλια. Ἡ μεγάλῃ ἡθοποιὸς πού εἶχε παίξει τὸ προηγούμενο θράδυ δὲν εἶχε μπορέσει ἀκόμη νὰ κοιμηθῇ. Μέσα στὴν δμίχλη τῆς αὐγῆς συναντιῶνται σπρωγμένοι ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλον ἀπὸ τὴν μοῖρα σὰν δυὸ μορ-

φές ἀλληγορικές: ὁ Ποιητὴς καὶ ἡ Τραγωδός...

Ὁ Ντ' Ἀννούντσιο, ἴσως γιὰ τὴν ὀριμότητα μέσα του ἓνα δράμα, συγκινεῖται βαθειὰ ἀπὸ τὴν ἐκφραστικὴ ἂν καὶ λίγο μαραμμένη μορφή τῆς ταπεινῆς κόρης τῶν περιπλανωμένων ἡθοποιῶν πού εἶχε γίνῃ ἡ μεγαλύτερη τραγωδὸς τῆς Ἰταλίας. Ἡ Ντοῦζε νοιώθει νὰ τὴν τραβᾷ ἀκατανίκητα, μέσα στὴν ἔρημη πρωινὴ Βενετία, αὐτὸς ὁ νέος μὲ τὸ κοντὸ ξανθὸ γενάκι, τὸ μεγάλο μέτωπο καὶ τὰ τεράστια γαλανὰ μάτια.

—Χωρὶς μιὰ λέξι, εἶπε ἐκείνη ἄργότερα, σφραγίσαιμι ἓνα δεσμὸ ἀνάμεσα στὶς δυὸ καρδιές μας.

Τὸ ἴδιο θράδυ ἐκεῖνος σημειώνει τὴν μεγάλῃ ἡμερομηνία. «Amori et dolori sacra, 26 Σεπτεμβρίου 1895, ξενοδοχεῖο Ντανιέλι, Βενετία.» Μετὰ τὴν πριγκίπισσα, τὴν κόρη μὲ τὸ βασιλικὸ αἷμα, ἔρχεται ἡ ἡθοποιός, κόρη τῆς σκηνῆς μὰ καὶ τῆς δόξας, καὶ πού δὲν τὸν δυσαρεστεῖ καθόλου. Γιὰ μερικές μέρες μέσα σ' αὐτὸ τὸ ξενοδοχεῖο πού διατηρεῖ ἀκόμη τὴ μνήμη τοῦ παρὰφορου ἔρωτα τοῦ Μυσσέ καὶ τῆς Γεωργίας Σάνδη, ζοῦνε μόνο ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλο. Ἀλλὰ ἡ Ντοῦζε ἀναγκάζεται νὰ φύγῃ σὲ περιοδεῖα στὴν Ἰταλία. Ἐκεῖνος τὴν ἀκολουθεῖ καὶ μέσα στὸν δημιουργικὸ του πυρετὸ γράφει ἀπὸ πόλι σὲ πόλι, ἀπὸ ξενοδοχεῖο σὲ ξενοδοχεῖο ἓνα καινούριο μυθιστόρημα τὴν «Παρθέναν τῶν Βράχων» καὶ τὸ θεατρικὸ ἔργο «Ἡ νεκρὴ πολιτεία» πού ἐνθουσιάζει τὴν Ντοῦζε. Οἱ δύο ἔρασταί κανουν μεγαλεπήβολα σχέδια. «Θὰ φροντίσω νὰ χτιστῇ ἓνα τεράστιο ὑπαίθριο θέατρο ὅπου θὰ παίξῃς ὅλα τὰ ἔργα πού θὰ γράφω», τῆς λέει ὁ Ντ' Ἀννούντσιο.

Ἀλλὰ συχνὰ τὰ λόγια τοῦ ποιητῆ ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τὶς πράξεις του. Μαθαίνοντας πὼς ὁ Ντ' Ἀννούντσιο ἔγραψε θεατρικὸ ἔργο ἡ μεγάλῃ Σάρα Μπεννάρ ἐπικοινεῖται κρυφὰ μὲ τὸν συγγραφέα καὶ κείνος, τυφλωμένος ἀπὸ τὴν Παρισινὴ λάμψι, τῆς ὑποσχέθηκε τὸ ἔργο του πού τὸ μεταφράζει μόνος του στὰ γαλλικά γι' αὐτήν. Ὅταν τέλος ἡ Ντοῦζε μαθαίνει τὸ γεγονὸς αὐτό, διακόπτει ἀμέσως τὸ δεσμὸ τῆς μαζί του. Φεύγει περιοδεῖα γιὰ τὴ Ρωσία καὶ κείνος γιὰ τὸ Παρίσι.

Στὴν Πετρούπολι ὅπου παίζει ἡ Ντοῦζε νοιώθει λιγώτερη πίκρα γιὰ τὴν νίκη τῆς ἀντιζήλου της παρὰ γιὰ τὸν ἀποχωρισμὸ ἀπὸ τὸν «ἀγαπημένο της ποιητῆ».

—Ὅταν βλέπω κάτι πρασινογάλαζο, τὸ χρώμα τῶν ματιῶν του, δὲν μπορῶ νὰ μὴν κλάψω. γράφει σὲ μιὰ φίλῃ της, καὶ ὅταν μοῦ προσφέρουν τριαντάφυλλα, τὰ ἀγαπημένα του λουλούδια, μὲ δυσκολία κρατιέμαι νὰ μὴν λιποθυμήσω.

Στὸ τέλος δὲν κρατιέται ἄλλο, διαλύει τὰ συμβόλαιά της καὶ τρέχει στὸ Παρίσι, μετανοιωμένη καὶ περισσότερο ἔρωτευμένη παρὰ ποτέ, νὰ πέσῃ στὰ πόδια τοῦ Ντ' Ἀννούντσιο. Τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ σμήνος τῶν θαυμαστριῶν του καὶ τὸν πάει στὴν μικρὴ πόλι Σετινιάνο, κοντὰ στὴν Φλωρεντία. Ἀλλὰ τώρα τὸν ἔχει κυριέψῃ ἓνα καινούριο πάθος: ἡ πολιτικὴ. Ἐκλέγεται βουλευτὴς στὶς ἐκλογές τοῦ 1897 καὶ ὅταν τὸν ρωτοῦν σὲ ποιά πτέρυγα θὰ καθήσῃ, ἀπαντᾷ:

—Πρέπει νὰ θρῶ μιὰ θέσι πέρα ἀπὸ τὴν Ἀκρα Δεξιὰ καὶ πάλι θὰ θείσκωμαι μακριὰ ἀπ' αὐτὸ πού ἐπιθυμῶ.

Πάνω ἀπ' ὅλα, ὡστόσο, ἔχει ἀνάγκη μοναξιάς γιὰ τὴ δουλειά του καὶ τὸ 1898 νοικιάζει

στο Σετινιάνο, πολύ κοντά στο σπίτι της Έλεονώρας, μια υπέροχη βίλλα, την Καπποντσίνα, με θέα την θαυμάσια Φλωρεντία. Άν και τα χρέη του φτάνουν ήδη σε 70.000 λιρέτες κάνει γενική ανακαίνιση της βίλλας με μια παράξενη πολυτέλεια. Άνάμεσα στα άγάλματα, τα χαλιά και τις πανοπλίες θάζει στις πόρτες διάφορες πομπώδεις επιγραφές, όπως: «Μοναξιά, Άπομόνωσι, Σιωπή», και πάνω από το γραφείο του μέσα σε ένα στεφάνι από δάφνες θάζει το πρόσωπικό του έμβλημα «Per non dormire».

Ο Ντ' Άννούντσιο δεν διαφεύγει το έμβλημά του. Μέσα σε λιγώτερο από δύο χρόνια, στο Σετινιάνο, με την Ντούζε στο πλευρό του, γράφει τα περισσότερα από τα ωραιότερα ποιήματα της συλλογής «Λάουντι» και τέσσερα θεατρικά έργα. Σε ένα απ' αυτά, «Δόξα και Εύφροσύνη», με την αυτοβιογραφική του μανία θάζει τον έαυτό του στη σκηνή, στο πρόσωπο του γλύπτη Λούτσιο, που διχάζεται ανάμεσα σε δυο γυναίκες. Ή μια αντιπροσωπεύει την τρυφερότητα, απαραίτητη στον δημιουργό, και ή άλλη την ήδυπάθεια, απαραίτητη στον άνδρα.

Ή Έλεονώρα, διακριτική μούσα και φλογερή έρωμένη, θα αποτελέσει για λίγο καιρό τον τέλειο συνδυασμό των δύο αυτών γυναικείων τύπων.

Για τη ζωή τους στο Σετινιάνο κυκλοφορούν οι πιο έκκεντρικές φήμες. Λένε πως ο Ντ' Άννούντσιο τρέχει πάνω στο αλογό του γυμνός μέσα στο άπεραντο πάρκο του, και ότι το θράδυ πίνουν με την Ντούζε παράξενα ποτά μέσα σε κύπελλα από ανθρώπινα κρανία. Στην πραγματικότητα, εκείνη, όταν δεν παίζει, κάθεται και τον κυττάζει εκ-

στατική, ενώ εκείνος γράφει και τα θράδια κάνουν μακρινούς περιπάτους μπροστά στο πανόραμα της δειλινής Φλωρεντίας μιλώντας για το σχέδιό τους του υπαιθρίου θεάτρου.

Ο Ντ' Άννούντσιο εργάζεται τόσο ώστε δεν βρίσκει ποτέ καιρό να πάη στη Βουλή όπου άλλωστε έχει περάσει από την Άκρα Δεξιά στην Άκρα Άριστερά. Πρέπει κανείς να ακολουθή την εποχή του λείει σε δσους άπορούν γι' αυτή την μεταβολή.

Ή κάπως ήσυχη και τακτική ζωή στο Σετινιάνο δεν μπορεί βέβαια να κρατήσει για πολύ τον Ντ' Άννούντσιο. Το 1902 δημοσιεύει ένα καινούριο μυθιστόρημα, «Η Φωτιά». Είναι μια ιστορία έρωτος —το ίδιο τολμηρή, το ίδιο αυτοβιογραφική όπως και οι άλλες— ανάμεσα σε έναν άνδρα άκόμη νέο και μια γυναίκα που άρχίζει να γερνάει. Ή Έλεονώρα τρέμει. Είναι 44 έτων και ο Γκαμπριέλε μόνο 39.

«Ή Ντούζε ήταν σαν μια δάδα πάθους και πόνου» γράφει ο Ρομαίν Ρολλάν που τους επισκέπτεται την εποχή εκείνη. Ξέροντας πως δεν μπορεί να ανταποκριθί στη φλόγα του έραστού της κλείνει τα μάτια σε πολλές περαστικές περιπέτειες. Μα στην μαρκησία Άλεσσάντρα Καρλότι ντι Ρούμινι αντιμετωπίζει μια σημαντική αντίπαλο. Είναι μια νέα χήρα εξαιρετικά όμορφη, μια δεινή ίππεύτρια με γαλανά μάτια και πλούσια ξανθά μαλλιά. Από την πρώτη μέρα ο Γκαμπριέλε την θάφτισε «Νίκη» με την έλληνική λέξη.

Παρ' όλη την πονηριά και την προσοχή τους ή Ντούζε τα μαθαίνει όλα γρήγορα. Μια μέρα στο δωμάτιο του Γκαμπριέλε θήκε μια χρυσή καρφίτσα των μαλλιών με μερικές ξανθές τρίχες. Παθαίνει νευρική κρίση και φω-

νάζει στον οίκονόμο του σπιτιού: «Πρέπει να καη το σπίτι! Έγινε ιεροσουλία στο ναό! Μόνο ή φωτιά μπορεί να φέρη την κάθαρση.»

Ή κρίση που περνά ή Ντούζε είναι σοβαρή και χρειάζεται να πάη στη Ρώμη για θεραπεία. Έκει νοιώθει το πάθος της άκόμη τόσο ζωντανό ώστε γράφει στην μαρκησία για να την παρακαλέσει να μοιραστούν τον «ποιητή της».

Ή Νίκη δεν άπαντάρ καν... Ή Έλεονώρα καταλαβαίνει και υποτάσσεται. Δεν ξέρει πως αυτή στην όποια δίνει τη θέσι της δεν θά την χαρή για πολύ.

Στην άρχή του ειδυλλίου ώστόσο ο Ντ' Άννούντσιο είναι τόσο έρωτευμένος ώστε σκέπτεται να πάρη την έλβετική ύπηκοότητα για να μπορέση να πάρη διαζύγιο από την Ντόνα Μαρία και να παντρευτή την Νίκη του...

Άλλά το φυσικό πάθος κατασταλάζει σιγά σιγά και ο Γκαμπριέλε άνακαλύπτει πως δεν μπορεί να έργαστη με την Νίκη. Δεν έχει έμπνευσι και, αντίθετα με την Ντούζε που μπορούσε να σταματήσει την άναπνοή της για να μην τον ένοχλή, ή Νίκη άπαιτεί να της δίνη όλες του τις ώρες. Και κάνει τρομερά έξοδα. Φέρνει από την Άγγλία πεταλωτή για τα άλογά της και στους σταύλους τα πουλάρια κοιμούνται πάνω σε περσικά χαλιά.

Γρήγορα ο Ντ' Άννούντσιο —Δόν Ζουάν, πάντα άπληστος, πάντα επιθυμώντας την ιδανική γυναίκα, βρίσκει μια καινούρια μούσα, την κόμησσα Μαντσίνι. Όταν καταλαβαίνη πως ή θασιλεία της τελείωσε ή Νίκη μένει έδουθενωμένη. Μα είναι πολύ περήφανη για να παρακαλέση ή για να παραμείνη. Χωρίς να έιδοποίηση κανένα φεύγει για την Γαλλία και τον Σεπτέμβριο

1911 με το όνομα Άδελφή Μαρία μπαίνει στο μοναστήρι του Παράι — λέ — Μονιάλ, το μόνο άσυλο όπου μπορεί να ξεχάση στη ζωή της. Στις 2 Ίανουαρίου 1931, ήγουμένη πιά, πεθαίνει σε μια μονή της Σαβοΐας, που την έχτισε και την ίδρυσε ή ίδια, προσευχόμενη για τον Ντ' Άννούντσιο.

Ή Κόμησσα Μαντσίνι που την διαδέχθηκε στην καρδιά του Ντ' Άννούντσιο θά έχη λιγώτερο ειρηνικό τέλος. Εύσεθής καθολική, καλή μητέρα και σύζυγος, μπλεγμένη στα δίχτυα της γοητείας του Ντ' Άννούντσιο, ξεσχισμένη ανάμεσα στο καθήκον και τις τύψεις της, τρελλάινεται.

Ο Ντ' Άννούντσιο, που φαίνεται να φέρη στη ζωή των γυναικών που πλησιάζει το δράμα και το πάθος, έχει άναγκη από μια όλοένα μεγαλύτερη δραστηριότητα. Έχει μια καινούρια σκανδαλώδη περιπέτεια με την Ρωσίδα πριγκίπισσα Γκολούμπεφ. Γράφει θεατρικά έργα, μυθιστορήματα. Μαθαίνει άκόμα να πετάρ με τον πρωτοπόρο Ίταλό πιλότο Καλντεράρα. Ξαφνικά άποφασίζει να έγκατασταθί για λίγο καιρό στη Γαλλία. Θεωρητικά είναι για να πάρη μαθήματα πιλότου από τον Μπλεριό. Πραγματικά όμως θά γράψη ένα από τα ωραιότερα έργα του «Το μαρτύριο του Άγίου Σεβαστιανού». Από θαυμασμό για την περίφημη χορεύτρια Ίντα Ρουμπινστάιν, που έμφανίζεται τότε στο Παρίσι, άποφασίζει να γράψη το έργο αυτό σε τύπο χοροδράματος και λυρικού δράματος. Πηγαίνει σε ένα χωριό με την καινούρια του σύντροφο την Άμερικανίδα γλύπτρια Ρωμιν Μπρούκς και ενώ εκείνη το φτιάχνει την προτομή, εκείνος γράφει άπευθείας γαλλικά μέσα σε ένα μουσικιστικό παραλήρημα.

Γιὰ τὸ δράμα του χρειάζεται μιὰ ρωμαλέα μουσική υπόκρουσι. Ζητᾶ ἀπὸ τὸν Κλώντ Ντεμπυσσύ, τὸν μουσικὸ πού θαυμάζει, νὰ τοῦ συνθέσῃ τὴν μουσικὴ αὐτή.

Ἡ πρεμιέρα τοῦ «Ἀγίου Σεβαστιανοῦ» δίνεται στίς 22 Μα- ου 1911 στὸ Σατελὲ μπροστὰ σὲ ἓνα κοινὸ ἐνθουσιασμένο ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ Ντ' Ἀννούντσιο, τὴν μουσικὴ τοῦ Ντεμπυσσύ καὶ τὸ παίξιμο τῆς Ρουμπινιστίν.

Ἀπὸ σήμερα, γράφει ὁ Λεὼν Μπλοῦμ πού ἦταν τότε φιλολο- γικὸς κριτικὸς, ἡ Γαλλικὴ φιλολο- γία ἔχει ἄλλον ἓνα μεγάλο ποι- ητή.»

Τρεῖς μέρες μετὰ τὴν παράστα- σι, ὁ Ντ' Ἀννούντσιο μαθαίνει πὼς ἡ θίλλα του Καππονταίνα ἐγῆκε στὸν πλειστηριασμό. Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ εἶναι κατε- στραμμένος. Στὴ Γαλλία, ὅπου μένει μοιρασμένος ἀνάμεσα στὴν ἀμερικανικὴ ἐρωτικὴ φιλία τῆς Ρόμαν Μπρούκς καὶ τὸ σλαβικὸ πάθος τῆς Ἰντα Ρουμπινιστίν, γράφει γαλλικὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σενάριο τοῦ Ἰταλικοῦ θεαματι- κοῦ φιλμ «Καμπάρια».

Τώρα ὅμως θὰ τὸν συναρπάσῃ μιὰ σκηνογραφία τεράστια καὶ αἱματηρή: ὁ πόλεμος. Ὅταν ἀρ- χίσῃ, καὶ ἡ Ἰταλία πηγαίνει με- τὸς συμμάχους, γυρίζει στὴν πα- τρίδα του πού τὴν λατρεύει. «Τώ- ρα, λέει, ὁ κίνδυνος εἶναι ἡ θεό- τητα στὴν ὁποία θὰ ἀφιερῶσω τὰ ἄγραφα ποιήματά μου, τὰ ποιή- ματα τῆς δράσεως.»

Ἡ ἔλξι τοῦ θανάτου τὸν ὠθεῖ νὰ κἀνὴ τρέλλες, ἀλλὰ ὁ θάνα- τος πού παίρνει τοὺς συντρόφους του φαίνεται πὼς δὲν θέλει τὸν Ντ' Ἀννούντσιο. Στίς 15 Ἰανου- αρίου 1916 τὸ ἀεροπλάνο του πέ- φτει. Ὁ Γκαμπριέλε πληγώνεται καὶ χάνει τὸ ἓνα του μάτι. Ὁ χειρουργὸς τοῦ λέει πὼς κινδυ- νεύει νὰ χάσῃ καὶ τὸ ἄλλο ἂν δὲν μείνῃ ἓνα μὴν ἀκίνητος με-

ἐπίδεσμο στὰ μάτια σὲ σκοτεινὸ δωμάτιο.

Ὡστόσο δὲν μπορεῖ νὰ περιο- ριστῇ σὲ πλήρη ἀδράνεια, καὶ στὰ σκοτεινὰ ὑπαγορεύει στὴν κόρη του Ρενάτα, τὴν κόρη τῆς Σικελῆς πριγκίπισσας, τὸ βιβλίο του «Νοττοῦρνο», γιὰ νὰ δοξάσῃ τοὺς συντρόφους του τοῦ πολέ- μου.

Μόλις θεραπεύεται ἀναλαμβά- νει πάλι ἐνεργὸ ὑπηρεσίαν καὶ ἐκτελεῖ ἐπιδρομὲς ὡς τὴν Βιέννη, ἓνα ρεκόρ γιὰ τὴν ἐποχὴ. Σὰν τοὺς ἀρχαίους ἥρωες ἔχει κρυμ- μένο στὸ δαχτυλίδι του δηλητή- ριο γιὰ νὰ μὴν πέσῃ στὰ χέρια τῶν Αὐστριακῶν.

Ἡ ἀνὰ κωχὴ τοῦ 1918 δὲν στα- ματᾷ τὴν ἀκούραστη πατριωτι- κή του δράσι. Στὸ συνέδριο τῆς εἰρήνης ὁ Ἀμερικανὸς πρόεδρος Οὐίλσον ἀντιτίθεται στὴν ἐπι- στροφή τοῦ Φιοῦμε στὴν Ἰταλία. Ἡ Ἰταλικὴ κυβέρνησις ὑποχωρεῖ, ἀλλὰ ὁ Ντ' Ἀννούντσιο δὲν μπο- ρεῖ νὰ τὸ ὑποφέρει.

Στίς 11 Σεπτεμβρίου 1919 με- δική του πρωτοβουλία θαδίζει ἐ- ναντίον τοῦ Φιοῦμε με- λίγους ἐ- θελοντάς. Ἡ Ἰταλικὴ φρουρὰ πού ἐκτελεῖ τίς διαταγὰς τῆς κυβερ- νήσεως ὀρθώνεται μπροστὰ τοὺς γιὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ νὰ περά- σουν. Ὁ Ντ' Ἀννούντσιο προχω- ρεῖ μόνος καὶ λέει στὸν στρατη- γὸ τῆς φρουρᾶς:

—Στρατηγέ, ἔχετε δύο σημεία γιὰ νὰ σημαδέψετε, καὶ δείχνει τὸ μάτι πού ἔχασε στὸν πόλεμο καὶ τὸ στήθος του πού εἶναι γε- μιᾶτο παράσημα.

Ὅπως με- τὸν Ναπολέοντα ὁ- ταν γύρισε ἀπὸ τὴν νῆσο Ἑλλάς, ὁ στρατηγὸς πέφτει στὴν ἀγκα- λιά τοῦ Ντ' Ἀννούντσιο καὶ τί- θεται στὸ πλευρὸ του με- τὸς ἄν- δρες του.

Ἐπὶ 16 μῆνες, πολιορκημένος ἀπὸ τίς ἰταλικὲς κυβερνητικὲς δυνάμεις πού τὸν ἔχουν μπλοκά-

ρεῖ ἀπὸ στεριά καὶ ἀπὸ θάλασ- σα, ὁ Ντ' Ἀννούντσιο, διοικητὴς τοῦ μικροῦ αὐτοῦ βασιλείου, ἀντι- στέκεται με- μιὰ φούχτα ἄντρες παρ' ὅλη τὴν πείνα πού τοὺς ἀ- πειλεῖ.

Μὰ τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1920, μετὰ τὴν ὑπογραφή τῆς συνθήκης τοῦ Ραπάλλο, πού ἐξαοφαλίζει τὴν οὐδετερότητα τοῦ Φιοῦμε ὡς ἐλευθέρου κράτους, ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις δίνει τὴν διαταγή τῆς ἐπιθέσεως. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες ἀδελφοκτόνου μάχης ὁ Ντ' Ἀννούντσιο, πού δὲν θέλει νὰ χύ- νεται αἷμα συμπατριωτῶν του, δίνει με- μαύρη τὴν ψυχὴ τῇ δια- ταγῇ τῆς παραδόσεως.

Γεμάτος δόξα καὶ τιμὴ, ἀλλὰ ἀποκαρδιωμένος, γερασμένος, ἀ- πογοητευμένος ὁ Ντ' Ἀννούντσιο θὰ ἀποτραβηχτῇ σχεδὸν ἐντελῶς ἀπὸ τὴν δημόσια ζωὴ. Ὁ πόλε- μος καὶ κυρίως αὐτὸ πού θεωρεῖ προδοσίαν τῆς ἰταλικῆς κυβερνή- σεως ἀπέναντι στὸ Φιοῦμε, ἔσκα- ψαν μιὰ τάφρο ἀνάμεσα στὸν πα-

λιὸ καὶ τὸν τωρινὸ Ντ' Ἀννούν- τσιο.

Ἀποτραβιέται σὲ μιὰ πολυτελῆ θίλλα στίς ὄχθες τῆς λίμνης Γκάρντε καὶ ντυμένος σὰν φραγ- κισκανὸς μοναχός, ζῇ σὲ ἓναν πε- ριωρισμένο κόσμον τὴν παλιά του ζωὴ, ὅπου τὰ ὀνόματα καὶ τὰ πρόσωπα τῶν γυναικῶν διαδέχον- ται τὸ ἓνα τ' ἄλλο ὅπως στὸ πα- ρελθόν.

Ἡ ἀνοδος στὴν ἀρχὴ τοῦ Μουσ- σολίνι πού δὲν τὸν συμπαθεῖ τὸν κάνει νὰ κλειστῇ πρὸ ἐρμητικὰ στὸ ἀσυλὸ του, ἂν καὶ τοῦ ἔχει δοθῇ ὁ τίτλος τοῦ πρίγκιπα Μον- τενεβόζο. Τὴν 1 Μαρτίου 1937 τὴν ὥρα πού ἔγραφε ἓνα ποίημα στὴν μνήμη τῆς Ἑλεονώρας Ντοῦζε μιὰ ἐγκεφαλικὴ αἰμορ- ραγία τὸν ἀφήνει νεκρὸ.

Ὁ ποιητὴς τῆς ἡδυπάθειας, ὁ μουσικιστὴς τοῦ ἡρωϊσμοῦ, ὁ κυ- νικὸς Δὸν Ζουὰν πέθανε με- τὴ σκέψι ἐκείνης πού τὸν εἶχε λα- τρέψει καὶ πού κι' ἐκεῖνος ἀσφα- λῶς τὴν εἶχε ἀγαπήσει πρὸ πολλὸ ἀπ' ὅλες...

ΑΔΙΕΞΟΔΟ

Πῆρτε ἓνα μπουκετάκι λουλούδια, κύριε. Γιατί δὲν παίρνετε λίγα λου- λουδάκια;

—Δὲν μοῦ χρειάζονται, ἀπάντησε ὁ Σμίθ, καὶ ἐξακολούθησε τὸ δρό- μο του.

—Πάρτε λίγα λουλούδια γιὰ τὴν γυναῖκα πού ἀγαπάτε, κύριε.

—Δὲν θὰ ἦταν σωστὸ, παιδί μου. Εἶμαι παντρεμένος, κατάλαβες;

Up

☆

ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ

Ὁ ἑκατομμυριούχος στὸν νεαρὸ ὑποψήφιο πού ζητᾷ τὸ χέρι τῆς κόρης του:

—Θὰ τὴν ἀγαποῦσες, παιδί μου, τὴν κόρη μου ὅσο τὴν ἀγαπᾷς, ἂν ἦταν φτωχή;

—Βεβαίωτατα, κύριε.

—Ἀρκεῖ. Δὲν χρειάζομαι καὶ ἄλλους ἀνόητους σ' αὐτὸ τὸ σπίτι.

Constellation

Δεκάδες χιλιάδες έρασιτέχνες μεταλλοδίφες έχουν σήμερα ξεχυθή στην αμερικανική ύπαιθρο, κρατώντας μικρά μετάλλινα κουτιά κι' έχοντας καρφωμένο το νοῦ τους στα πλούτη που μπορούν να ξεπηδήσουν μέσα από τη γη από τη μία στιγμή στην άλλη. 'Η ανταμοιβή για τὸν κόπο τους είναι τόσο μεγάλη —υπάρχουν ήδη πάνω από μία ντουζίνα «οὐρανοῦχοι»— ὥστε νέοι καὶ γέροι, ἔμποροι, γιατροί, σωφῆρ, ἀκόμη καὶ πρόεδροι συνεταιρισμῶν τρέχουν στίς ἐρημιές ἀναζητώντας τὸ «μετάλλευμα πού μιλά». Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ μετρητοῦ Γκάϊγκερ, πού τὸν ἐπινόησε ἕνας ἀφανὴς ἐπιστήμονας πρὶν ἀπὸ πενήντα χρόνια, οἱ 'Ηνωμένες Πολιτεῖες γίνονται γρήγορα τὸ πλουσιώτερο σὲ καύσιμα τοῦ μέλλοντος κράτος τοῦ κόσμου.

Ὁ μικρὸς μετρητὴς τοῦ Γκάϊγκερ εἶναι μιά ηλεκτρονικὴ συσκευὴ πού μοιάζει μὲ φορητὸ ραδιόφωνο. Ὁ μετρητὴς αὐτὸς ἀνιχνεύει τὴ ραδιενέργεια πού ἐκπέμπουν μερικὰ μεταλλεύματα καὶ ἔτσι ἀνακαλύπτει πού βρίσκονται κρυμμένα. Πρὶν ἀπὸ πέντε χρόνια, ὁ μετρητὴς αὐτὸς ἦταν σχεδὸν ἄγνωστος στοὺς μὴ ἐπιστήμονες. "Επειτα ὅμως ἀπὸ τὴν τρελλὴ ἐπιτυχία πού σημείωσε ἡ ἀνακάλυψι οὐρανίου, οἱ βιομήχανοι δέχθηκαν ἄφθονες παραγγελίες καὶ σήμερα, οἱ μετρητὲς Γκάϊγκερ, πουλιῶνται παντοῦ: σὲ καταστήματα σιδηρικῶν σὲ καταστήματα ἀθλητικῶν εἰδῶν, σὲ φαρμακεία -μπακάλικά, ἀκόμη καὶ στὰ καταστήματα πού πουλοῦν παιδικὰ παιχνίδια. "Ενας καλὸς μετρητὴς Γκάϊγκερ κοστίζει 125 δραχμές καὶ ὁ φθηνότερος 35.

Ἀρχικά, ὁ μετρητὴς Γκάϊγκερ ἦταν ἕνα ὀγκώδες, λεπτὸ ἔργα-

ἥ ἄλλοτε μυστηριώδης συσκευὴ πουλιέται σήμερα σὰν εἶδος κοινῆς χρήσεως στὴν Ἀμερικὴ

Τὸ μαγικὸ κουτί τοῦ δρος Γκάϊγκερ

Τοῦ

DAVID O. WOODBURY

στηριακὸ ὄργανο. Τώρα εἶναι ἕνα μετάλλινο μικρὸ κουτί, μὲ ἕνα καντράν καὶ ἀκουστικὰ ἢ μεγάφωνο.

Ζυγίζει τρεῖς ἑως τέσσαρες ἀμερικανικὲς λίτρες καὶ δουλεύει μὴνες ὀλόκληρους μὲ μικρὲς μπαταρίες.

Ὁ τελευταῖος μετρητὴς Γκάϊγκερ καὶ οἱ παραλλαγές του εἶναι τόσο εὐαίσθητοι στὴν ἀκτινοβολία, ὥστε μπορεῖτε νὰ πηγαίνετε ἄνετα μὲ τὸ αὐτοκίνητό σας καὶ νὰ «μεταλλοδιφῆτε» ὀλόκληρα χιλιόμετρα στὸ δρόμο σας. Μεγάλες ἐταιρίες οὐρανίου παίρνουν τοὺς μετρητὲς αὐτοὺς σὲ ἀεροπλάνα καὶ ἐπιθεωροῦν ἀπὸ ἀέρος πολλὰ τετραγωνικὰ μίλια τὴν ἡμέρα.

Ἄν θέλετε νὰ μάθετε τί εἶναι αὐτὸ πού κάνει τὸν μετρητὴ Γκάϊγκερ νὰ λειτουργῇ, πρέπει ν' ἀνατρέξετε στὰ 1906, ὅταν ἡ ἐπιστὴμη βρισκόταν σ' ἀναθρασμὸ σχετικὰ μὲ τὸ ράδιο. Ὁ σὲρ Ἔρνεστ Ράδεφορντ, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μάντσεστερ στὴν Ἀγγλία, ἦταν ὁ μόνος σχεδὸν πού κατάλαβε ὅτι ἂν μπορούσαν νὰ μετρηθοῦν καὶ νὰ γίνουν ἀντιληπτές οἱ ἀκτίνες τοῦ ραδίου, θὰ μπορούσε ν' ἀνακαλυφθῇ ἕνας ὀλόκληρος νέος κόσμος ἀπὸ

ἀτομικὰ σωματίδια. Ἄν μπορούσε νὰ ἀνακαλυφθῇ τί ὑπάρχει μέσα στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀτόμου, αὐτὸ θὰ σήμαινε ὅτι ἦταν πραγματοποιήσιμο τὸ ὄνειρο τῆς μεταστοιχειώσεως. Κι' αὐτὸ μὲ τὴ σειρά του μπορούσε νὰ ὀδηγήσῃ στὴν ἀτομικὴ ἐνέργεια. Ὁ Ράδεφορντ ὅμως δὲν εἶχε στὴ διάθεσί του ὄργανα ἀρκετὰ εὐαίσθητα γι' αὐτὴ τὴν ἀναζήτησι.

Ἕνας νεαρὸς Γερμανὸς, ὁ Χάινς Γκάϊγκερ, πῆγε νὰ ἐργασθῇ στὸ ἐργαστήριό τοῦ Σέρ Ἐρνεστ. Ὁ Γκάϊγκερ δὲν ἄργησε νὰ ἐφεύρῃ ἕνα μὴχάνημα πού ὀχι μόνον μπορούσε νὰ ἀνακαλύψῃ τίς ἀκτίνες τοῦ ραδίου, ἀλλὰ καὶ νὰ τὶς μετρά. Ἐπινόησε ἕναν ἀπλὸ γυάλινο σωλῆνα σὰν τσιγάρο. Μέσα στὸν σωλῆνα ὑπάρχει ἕνα σύρμα πού συνδέεται μὲ μιά μπαταρία. Ὁ σωλῆνας δὲν γίνεται ἀγώγιμος, δηλαδή τὸ ρεῦμα δὲν μπορεῖ νὰ περάσῃ μέσα ἀπὸ τὸ σωλῆνα παρὰ μόνον ὅταν ὁ σωλῆνας βρίσκεται κοντὰ σ' ἕνα κομμάτι ράδιο. Τότε τὸ ρεῦμα μπορεῖ νὰ δώσῃ μικρὲς ὠθήσεις σ' ἕνα εὐαίσθητο δείκτη ἢ στὰ ἀκουστικὰ.

Πολλὲς βελτιώσεις ἐγίναν πάνω σ' αὐτὸ τὸ πρωτόγονο μὴχανισμὸ ἀπὸ κείνη τὴν ἐποχὴ. Μερικὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς ἔκανε ὁ ἴδιος ὁ Γκάϊγκερ, μὲ τὴ βοήθεια ἐνὸς συναδέλφου του, τοῦ Μύλλερ. Ἄλλες βελτιώσεις ἐγίναν ἀπὸ γιατροὺς καὶ φυσικοὺς. Ἐκεῖνο ὅμως πού ἔβγαλε τελικὰ ἀπὸ τὴν ἀφάνεια τοῦ ἐργαστηρίου τὴν ἀνακάλυψι τοῦ δρος Γκάϊγκερ, ἦταν ἡ ἀτομικὴ θόμβα. Αὐτὴ τῆς ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ προστατεύσῃ μισὸ ἑκατομμύριο ἔργατες πολεμοφοδίων, πού ἔφτιαχναν τὸ ἰσχυρότερο πολεμικὸ ὄπλο τῆς ἱστορίας. Πίσω ἀπὸ ἕνα τεῖχος μυστικότητος, περιτριγυρίζαν πολεμικοὶ σύμβουλοι, ἐφω-

διασμένοι μὲ «Plutos» (τὸ ὄνομα τοῦ σκύλου τοῦ Ντίσεϋ στὰ μίκυ-μάους) ὅπως ὠνόμαζαν περὶπαχτικά τοὺς κεντητές. Ἄν ὑπῆρχε πούθεν ἀπὸ ραδιενέργεια, αὐτὰ τὰ ἔξυπνα κυνηγάρικα σκυλιὰ τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, τὸν μυρίζονταν στὴ στιγμή.

Τὸ μὴχάνημα καταγράφει κανονικὰ 25—50 παλμούς τὸ λεπτό, τὸν «χαρακτηριστικὸ θόρυβο» ἀπὸ τίς κοσμικὲς ἀκτίνες καὶ τὴ φυσικὴ ραδιενέργεια πού βγαίνει ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Ἐπειτα ἀπὸ πενήντα χρόνια, ὁ μικρὸς γυάλινος σωλῆνας τοῦ δρος Γκάϊγκερ ἔγινε ὁ κυριώτερος φρουρὸς τῆς ἀτομικῆς ἐποχῆς.

Τὸ πραγματικὸ ρομάντσο ὅμως τοῦ μετρητοῦ Γκάϊγκερ ἔξακολουθεῖ νὰ πλέκεται γύρω στὸν τυχοδιώκτη. Τὰ πλουσιώτερα κοιτάσματα οὐρανίου βρίσκονται βαθειὰ μέσα στὸ ἔδαφος καὶ μποροῦν νὰ ἐξαχθοῦν μόνον μὲ πολυέξοδες γεωτρήσεις καὶ πειράματα μὲ εἰδικούς μετρητὲς. Ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπιφάνεια παρουσιάζονται, τυχαία, στρώματα οὐρανίου. Ἔτσι εἶναι ἀλήθεια ὅτι «ὁ καθένας μπορεῖ νὰ σκοντάψῃ πάνω στὸν πλοῦτο» (ἂν καὶ στὴν πραγματικότητα λίγοι μόνον τὸ πετυχαίνουν).

Οἱ γνώσεις γεωλογίας ὑποβοηθοῦν πολύ, ἐλάχιστες ὅμως ἀνιχνεύσεις οὐρανίου ἔχουν γίνεαι ἀπὸ γεωλόγους. Ἕνας καθηγητὴς τῆς Μεταλλειολογίας στὸ Πανεπιστήμιό τοῦ Κολοράντο ὠμολόγησε μὲ συστολή: «Δεκαπέντε χρόνια πίστευα ὅτι δὲν μπορούσε νὰ ὑπάρχῃ οὐράνιο στὴν περιοχὴ πού περιβάλλει τὸ Γκόλντεν. Αὐτὸ δὲν τὰ γνώριζε ἕνας θυρωρὸς στὸν τόπο μου. Ξεκίνησε πέρυσι καὶ βρῆκε ὀρυ-

χειο οὐρανίου, λίγα μίλλια έξω από τὸ μέρος αὐτό.»

Ἐπὶ μακρὸ διάστημα μάζευσαν δείγματα πετρωμάτων σάν τὸ λαγωνικό. Τέλος, ἀγόρασαν ἕναν Γκάιγκερ κι' ἀρχισαν νὰ σκαρφαλώνω τὰ βουνὰ γιὰ νὰ θρῶ τὸν πλοῦτο. Τρία χρόνια ἐπέρασαν ἀπὸ τότε πὺ ἀγόρασαν τὸν Γκάιγκερ καὶ ἐξακολουθοῦσαν νὰ μὴ βρίσκω τίποτα. Συνέπεσε τότε νὰ τὸν ἀκουμπήσω κοντὰ σὲ ἕνα ράφι μὲ παλιά πετρώματα πὺ

εἶχα. Μόλις τὸν ἄφησα, ὁ μετρητὴς ἄρχισε νὰ παίζη τρελλά. Ὁλητὴ φασαρία τὴν ἔκανε ἕνα μικρὸ γυαλιστὸ κομμάτι μαύρη πέτρα. Ἐδῶσα νὰ ἐξετασθῇ ἡ μαύρη πέτρα καὶ ἀπεδείχθη ὅτι προερχόταν ἀπὸ πολῦτιμο μεταλλευμα οὐρανίου.

Εἶμαι σήμερα ἑκατομμυριοῦχος; λοιπόν, ὅχι. Δὲν ἔχω τὴν παραμικρὴ ἰδέα ἀπὸ πὺ προέρχεται ἡ πέτρα ἐκείνη!

Τί ἀκριβῶς ἐννοεῖτε ὅταν λέτε

Γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τίς παρακάτω λέξεις διαλέξτε ἀνάμεσα στοὺς 3 ὁρσμοὺς ἐκεῖνον πὺ νομίζετε ὅτι ἀποδίδει τὴν ἀκριβῆ σημασία της.

1) ΑΜΥΗΤΟΣ. Α: Χωρὶς μύγες. Β: Χωρὶς ποντίκια. Γ: Ἀκατήχητος.

2) ΑΝΑΛΓΗΣΙΑ. Α: Ἀπάθεια. Β: Ἀρρώστεια. Γ: Ὑγεία.

3) ΑΧΛΥΣ. Α: Μεσάνυχτα. Β: Ὀμίχλη. Γ: Τρικυμία.

4) ΔΙΑΤΥΜΠΑΝΙΣΜΟΣ. Α: Διαδίδω. Β: Παίζω στὴ τζάζ. Γ: Προΐζομαι.

5) ΕΚΛΙΠΑΡΩ. Α: Παχαίνω. Β: Παρακαλῶ. Γ: Ἀδυνατίζω.

6) ΕΜΒΛΗΜΑ. Α: Βόμβα. Β: Στέμμα. Γ: Διακριτικὸ σημεῖο.

7) ΕΠΙΣΤΑΜΕΝΩΣ. Α: Προσεκτικά. Β: Ἐπιστημονικά. Γ:

Πεισματάρικα.

8) ΘΟΥΡΙΟΝ. Α: Εἶδος ὀρυκτοῦ. Β: Πολεμικὸ τραγούδι. Γ: Ἀλογο ἵπποδρομίας.

9) ΚΟΜΜΙ - ΒΟΥΑΓΙΑΖΕΡ. Α: Παραγγελιοδόχος. Β: Περιοδεύων ἔμπορος. Γ: Συμβολαιογράφος.

10) ΜΕΛΙΡΡΥΤΟΣ. Α: Ὠραῖο ρητό. Β: Γλυκός. Γ: Πυκνὸρρευστος.

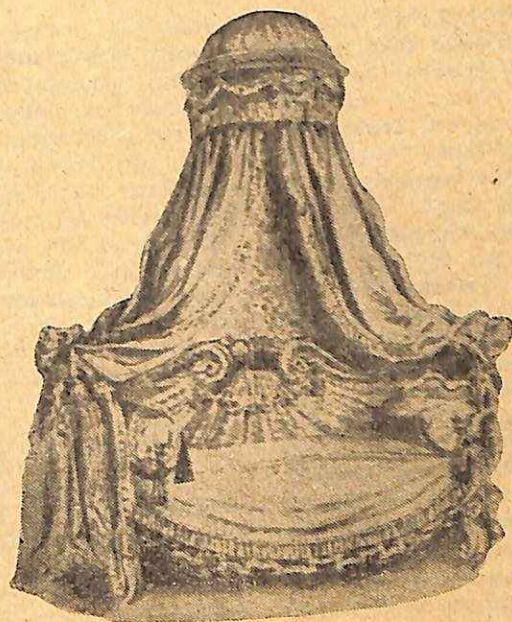
11) ΜΥΔΡΟΣ. Α: Κομμάτι λάβας. Β: Χειροβουβίδα. Γ: Ἀερόστατο.

12) ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΙ. Α: Κλοπή. Β: Δολία ἀπομίμηση. Γ: Ψευτιά.

13) ΡΕΠΟΡΤΕΡ. Α: Δημοσιογράφος. Β: Φωτογράφος. Γ: Χρονογράφος.

14) ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ. Α: Δεσπότης. Β: Ἐπόπτης. Γ: Ἀντικαταστάτης.

(Ἀπαντήσεις στὴ σελίδα 111)

ΤΟ ΚΡΕΒΒΑΤΙ

διὰ μέσου τῶν αἰώνων

Τῆς

TVONNE DE BREMOND D'ARS

«Μέσα σὲ τοῦτο τὸ εὐχάριστο ἐπιπλο, ἔρχναμε στὴ μισή μας ζωὴ τίς πίκρες τῆς ἄλλης μισῆς...»

ΕΑΒΙΕ ΝΤΕ ΜΑΙΤΡ
(«Ταξιδι στὴν κάμαρά μου»)

Ὡσέψι τοῦ Ἐαβιὲ ντὲ Μαίτρ δὲν εἶναι πάντα σωστή, γιατί ἡ ζωὴ δὲν ἔχει μονάχα πίκρες. Ἀλλὰ δίχως ἄλλο, ὁ συγγραφέας θὰ ζήτησε νὰ ἐκφράσῃ μ' αὐτὰ τὰ λόγια τὴ μεγάλη γοητεία πὺ ἄσκει πάνω σ' ὅλους μας τὸ κρεββάτι. Γιατὶ δὲν εἶναι πάντα

μόνο τὸ κυριώτερο ἐπιπλο τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας, ἡ θάσι γιὰ κάθε διακόσμηση τοῦ σπιτιοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ συνεχιστὴς μιᾶς μακρόχρονης, γεμάτης πάθος ἱστορίας. Στούς προϊστορικοὺς καιροὺς, τὸ κρεββάτι ἀκουμποῦσε πάνω σ' ἕνα στρώμα ἀπὸ ξερά φύλλα.

Πάνω σ' αυτά, άπλωναν ένα σωρό μαλλί, θαμένο ανάμεσα σε δυό προβίες, δεμένες σαν τουλούμι. Και πάνω απ' αυτό άπλωναν μαλακό και ζεστό μαλλί από άγρια ζώα... Αυτή ήταν ή μεγάλη πολυτέλεια των μακρινών προγόνων μας.

Οί Ρωμαίοι κληρονόμησαν τὰ ανάκλιντρα από τούς αρχαίους Έλληνες και έφτιαξαν τὰ πολυτελέστερα κρεβάτια του κόσμου. Μερικά τέτοια κρεβάτια ήταν από άπερφο χρυσάφι, διακοσμημένα με πολύτιμα πετράδια. Τὰ στρώματά τους, γεμάτα με τὸ απαλότερο πούπουλο, γίνονταν από λεπτότατο λινό, ύφασμένο στὸν άργαλειό. Τὰ άνάκλιντρα, όπου τρώγανε ξαπλωμένοι γύρω στὰ τραπέζια, είχαν σχήμα πετάλου. Στις γιορτές τὰ μαξιλάρια τ' αντικαθιστούσαν με φρέσκα ροδόφυλλα και μενεξέδες, κι' όσο κρατούσε τὸ γλέντι, νέα παιδιά τ' ανανέωναν αδιάκοπα, φέρνοντας κάνιστρα με φρέσκα άνθόφυλλα.

ΤΑ ΠΕΛΩΡΙΑ ΚΡΕΒΒΑΤΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

Στὸ Μεσαίωνα, στὴ Γαλλία, τὰ κρεβάτια απέκτησαν πάρα πολὺ μεγάλη σημασία και ὡς πρὸς τις διαστάσεις και ὡς πρὸς τὴ διακόσμηση. Μερικά τέτοια κρεβάτια μπορούσαν νὰ χωρῇ σὺν ὁλόκληρες οἰκογένειες γιὰ τὸ μέλλον τους. Τέτοια κρεβάτια ὑπῆρχαν στὰ οἰκοτροφεία, στοὺς στρατῶνες, στὰ πανδοχεῖα. Σ' ἕνα κρεβάτι πλάγιαζαν ἕως ὁκτὼ πρόσωπα. Ἀκόμη και στὰ νοσοκομεῖα οἱ ἄρρωστοι πλάγιαζαν πολλοὶ μαζί σ' ἕνα κρεβάτι.

Αὐτὰ τὰ κοινὰ κρεβάτια χρησίμευαν ὡς καταφύγιο ἐναντίον τοῦ ψύχους μέσα στὰ κακοθερμασμένα σπίτια. Ἐπειδὴ ὅμως μπορούσε νὰ κρύβεται ἐκεῖ ἀπὸ

κάτω και κανεὶς παρείσκατος, πῆγαινε κάθε θράδου ὁ «ψάχτης» με μιά χλωρὴ ἑβέργα και χτυποῦσε τὰ στρώματα νὰ δὴ μὴν ἦταν κανεὶς κρυμμένος.

Τὰ μεγάλα κρεβάτια ἦταν εὐχάριστα στὸ μάτι, στολισμένα με γλυπτά, δουλεμένα σαν δαντέλλα, ἔργα τῶν διαλεχτῶν καλλιτεχνῶν τῆς ἐποχῆς. Ὑπῆρχαν ὅμως και ὁμορφα ἀτομικά κρεβάτια γιὰ τις βασιλοπούλες, με ἀνάλαφρα στολίδια.

Σὲ ὅλο τὸ Μεσαίωνα συνήθιζαν τὰ κρεμαστὰ καντήλια πάνω ἀπὸ τὰ κρεβάτια. Αὐτὸ ἐξηγεῖται γιὰτὶ οἱ ἄνθρωποι είχαν τότε μεγάλο φόβο γιὰ τὸ σκοτάδι, γιὰ τὰ φαντάσματα, γιὰ τὰ πονηρὰ πνεύματα. Μὲ τὸ φῶς, ὅλοι αὐτοὶ οἱ φόβοι σβήνανε.

Στὸ Μεσαίωνα χρησιμοποιοῦσαν πολὺ στὰ ταξίδια τὰ φορητὰ κρεβάτια, εἶδος ἀμαξιδίων, πού τὰ ἔσερναν ἄλογα. Τὰ κρεβάτια αὐτὰ πρὼριζονταν κυρίως γιὰ τις μεγάλες ἀρχόντισσες ἢ τις ἄρρωστες, πού ἔπρεπε νὰ ταξιθεύσουν ἢ νὰ πάρουν μέρος σ' ἐπίσημες τελετές. Μερικὲς φορές, ὅμως, πρὸ πάντων στὰ μεγάλα κυνήγια, τὰ χρησιμοποιοῦσαν ὡς φορητοὺς κοιτῶνες.

Τέτοιο πολυτελέστατο φορητὸ κρεβάτι χρησιμοποίησε και ἡ Ἰσαβέλλα τῆς Βαυαρίας, ὅταν πρῶτοπῆγε στὸ Παρίσι, καθισμένη σὲ χρυσοκέντητα κόκκινα βελούδινα μαξιλάρια, με μιά κουβέρτα ἀπὸ λευκὴ ἐρμίνη στὰ πόδια τῆς.

Δὲν πῆγαιναν ὅμως πάντα οἱ ἀρχόντισσες με τέτοια φορεῖα. Μιά μέρα ὁ Λουδοβίκος Ἐνδέκατος τῆς Γαλλίας ζήτησε νὰ τοῦ φέρουν τὸν ἄρρωστο σκύλο του με φορητὸ κρεβάτι ἀπὸ τὸ Φόρξ ἕως τὸ Τούρ. Καὶ μιά ἄλλη φορά, ὁ ἴδιος ὁ Λουδοβίκος ἔστειλε δῶρο σ' ἕ-

να φίλο του στὸ Μιλᾶνο ἕνα κυνηγόσκυλο με ἀνάλογο μεταφορικὸ μέσο και συνοδεία. Παρήγγειλε κι' ἔφτιαξαν γιὰ τὸ ταξίδι ἕνα φορητὸ κρεβάτι, πού τὸ ἔσερναν δυὸ ἄλογα και ἦταν ὀκεπασμένο με ἄσπρο και κόκκινο ντρά. Τὸ ἴδιο τὸ κυνηγόσκυλο, γιὰ νὰ μὴν κρυώσῃ στὸ ταξίδι, τὸ ἔντυσαν μ' ἕνα ἑφάρμοστο πανωφόρι ἀπὸ ἄσπρο ντρά, φοδραρισμένο με κόκκινο μάλινο ὕφασμα. Ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ μὴν κρυολογήσῃ τὸ κυνηγόσκυλο στὸ ταξίδι!

Ο ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΣΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

Στὴν Ἀναγέννησι τὰ κρεβάτια στολίζονταν με μεγάλη πολυτέλεια! Οἱ βασιλιάδες και οἱ μεγάλοι πρίγκιπες, ὅταν ἔκαναν δῶρα, πρόσφεραν πάντα στολίσματα γιὰ τὸ κρεβάτι, ἰδίως στοὺς πριγκιπικοὺς γάμους και τὰ βαφτίσια. Ὅλες οἱ μεγάλες κυρίες στὴν Ἀναγέννησι στόλιζαν τὰ κρεβάτια τους ἐξ ἴσου ὥραϊα με τις τουαλέτες τους.

Κάθε πριγκίπισσα εἶχε κρεβάτια καλοκαιρινὰ και κρεβάτια χειμωνιάτικα, πού ἄλλαζαν στολισμὸ ἀνάλογα με τὴν ἰδιότητα, τὴν ἐποχὴ και τις περιστάσεις. Τὸ κρεβάτι τῆς γυναίκας τοῦ Φραγκίσκου Ιου ἦταν στρωμένο με κάλυμμα ἀπὸ λιλὰ βελούδο, με χρυσοκέντητες φάσες, τὸ χειμῶνα, και τὸ καλοκαίρι με οὐρανιὰ γάζα, κεντημένη με χρυσὸ και ἀσήμι, κι' εἶχε στὸ φόντο λινὸ τῶν Ἰνδιῶν, ζωγραφισμένο με πουλιὰ και με λουλούδια.

Στοὺς πύργους ὑπῆρχαν πάντα ἐλεύθερα μερικὰ δωμάτια με πελώρια ἐξάιρετα κρεβάτια γιὰ τὴν περίπτωσι πού θὰ τύχαινε νὰ περάσῃ και νὰ σταματήσῃ γιὰ νὰ μείνῃ στὸν Πύργο ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια.

Ὅταν ἡ οἰκογένεια πενθοῦσε, στρώνανε τὸ κρεβάτι με βελούδο μαῦρο ἢ βιολέ, κεντημένο με ἀσήμι.

Ὑπῆρχαν ἐπίσης κρεβάτια ἐξαιρετικὰ πολυτελῆ, τοποθετημένα πάνω σὲ μιά ἐξέδρα. Κάγκελα ἐμπόδιζαν τὸν πλησίασμα σ' αὐτὰ. Προωρίζονταν γιὰ τοὺς βασιλεῖς και τοὺς μεγάλους πρίγκιπες, ἀλλὰ ὄχι γιὰ τὸν καθημερινό, παρὰ μόνο γιὰ τὸν αἰώνιο ὕπνο τους. Ἐκεῖ ξεψυχοῦσαν και ἐκεῖ τοὺς ἐξέθεταν σὲ προσκύνημα. Τὸ πρὸνόμειο αὐτὸ τὸ εἶχε και ἡ εὐνοουμένη τοῦ βασιλιά Ἐρρίκου 4ου Γαβριέλλα ντ' Ἐστρές, πού ἐξετέθη ντυμένη με ἄσπρο σατὲν φόρεμα πάνω σ' ἕνα κρεβάτι στρωμένο με ρουμπινὶ βελούδο, γαρνιρισμένο με χρυσοῖ και ἀσημένια δαντέλλα.

Σὲ τιμητικὰ κρεβάτια γεννοῦσαν οἱ πριγκίπισσες. Μετέφεραν τὴ μητέρα στὸ τιμητικὸ κρεβάτι, πού ἦταν στρωμένο με ροζ μπροκάρ, ἂν ἔκανε κορίτσι, και γαλάζιο, ἂν ἔκανε ἀγόρι.

ΚΡΕΒΒΑΤΙΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΣΤΟΝ 17ο ΑΙΩΝΑ

Τὸ «κρεβάτι τῆς ἡμέρας» ἡ τῆς ἀναπαύσεως, χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν 17ο αἰῶνα. Ὁ Μολιέρος εἶχε πέντε τέτοια κρεβάτια. Ὅσο γιὰ τὸ κρεβάτι τῆς νύχτας του, αὐτὸ εἶχε πόδια με ἀετιδεῖς, κεφαλάρι θαμμένο και χρυσό, οὐρανὸ με γαλάζιο θόλο, με τέσσαρες ἀετοὺς ἀνάγλυφους σὲ χρυσωμένο ξύλο και τέσσερα βάζα ἀπὸ ὁμοιο ξύλο. Ὅλο τὸ κρεβάτι ἦταν στολισμένο με ταφτὰ σαν τὴν αὐγὴ και με πρᾶσινες φράντζες.

Ἡ Μαντάμ ντὲ Σεβινιὲ ἔγραφε τις περίφημες ἐπιστολές τῆς σὲ κρεβάτι τῆς ἡμέρας σὲ μιά ἀρκόβια με τρεῖς πλευρές. Τὴ μόδα αὐτὴ τὴν εἰσήγαγε ἡ μαρκησία Ντὲ Ραμπουλιέ. Ὑποφέρον-

τας από ρευματισμούς κι' αναγκασμένη νά' ἔχη τὸ πόδι της μέσα σ' ἓνα σάκκο ἀπὸ ἀρκουδοπροβιά, δεχόταν τοὺς φίλους της στὸ κρεββάτι, μέσα στὴν περιφνη «γαλάζια κάμαρα», πού ἦταν ὅλη στρωμένη με' γαλάζιο βελούδο καὶ στολισμένη με' ἀσημένιες φράντζες. Ἀπὸ τότε καθιερώθηκε ἡ μόδα νὰ δέχωνται οἱ μεγάλες κυρίες στὸ κρεββάτι.

Ο ΠΛΟΥΣΙΟΣ 18ος ΑΙΩΝΑΣ

Στὸν 18ο αἰῶνα τὸ ὥραιον κρεββάτι ἀποτελεῖ παράδοσι. Ὁλοὶ ἀριστοκράτισσες, στρατιωτικοί, ἀστοί, χορεύτριες, χρηματιστές, ἀκόμη καὶ ἱερωμένοι, συγωνίζονταν ποῖος θά' ἔχη τὸ ὥραιότερο. Οἱ ἀρχιτεχνίτες πού δούλευαν τὸν ἔβρο, ὁ Φαλκονέ, ὁ Τιγιάρ ἢ ὁ Ζακόμπ, ἔκαναν χρυσές δουλειές. Ὁ καρδινάλιος ντὲ Ροάν εἶχε γιὰ τὸν ὕπνο ἓνα θαυμασιὸν κρεββάτι σὲ σχῆμα γόνδολας, με' κατακόκκινον ντραπέ βελούδο καὶ με' χρυσούς ξυλόγλυπτους ἀγγέλους τὸν οὐρανό.

Πολλοὶ ζωγράφοι στὸν 18ο αἰῶνα, ὅπως ὁ Φραγκονάρ, ὁ Λωρενς ἢ ὁ Ντυκλό, προτίμησαν τὸ κρεββάτι ὡς διακοσμητικὸ στοιχεῖο στὰ ἔργα τους. Μὰ καὶ οἱ ἴδιοι δὲν εἶχαν μικρότερη ἀδυναμία γιὰ τὸ ὥραιον κρεββάτι. Ὁ ζωγράφος Μπουσὲ κοιμόταν σ' ἓνα κρεββάτι «ἄ-λᾶ-σουλτάνα» στολισμένον με' θαλασσιῆς λάμπες με' ρόζ λουλούδια καὶ στεφανωμένο στὸν οὐρανὸ με' μπουκέτα ἀπὸ φτερά στρουθοκαμήλου!

Ἡ Μαντάμ ντὲ Μπαρὺ εἶχε κρεββάτι πού θύμιζε κοχύλι σκεπασμένο με' μεταξωτὸ ὕφασμα ἱσοῦν καὶ μοτίβα ἀπὸ λουλούδια.

Ὑπῆρχαν: Τὸ κρεββάτι «ἄλᾶ Πολωνέζα», με' τέσσερες ξύλινες κολῶνες. Στὴν κάθε μιὰ τους ὑπῆρχε ἓνα στριπτὸ σίδερο σὲ

σχῆμα S γιὰ νὰ στηρίζεται τὸ κουβούκλιο ἀπ' ὅπου ἔπεφταν οἱ κουρτίνες. Τὸ κρεββάτι «ἄλᾶ Δελφίν», με' ἐλαφρὸ θύλο, στερεωμένο πάνω σὲ σιδερένιες κολῶνες. Τὸ «Τυρκουάζ», κρεββάτι σὰν σπιτάκι σὲ κοίλωμα τοῖχου, στενὸ, χρησίμευε γιὰ κρεββάτι καὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νύχτας. Τὸ Τυρκουάζ κρεββάτι ἦταν ἡ προτίμησις τῆς μαρκησίας ντὲ Πομπαντούρ, πού παρήγγειλε δέκα τέτοια γιὰ τὸν πύργο τῆς στὸ Σαντελό.

Ὑπῆρχαν ἐπίσης τὰ κρεββάτια-μπανιέρες, πού εἶχαν τὸ σχῆμα τους καὶ μετατρέπονταν πραγματικὰ σὲ μπανιέρες. Τὰ κρεββάτια «ἄλᾶ ναύτη», σωστὲς αἰῶνες, τὰ «λὶ ντὲ θάν» (κρεββάτια τοῦ ἄερα), δηλαδὴ δερμάτινα στρώματα πού τὰ φούσκωναν με' ἄερα, χρησιμοποιώντας ἓνα μεγάλο φουερό γιὰ νὰ πλαγιαζῇ ὁ Λουδοβίκος 15ος καὶ ἡ ἀκολουθία του στὸ κυνήγι.

Ὑπῆρχαν ἐπίσης τὰ «κρεββάτια-νιουλάρια» ἢ «κλειστὰ κρεββάτια», γιὰ νὰ προφυλάσσωνται οἱ χωρικοὶ ἀπὸ τὸ κρύο, καθὼς καὶ τὸ «κρεββάτι τοῦ Ἀγγέλου», στὸν τύπο τοῦ κρεββατιοῦ-σπιτιοῦ στὸ κοίλωμα τοῦ τοῖχου, πού εἶχε μπροστὰ δυὸ κολωνίσσες με' κεφαλὲς ἀγγέλων γιὰ νὰ φυλάνε τὸν κοιμισμένο στὸν ὕπνο του. Τὸ κρεββάτι αὐτὸ εἶναι βασικὰ τὸ μοντέλο τῶν σημερινῶν κρεββατιῶν. Τὸ ἔστρωναν με' ἀπαλόχρωμο χοντρὸ μεταξωτὸ ἢ με' λουλουδάτη μπροκάτῆλλα καὶ τὸ στόλιζαν στίς τρεῖς πλευρὲς με' βολάν.

Στὸ μεταξύ, οἱ Ἀνατολίτες καὶ οἱ Ἀσιάτες δὲν εἶχαν ποτέ τους κρεββάτι στὴν κυριολεξία. Ἡ πολυτέλειά τους ἦταν τὰ παχειὰ καὶ πλούσια μάλλινα καὶ μεταξωτὰ χαλιά καὶ τὰ μαλακά, χρωματιστὰ μαξιλάρια.

Στίς ἄλλες πολιτισμένες χώ-

ρες, τὰ κρεββάτια ἐπηρεάσθηκαν ἀπὸ τὴν Γαλλία. Στὴν Ἰσπανία, τὴ Ρωσία, τὴ Γερμανία, τὴν Αὐστρία, τὰ κρεββάτια ἦταν παραφορτωμένα με' στολίδια.

ΛΙΚΝΑ

Τὸ σχῆμα τοῦ λίκνου φυσικὸ ἦταν νὰ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸ σχῆμα τοῦ μητρικοῦ κρεββατιοῦ. Δυὸ κρεββάτια εἶχαν οἱ γονεῖς, δυὸ κρεββατάκια καὶ τὰ παιδιὰ. Τὸ ἓνα ἦταν ἡ «στολισμένη κούνια» καὶ τὸ ἄλλο, τὸ σιδερένιο, ἡ καθημερινή.

Ἡ κούνια τοῦ Ἑρρίκου 4ου πού φυλάσσεται στὸ Πῶ τῆς Γαλλίας, ἔχει γιὰ φόντο ἓνα μενάλον καύκαλο χελώνας.

Τὸ λίκνο τοῦ Δελφίνου, τοῦ γιοῦ τοῦ Λουδοβίκου 15ου, ἦταν ἀπὸ χρυσὸ ξύλο, ντυμένο με' ἀ-

νοικοπράσινο δαμάσκο καὶ στολισμένο με' χρυσὰ γαλόνια.

Τὸ λίκνο πού πρόσφερε τὸ Παρίσι στὴ Μαρία-Λουίζα γιὰ τὸν Βασιλεῖα τῆς Ρώμης, ἔγινε με' σχέδιο τοῦ ζωγράφου Πруντόν καὶ τὰ μπρούντζινα ποικίλματά του σμιλεύθηκαν ἀπὸ τοὺς Τομίρ καὶ Ὀντιό.

Στὸ 19ο αἰῶνα οἱ κούνιες ἦσαν γοητευτικὲς ἀπὸ πλεκτὸ καλὰμι. Στολισμένες με' διάφανο ἵφασμα, μοιάζανε με' κάνιστρα. Μὰ οἱ ὥραιότερες ἦταν τὰ βενετσιάνικα κοχύλια. Οἱ κούνιες αὐτὲς ἦταν θαμμένες με' λάκα σὲ χρῶμα χαμομηλιοῦ, ζωγραφιστὴ ἀπὸ πάνω με' χαρούμενα πολυχρώμα μπουκέτα. Ἀγγελοῦδια ἀπὸ χρυσόξυλο κρατοῦσαν συντροφιά στὰ ζωντανὰ ρόδινα ἀγγελοῦδια πού κοιμόνταν μέσα σ' αὐτές.

ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΜΕΝΟΣ

Ἀσχημα νέα, ἀγαπητέ μου, ἔ:

—Τί συμβαίνει;

—Νά, λυπήθηκα πού ἄκουσα ὅτι ἡ γυναίκα σου ἔφυγε μ' ἓνα ὑπάλληλό σου.

—᾽Ω, αὐτὸν θά τὸν ἔκαιγα ἐγὼ οὕτως ἢ ἄλλως.

ΤΟ ΔΑΚΤΥΛΙΔΙ

Τοῦ

GORDON NICOLL

5ον

Ἡ δραματική καὶ συναρπαστική περιπέτεια
ένος ἀθώου κοριτσιοῦ ποῦ πέφτει στὰ δίκτυα
μιάς σπείρας λαθρεμπόρων ναρκωτικῶν.

Εἶναι σκοπεύετε νὰ πῆτε στὴν
κατάθεσί σας; ρώτησε ὁ ἄ-
στυνομικός.

—Δὲν ἔχω νὰ καταθέσω τίποτε
ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅ,τι θρῆκα
τὸ πτώμα. Πάντως, ἐγὼ πρῶτος
εἰδοποίησα τὴν ἀστυνομία, εἶπε
ὁ Ρίτσαρντ.

Πρόσεξε πῶς τὸ ὄργανο τῆς
τάξεως τὸν κύτταξε κάπως πα-
ράξενα καὶ κοκκίνισε.

—Ναί, ξέχασα, εἶπε. Κάποιος
ἄλλος μὲ πρόλαβε. Ἀλήθεια, τί
ἔγινε αὐτὸς ποῦ τηλεφώνησε στὸ
τμήμα;

—Δὲ θέλησε νὰ μᾶς δώσῃ τ'
ὄνομά του. Περίεργο, ἀλήθεια,
μερικοὶ ἄνθρωποι ν' ἀποφεύγουν
τόσο πολὺ τὴν ἀστυνομία... Ὑ-
πάρχει ἓνας τηλεφωνικός θάλα-
μος στὴ γωνία. Θὰ πάρω ἀπ' ἐ-
κεῖ τὸ τμήμα.

Καθὼς ἔστριβαν τὴ γωνία, ὁ
ἀστυνομικός ἔδειξε μὲ τὸ δά-
κτυλο τὸ αὐτοκίνητάκι τοῦ Ρί-
τσαρντ.

—Εἶναι δικό σας, κύριε;

—Μάλιστα. Κι' ἐπειτα; Δὲ
φαντάζομαι νὰ μοῦ πῆτε τώρα
πὼς ἀπαγορεύεται ἐδῶ ἡ στάθ-
μευσις;

Ὁ ἀστυνομικός δὲ μίλησε.

—Μὰ γιατί ρωτήσατε; ἐπέμει-
νε ὁ Ρίτσαρντ. Ὡρες εἶναι τώ-
ρα νὰ μὲ παίρνετε γιὰ τὸν δολο-
φόνο. Ὑψιστε Θεέ, μὰ σὰς εἶπα
πῶς δὲν εἶδα αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο
ποτὲ στὴ ζωὴ μου. Ἐξάλλου,
θάχῃ πεθάνει τουλάχιστον πρὶν
ἀπὸ εἰκοσιτέσσαρες ὥρες.

—Ἰσως θάπρεπε νὰ σὰς πῶ,
κύριε, πῶς χιτὲς τὸ θράδυ κά-
ποιος πρόσεξε ἔξω ἀπ' τὸ κα-
τάστημα ἓνα αὐτοκίνητο ποῦ ἔ-
μοιαζε πολὺ μὲ τὸ δικό σας, τῆς
ἴδιας μάρκας καὶ μὲ τὸ ἴδιο χρώ-
μα. Θὰ εἶχατε ἴσως τὴν καλω-
σύνη νὰ μοῦ πῆτε ποῦ θρискόσα-
στε χιτὲς κατὰ τίς δέκα; Αὐτὴ
δὲν εἶναι περίπου ἡ ὥρα ποῦ ἔ-
γινε ὁ φόνος;

Ὅταν ἔφτασε τὸ αὐτοκίνητο
τῆς ἀστυνομίας, ὁ Ρίτσαρντ τᾶ-
χασε. Τοῦ φάνηκε πῶς ἡ μισή του-
λάχιστον δύναμις τῆς Σκότλανδ
Γυάρντ ἔγῃκε ἀπ' ἐκεῖ μέσα.
Γρήγορα ὅμως τοὺς γνώρισε ἀ-
πὸ κοντά. Ἦταν ὁ Ιατροδικα-
στής, ὁ εἰδικὸς γιὰ τὴν λήψι τῶν
δακτυλικῶν ἀποτυπωμάτων, ὁ
φωτογράφος καὶ δύο ἀνώτεροι
ἀστυνομικοί. Ἡ γνώμη τοῦ γι-
τροῦ ὡς πρὸς τὸ αἶτιο τοῦ θανά-

του συμφωνοῦσε μὲ τὴ γνώμη
τοῦ Ρίτσαρντ.

—Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς πέθανε
χιτὲς τὴ νύκτα, εἶπε, ἀλλὰ εἶναι
ὀδύνητο νὰ προσδιορίσω τὴν ὥ-
ρα. Τοῦτος ὁ διάδρομος εἶναι
σὺν ψυγεῖο. Ὁ θάνατος ἦταν ἀ-
καριαῖος. Κάποιος τὸν κτύπησε
πίσω στὸ σθέρκο. Κατὰ τὴ γνώ-
μη μου ἓνας ἄντρας δυνατὸς
καὶ ψηλός...

Νὰ ἦταν ἄραγε ἀπλὴ σύμ-
πτωσις ποῦ τὸ θλέμμα του στα-
μάτησε γιὰ ἓνα δευτερόλεπτο
στὸν Ρίτσαρντ;

—Θὰ σὰς παρακαλέσω ναρθῇ-
τε μαζί μας στὸ τμήμα καὶ νὰ
κάνετε μιά κατάθεσι, εἶπε ὁ Ὀλ-
φηντ, ὁ ἀστυνομικός. Δὲν ἔχω
ἀκόμη καταλάβει καλὰ γιὰ ποιό
λόγο θρискόσατε ἐδῶ, ἀφοῦ τὸ
θῦμα δὲν εἶναι φίλος σας.

Πηγαίνετε ποτὲ στὸν κινη-
ματογράφο; ρώτησε ὁ Ρίτσαρντ.
Ὁ ἀστυνομικός τὸν κύτταξε
μὲ δικαιολογημένη ἀπορία.

—Καμμιά φορά, ὅταν ἡ γυναίκα
μου θέλῃ νὰ δῇ κανένα φίλμ...
Γιατί;

—Γιατί δὲ θὰ θελήσετε νὰ πᾶ-
τε στὸν κινηματογράφο γιὰ πο-
λὺν καιρὸ, ὅταν ἀκούσετε τὴν
ἱστορίαν ποῦ θὰ σὰς διηγηθῶ.
Ἀρχίζει μὲ μιά κοπέλλα πού...

Ὅταν ὁ Ρίτσαρντ τελείωσε
τὴν ἀφήγησί του, ὁ Ὀλφηντ
εἶπε:

—Μὰ τί σὰς ἔκανε νὰ νομίσε-
τε πῶς ὁ Μπέν ἦταν ἀνακατε-
μένος στὴν ὑπόθεσι;

—Δὲν εἶχα κανένα ἰδιαίτερο
λόγο. Τὸ κακὸ ὅμως ἄρχισε ὅ-
στερ' ἀπὸ τὴ στιγμή ποῦ ἡ Τζίλ-
λιαν ἀγόρασε τὸ δακτυλίδι. Καὶ
τὸ δακτυλίδι πρέπει νάχῃ κάποια
σχέσι μ' ὅλη τὴν ἱστορίαν, γιατί
ὁ Κρούκ ἀκούσε τὸν νέο ποῦ μί-
λησε μὲ τὴν ἀρραβωνιαστικίαν
μου στὸ μπάρ, νὰ λήῃ κάτι γι'
αὐτὸ τὸ κόσμημα. Ὁμολογῶ

πῶς δὲν καταλαβαίνω τίποτε,
ἀλλὰ...

Πρόσεξε μιά παράξενη ἔκφρα-
σι στὸ πρόσωπο τοῦ Ὀλφηντ
καὶ ἄφησε τὴ φράσι του στὴ μέ-
ση.

—Ὁ Κρούκ εἶπατε; ρώτησε ὁ
ἀστυνομικός. Ποιὸς Κρούκ; Μή-
πως ὁ...

—Ὁ Ἄρθουρ Κρούκ. Εἶναι ἰ-
διωτικὸς ντετέκτιβ. Ἔχω τὴν
κάρτα του ἐπάνω μου. Γιατί;
Τὸν ξέρετε;

—Ἄν τὸν ξέρω; Καὶ βέβαια
τὸν ξέρω. Θάπρεπε νὰ τὸ φαν-
τασθῶ πῶς δὲν ἦταν δυνατόν νὰ
μὴ χάσῃ τὴ μύτη του σὲ μιά τέ-
τοια ὑπόθεσι. Ὡστε ἔτσι ἔ; Ὁ
Ἄρθουρ Κρούκ εἶδε τὴ μίς Χίντ
στοῦ «Ἀντζελο». Πηγαίνει σ'
αὐτὸ τὸ κέντρο τακτικά ἢ μνη-
στή σας;

—Δὲ φαντάζομαι νὰ πάτησε
ἄλλη φορὰ τὸ πόδι της ἐκεῖ μέ-
σα.

—Μήπως πρόσεξε ὁ Κρούκ ἂν
ἡ μίς Χίντ ἐφυγε μόνῃ ἢ ὄχι;

—Σὰς εἶπα. Ὁ Κρούκ ἔμεινε
μὲ τὴν ἐντύπωσιν πῶς ἓνας νέος
προθυμοποιήθηκε νὰ τὴν πάρῃ
στὸ αὐτοκίνητό του. Ἀλλὰ τί
σημαίνουν ὅλα αὐτά; Δὲν σὰς
εἶδα ν' ἀπορήτε καθόλου ὅταν ἀ-
κούσατε πῶς παράξενα πράγμα-
τα συμβαίνουν στοῦ «Ἀντζελο».

—Ναί, τὸ φανταζόμουν, παρα-
δέχτηκε ὁ Ὀλφηντ. Κύριε Φά-
ϋφ, πόσον καιρὸ γνωρίζετε τὴ
μίς Χίντ;

—Πόσον καιρὸ; Ὡ, κάπου ὀ-
κτῶ μῆνες. Ἀπὸ τότε ποῦ ἐργά-
ζομαι στὸ νοσοκομεῖο. Γιατί ρω-
τᾶτε;

—Μήπως γνωρίζετε τὴν οἰκο-
γενεὰ της;

—Δὲν ἔχει συγγενεῖς στὸ Λον-
δίνο. Ἐχει ἓναν ἀδελφὸ παντρε-
μένο στὴ Γερμανία καὶ μιά ἀ-
δελφή στὴ Σκωτία.

—Θὰ ἔχετε ὅμως κοινούς γνω-
στούς, ὄχι;

—Μόνον στο νοσοκομείο.

—Καταλαβαίνω.

—Θά είχατε ίσως την καλωσύνη να μου πείτε τί είναι αυτό που καταλαβαίνετε; Είπε ο Ρίτσαρντ συγκρατώντας με κόπο τον έκνευρισμό του.

—Θά σάς μιλήσω με απόλυτη ειλικρίνεια, είπε ο "Ολφελντ. Είναι αρκετός καιρός τώρα που παρακολουθούμε μία σπείρα λαθρεμπόρων. Ξέρομε πώς πουλούν ναρκωτικά, αλλά δεν καταρωθήσαμε ν' ανακαλύψουμε παρά μονάχα δυο - τρία από τα πιο σημαντα πρόσωπα της σπείρας. Αυτό όμως δεν είναι αρκετό. Μόλις αρχίσουμε να δείχνουμε ενδιαφέρον για κανένα από τα πρόσωπα αυτά, κάτι συμβαίνει. Θά διαβάσατε ίσως τελευταίως στις έφημερίδες για έναν άνθρωπο που θρέθηκε πνιγμένος στο ποτάμι. "Εχομε κάθε λόγο να νομίζουμε πώς ήταν κάποιος απ' τη συμμορία και... ως είναι, κάθε άλυσίδα παύει να είναι στέρεη όταν έχει ένα αδύνατο συνδετικό κρίκο και, καμιά φορά, ή καλύτερη τακτική είναι να μικραίνει κανείς την αλυσίδα για να ξεφορτωθή τον αδύνατο κρίκο.

—Τώρα καταλαβαίνω, είπε ο Ρίτσαρντ. Κατά τη γνώμη σας, αυτός ο Μπέν ήταν ένας δεύτερος αδύνατος κρίκος.

—Έτσι φαίνεται.

—Και... ώ, μά αυτό είναι έντελως παράλογο. Δεν είναι δυνατόν να νομίζετε πώς ή Τζίλλ... Μά ή Τζίλλ είναι νοσοκόμος και ξέρει πολύ καλά τί κάνουν τα ναρκωτικά στους ανθρώπους. "Αν την βλέπατε, θά καταλαβαίνατε...

—Ναί, αλλά δεν την έχω δει, διέκοψε ο "Ολφελντ. "Ας εξετάσουμε το πράγμα από μιάν άλλη άποψη, κύριε Φάυφ. "Ας υποθέσουμε πώς τα πράγματα δεν

είναι όπως τα νομίζετε. "Ας υποθέσουμε πώς ή σπείρα την έχει στα χέρια της...

—Δηλαδή; Τί θέλετε να πείτε; ρώτησε ο Ρίτσαρντ έντρομος. Πώς ή Τζίλλιαν έχει πέσει στα χέρια έκβιαστών;

—Δεν ξέρω. "Εχομε πολλές περιπτώσεις ανθρώπων που παρασύρονται από τον ξνα ή τον άλλο λόγο και κάνουν κάτι για το οποίο ύστερα μετανοούν. Πολύ συχνά, πρό πάντων οι γυναίκες, θέλουν να φύγουν απ' τον κακό δρόμο που πήραν, να ξαναρχίσουν τη ζωή τους απ' την αρχή, ιδίως αν τύχη κι' αγαπήσουν κανένα... "Αλλά δεν είναι εύκολο. "Υπάρχει πάντα ο αρχηγός της σπείρας που δέ βλέπει με καλό μάτι αυτές τις απόπειρες που είναι επικίνδυνες για τη δική του ασφάλεια. "Εχομε το προηγούμενο του "Ερικ που πνίγηκε στο ποτάμι, του Μπέν που θρέθηκε σκοτωμένος και τώρα την έξαφάνισι της μίς Χίντ. Βλέπετε, λοιπόν...

—Μά ή Τζίλλ δεν ήξερε τίποτε, σάς λέω.

—"Ηξερε που ήταν το μαγαζί του Μπέν και σάς μίλησε γι' αυτόν.

—Δέ μου μίλησε για τον Μπέν, μου είπε μονάχα πώς είδε ένα παλαιοπωλείο κοντά στην αγορά... και μου ανέφερε τ' όνομά του. Βρήκα τη διεύθυνσι στον τηλεφωνικό κατάλογο.

—Και ήρθατε να τον δείτε;

—"Ηταν ο τελευταίος άνθρωπος που την είδε και που μπορούσα να τον πλησιάσω. Δέ λογαριάζω τους άλλους που ήταν στο μπάρ, δεν ξέρω ποιοι ήταν. Σκέφτηκα πώς αν ύπληρχε κάτι... υποπτο, ο Μπέν ασφαλώς θά ήταν μπλεγμένος στην υπόθεσι. Γι' αυτό ήρθα χτες έδω, αλλά δέ βρήκα κανένα.

—Και ήρθατε ξανά σήμερα;

—"Επρεπε κάτι να κάνω. Φαντάσθηκα πώς στο άναμεταξύ ο Μπέν θά είχε γυρίσει στο μαγαζί. "Οταν είδα το γάλα έξω απ' την πόρτα, σκέφτηκα πώς αυτή τη φορά τον είχα πετύχει. "Ημουν αποφασισμένος να τον αναγκάσω να μου δώση μιὰ πληροφορία με κάθε τρόπο, ακόμη κι' αν...

—"Ο Ρίτσαρντ σάπασε απότομα.

—"Ακόμη κι' αν θ' αναγκάζασατε να του στρίψετε το λαρύγγι, αυτό δέ θέλατε να πείτε; Κύριε Φάυφ, όταν διαπιστώσατε την έξαφάνισι της μίς Χίντ, γιατί δέν τηλεφωνήσατε στην αστυνομία;

—Δέν ήθελα να δώ τ' όνομά της τυπωμένο με πελώρια γράμματα σ' όλες τις έφημερίδες και τους δημοσιογράφους έξω από την πόρτα μου, αποκρίθηκε ο Ρίτσαρντ θυμωμένα. "Εξάλλου, αν σάς τηλεφωνούσα, θά μου λέγατε πώς ζούμε σ' ένα τόπο ελεύθερο και πώς αν ένα κορίτσι έτυχε ν' αλλάξει γνώμη και να μὴν πάη στο ραντεβού του, αυτό δέν είναι δουλειά δική σας.

—Μας άδικείτε, παρατήρησε ο "Ολφελντ ξερά. Νομίζω πώς δέν ύπάρχει λόγος να σάς κρατούμε περισσότερο απ' τη δουλειά σας, κύριε Φάυφ. Δέ φαντάζομαι νάχετε σκοπό να φύγετε απ' το Λονδίνο αυτές τις μέρες, έ;

—Είμαι γιατρός, είπε ο Ρίτσαρντ με τον ίδιο ξερό τόνο. Κ' ένας γιατρός, ξέρετε, δέν παρατάει έτσι τους άρρώστους του. Πάντως, ώσπου να πάρω καμμιὰ πληροφορία για τη μίς Χίντ από σάς ή από όποιονδήποτε άλλον...

—"Αν τύχη και μάθετε κάτι για τη μίς Χίντ από άλλη πηγή, έλπίζω να μας ειδοποιήσετε άμέσως, είπε ο "Ολφελντ αύστηρά. Και σάς συμβουλεύω να μὴν

προσπαθήσετε να θγάλετε τα κάστανά μόνος σας απ' τη φωτιά. Για κάποιον λόγο που δέ μπόρεσα ποτέ να τόν καταλάβω, οι έρασιτέχνες έχουν την ιδέα πώς τα καταφέρνουν καλύτερα απ' τους επαγγελματίες. Δέν πρόκειται να μάς βοηθήσετε σε τίποτε, αν θροούμε και τόν δικό σας πτώμα. Μας φτάνουν τα προβλήματα που έχομε να λύσωμε. Είμαστε λίγοι κι' έχομε πολλή δουλειά...

—"Ακριβώς τόν ίδιο συμβαίνει και στο νοσοκομείο μου. Μὴν άνησυχήτε, δέν έχω καμμιὰ διάθεσι να πάρω θέσι στο νεκροτομείο ύστερ' απ' τόν Μπέν και τόν άλλον εκείνο τύπο που θρήκατε στο ποτάμι.

—"Ο "Ολφελντ είπε ευγενικά πώς ήταν πολύ εύχαριστημένος που εύρισκε τόση κατανόησι, όταν όμως θρέθηκε μόνος με τόν βοηθό του είπε:

—Δέ μ' άρέσει αυτή ή ιστορία, δέ μ' άρέσει καθόλου. "Εχω την έντύπωσι πώς αυτός ο νέος δέν είναι ανακατεμένος στην ύπόθεσι, αλλά δέν είναι άπίθανο να ανακάλυψε πώς ή κοπέλλα είχε κάποια σχέσι με τή σπείρα και να ήρθε να δὴ τόν Μπέν... Τριγύριζε στη γειτονιά χθες τη νύκτα, τόν παραδέχεται μόνος του, και ο Μπέν σκοτώθηκε στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από τις έξη ως τις έντεκα, όπως λέει ο Ιατροδικαστής.

—"Ηρθε ξανά σήμερα τόν πρωί, παρατήρησε ο βοηθός του "Ολφελντ.

—Είναι συνηθισμένο φαινόμενο. Τό ξέρεis και συ τόσο καλά όσο κι' έγώ. Είναι μερικοί που δέν μπορούν να ύποφέρουν την άγωνία. Τους βασανίζουν οι σκέψεις: Βρήκαν τόν πτώμα; Μὴ ύποπτεύονται; Τί γίνεται; Μερικοί τόν θεωρούν πολύ έξυπνο κόλπο να είναι οι πρώτοι που άνα-

κάλυψαν τὸ πτώμα. Τοῦτος ἐδῶ μᾶς εἶπε πὼς εἶχε σκοπὸ νὰ μᾶς τηλεφωνήσῃ. Καὶ ὅμως δὲν εἶχε ἐπιχειρήσει νὰ μᾶς πάρῃ στὸ τηλέφωνο ὅταν τὸν ἔπιασε ὁ "Ολίβερ τὴ στιγμή πού ἔβγαине ἀπ' τὸ σπίτι... Μὴν ξεχνᾶς πὼς ἤξερε ὅτι τὸ μαγαζὶ εἶχε τηλέφωνο, γιατί εἶχε θρῆ τὴ διευθύνει στὸν τηλεφωνικὸ κατάλογο. "Ἄν δὲ θρῆσκοντο ἐκεῖνος ὁ ἀγνωστος πού τὸν εἶδε νὰ μπαίνει ἀπ' τὴν πίσω πόρτα, θὰ μαθαίναμε ἄραγε τὸ θάνατο τοῦ Μπέν τόσο γρήγορα;

☆

Μιὰ ἐβδομάδα εἶχε περάσει κι' ὁ Ρίτσαρντ Φάουρ δὲν εἶχε ἀκόμη κανένα νέο ἀπ' τὴν Τζιλλιαν. Στὴν ἀπελπισία του, πῆγε καὶ θρῆκε τὸν "Ἀρθουρ Κρούκ. "Ἀφοῦ ἄκουσε ξανά ἀπ' τὴν ἀρχὴ τὴν ἐξιστόρησι τοῦ Ρίτσαρντ, ὁ Κρούκ εἶπε:

—Υπάρχει ἓνα σημεῖο, πού, κατὰ τὴ γνώμη μου, εἶναι σημαντικό. Καὶ τὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ὁ ἀγνωστος πού τηλεφώνησε στὴν ἀστυνομία. "Ἄν ἤμουν ἐγὼ ὁ ἀστυνομικὸς πού ἀνέλαβε αὐτὴ τὴν ὑπόθεσι, θὰ προσπαθοῦσα νὰ μάθω περισσότερα γι' αὐτὸν τὸν τύπο. Τί γύρευε σ' ἓναν ἔρημο δρόμο Χριστουγεννιάτικα; Μένει ἐκεῖ κοντά; Μᾶλλον ἀπίθανο. Γιατί δὲν περίμενε νάρθῃ ἡ ἀστυνομία; Καὶ γιατί τοῦ φάνηκε παράξενο τὸ γεγονός ὅτι κάποιος ἔμπαινε σ' ἓνα σπίτι μέρα μεσημέρι, ἀπ' τὴν πίσω πόρτα; Καὶ τὸ κυριώτερο; Πὼς ἔτυχε νὰ θρεθῇ δύο μέρες συνέχεια στὸν ἴδιον δρόμο, ὥστε νὰ εἶναι σὲ θέσι νὰ δηλώσῃ στὴν ἀστυνομία πὼς εἶδε ἐκεῖ τ' αὐτοκίνητό σας; Λοιπὸν; Ποιὰ εἶναι ἡ ἀπάντησι σ' αὐτὲς τίς ἐρωτήσεις;

—Δὲν ξέρω, ἀποκρίθηκε ὁ Ρίτσαρντ σαστισμένος.

—Ἡ γνώμη μου, λοιπὸν, εἶναι πὼς αὐτὸς ὁ τύπος παραφύλαγε ἔξω ἀπ' τὸ μαγαζὶ γιὰ νὰ κἀνὴ τὴν ἀναφορὰ του τὴν κατάλληλη στιγμή. Σὰς εἶδε νὰ τριγυρίζετε στὴ γειτονιά τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων... ὅσο γι' αὐτό, δὲ χωράει ἀμφιβολία, γιατί ἄλλοιὸς δὲν ἐξηγεῖται τὸ ὅτι ἤξερε πὼς θρῆσκοντο ἐκεῖ. Δὲ μῆψαμε μέσα, ἐπομένως κι' αὐτὸς δὲ μπορούσε νὰ κἀνὴ τίποτε. Τὴν ἄλλῃ μέρα ὅμως ξαναπῆγατε, καὶ τὴ φορὰ αὐτὴ σὰς εἶδε νὰ μπαίνετε. Καὶ ἤξερε τί θὰ θρῆσκατε ἐκεῖ μέσα... Μὰ ναι, τὸ ἤξερε. "Ἄλλοι, τί τὸν ἐνοιαζε ἂν θὰ μπαίνατε ἢ ὄχι; Τὸ ἐνδιαφέρον σας γιὰ τὸν Μπέν δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ φαίνεται ὑποπτο. "Οχι μόνον στοὺς συντρόφους του, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀστυνομία. Σὰς τὸ λέω καθαρά. Κάποιος θὰ πληρώσῃ μὲ τὴ ζωὴ του τὸ λάθος πού ἔκανε ὁ Μπέν καὶ ὁ ἄνθρωπος πού σὰς παρακολουθεῖ ἔχει κάθε λόγο νὰ φαντάζεται πὼς αὐτὸς ὁ κάποιος εἰσάσσε ἐσεῖς.

—Ὁ ἄνθρωπος πού μὲ παρακολουθεῖ; ρώτησε ὁ Ρίτσαρντ χωρὶς νὰ καταλαβαίνει.

—Μὰ ναι, εἶπε εὐγενικὰ ὁ Κρούκ. "Ἐχω τὴν ἐντύπωσι πὼς δὲν σὰς ἄκουσα νὰ λέτε πὼς φέρατε ἓνα φίλο μαζί σας.

—"Ἀσφαλῶς ὄχι. Δὲ μίλησα σὲ κανέναν ἐκτὸς ἀπὸ σὰς γι' αὐτὴ τὴν ὑπόθεσι.

—Καὶ κἀνατε πολὺ καλά. "Ἐλάτε τώρα ἐδῶ. Θέλω νὰ μοῦ πῆτε ἂν ἔχετε ξαναδῇ αὐτὸν τὸν τύπο πού στέκεται στὸ ἀπέναντι πεζοδρόμιο.

Ὁ Κρούκ ἔσκυβε μὲ ὕψος ἀδιάφορο ἀπ' τὸ παράθυρο καθὼς μιλοῦσε. Ὁ Ρίτσαρντ πλησίασε, ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὸ δρόμο καὶ ξαναγύρισε στὴ θέσι του.

(*Ακολουθεῖ)

Ἡ ὁμορφιά βοηθὸς τῆς ψυχιατρικῆς

ΕΙΜΑΙ ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ

Τοῦ

GEORGES SAVA

Κύτταξα μὲ κάποια ἀπορία τὴν χαριτωμένη γυναῖκα μὲ τὸ ἀθλητικὸ παράστημα πού εἶχε μῆς στὸ ἱατρεῖο μου. Δὲν φαινόταν νὰ ἔχῃ καμμιά ἀνάγκη τῆς αἰσθητικῆς χειρουργικῆς. Ὡστόσο, τὸ βλέμμα της ἦταν γεμάτο ἀγωνία. Κοκκινίζοντας μοῦ εἶπε διστακτικά:

—Γιατρέ, ἔρχομαι γιὰ τὸ στήθος μου... Δὲν ἔχω καθόλου.

Ξέρω ἀπὸ προσωπικὴ πείρα πὼς οἱ γυναῖκες ἔχουν τὴν τάσι νὰ ὑπερβάλλουν τὶς σωματικές τους ἀτέλειες. Γι' αὐτὸ δοκίμασα κάποια ἐκπληξὶ ὅταν διαπίστωσα πὼς ἡ Λένα, ἡ καινούργια μου πελάτισσα, μοῦ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια. Δὲν εἶχε ἴχνος στήθους.

Ἡ περίεργη αὐτὴ ἀνωμαλία τῆς εἶχε γίνῃ ἐφιάλτης. Τὴν ἀγωνία της τὴν πρόδιδαν ὀρισματικὰ καὶ μερικὲς ἀπότομες κινήσεις. Εἶχε μετανοιώσει πού εἶχε παντρευτῇ. Καὶ ἡ ἰδέα μόνον πὼς μπορούσε νὰ κἀνὴ παιδιὰ τῆς φαινόταν κάτι ἀδύνατο, ἀκανθώδες.

—Οἱ ὁρμόνες ἀπέτυχαν σὲ μένα, μοῦ εἶπε. Πῆγα σὲ ἓνα ψυχίατρο, γιατί μοῦ φαινόταν πὼς θὰ τρελλαθῶ, ἀλλὰ δὲν εἶχε νὰ μοῦ συμβουλέψῃ τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ φορῶ ψεύτικα στήθη.

Ζήτησα νὰ δῶ ἰδιαίτερως τὸν ἄντρα της. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πού δὲν σκεπτόταν καθόλου νὰ

χωρίσῃ τὴν γυναῖκα του, ἐπιθεβαίωσε τὶς ἀνησυχίες μου γιὰ τὴν ψυχικὴ ἰσορροπία τῆς δυστυχισμένης γυναίκας.

—Μοῦ λέει παράλογα πράγματα, γιατρέ. Τὸν τελευταῖο καιρὸ δὲν θέλω νὰ τὴν ἀφήνω μόνη.

Ὡς τότε εἶχα διορθώσει τὸ στήθος σὲ πολλὲς γυναῖκες, ἀλλὰ δὲν εἶχα ποτὲ σκεφθῇ νὰ δημιουργήσω ἓνα καινούργιο. Συμβουλευτήκα ὅλα τὰ σχετικὰ εἰδικὰ συγγράμματα, μὰ εἶδα πὼς κανένας δὲν εἶχε δοκιμάσει κάτι τέτοιο. Ὡστόσο, ἡ συνειδήσί μου δὲν μ' ἄφηνε ἡσυχό. Ἐνας γιατρός δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀφήσῃ αὐτὴ τὴν γυναῖκα στὴν ἀπελπισία της. Θὰ καταντοῦσε τρελλή. Κι' ἀφοῦ ἡ ἐπιστήμη δὲν μπορούσε νὰ μοῦ δώσῃ συμβουλές, ἔπρεπε νὰ ἐπινοήσω ἐγὼ κάτι.

☆

Εἶχα ἤδη ἐπιτύχει νὰ «φουσκώσω» θαθουλωμένα μάγουλα, μεταμοσχεύοντας κάτω ἀπὸ τὸ δερμα θώλους ἀπὸ λίπος. Μήπως μπορούσα νὰ φτιάξω ἓνα στήθος κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο; Συνήθως οἱ γιατροὶ δὲν ἀγαποῦν τίς μεταμοσχεύσεις λίπους, γιατί, ἔστω καὶ ἂν ἐπιτύχουν ἀπολύτως, μὲ τὸν καιρὸ ἀπορροφῶνται. Ἐπειτα ὡς τότε εἶχα χρησιμοποιοῦν μικρὲς ποσότητες λίπους, ἐ-

νῶ τώρα θὰ χρειάζομαι σχεδὸν ἓνα κίλο.

Ἀποφάσιμα, πάντως, νὰ καλέσω τὴν Λένα καὶ τὸν ἄντρα της καὶ νὰ τοὺς ἐξηγήσω τὸ σχέδιό μου, ὑπογραμμίζοντας τοὺς κινδύνους τῆς ἐπεμβάσεως.

Ὅταν τελειώσω, ἡ Λένα κύταξε τὸν ἄντρα της καὶ μοῦ εἶπε:

—Δὲν μὲ νοιάζει νὰ πεθάνω. Προτιμῶ νὰ πεθάνω, παρὰ νὰ ζῶ ὅπως εἰμαι.

Ἡ ἐγχείρησι κράτησε πολὺ. Στὴν ἀρχὴ ἔκανα μιά τομὴ ἡμικυκλικὴ μήκους κάπου 8 ἑκατοστῶν στὸ σημεῖο ὅπου θρίσκεται ἡ κάτω πλευρὰ τοῦ στήθους στὶς κανονικὲς γυναῖκες. Ὑστερα ἀποκόλλησα τὴν ἐπιδερμίδα πρὸς τὰ ἑπάνω ὥς τὸ ἐπίπεδο τῆς κατακλίδος (κεντὰ στὸν ὦμο). Σ' αὐτὴν τὴν τσέπη ποὺ σχηματίστηκε εἶχα σκοπὸ νὰ θάλω τὸ λίπος ποὺ εἶχαμε πάρει ἀπὸ τοὺς γλουτούς. Ἐπλάσα στὸ οὐχίμα ποὺ ἤθελα τὸ λίπος ποὺ μπῆκε σὲ κεῖνο τὸ θύλακα καὶ ὕστερα ἔκανα μιά εἰδικὴ ἐπίδεσι, ἔτσι ὥστε νὰ πιέζονται τὸ ἑλθὶο ὅλα τὰ σημεῖα καὶ νὰ μὴν μετακινηθῇ καθόλου τὸ μόσχευμα κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἐπούλωσεως.

Πῶς θὰ ἀντιδρούσε τώρα ὁ ὀργανισμός; Ὁ κίνδυνος μολύνσεως ἦταν τόσο σοβαρὸς, ὥστε ἀσφαλῶς κανένας χειρουργὸς δὲν θὰ τολμοῦσε νὰ κάνῃ τέτοια ἐπέμβασι πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια. Θὰ μπορούσαν ἀραγε τὰ ἀντιβιοτικά νὰ προλάβουν τὴν μόλυνσι; Ἡ Λένα εἶχε τὴν πρώτη μέρμα λίγο πυρετό, ἀλλὰ μετὰ ἡ θερμοκρασία της ἦταν κανονικὴ.

Μόνο ὅταν ἤμουνα βέβαιος γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἐγχειρήσεως τὴν ἄφησα νὰ κυτταχτῇ στὸν καθρέφτη. Στὴν ἀρχὴ ἔμεινε ἄφωνη μὲ μιά ἔκφρασι δυσπιστίας στὸ πρόσωπό της. Ὑστερα ἔγινε ἐλαφρὰ τὸ καινούργιο της

στήθος καὶ πέφτοντας στὸ κρεβάτι ξέσπασε σὲ λυγμούς καὶ ξελάφρωσε ἀπὸ ὅλη τὴν ἀγωνία τῶν περασμένων ἐτῶν.

Ξέρω πῶς πολλοὶ συνάδελφοί μου θὰ μὲ κατακρίνουν γιὰ τὴν ριψοκινδύνεψα τόσο πολὺ γιὰ νὰ ἱκανοποιήσω τὴν ματαιοδοξία μιάς γυναίκας. Βασικὰ συμφωνῶ μαζί τους. Ἀλλὰ ἡ ζωὴ δὲν εἶναι τόσο ἀπλῆ. Ἐνα σωματικὸ ἐλάττωμα ποὺ σὲ ἓναν ἄνθρωπο πληγώνει μόνο τὴν ματαιοδοξία του σὲ ἓναν ἄλλο μπορεῖ νὰ τοῦ θρυμματίσῃ τὴν προσωπικότητα. Δὲν ἦταν ἡ ὁμορφιά τῆς Λένας ποὺ ἤθελα νὰ φέρω σὲ ἰσορροπία μὲ τὴν ἐγχείρησί μου, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ της.

★

Οἱ συνθεστέρες ἐπεμβάσεις τῆς αἰσθητικῆς χειρουργικῆς ὅταν γίνονται ὅπως πρέπει μποροῦν νὰ μεταβάλλουν τὴν πορεία μιᾶς ζωῆς. Ὅταν μοῦ σύστησαν τὸν Τόμ, θρῖσκοταν ὑπὸ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησι γιὰ τὴν εἶχε κάνει μιά κλοπὴ. Τὴν ἱστορία του τὴν ἔμαθα ἀπὸ τὴν νέα γυναῖκα του, γιὰ τὴν δὲν εἶχε τὸ κουράγιο νὰ ἔρθῃ νὰ μὲ δῇ ὁ ἴδιος.

Ἡ φύσι εἶχε δώσει στὸν Τόμ μιά μύτη τερατώδη, τόσο χοντρή καὶ τόσο ἀστεία, ὥστε πάντα ὅλοι γύρω του τὸν περιγελοῦσαν. Ἀντὶ νὰ θρῇ κάποια θεοραπεῖα τοῦ κακοῦ, ὁ πατέρας του εἶχε τὴν γνώμη πῶς ἔπρεπε νὰ τὸν σκληραγωγῇ καὶ τὸν ὑποχρέωνε νὰ σχετίζεται πολὺ τοὺς φίλους του. Καὶ μόλις ὁ δυστυχισμένος ὁ Τόμ δοκίμαξε νὰ ἐκδικηθῇ γιὰ τὴν ἀθέλητη κακία ἰδῶν συντρόφων του, τὸν τιμωροῦσαν αὐστηρά. Τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς τέτοιας ἀνατροφῆς δὲν ἄργησαν νὰ φανοῦν. Στὸν πόλεμο οἱ στρατιωτικοὶ γιατροὶ ἀνακάλυψαν πῶς ὁ Τόμ ἦταν ἀνίκανος νὰ ζήσῃ μὲ κοινωνικὴ ζωὴ καὶ τὸν ἔστειλαν σὲ ἓνα ἀ-

γρόκτημα. Ἐκεῖ συνάντησε τὴν γυναῖκα του, ποὺ ἦταν καὶ κείνη ἐπιστρατευμένη. Ἡ Μαρί στὴν ἀρχὴ λυπήθηκε αὐτὸν τὸν νέο ποὺ δὲν τὸν πλησίαζε καμμιὰ κοπέλλα. Καὶ κατάλαβε πῶς κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφανειακὴ του ἀγριὰδα ἔκρυβε μιά ἔντονη ἐπιθυμία στοργῆς. Ὁ οἶκτος ἔγινε ἀγάπη καὶ παντρεύτηκαν. Μὰ ἡ ἀνάπαυλα αὐτὴ δὲν κράτησε πολὺ.

Μετὰ τὸν πόλεμο ὁ Τόμ ἔπρεπε νὰ κερδίσῃ τὸ ψωμί του. Βρῆκε μιά θέσι σὲ ἓνα γραφεῖο σὲ μιά μικρὴ πόλι, μὰ γρήγορα ἡ πικρία του ἐναντίον τῆς κοινωνίας κυριάρχησε μέσα του. Διωγμένος ἀπὸ πολλὰς θέσεις, γυρίζοντας ἀπὸ πόλι σὲ πόλι καὶ ἔχοντας μιά φήμη ποὺ τοῦ ἔκλεινε ὅλες τὶς πόρτες, ἔγινε γρήγορα ἓνα κοινωνικὸ ἐρείπιο.

Οἱ δικασταὶ ποὺ τὸν ἀνέκριναν κατάλαβαν πῶς δὲν ἦταν ὁλότελα ὑπεύθυνος γιὰ τὶς πράξεις του καὶ τὸν ἐμπιστεύτηκαν σὲ ἓνα ψυχίατρο. Ἀλλὰ ἡ ψυχολογία μόνη δὲν μπορούσε νὰ θεραπεύσῃ τὴν πραγματικὴ αἰτία τῆς δυστυχίας του. Ἦταν ἀπλῶς ἡ μύτη του, ποὺ τοῦ τὴν θύμιζε τὸ πρῶτο βλέμμα κάθε διαβάτη στὸ δρόμο.

Γιὰ μένα εἶναι πολὺ ἀπλὸ νὰ φτιάξω μιά μύτη. Ἀν μάλιστα κάνῃ κανεὶς τὶς τομὲς στὸ ἐσωτερικὸ τῶν ρουθουνιῶν, καταφέρνει ὥστε νὰ μὴ φαίνονται οἱ οὐλὲς καθόλου. Ἐπρεπε ὅμως πρῶτα νὰ πάρω τὴν συγκατάθεσι τοῦ Τόμ, νὰ τὸν πείσω πῶς μὲ μιά καινούργια μύτη θὰ μπορούσε νὰ ξαναρχίσῃ τὴν ζωὴ του. Μοῦ φαίνεται πῶς χωρὶς τὴν ὑπέροχη ἀγάπῃ τῆς Μαρί δὲν θὰ κατάρθωνα τίποτα.

Ὑστερα ἔπρεπε νὰ πείσουμε τὴν ἀστυνομία. Ἡ αἰσθητικὴ χειρουργικὴ δὲν εἶναι ἀγνωστὴ στὴν ἀστυνομία, ἀλλὰ εἶναι ἐχθρὸς τῆς. Πραγματικὰ, στὰ δικαστικά

χρονικά ἡ αἰσθητικὴ χειρουργικὴ ἀναφέρεται μόνο σὲ περιπτώσεις ποὺ συντελεῖ ὥστε νὰ χαθοῦν τὰ ἴχνη σεσημασμένων κακοποιῶν, ποὺ ζητοῦσαν ἀπὸ τὸ γιατρὸ νὰ τοὺς ἀλλάξῃ τὸ πρόσωπο ἢ καὶ τὰ δακτυλικά ἀποτυπώματα ἀκόμη. Πῶς νὰ πείσουμε τοὺς δύσπιστους ἀστυνομικοὺς πῶς τὰ ἴδια μέσα θὰ μπορούσαν νὰ θεραπεύσουν καὶ νὰ ἀναμορφώσουν ἓναν ἄνθρωπο; Γιὰ νὰ ἀποφύγῃ κάθε ἐπικρίσι συνενοχῆς ἂν ὁ Τόμ δὲν διορθωνόταν, δήλωσα πῶς θὰ ἔκανα τὴν ἐγχείρησι δωρεάν.

★

Δυσκολεύτηκε πολὺ νὰ πείσω τὸν Τόμ καὶ τὴν Μαρί νὰ μὴ δοῦν τὰ ἀποτελέσματα προτοῦ γίνῃ πλήρης ἐπούλωσις. Ἡ βασικὴ αὐτὴ ἀρχὴ τῆς αἰσθητικῆς χειρουργικῆς εἶχε ἰδιαίτερη σημασία στὴν περίπτωσι αὐτῇ. Πραγματικὰ, ἡ στιγμή ποὺ ὁ ἐγχειρημένος ξαναβλέπει τὸ πρόσωπό του ποὺ τοῦ φαίνεται ξένο, εἶναι ἀποφασιστικὴ γιὰ τὸ μέλλον του. Περνᾷ μιά ἔντονη ταραχὴ καὶ ἂν νοιώσῃ τὴν παραμικρὴ ἀνησυχία γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα, ἡ ἀπογοήτευσι μπορεῖ νὰ τὸν κουρελιάσῃ.

Ὁμολογῶ πῶς καὶ ἐγὼ ἔνοιωσα ἔκπληξι γιὰ τὴν ἐπιτυχία μου. Ἀποκτώντας μιά μύτη ἀνάλογη μὲ τὰ ἄλλα του χαρακτηριστικά, ὁ Τόμ εἶχε γίνῃ γνηθευτικός.

—Πρέπει νὰ τὸν προσέχῃς, εἶπα στὴν Μαρί, γιὰ τὴν θὰ τὸν κυνηγᾶν τὰ κορίτσια.

★

Πῶς νὰ ἀπορήσῃ κανεὶς ποὺ τόσοὶ ἄνθρωποι περιφρονοῦν τὴν αἰσθητικὴν χειρουργικὴν, ὅταν οἱ περισσότεροί γιανοῦν ἀγνοοῦν τὶς ὑπηρεσίες ποὺ μπορεῖ νὰ προσφέρῃ; Θυμᾶμαι πάντα τὴν ἔκπληξι τῶν φοιτητῶν μου τὴν ἡμέρα ποὺ τοὺς ἔκανα μερικὰ

μαθήματα που δέν περιλαμβάνονταν στο πρόγραμμα, για την χειρουργική διόρθωση των γεννητικών οργάνων. Όσοι, έχω διαπιστώσει πολλές φορές ότι πολλά ζευγάρια υποφέρουν από στειρότητα εξ αιτίας μικρών ανωμαλιών των γεννητικών οργάνων.

Η έγχειρση όμως που μ' έκανε να νοιώσω την μεγαλύτερη υπερηφάνεια είχε στην αρχή πολύ ιερό σκοπό. Έπρεπε να βοηθήσω ένα απλό υπάλληλο να φθάσει στο όριο που έπρεπε για να πάρη σύνταξη. Μια μέρα ο Πάτ, υπάλληλος του Πανεπιστημίου, μου έκανε μια εξομολόγηση πολύ ανήσυχος.

—Τα πόδια μου, κ. καθηγητά. Είχα την ελπίδα πως θα κρατούσα άλλα τρία χρόνια για να πάρω την σύνταξη, μα άμφιβάλλω.

Όταν είδα τις γάμπες του ξφριξα. Η έσωτερική τους πλευρά ήταν γεμάτη μολυσμένα έλκη, από κίρσους. Διέταξα να τον μεταφέρουν άμέσως στο νοσοκομείο, γιατί θα κινδύνευε να ακρωτηριασθί.

Τρείς έβδομάδες παλαίψαμε την μόλυνση και πολεμήσαμε να κλείσουμε τα έλκη. Η λύση όμως ήταν προσωρινή και μόλις θα άρχιζε δουλειά, θα παρουσιάζονταν άλλα. Οί βοηθοί μου έλεγαν πως ή περίπτωση ήταν άπελπιστική. Έγώ όμως ήθελα να δοκιμάσω κάτι. Αφού δέν μπορούσε να γίνη τοπική μεταμόσχευση σέ κείνο τό δέρμα που ήταν γεμάτο ούλές, έπρεπε να αλλάξουμε μονομιάς όλο τό δέρμα της κνήμης.

Ναρκώσαμε τον Πάτ και άποκόλλησα τό δέρμα με τά έλκη. Όστερα άφαίρεσα λωρίδες δέρματος από την κοιλιά και τις τοποθέτησα στην κνήμη με ραφές. Έκανα επίδεσι και από πάνω γύψο.

Η άναμονή θα κρατούσε δέκα πέντε μέρες. Ήταν άδύνατο να καταλάβουμε αν ή μεταμόσχευση είχε πιάσει ή όχι. Άνησυχούσα άρκετά γιατί παρ' όλα τά αντιβιοτικά, ο Πάτ είχε πυρετό. Φοβόμουνα τη στιγμή που θα θγάζαμε τον γύψο. Μα ή δοκιμή μου μεταβλήθηκε σέ θρίαμβο. Οί κνήμες ήταν σκεπασμένες με ένα δέρμα ρόδινο και φρέσκο χωρίς ίχνος ούλης.

Όταν ένας χειρουργός έγχειρήση με έπιτυχία ένα όγκο του έγκεφάλου, ο τύπος μιλάει γι' αυτό με τις μέρες. Άλλά ο όγκος του έγκεφάλου έχει άναλογία 1 σέ 1.500 περιπτώσεις κίρσων. Μόλις μαθεύτηκε ή έπιτυχία της έγχειρήσεως του Πάτ, τό νοσοκομείο κατακλύστηκε από πλήθος άρρώστους με κίρσους, έτσι που άναγκαστήκαμε να μη δεχόμαστε άλλους άσθενείς.

☆

Με την μέριμνα της όμορφιάς των όρατων σημείων του σώματος μας και με την επιδιόρθωση των έλαττωμάτων των οργάνων μας ή αίσθητική χειρουργική δέν έκτελεί κανένα έπιπόλαιο έργο. Προσπαθεί από άλλο δρόμο να θεραπεύση τον μεγαλύτερο άγνωστο της σύγχρονης Ιατρικής, την ψυχή του ανθρώπου.

ΣΥΛΛ

ΤΟΝΩΤΙΚΟ

Η κυρία: Έδω σου έχω ένα μπουκάλι με τονωτικό για τά μαλλιά. Ο κύριος: Μα είσαι πολύ εύγενική, χρυσή μου. Η κυρία: Ναί, θέλω να τό δώσης στην γραμματέα σου. Τά μαλλιά της πέφτουν άγρίως... πάνω στα σακκάκια σου...

Ένα έλληνικό πασχαλινό έθιμο

Η ΠΛΑΤΗ ΤΟΥ ΑΡΝΙΟΥ

Τού

ΝΕΣΤΟΡΑ ΜΑΤΣΑ

Θά έχετε ίσως άκούσει κάτι για την πλάτη του πασχαλινού άρνιού. Λένε —και πολλοί άκόμη, στα όρεινά ιδίως χωριά της Έλλάδος, τό πιστεύουν— πως έχει προφητική δύναμη. Δέν ξέρω αν είναι άλήθεια, αλλά ξεφυλλίζοντας παλιά βιβλία και διάφορα «μαγικά» φυλλάδια άπ' αυτά που γράφουν με κάθε λεπτομέρεια τά διάφορα ξόρκια και τις μαγανείες για τις άρρώστειες, τό κακό μάτι και τη μαύρη ώρα, διάβασα πολλά γύρω από αυτό τό θέμα και —δέν τό κρύβω— κόντευα στο τέλος να πιστέψω κι' έγώ στην κρυφή δύναμη της πλάτης του πασχαλινού άρνιού. Προλήψεις; Μπορεί! Μα τότε πως έξηγείται ότι πολλές φορές ή ώμοπλάτη του «πασχαλάκι», όπως τό λένε, προφήτεψε τά μελλούμενα που βγήκαν ύστερα άληθινά ως τις τελευταίες τους λεπτομέρειες;

Χαρακτηριστικό είναι πως οί κλέφτες στα κονάκια τους, όταν ξεχνούσαν για λίγο τό μαρούτι και τη φωτιά για να γιορτάσουν την Άνάστασι, ύστερα άπ' τό φαγοπότι, μαζεύονταν γύρω άπ' τον Καπετάνιο και περίμεναν ύπομονετικά να «διαβάση» τά μελλούμενα στην πλάτη του άρ-

νιού». Τό λέει Άλλωστε και τό ραϊκό δίστιχο:

Μην πάρης, Κλέφτη, τό βουνό, μην πάρης τό ντουφέκι,
μόν' κίττα τί σου λέει ο άμνός
κι' έπειτα ροζοδόλα.

Πάνω στην ώμοπλάτη με τις έλαφριές σκιές φαίνονται διάφορα σχήματα που μαρτυρούν τί θα γίνη. Τόξεραν καλά οί Καπετανέοι αυτό και δέν ξεχνούσαν κάθε Άνάστασι να συμβουλευτούν τό Πασχάτικο με σοβαρότητα και μεγαλοπρέπεια σά να γίνονταν Ιεροτελεστία. Κανένας δέ μιλούσε εκτός από κείνον που «διάβαζε». Όλοι οί άλλοι τον άκούγαν χωρίς να σαλεύουν ξέροντας πως εκείνη την ώρα γλυστράει άνάμεσά τους μια άλλη παντοδύναμη κι' άνίκητη παρουσία: Η Μοίρα!..

☆

Τό έθιμο του πασχαλινού άρνιού έμεινε ως τά χρόνια μας. Έκείνοι που τό διατηρούν άκόμη —οί περισσότεροι είναι τσοπάνηδες, άνθρωποι του βουνού και του λόγγου— τό κληρονόμησαν από τους πατεράδες τους και θά τό μεταβιβάσουν στα παιδιά τους μαθαίνοντάς τους τό «διάβασμα» που είναι σχεδόν μια δλόκληρη έπιστήμη άκατάληπτη από τους άμύητους. Οί μικρές γραμμές, οί κουκίδες, οί έλαφρές σκιές, ό,τι τέλος παρατηρείται στην πλάτη του άρνιού είναι κι' από μια εύγλωττη προφητεία για τό μέλλον. Υπήρχε μάλιστα παλαιότερα ένα σχέδιο άπ' αυτά που θυμίζουν... χάρτες έξερευνητών με διάφορα σύμβολα και γραμμές που έξηγούσε την «ώμοπλατοσκοπία». Τό είχε φτιάξει ένας Κίτσος Ντούμας, τσοπάνος από τά μέρη της Ρούμελης, που ήξερε να «διαβάξη» όσο κανένας άλλος την πλάτη του Πασχάτικου. Άλλά κι' αυτό τό

σχέδιο ήθελε...έξηγησι. Και μόνον εκείνοι που ήξεραν από την πλάτη του άρνιου κι' από τα κρυφά μυστικά της μπορούσαν να τὸ καταλάβουν...

★

Παρευρέθηκα μιάν 'Ανάστασι στο «διάβασμα» μιᾶς τέτοιας πλάτης από ένα γέρο βοσκὸ τοῦ Διονύσου. Ὅταν τέλειωσε τὸ φαγοπότι στάθηκε γιὰ λίγα λεπτά σιωπηλὸς ἀνάμεσα στὰ πολυάριθμα μέλη τῆς οἰκογένειάς του πού τὸν παρακολουθοῦσαν μ' εὐλαβικὴ προσοχή. Ἐκείνη τὴν ὥρα δὲν ἦταν γι' αὐτοὺς ὁ «μπάρμπα - Κώστας», ὅπως τὸν ἔλεγαν, ἀλλὰ ἡ Μοῖρα τῆς φαμίλιας πού θὰ φανέρωνε τὰ μελλούμενα. Δὲν θὰ ξεχάσω ποτὲ τὴν ἔκφρασι τοῦ προσώπου τοῦ γεροβοσκοῦ, καθὼς μελετοῦσε —αὐτὴ εἶναι ἡ κατάλληλη λέξι— τὴν πλάτη τοῦ Πασχάτικου. Τὰ μικρὰ καὶ θαμπὰ συνήθως μάτια του πῆραν μιὰ ξαφνικὴ καὶ περιέργη λάμψι κι' ἡ φωνή του, πού ἔτρεμε τὶς περισσότερες φορές καθὼς μιλοῦσε, ἀπὸ τὰ γεράματα, ἦταν τώρα σταθερὴ, βέβαιη, τίγυρα.

Κάποιος ξένος, καλεσμένος κι' αὐτὸς στὸ τραπέζι, πῆγε νὰ γελᾷ. Ἀλλὰ πάγωσε τὸ γέλιο στὸ στόμα του ὅταν εἶδε ὅλους τοὺς ἄλλους νὰ ἔχουν σταθῇ εὐλαβικά, σὰ χορὸς ἀρχαίας τραγωδίας, γύρω ἀπὸ τὸν γεροβοσκὸ καὶ νὰ περιμένουν τὸ «διάβασμα». Ἀκόμη καὶ δυὸ τσοπανόπαιδα πού εἶχαν μεθύσει ἀπ' τὸ ἀγνὸ κοκκινέλι πού προσφέρθηκε ἀφθονο καὶ πρὶν ἀπὸ λίγο παιζογελοῦσαν, τώρα δὲ σάλευαν ἀπὸ τὴ θέσι τους, περιμένοντας ὑπομονετικὰ νὰ τελειώσῃ ὁ γεροβοσκὸς τὶς προφητείες του.

Ὅλα ἐκείνη τὴν ὥρα, στὸ χαρούμενο ἀνοιξιὰτικο τοπίο, ἔδιναν τὴν ἐντύπωσι ὅτι εἶχαν σταθῇ στὴν κρίσιμη αὐτὴ στιγμή ἀ-

κίνητα καὶ σιωπηλὰ μπροστὰ στὴ μοῖρα.

Ὅσιν ὥρα μιλοῦσε, κυττοῦσα τὸ πρόσωπό του πού ἄλλαζε ὀλοένα ἐκφράσεις σύμφωνα μὲ δ,τι διάβαζε στὴν πλάτη τοῦ πασχάλινου ἀρνιου. Γιὰ μιὰ στιγμή σὰ νὰ πάγωσε. Τὰ χεῖλη του κινήθηκαν γιὰ νὰ ποῦν κάτι, ἀλλὰ δὲν ἀκούστηκε ὁ λόγος. Τὸν ἐπνίξε στὸ λαιμό του. Ὁ πρωτογυιὸς του κάτι κατάλαβε. Σκοτείνιασε τὸ λεβέντικο πρόσωπό του καὶ τὸν ῥώτησε τί διάβαζε. Ὁ γεροβοσκὸς ὅμως δὲν ἀπάντησε. Προσπάθησε νὰ χαμογελάσῃ καὶ συνέχισε τὶς προφητείες του. Ὑστερα, ὅταν τέλειωσε, σήκωσε τὸ ποτήρι μὲ τὸ κρασί κι' ἔκανε τὴν πρόβου.

—Στὴν ὑγείᾳ ὅλων μας. Καλὴ Ἀνάστασι.

Ἀλλὰ δὲν ξαναῆρθε τὸ πρῶτο κέφι. Σίγουρα ὁ γεροβοσκὸς κάτι διάβαζε, κάτι κακὸ πού δὲν ήθελε νὰ τὸ πῇ σὲ κανένα μας.

Ἕνας ξένος, ὁ ἴδιος πάντα πού γελοῦσε μὲ τὶς περιέργες αὐτὲς προλήψεις, εἶπε γελώντας:

—Ὁ μπάρμπα - Κώστας εἶδε ὅτι θ' ἀνοίξουν τώρα οἱ οὐρανοὶ καὶ θὰ σπεύρουν φωτιὲς γιὰ νὰ καοῦμε ὅλοι μας. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πού στενοχωρήθηκε.

Μερικοὶ γέλασαν μὲ τὸ «ἀστεῖο». Ὁ γεροβοσκὸς ὅμως ψυχραῖμα τώρα, στωικά, ἀπάντησε σιγὰ:

—Τὸ κακὸ δὲν εἶναι γιὰ ὅλους, εἶναι γιὰ μένα μόνο.

Κ' ἀμέσως φώναξε:

—Ποιὸς θὰ σηκωθῇ τώρα ν' ἀρχινήσουμε τὸ χορό;

★

Λίγους μῆνες ἀργότερα εἶδα στὸ δρόμο τὸν πρωτογυιὸ τοῦ γεροβοσκοῦ. Δὲν τὸν γνώρισα. Μὲ πλησίασε κείνος καὶ μὲ χαιρέτησε. Φοροῦσε πένθος.

—Ὁ πατέρας, μοῦ εἶπε. Γλύ-

στρησε ἀπὸ ἓνα βράχο καὶ χτύπησε βαρειά. Πρὶν ἀπὸ μιὰ βδομάδα ἔκλεισε τὰ μάτια του.

Θυμήθηκα τὸ σκοτείνιασμα τοῦ γεροβοσκοῦ ὅταν διάβαζε τὴν πλάτη τοῦ ἀρνιου. Καὶ τὰ λόγια του:

—Τὸ κακὸ δὲν εἶναι γιὰ ὅλους, εἶναι γιὰ μένα.

Σύμπῳσι; Σίγουρα ναι! Τί

ἄλλο θὰ μπορούσε νὰ εἶναι;

★

Σήμερα ἀκόμη σὲ πολλὰ ὄρενα χωριὰ τῆς Ἑλλάδος οἱ γεροβοσκοὶ μελετοῦν κάθε λαμπρὴ τὰ «Πασχάτικα» τους. Τὸ παμπάλαιο ἔθιμο τῆς ὠμοπλατοσκοπίας συνεχίζεται σὰν κάθε τι πού εἶναι γερὰ δεμένο μὲ τὴν παράδοσι τοῦ τόπου μας.

Παραμῦθι τοῦ Ἀννάμ

Ἐκανε πάρα πολὺ ζέστη καὶ ὁ ἥλιος ἔκαιγε καταμεσίς τοῦ οὐρανοῦ. Κάθισα στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου νὰ ξεποστᾶσω γιὰτὶ ἤμουν κατάκοπος. Ἐκεῖ, μιὰ συστάδα ἀπὸ μπαμποῦ ἔκανε ἐλαφριά σκιά. Οἱ μύγες ζουζουνίζανε στ' αὐτιά μου μὲ πῆρε ὁ ὕπνος. Καὶ μέσα στὸν ὕπνο μου, ἄκουσα τὸ πιὸ γέρικο μπαμποῦ, τὸ πιὸ σοφὸ, νὰ μιλάει καὶ νὰ λήν:

—Ὅσο ζῶ, εἶμαι ἓνα ὁμορφο δέντρο. Τὰ κλαδιά μου θροῖζουν εὐχάριστα στὸν ἄνεμο καὶ τὰ φύλλα μου τραγουδοῦνε στὴ δροσιὰ τῆς αὔρας τοῦ βραδυοῦ.

Ὅταν πεθάνω, εἶμαι πράγμα πού χωρὶς του δὲν ζῇ ὁ Ἀνναμίτης. Μ' ἐμένα φτιάχνει τὸ σπίτι του. Μὲ μένα πλέκει τὰ καπέλλα του. Μὲμένα φτιάχνει τὰ πλεούμενά του. Μὲ μένα πλέκει ζεμπιλία καὶ καλάθια καὶ τὶς κούνιες γιὰ τὰ παιδιὰ του. Μὲ μένα ζεσταίνεται καὶ προστατεύεται ἀπὸ τὴ ζέστη, καταφεύγοντας κάτω στὴ σκιά μου. Εἶμαι ὁ καλύτερός του φίλος. Ἀν λείψω ἀπὸ τὸ Ἀννάμ, τί θὰ γίνῃ ὁ Ἀνναμίτης;

Καὶ ὅμως! ὁ Βασιλιάς δὲν ἀντάμειψε ἀκόμη τὶς ὑπηρεσίες μου. Καὶ τώρα, καλὸ παιδί, μπορεῖς ἀπ' ὅσα ἄκουσες, νὰ βγάλῃς ἓνα μάθημα;

Ἀν δουλεύς γιὰτὶ ἀγαπᾷς τὰ παιδιὰ σου, ἴσως μιὰ μέρα νὰ ἀκούσῃς ἓνα εὐχαριστῶ.

Ἀν δουλεύς γιὰ τοὺς φίλους σου, ἴσως νὰ σὲ κοροιδεύουν.

Ἀν δουλεύς γιὰ τὰ ἀδέρφια σου, τοὺς ἀνθρώπους, μπορεῖ καὶ νὰ σὲ λιθοβολήσουν.

Ἀν δουλεύς γιὰ τὸ Βασιλιά, αὐτὸς θὰ σὲ λησμονήσῃ καὶ θὰ σ' ἀφήσῃ νὰ πεθάνῃς τῆς πείνας.

Μάθε, λοιπόν, νὰ δουλεύς γιὰ προσωπικὴ σου χαρά.

Ἀν οἱ δουλειές σου πᾶνε καλὰ, μὴν ἐνθουσιάζεσαι, ἂν πᾶνε ἄσχημα, μὴν στενοχωριέσαι. Μόνον ἡ καθαρὴ σου συνείδησι θὰ εἶναι ἡ ἀνταμοιβή σου.

Ξύπνησα γιὰτὶ τὸ μπαμποῦ δὲν μιλοῦσε πιά. Ἀκόμη θυμάμαι τὰ λόγια τοῦ σοφοῦ δέντρου καὶ σὰς τὰ λέω καὶ σὰς.

Ο Γυρισμός

Διήγημα

Του

WILLIAM SAROTAN

Αὐτή ἡ κοιλάδα, σκέφθηκε, ὁλό-
κληρη αὐτὴ ἡ περιοχὴ ἀνάμεσα
στὰ βουνὰ εἶναι δική μου, εἶναι τὸ
σπίτι μου, ὁ τόπος ποὺ βλέπω στὰ
ὄνειρά μου, καὶ ὅλα εἶναι τὰ ἴδια,
οὔτε ἓνα πράγμα δὲν ἔχει ἀλλάξει,
τὰ συντριβάνια ἀκόμα σκορπίζουν
τὸ νερὸ σὲ κύκλους ἐπάνω στὸ πρά-
σινο χορτάρι... πόλι ποὺ γεννήθηκα,
ἀπλότητα, ἀλήθεια.

Καθὼς προχωροῦσε στὴ λεωφόρο
"Ἀλβιν αἰσθανόταν χαρούμενος ποὺ
εἶχε γυρίσει. "Ὅλα ἦταν σπουδαῖα,
κοινὰ καὶ καλά, ἡ μυρωδιὰ τῆς γῆς,
τὸ φαγητὸ στὰ μαγειριά, ὁ καπνός,
ὁ πλούσιος καλοκαιριάτικος ἀέρας
τῆς κοιλάδας γεμάτης ἀπὸ φυτὰ ὅ-
λων τῶν εἰδῶν, ἀπὸ σταφύλια ποὺ
μέστωναν, ροδάκινα ποὺ ὠρίμαζαν,
καὶ τοὺς ἀνθισμένους θάμνους ποὺ
μοσχολοῦσαν μεθυστικά, γλυκὰ
ὅπως πάντα. Πῆρε μιὰ βαθειὰ εἰσ-
πνοή, τραδώντας τὴν μυρωδιὰ τῆς
πατρίδας του μέσα-μέσα στὰ σω-
θικά του, χαμογελώντας κρυφά. "Ε-
κανε ζέστη. Χρόνια εἶχε νὰ νοιώσῃ
τὴς αἰσθήσεις του νὰ ἀντιδρῶν τό-
σο καθαρὰ στὴ γῆ. Τώρα κι' ἡ ἀ-
ναπνοὴ ἦταν χαρὰ. "Ἡ καθαρότητα
τοῦ ἀέρα ἔκανε τὴ στιγμή πιὸ ζωη-
ρὴ κι' ἔτσι, καθὼς περπατοῦσε, ἔ-
νοιωθε τὸ μεγαλεῖο τῆς ὑπαρξης, τὴ
δόξα τοῦ νᾶχῃ οὐσίας, σχήμα, μορ-
φὴ καὶ κίνησι καὶ νοῦ, τὴν εὐσέβεια
τοῦ νὰ ζῇ καὶ μόνον ἐπάνω στὴ γῆ.
Νερὸ, σκέφθηκε ἀκούγοντας ἓνα

συντριβάνι σὲ κάποιον κήπο. "Ἀχ,
νὰ δοκιμάσῃ τὸ νερὸ τοῦ σπιτιοῦ
του, τὸ δροσερὸ νερὸ τῆς κοιλάδας
του, νᾶχῃ αὐτὴ τὴν ἀπλὴ δῖψα καὶ
αὐτὸ τὸ γερὸ νερὸ γιὰ νὰ τὴν σθῆ-
σῃ, ὑπέρτατη ἐκπλήρωσι, καθαρότη-
τα τῆς ζωῆς.

Εἶδε ἓναν γέρο νὰ κρατᾷ τὸ λά-
στιχο τοῦ ποτίσματος ἐπάνω ἀπὸ
κάτι γεράνια καὶ ἡ δῖψα του τὸν ἔ-
σπρωξε νὰ πλησιάσῃ:

— Καλισπέρα, εἶπε ἡσυχά. Μπο-
ρῶ νὰ πιῶ;

"Ὁ γέρος στράφηκε ἀργά, ἡ σκιά
του μεγάλῃ ἐπάνω στὸ σπῆτι, καὶ
κύτταξε τὸν νέο, κατὰπληκτος κι'
εὐχαριστημένος.

— Βέβαια, εἶπε. Νά!

Καὶ ἔβαλε τὸ λαστιχένιο σωλῆνα
στὰ χέρια τοῦ νέου.

— Σπουδαῖο νερὸ, εἶπε ὁ γέρος,
αὐτὸ τὸ νερὸ τῆς κοιλάδας τοῦ Σάν
Τζόακιν. Τὸ πιὸ καλὸ ἀπ' ὅλα. "Ε-
κεῖνο τὸ νερὸ τοῦ Σάν Φραντίσκο
μ' ἀγιάζει, ἀνούσιο. Καὶ κάτω στὸ
Λὸς Ἀντζελες, νά, τὸ νερὸ θυμίζει
ρετσινόλαδο. Δὲν καταλαβαίνει πῶς
ζοῦνε τόσο ἄνθρωποι ἐκεῖ κάτω.

Καθὼς μιλοῦσε ὁ γέρος, ἄκουγε
τὸ νερὸ νὰ πέφτῃ ἀπὸ τὸ σωλῆνα
στὴ γῆ, ν' ἀναπηδᾷ παχύ, καθαρό,
νὰ βουλιάζῃ ταχύτητα στὴ γῆ.

— Σωστά, εἶπε στὸ γέρο, σω-
στά. Τὸ νερὸ μας εἶναι τὸ καλύτερο
νερὸ τῆς γῆς.
"Εσκυψε τὸ κεφάλι του στὸ νερὸ

ποὺ ἔβγαине πηδηχτὰ καὶ ἄρχισε νὰ
πίνῃ. "Ἡ γλυκεῖα πλούσια γεύσι τοῦ
νεροῦ τὸν ξάφνιασε καὶ καθὼς ἔπι-
νε σκεφτόταν. Θέ μου, μὰ αὐτὸ εἶ-
ναι θαῦμα. "Ενοιωθε τὸ δροσερὸ νε-
ρὸ νὰ πέφτῃ μέσα του, νὰ τὸν δρο-
σίξῃ. Τοῦ κόπηκε ἡ ἀναπνοή, σήκω-
σε τὸ κεφάλι λέγοντας στὸν γέρο:

— Εἴμαστε πολὺ τυχεροί, ἐμεῖς
οἱ κάτοικοι τῆς κοιλάδας.

"Εσκυψε τὸ κεφάλι ξανὰ στὸ νε-
ρὸ κι' ἄρχισε ξανὰ νὰ καταπίνῃ τὸ
πηδηχτὸ ὑγρὸ, γελώντας ἀπὸ μέσα
του ὅλος χαρὰ. Τοῦ φαινόταν σὰν
νὰ μὴ μπορούσε νὰ βάλῃ μέσα του
ἀρκετὸ. "Ὅσο ἔπινε τόσο πιὸ ὡμορ-
φῇ γεύσι εἶχε τὸ νερὸ καὶ τόσο πε-
ρισσότερο ἤθελε νὰ πιῇ.

"Ὁ γέρος δὲν καταλάβαινε.

— Θάπτιες καμμιά ὁκᾶ, τοῦ εἶπε.

"Ἀκόμα καταπίνοντας τὸ νερὸ, ἄ-
κουγε τὸ γέρο ποὺ μιλοῦσε καὶ ἀ-
νασῆκωσε τὸ κεφάλι ξανὰ ἀπαντών-
τας:

— Ναί, τόσο πάνω-κάτω. Τί
καλὸ ποὺ εἶναι.

Σκοῦπισε τὸ στόμα του μ' ἓνα
μυνητὴ, ἀκόμα κρατώντας τὸ σω-
λῆνα, ἀκόμα διψασμένος. "Ὀλόκληρη
ἡ κοιλάδα ἦταν σ' αὐτὸ τὸ νερὸ,
ὅλη ἡ καθαρότητα, ἡ εὐκρίνεια, ἡ
ἀπλότητα, ἡ ἀλήθεια.

— Βρὲ παιδί μου, δῖψα ποὺ τὴν
εἶχες, εἶπε ὁ γέρος. Πόσο καιρὸ εἶ-
χες νὰ πιῇς νερὸ;

— Δυὸ χρόνια, ἀπάντησε. Δυὸ
χρόνια ἔχουν περάσει ἀπὸ τότε ποὺ
ἦταν αὐτὸ τὸ νερὸ γιὰ τελευταῖα
φορὰ. "Ελειψα, ταξίδεα ἐδῶ κι' ἐ-
κεῖ. Μόλις γύρισα τώρα. Γεννήθηκα
ἐδῶ, πέρα στὴν ὁδὸ Α, στὴν πόλι
Ράσιαν, πέρα ἀπὸ τὴς γραμμὲς
τοῦ τραίνου. "Ελειψα δυὸ χρόνια καὶ
μόλις τώρα γύρισα. Τί καλὰ ποὺ
γύρισα, μ' ἀρέσει αὐτὸ τὸ μέρος.
Θὰ βρῶ δουλειὰ ἐδῶ καὶ θὰ μείνω.

"Εσκυψε πάλι τὸ κεφάλι, ἦπιε κι'
ἄλλες, πολλὲς γουλιές νερὸ κι' ἔδω-
σε τὸ σωλῆνα στὸ γέρο.

— Μὰ δῖψα ποὺ τὴν εἶχες, εἶπε ὁ
γέρος. Καιρὸ εἶχα νὰ δῶ ἄνθρωπο
νὰ πιῇ τόσο νερὸ μὲ μιὰς!

Συνέχισε τὸ δρόμο του στὴ λεω-
φόρο "Ἀλβιν, μισοτραγουδώντας ἐ-
νῶ ὁ γέρος τὸν παρακολουθοῦσε μὲ
τὰ μάτια.

Καλὰ ποὺ γύρισα, σκέφθηκε ὁ

νέος. Τὸ μεγαλύτερο λάθος μου ἦ-
ταν νὰ γυρίσω μ' αὐτὸν τὸν τρόπο.

"Ὅ,τι εἶχε κάνει ἦταν λάθος κι'
αὐτὸ ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ καλὰ λάθη.
Εἶχε ἔρθει πρὸς τὰ νότια ἀπὸ τὸν
"Ἅγιο Φραγκίσκο χωρὶς νὰ τοῦ πε-
ράσῃ καν ἀπὸ τὸ νοῦ νὰ πάῃ σπῆτι.
"Ὅταν ὅμως ἔφθασε στὴ γῆ ποὺ γε-
νήθηκε δὲν ἄνθεξε. Καὶ νὰ τον τώρα,
νὰ περπατᾷ στοὺς δρόμους τῆς,
στὶς ἑπτὰ ἡ ὥρα τὸ βράδυ. "Ἦταν
θαῦμα. Πολὺ διασκεδαστικό. Καὶ τὸ
νερὸ, τρέλλα!

Δὲν ἦταν μακριὰ ἀπὸ τὴν καθαυ-
τὴ πόλι καὶ μπορούσε νὰ δῇ τὰ πιὸ
ψηλὰ ἀπὸ τὰ κτίρια τῆς, κατάφωτα.
Δύο τ' ἀναγνώρισε. "Ἐνα τρίτο,
φαίνεται πῶς ἦταν καινούργιο. Καλὰ
θὰ πηγαίνουν τὰ πράγματα...

"Εστρίψε στὴν ὁδὸ Φούλτον καὶ
ἄρχισε νὰ περπατᾷ μέσα στὴν πό-
λι πιά. "Εδειχνε σπουδαῖα ἀπὸ κεῖ
ποῦ τὴν ἔβλεπε, μακρινὴ καὶ συμ-
παθητικὴ, μικρὴ, πολὺ εὐκρινὴς,
μὴ ἀληθινὴ μικρὴ ἡσυχὴ πόλις, ἀ-
πὸ κείνες ποὺ σὲ κάνουν νὰ παντρεῖ-
εσαι, νὰ κάνῃς πολλὰ παιδιὰ καὶ νὰ
πηγαίνῃς σὰν ρολοῖ στὴ δουλίτσα
σου. Αὐτὰ ἀκριβῶς ἤθελε. "Ὁ ἀέρας
τῆς κοιλάδας καὶ τὸ νερὸ καὶ ἡ
πραγματικότητα, ἡ καθαρότητα τῆς
ζωῆς στὴν κοιλάδα, ἡ ἀπλότητα τοῦ
κόσμου ποὺ ζοῦσε ἐκεῖ.

Στὴν πόλι ὅλα ἦταν ἴδια. Τὰ ὀ-
νόματα τῶν μαγαζιῶν, οἱ ἄνθρωποι
ποὺ περπατοῦσαν στοὺς δρόμους,
καὶ τὸ ἀραιὸ πέρασμα τῶν αυτοκι-
νητῶν. "Αγῶρια σὲ κούρσες προσπα-
θώντας νὰ ψαρέψουν κοπέλλες, οὔτε
τὸ παραμικρὸ δὲν εἶχε ἀλλάξει. Εἶ-
δε πρόσωπα ποὺ γινώριζε ὅταν ἦταν
παιδί, ἄνθρώπους ποὺ δὲν ἤξερε τ'
ὄνομά τους, κι' ὕστερα εἶδε τὸν πα-
λιὸ του φίλο Τόνυ Ρέκκα, νὰ προ-
χωρῇ καταπάνω του καὶ εἶδε πῶς ὁ
Τόνυ τὸν ἀναγνώρισε. Σταμάτησε
καὶ περίμενε νὰ πλησιάσῃ, χαμογε-
λώντας του, ἀνίκανος νὰ μιλήσῃ
"Εμοίαζε σὰν συνάντησι σὲ ὄνειρο,
παράξενη, σχεδὸν ἀπίστευτη. Εἶχε
ὀνειρευτῇ τοὺς δυὸ τοὺς νὰ τὸ σκά-
νε ἀπὸ τὸ σχολεῖο γιὰ νὰ πάνε νὰ
κολυμπήσουν, νὰ πάνε στὸ πανηγύ-
ρι, νὰ γλυστρήσουν κρυφὰ σ' ἓναν
κινηματογράφο. Καὶ τώρα, νάτον
πάλι ἓνα ψηλὸ παλληκάρι μὲ τεμπέ-
λακο, ἄνετο βῆμα καὶ ἀνοιχτόκαρδο

ιταλικό χαμόγελο. Τί καλά και τί ευχαριστημένος που ήταν γιατί έκανε το λάθος να γυρίσει.

Στάθηκε και περίμενε τον Τόνου να πλησιάσει, χαμογελώντας του, ανίκανος να μιλήσει. Οί δύο νέοι έσφιξαν τα χέρια τους κι' ύστερα όρχισαν να χτυπούν ο ένας τον άλλον με στοργή, γελώντας δυνατά, βρίζοντας:

— Βρέ γαίδαρε! Που διάβολο ήσουνά τόσον καιρό; είπε ο Τόνου και τούδωσε μια γροθιά στο στομάχι γελώντας δυνατά.

— Ο Τόνου, ο άξιαγάπητος, άστεϊός Τόνου. Θέ μου, τί καλά που σ' ξαναβλέπω. Σκεφτόμουν πώς ίσως είχες πεθάνει. Τί έκανες τόσον καιρό;

— Απέφυγε άλλη μια γροθιά και χτύπησε το φίλο του στο στήθος. Τόν έβρισε ιταλικά χρησιμοποιώντας λέξεις που ο Τόνου του είχε μάθει πριν τόσα χρόνια, και ο Τόνου τόν έβρισε ρούσικα.

— Πρέπει να πάω σπίτι, είπε τελικά. Οί δικόι μου δεν τ' ξέρουν πώς είμαι εδώ. Πρέπει να πάω να τούς δώ. Θέλω πολύ να δώ τόν αδελφό μου τόν Παύλο.

Συνέχισε τ' δρόμο του χαμογελώντας καθώς θυμότανε τόν Τόνου. Τί καλά που θ' περνούσαν και πάλι μαζί... Μπορεί να πήγαιναν πάλι να κολυμπήσουν όπως τόν παλιό καιρό. Τί καλά που γύρισε.

Καθώς περνούσε από τ' μαγαζιά, σκέφθηκε να πάρη στη μητέρα του ένα δωράκι. 'Η γρηά θ' χαιρόταν με τ' δωράκι. Μά δεν είχε πολλά χρήματα και τ' καλά πράγματα ήταν όλα ακριβά. Θά τής πάρω κάτι άργότερα, σκέφθηκε.

Έστριψε στην όδο Τουλάρ, περνώντας από τίς γραμμές τού τραίνου, έφτασε στην όδο Τζή και έστριψε ανατολικά. Σέ λίγα λεπτά θ' βρισκόταν σπίτι του, στην πόρτα του μικρού, παλιού σπιτιού, τ' ίδιο πάντοτε, ή γρηά, ο γέρος, οί τρεις αδελφές του και ο μικρός του αδελφός, όλοι στο σπίτι να ζούν την άπληγή ζωή τους.

Είδε τ' σπίτι από μακριά, περίπου ένα τετράγωνο μακριά, και ή καρδιά του άρχισε να πηδά. Ένοιωσε ξαφνικά άρρωστος και τόν έπια-

σε φόβος, κάτι που είχε ξεχάσει γι' αυτό τ' μέρος, γι' αυτή τή ζωή που πάντα σιχαινόταν, κάτι άσχημο και μίζερο. Μά συνέχισε τ' δρόμο του, με άργότερη κίνησι έτσι καθώς πλησίαζε στο σπίτι. 'Ο φράκτης είχε πέσει και κανέναν δεν τόν είχε διορθώσει. Τ' σπίτι ξαφνικά τού φάνηκε πολύ άσχημο κι' άπόρησε γιατί ο γέρος του δεν άποφάσισε να μετακομίση σέ καλύτερη γειτονιά, σέ καλύτερο σπίτι. Καθώς ξανάβλεπε τ' σπίτι, καθώς ένοιωσε την παλιά αλήθεια τού σπιτιού, όλο τ' μίσος του γι' αυτό ξαναγύρισε, κι' ένοιωσε την έπιθυμία να βρεθ' πάλι μακριά, εκεί που δεν θ' μπορούσε να τ' βλέπη. 'Αρχισε να νοιώθ' ή, όπως ένοιωθε σαν παιδί, τ' βαθύ, άνέκφραστο μίσος που είχε γι'α την πόλη όλόκληρη, γι'α την ψευτιά της, τή μιζέρια της, τήν βλακεία τών κατοίκων της, τ' άδεια τους μυαλά, και τού φάνηκε πώς δεν θ' μπορούσε ποτέ να γυρίση σ' ένα τέτοιο μέρος. Τ' νερό ναί, ήταν καλό, ήταν θαυμάσιο, μά δεν είναι μόνον τ' νερό σ' αυτόν τόν κόσμο.

Περπάτησε άργά μπροστά άπ' τ' σπίτι, κυττάζοντας τ' σαν νάταν ξένος, νοιώθοντας άσχετος αλλά νοιώθοντας συγχρόνως πώς ήταν τ' σπίτι, τ' μέρος που ώνειρευόταν, τ' μέρος που τόν τυραννούσε όπου κι' άν πήγαινε. Φοβήθηκε μ'ήν βγή κανείς άπ' τ' σπίτι και τόν δ'ή γιατί ήξερε πώς άν τόν βλέπανε, θ'ά τ'δβαζε σ'α πόδια. Κι' όμως, ήθελε να τούς δ'ή, όλους τους, να τούς έχη μπρός σ'α μάτια του, να νοιώση όλόκληρη τήν παρουσία τού κορμιού τους, άκόμα και να τούς μυρίση, εκείνη τήν παλιά, δυνατή, ρούσικη μυρωδιά. Αυτό όμως θ'εταν πολύ. 'Αρχισε να νοιώθ' μίσος γι'α όλα στην πόλη και περπάτησε ως τή γωνία. 'Εκεί, σ'αθήκε κάτω από τ' φανάρι τού δρόμου, τρομαγμένος κι' άδιασμένος, θέλοντας να δ'ή τόν αδελφό του τόν Παύλο, να μιλήση στο παιδί, να βρ'ή τί είχε στο μυαλό του, πώς τ'όπαιρνε που ζούσε σ'ε μιά τέτοια πόλη, μιά τέτοια ζωή. 'Ηξερε πώς ένοιωσε εκείνος όταν είχε τ' χρόνια τού αδελφού του, κι' είχε τήν έλπίδα πώς θ'ά μπορούσε να τού δώση καμιά συμ-

βουλή, πώς ν' άποφύγη λιγάκι τήν μονοτονία και τήν άσχήμια με τ' διάβασμα.

Ξεχνούσε πώς από τ' πρωί είχε να φάη και πώς μήνες όλόκληρους ώνειρευόταν να φάη πάλι από τ' φαγιά τής μητέρας του, καθισμένος, στο παλιό τραπέζι στην κουζίνα, κυττάζοντας τήν, χοντρή και κόκκινη και σοβαρή και θυμωμένη μαζί του, να τόν αγαπά, μά είχε χάσει τήν όρεξι του. Σκέφθηκε πώς μπορούσε να περιμέν' στη γωνία. Μπορεί ο αδελφός του ναβγαίνει να περπατήση και θ'ά τόν έδλεπε, θ'ά τού μιλούσε. Παύλο, θάλεγε, και θ'ά μιλούσε στο παιδί ρούσικα.

Η ήσυχία τής κοιλάδας άρχισε να τόν καταπιέζ'η, έχανε τήν ιερότητα της και γινόταν άπλούστατα μέρος τής μονοτονίας τού τοπίου.

Άκόμα όμως δεν μπορούσε ν' άπομακρυνθ'ή από τ' σπίτι. Άπό τήν γωνία τ'όβλεπε και ήξερε πώς ήθελε να μ'ή μέσα, άνάμεσα σ'αυς άνθρώπους που ζούσαν εκεί, να γίνη μέρος τής ζωής τους. 'Ηξερε πώς αυτό ήθελε να κάν'η εδώ και πολλούς μήνες, να χτυπήση τήν πόρτα, ν' άγκαλιάση τή μητέρα του και τίς αδελφές του, να περπατήση στο πάτωμα τού σπιτιού, να καθισ'η σ'α παλιές καρέκλες, να κοιμηθ'ή στο δικό του κρεβάτι, να κουβεντιάση με τόν γέρο του, να φάη στο τραπέζι.

Και τώρα κάτι που είχε ξεχάσει όσο έλειπε, κάτι αληθινό μά άσχημο σ' εκείνη τή ζωή, είχε άνεβ'ή γρηγορά μέσα του, αλλάζοντας τ' πάντα, αλλάζοντας τήν εμφάνισι και τ' νόημα τού σπιτιού, τής πόλης, τής κοιλάδας, κάνοντάς τα όλα άσχημα και ψεύτικα, κάνοντάς τον να εύχεται να φύγη θ'ά μ'ήν ξαναγυρίση ποτέ. Ποτέ δεν θ'ά μπορούσε να ξαναγυρίση. Ποτέ δεν θ'ά μπορούσε να ξαναμ'ή στο σπίτι και να συνεχίση τήν παλιά του ζωή εκεί που τήν είχε άφισει.

Ξαφνικά βρέθηκε στο μονοπάτι τού κήπου, και στην αύλή. 'Η μητέρα του είχε φυτέψ'η ντομάτες και πιπεριές και ή μυρωδιά τών φυτών που άνέβαινε ήταν πικρή και πικρή και πολύ μελαγχολική. 'Ηταν φως στην κουζίνα και προχώρησε έλπίζοντας να δ'ή κανέναν χωρίς να τόν πάρουν

είδησι. Πλησίασε στο παράθυρο τής κουζίνας και είδε τήν μικρότερη αδελφή του τή Μάρθα να πλένη τ'α πιάντα. Είδε τ' παλιό τραπέζι, τ' παλιό τζάκι και τή Μάρθα γυρισμένη πρ'ος τ' μέρος του. Κι' όλα αυτά τού φάνηκαν τόσο θλιβερά και τόσο άξιόλυπτα που τ'α δάκρυα ήρθαν σ'α μάτια του κι' άρχισε να θέλη σ'α γάρο. Άναψε ένα σπ'ίρτο σ'α τή σ'όλα τού παπουτσιού του και ρούφηξε τόν καπνό, κυττάζοντας τήν μικρή του αδελφή στο παλιό σπίτι, μέρος κι' αυτή τής μονοτονίας. 'Όλα ήταν ήσυχια, πολύ καθαρά, τρομερά θλιβερά. Μά είχε τήν έλπίδα πώς ή μητέρα του θ'άμπαινε στην κουζίνα. 'Ηθελε να τήν δ'ή. 'Ηθελε να δ'ή άν ή άπουσία του τήν είχε αλλάξει πολύ. Τί ύψος θ'ά είχε; Θ'ά είχε τ' παλιό θυμωμένο ύψος; Θύμωσε με τόν έαυτό του που δεν ήταν καλός γυιός, που δεν προσπαθούσε να τήν κάν'η εύτυχισμένη, αλλά ήξερε πώς αυτό δεν ήταν δυνατόν. Είδε τόν αδελφό του τόν Παύλο να μ'παίν'η στην κουζίνα γι'α να π'ή νερό και, γι'α μιά στιγμή, θέλησε να φωνάξη τ'όνομα τού παιδιού, δ'τι ήταν καλό μέσα του, όλη τήν αγάπη του, όρμώοντας πρ'ος τή μορφή τού παιδιού. Κρατήθηκε όμως, ρουφώντας βαθειά τόν καπνό, σφίγγοντας τ'α χείλια.

Στήν κουζίνα, τ'ο παιδί φαινόταν χαμένο, τρομαγμένο, φυλακισμένο. Κυττάζοντας τόν αδελφό του άρχισε να κλαί'η σ'ιγανά λέγοντας:

—Θέ μου, Θέ μου, Θέ μου.

Δεν ήθελε πιά να δ'ή τή μητέρα του. Θ'ά θύμανε τόσο που θ'άκανε καμιά τρέλλα. Πέρασε ήσυχια σ'α τή κ'ήπη, σκαρφάλωσε σ'α τή φράχτη και π'ήδηξε έξω στο δρόμο. Άρχισε να άπομακρύνεται κι' ο πόνος φούντωνε μέσα του. 'Όταν δρέθηκε σ'ε άρκετ'ή άπόδοσι, άρχισε να κλαί'η με λυγμούς, αγαπώντας τους με πάθος και συνάμα μισώντας τήν άσχήμια και τήν μονοτονία τής ζωής τους. Ένοιωσε πώς έτρεχε να φύγη μακριά από τ' σπίτι του, από τούς δικούς του, κλαίγοντας πικρά στο σκοτάδι τής όλοκάθαρης νύχτας, κλαίγοντας γιατί δεν ήταν άξιος να κάν'η τ'ο παραμικρό γι' αυτό τ'ο ζήτημα.

Ο καθηγητής: — Σήμερα παιδιά θα ασχοληθούμε με τὸν κύριο Βάτραχο καὶ θα δοῦμε τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ τὸν κάνει νὰ κοάζη. Ἔχω μαζί μου ἕναν βάτραχο γιὰ δεῖγμα.

Βάζει τὸ χέρι του στὴν τσέπη, θγάζει ἕνα δεματάκι καὶ καθὼς τὸ ξεδιπλώνει πάνω στὴν ἔδρα, παρουσιάζεται ἕνα σάντουιτς..

Κατάπληκτος σκουπίζει τὸν ἰδρώτα ἀπὸ τὸ μέτωπό του καὶ μονολογεῖ:

— Ἔλα Θεέ μου! Θυμᾶμαι πολὺ καλὰ ὅτι κολάτσισα στίς 10!

Constellation

Οἱ Τόμπσον ἦταν ιδεῶδες ζευγάρι. Ποτὲ δὲν εἶχαν ἕνα καυγά, ποτὲ δὲν εἶχαν πῆ μιὰ κακὴ κουβέντα ὁ ἕνας στὸν ἄλλο.

— Πῶς τὰ καταφέρνετε ἔτσι καλὰ; ρώτησαν μιὰ μέρα τὸν κ. Τόμπσον.

— Πολλὴ ἀπλὴ τακτοποίησης, ἀπάντησε ἐκεῖνος. Ὅλο τὸ πρωῒνὸ ἡ γυναίκα μου κάνει ἐκείνη ὅ,τι θέλει καὶ τὸ ἀπόγευμα κάνω ἐγὼ ὅ,τι θέλει ἐκείνη.

Pourquois Pas?

Γιατὶ προτιμᾷς νὰ παίρνης παντρεμένους στὴ δουλειά;

— Γιατὶ ἕνας παντρεμένος ποτὲ δὲν ἀνοίγει τὸ στόμα του, ὅταν τοῦ βάζης τὶς φωνές!

Tatler

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

Καθισμένη στὴ θέσι της στὴν αἴθουσα τοῦ δικαστηρίου, μιὰ γυναίκα κλαίγει ἀπαρηγόρητα ἐνῶ δικαζόταν ἡ ὑπόθεσις τοῦ διαζυγίου της.

— Κύριε δικαστά, εἶπε ἀνάμεσα στοὺς λυγμούς της, ὁ ἀντρας μου δὲν ἐνδιαφέρεται οὔτε τόσο δὴ γιὰ μένα. Ἀπὸ τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ ἀσχολεῖται μὲ τὰ ἄλογα. Οὔτε τὴν ἡμέρα τῶν γάμων δὲν θυμᾶται!

— Αὐτὸ εἶναι ψέματα! διακόπτει ὁ σύζυγος. Ἦταν ἡ ἡμέρα ποὺ τὸ Citation κέρδισε τὸ Γκράν Πρι τοῦ Κεντάκυ!

Constellation

Μιὰ κυρία ἐπισκέπτεται ἕνα γλύπτη στὸ ἀτελιέ του:

— Γιατί ἔχετε τὸν στρατηγὸ σ' αὐτὴν τὴν περιέργη στάσι;

Ὁ γλύπτης: Βλέπετε, ἀρχίσαμε ἕναν ἔφιππο ἀνδριάντα, ἀλλὰ μετὰ ἡ ἐπιτροπὴ δὲν εἶχε χρήματα γιὰ τὸ ἄλλο...

Constellation

Δὲν πρόκειται νὰ ξαναβάλω στοίχημα, γιὰ ὅλο τὸν κόσμο.

— Ἄντε σώπα! ποιὸς σὲ πιστεύει...

— Ἐγὼ σοῦ λέω πῶς δὲν πρόκειται. Βάζεις στοίχημα;

Up.

Ἀνατρέχοντας τὸ μεγάλο ρεῦμα τῆς Ἱστορίας

ΣΤΑ ΙΧΝΗ

ΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Τοῦ

VON KOENIGSWALD

Οἱ ντετέκτιβ τῆς ἐπιστήμης ζητοῦν νὰ παρακολουθήσουν τὴν ἐξέλιξι τῆς μορφῆς τοῦ ἀνθρώπου διὰ μέσου τῶν αἰώνων

Ὅταν τὸ 1931 ἔφθασα γιὰ πρώτη φορὰ στὸ μικρὸ χωριουδάκι Τρίνιτὶ στὴν Ἰάβα κοντὰ στὸν ποταμὸ Σόλο, ἕνα πλῆθος χωρικοὶ ἔτρεξαν κοντὰ στὸ αὐτοκίνητό μου. Βγάζοντας φωνὲς μοῦ πρόσφεραν κάτι παράξενες μαυριδερὲς πέτρες, λείψανα ἀπὸ σκελετοὺς προϊστορικῶν ζώων. Ἀπὸ τότε ποῦ—πρὶν ἀπὸ 40 χρόνια—ἀνακαλύφθηκε στὸ χωριὸ ὁ παλαιότερος ἀνθρώπος τοῦ κόσμου, ὁ πιθηκάνθρωπος, οἱ ἱθαγενεῖς ἔμαθαν τὴν ἀξία ποὺ ἀποδίδουν οἱ λευκοὶ σ' αὐτὰ τὰ πετρωμένα λείψανα τῶν αἰώνων. Τὸν καιρὸ ποὺ σπουδάζα εἶχα δὴ παρόμοια στὸ μουσεῖο τοῦ Μονάχου. Ἐκείνη τὴ μέρα ὡστόσο δὲν τοὺς ἔρριξα οὔτε μιὰ ματιά, γιὰτὶ ὁ σκοπός μου ἦταν πολὺ πιὸ ἐλκυστικός: ἀναζητοῦσα τὸν πρόδρομο τοῦ ἀνθρώπου. Ἦθελα νὰ φθάσω στὴν πηγή, νὰ ἀνακαλύψω τὸν πιὸ μακρυνὸ μας πρόγονο, αὐτὸν ποὺ πολέμησε καὶ νίκησε τὰ τέρατα καὶ τοὺς γίγαντες τῆς προϊστορίας. Καὶ γιὰ νὰ βρῶ αὐτὸν τὸν πρῶ-

τὸ ἥρωα τοῦ γένους μας ἔπρεπε νὰ πραγματοποιήσω, σχεδὸν χωρὶς στοιχεῖα, μιὰ ἔρευνα στίς πέντε ἡπείρους.

☆

Ἀρχίζα ἀπὸ τὴν Ἰάβα, γιὰτὶ ἐκεῖ καὶ ἄλλοι εἶχαν ἀνακαλύψει κάποια ἴχνη. Στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ θρισκόταν ἡ μαρτυρία μιᾶς ἀπλῆς ἐπιγραφῆς: Pe, 175m. ONO. 1891.93. Αὐτὸ ἐσήμαινε: Ἐδῶ, τὸ 1893, σὲ ἀπόστασι 175m. πρὸς ΔΒΔ, ἕνας Ὁλλανδός, ὁ δόκτωρ Ντυμπουά, ἔβγαλε ἀπὸ τὴ γῆ τὸν περίφημο Πιθηκάνθρωπο, τὸν πιὸ ἀπομακρυσμένο μάρτυρα ποὺ μπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ ἡ ἐπιστὴμὴ γιὰ τὴν καταγωγὴ τῶν λαῶν καὶ τῶν φυλῶν.

Ὅταν τὸ 1856 οἱ λατόμοι τοῦ Νεάντερταλ, κοντὰ στὸ Ντύσελντορφ, θρῆκαν ἕναν ἀρχαῖο ἀνθρώπινο σκελετό, οἱ περισσότεροι ἐπιστήμονες δὲν θέλησαν νὰ ἀναγνώρισουν στὸν σκελετὸ αὐτὸ ἕναν πανάρχαιο ἀνθρώπο. Ἀπὸ τὸ πρῶτο ἐκεῖνο εὔρημα ἀρχίσαν οἱ διενέξεις. Ἐνας ἐπιστήμονας ὑποστήριξε μάλιστα πῶς

ήταν ο σκελετός ενός κοζάκου του ρωσικού στρατού που θά είχε σκοτωθεί στις έκστρατείες του 1814. Και για να εξηγήσει τις ανωμαλίες των οστών, είπε πως ο σκελετός θά ανήκε σε εκφυλισμένο τύπο. Χρειάστηκαν συζητήσεις και ανακαλύψεις 30 ετών για να τοποθετηθεί «ο άνθρωπος του Νεάντερταλ» στην κορυφή της καταγωγής του ανθρώπου, κοντά στα γιγαντιαία μαμούθ της εποχής των παγετώνων, πριν από 100.000 χρόνια. Αυτός ο πρώτος απολιθωμένος άνθρωπος είχε εργαλεία, δούλευε μια τέχνη, έκανε μαγικές και νεκρικές τελετές όπως φανέρωναν τα έργα του και η ταφή του. Δεν μπορούσε να διεκδικήσει τον τίτλο του προγόνου της ανθρωπότητας. Ήταν ένας κρίκος και έπρεπε ψάχνοντας να φτάσει κανείς ακόμη πιο μακριά.

☆

Ελπίδες επιτυχίας δεν υπήρχαν σχεδόν καθόλου. Θά έπρεπε να περάσει από το κόσκινο όλη ή επιφάνεια του κόσμου. Τότε επενέβη ο Ντυμπουά, ο πρώτος μεγάλος ντετέκτιβ της προϊστορίας. Στην αρχή της έρευνάς του παραμέρισε πρώτα τις άκαρπες περιοχές. Κατάλαβε πως δεν θά βρισκόταν τίποτα στην Ευρώπη. Το τρομερό κρύο που επικρατούσε την εποχή εκείνη θά καθιστούσε αδύνατη την ύπαρξη ενός όντος τόσο λίγο προστατευμένου από τη φύσι όσο ο άνθρωπος. Έπρεπε να γίνουν έρευνες στις τροπικές περιοχές, στους τόπους που προτιμούν οι μεγάλοι πίθηκοι, εκεί όπου ο άνθρωπος μπορεί να ζήσει χωρίς ίχνος πολιτισμού.

☆

Το 1887 ο νεαρός γιατρός Ντυμπουά κατόρθωσε να πάει με αποστολή της Ολλανδικής κυ-

βερνήσεως στην Ιάβα. Εκεί για αρκετά χρόνια, μόνος του και παρ' όλες τις ειρωνείες που άκουε σκάλιζε τη γη χωρίς να απογοητεύεται ζητώντας απολιθώματα ζώων. Ύστερα από τέσσερα χρόνια έσκασε ή μπόμπα: όταν τον Αύγουστο του 1891 βρήκε σκάβοντας ένα δόντι, ένα κρανίο και ένα κόκκαλο μηρού, παρουσίασε στον κόσμο τον πιθηκάνθρωπο. Έτσι με ένα μόνο βήμα ή επιστήμη θρέθηκε μπροστά στην πρώτη σκιά του ανθρώπου.

Για να καταλάβει κανείς την τόλμη του Ντυμπουά, θά έπρεπε να έχη την ευκαιρία — όπως την είχα εγώ το 1936 — να κρατήσει στα χέρια του τα ελάχιστα αυτά λείψανα. Ο κρανιακός αυτός θόλος ήταν χοντρός, και σαν σκουριασμένος από την χημική επίδραση του εδάφους. Ασφαλώς για τον κοινό θνητό δεν ήταν τίποτα περισσότερο από μια πλατεία σκούρα πέτρα. Πώς να φανταστεί κανείς πως κάτω από τα μεγάλα τόξα των φρυδιών θά μπορούσε ποτέ να υπάρχει ένας σκεπτόμενος έγκέφαλος; Όσο ο Ντυμπουά δεν άμφέβαλε καθόλου. Με ώρισμένους ύπολογισμούς έδωσε το μέγεθος αυτού του κρανίου: Περιεκτικότης 908 κυβικά εκατοστά μπροστά σε 600 του χιμπαντζή, του πιο έξυπνου πιθήκου, και 1250 του πιο καθυστερημένου σημερινού ανθρώπου.

Όσο ή πραγματική προϊστορική έρευνα άρχισε μετά την ανακάλυψη. Για να κάνει κανείς μια ανακάλυψη πρέπει να είναι λίγο αστυνομικός και για να δώσει έρμηνεία πρέπει να είναι σούπερ-ντετέκτιβ. Καθένα από τα λείψανα που συγκεντρώνονται δεν λέει τίποτα μόνο του. Κάθε συμπέρασμα προέρχεται από τη

συσχέτισί τους. Το κομμάτι του κρανίου που βρήκε ο Ντυμπουά, μόνο του δεν θύμιζε παρά ένα είδος εξελιγμένου, ανώτερου πιθήκου. Όσο ο γορίλλας εκείνος περπατούσε όρθιος σύμφωνα με την αδιάσειστη μαρτυρία του μηριαίου οστού. Με την κλίσι που παρουσίαζε προς τα μέσα εξαιτίας των ισχυρών μυών των ισχίων που δίνουν στον κορμό την κάθετη στάσι του, το προϊστορικό όστος μαρτυρούσε περπατησιά ανθρώπου. Ο πιθηκάνθρωπος λοιπόν ήταν μισός άνθρωπος, μισός ζώο. Άλλά το κρανίο και το μηριαίο όστος ανήκαν άραγε στο ίδιο όν; Στο ίδιο μέρος ανακαλύφθηκαν τέσσερα άλλα μηριαία όστα μεμονωμένα. Η φύσις του εδάφους και τα λείψανα των ζώων που βρίσκονταν εκεί γύρω έδωσαν την δυνατότητα να χρονολογηθούν: το μυστηριώδες όν στο όποιο ανήκαν θά είχε ζήσει 2.000 ως 6.000 αιώνες πριν από μās.

Η τολμηρή αυτή υπόθεση γέννησε ζωηρές διαμάχες. Για να δοθεί μια αποστομωτική απάντηση στις άμφιβολίες έπρεπε να υπάρχουν τα κροταφικά όστα, γιατί μόνο με την γνώσι της θέσεως του αυτιού είναι δυνατόν σε τέτοιες περιπτώσεις να διακρίνη κανείς τον πίθηκο από τον άνθρωπο. Και αν τὸ δόντι που αποδιδόταν στον πιθηκάνθρωπο θύμιζε άνθρωπο, δεν ήταν αρκετό για να καθορίσει το είδος της οιαγόνος. Η καταπληκτική ανακάλυψη του Ντυμπουά έθετε καινούργια αινίγματα.

☆

Τότε ή έρευνα στράφηκε σε άλλα πεδία. Είναι γνωστό πως οι Κινέζοι φαρμακοποιοί μαζεύουν απολιθώματα τα όποια λένε «τό δόντι του δράκοντα» και στα όποια αποδίδουν θαυματουργές

ιατρικές άρετές. Κάθε Κινέζος φαρμακοποιός διαθέτει δόντι του δράκοντα, αλλά δεν τὸ δίνει παρά μόνο όταν πεισθή πως τὸ απαιτεί ή υγεία του πελάτη του. Συχνά στις έρευνές μου σ' όλο τον κόσμο χρειάστηκε να παρουσιάσω για δικό μου ένα παλιό έγχειρίδιο γεμάτο εικόνες απολιθωμάτων για να κερδίσω την έμπιστοσύνη των Κινέζων φαρμακοποιών και να συγκεντρώσω πολύτιμες πληροφορίες όχι μόνο στην Κίνα, αλλά και για τις κινέζικες συνοικίες της Νέας Υόρκης και του Σάν Φραντσίσκο.

☆

Ένας Καναδός συνάδελφός μου, ο Ντάβιντσον Μπλάκ, άκουσε κάποτε πως στα περίχωρα του Πεκίνου βρισκόταν ένας μυστηριώδης λόφος όπου έκαναν τον άνεφοδιασμό τους οι έμποροι των δοντιών του δράκοντα. Ο λόφος λεγόταν Τσί-Κού-Σάν που σημαίνει «ο λόφος με τα κόκκαλα από τα κοτόπουλα».

Το 1929 ο Μπλάκ ανέκάλυψε εκεί ένα κρανίο που θύμιζε σε ώριμα σημαία τὸ κρανίο της Ιάβας. Και σ' αυτό όπως στο προηγούμενο τὸ μέτωπο ήταν σχεδόν άνυπαρκτο και τα τόξα των φρυδιών τεράστια. Άλλά ο όγκος ξεπερνούσε πολύ τον όγκο του κρανίου του πιθήκου. Έπειτα κοντά στα κόκκαλα βρέθηκαν μεγάλοι σωροί από στάχτες. Έτσι φανερώθηκε πως ο «άνθρωπος του Πεκίνου» είχε δαμάσει τη φωτιά. Η μελέτη της οιαγόνος έδωσε μια ισχυρή επιβεβαίωση του γεγονότος αυτού: ή οιαγόνα δεν είχε ποτέ στηρίξει τους τεράστιους μύς που επιτρέπουν στα ζώα να ξεσχίζουν τη λεία τους. Άρα τὸ κρέας που έτρωγε ήταν ψημένο. Μεσα στις σπηλιές που καταφεύγα-

νε για να προστατευθούν από τους κινδύνους ενός έχθρικού κόσμου, οι πρώτοι μας πρόγονοι είχαν ανακαλύψει την ζωτική αυτή δύναμη που μας δίνει ενέργεια ως σήμερα.

Ήραγε οι ομοιότητες ανάμεσα στον πιθηκάνθρωπο της 'Ιάθας και στον άνθρωπο του Πεκίνου ήταν τυχαίες ή μήπως αντιπροσώπευαν και οι δύο την ίδια εποχή της προϊστορίας; Αυτό έθεσα ως πρόβλημά μου και άρχισα με τη σειρά μου να αναζητώ έναν τρίτο άνθρωπο που θα διέλυε τις αμφιβολίες.

Τί παθαίνει ο έπιστήμονας που φέρνει στο φως με τα ίδια του τα χέρια το πρώτο προϊστορικό του κρανίο, όπως συνέβη με μένα την περίφημη εκείνη 14 'Ιουνίου 1932; "Ήμουν τόσο συγκινημένος ώστε όλες οι φωτογραφίες που τράβηξα χάλασαν. Το κρανίο αυτό μου φαινόταν το ωραιότερο του κόσμου και ένοιωθα σαν ύπνωτισμένους απ' αυτή την εξαφνική και συναρπαστική συνάντησι με την αύγη της ανθρωπότητας.

Με θάσι την πόλι Μπαντόγκ που θα έφερνε τώρα στο φως τον άνθρωπο της 'Ιάθας, ωργάνωσα επί τόπου τη δουλειά μου με ένα συνεργείο ιθαγενών.

Κάθε μέρα ανακαλύπταμε καινούρια απολιθώματα που τα αφήναμε να στεγνώσουν και ύστερα τα διπλώνουμε σε λεπτό χαρτί με μια σημείωσι της ήμερομηνίας και της θέσεως κάθε κομματιού. "Ετσι μέσα σε μερικά χρόνια μαζέψαμε 11 κρανία μέσα από 25.000 απολιθώματα ζώων. Σιγά σιγά σχημάτισα μια ιδέα για το πώς θα ήταν ο τόπος εκείνος πριν από 2.000 αιώνες. "Ενας προϊστορικός οικισμός κοντά στον ποταμό με κυνηγούς που έτρωγαν επί τόπου τη λεία

τους και αιχμαλωτισμένους έχθρους που τους έσπαζαν το κρανίο για να φάνε το μυαλό και να αποκτήσουν τις ικανότητές του. Αυτά διάβασα μέσα από τα λείψανα ανθρώπων και τα απομεινάρια εργαλείων. Βαρβαρότης; Άλλά και οι Εύρωπαίοι πρόγονοί μας ήταν ένθουςιώδεις κανίβαλοι. Σε ένα μόνο σπήλαιο της Γιουγκοσλαβίας βρέθηκαν όσα 40 ανθρώπων τύπου Νεάντερταλ.

Ψάχνοντας βαθύτερα σ' αυτά τα υπόβαθρα της Ιστορίας θεβαιώθηκα και για κάτι άλλο. Ο «άνθρωπος της 'Ιάθας» ήταν σύγχρονος του ανθρώπου του Πεκίνου, αλλά όσο έρχονταν να προστεθούν καινούργια εύρηματα γινόνταν πιο φανερό πως και ο άνθρωπος του Νεάντερταλ ήταν εξαδέλφος τους. Ο πιθηκάνθρωπος κρατούσε το μυστήριό του με τα 1.000 χρόνια που περνούσε τους άλλους.

☆

Ξανάρχισα την έρευνα με διαφορετικό τρόπο. Άρχισα να ψάχνω σε ένα παλαιότερο γεωλογικό στρώμα στους λόφους Μοτζοκέρτο στα ανατολικά της 'Ιάθας. Και μια μέρα, ένα χτύπημα της σκαπάνης μου ανέτρεψε όλη την έπιστήμη της προϊστορίας. Ήταν στις αρχές του 1936. Το κρανίο που βρήκα ήταν λεπτό σαν τσόφλι αυγού και τα χωρίσματα των οστών του ήταν ακόμη ορατά. Δεν υπήρχε αμφιβολία πως έπρόκειτο για ένα παιδί, το παλαιότερο του κόσμου, που κοιμόταν επί 5.000—6.000 αιώνες μέσα στη γη. Μια σιαγόνα που βρέθηκε μετά είχε άπιστευτο μέγεθος. Οί συνάδελφοί μου που είδαν την σιαγόνα αυτή έχουν τη γνώμη πως ο κάτοχός της θα είχε ύψος 2.50—3 μέτρα και θα ζύγιζε 250—300 κι-

λά. Κι' εγώ την έβρισκα τόσο τεράστια ώστε για πολλές ημέρες την είχα στην τσέπη μου για να την κυτάξω όλη την ώρα και να θεβαιώνωμαι πως δεν ήταν βνειρο.

Όστόσο ή σιαγόνα αυτή δεν παρουσίαζε μόνο το πρόβλημα του μεγέθους. Τα δόντια παρουσίαζαν μια τρύπα 4 χλστ. ανάμεσα στους κυνόδοντες και στους πρώτους τραπεζίτες: είναι ή «όπη του πιθήκου» που του επιτρέπει να κλείνη έντελώς το στόμα του παρ' όλο που οι άνω κυνόδοντες του είναι τεράστιοι. Σύμφωνα με ένα από τα παλαιότερα δόγματα της ανθρωπολογίας ή «όπη του πιθήκου» σημειώνει το αδιάβατο σύνορο ανάμεσα στο ζώο και στον άνθρωπο. Όστόσο επάνω στην ίδια σιαγόνα φαινόταν καθαρά μια μικροσκοπική οστεΐνη έκφυσις, ή spina mentalis, που την έχει μόνον ο άνθρωπος. Σ' αυτήν στηρίζονται οί μύς της γλώσσας που επιτρέπουν την όμιλία με φθόγγους. "Ετσι αυτός ο σουπερ-γορίλλας που δεν ήξερε καν να πίνη, αλλά ρουφούσε το νερό βυθίζοντας όλο το σαγόνι μέσα στο ποτάμι με κλειστά τα χείλη, από την «όπη του πιθήκου» σαν όλα τα ζώα, ήταν ικανός να μιλά. Και έθετε σε αμφισβήτησι άκριβώς αυτό το σύνορο που είχα υψώσει ανάμεσα στον άνθρωπο και στο ζώο. Μια σιαγόνα χαμένη

μέσα σε ένα χωράφι ανέτρεπε τις θεωρίες ενός αιώνας. Ο πιθηκάνθρωπος του Ντυμπούα φαινόταν κοινότατος μπροστά στον γίγαντα που είχα ανακαλύψει στο Μοτζοκέρτο.

Αισθάνομαι ίλιγγο τώρα όταν σκέπτομαι όλες τις έρευνες που έγιναν και την μακρυά αναζήτησι που μας όδηγεί ως το λίκνο των λαών. Όλα τα εύρηματα που συγκεντρώσαμε μέσα σε 150 χρόνια θα χωρούσαν επάνω σε ένα συνηθισμένο τραπέζι. Άλλά στάθηκαν άρκετά για να ανατρέψουν όλες τις προηγούμενες γνώμες. Καθένα απ' αυτά τα τεμάχια των κρανίων έχει την προσωπικότητά του. Περιμέναμε να βρούμε έναν πρώτο άνθρωπο και συναντήσαμε πληθος εξελιγμένων πιθήκων, που ήταν σκορπισμένοι σε δύο ήπείρους χωρίς καμμία συγγένεια μεταξύ τους. Ποιός στάθηκε ο πρόγονός μας; Πώς έγινε ή επανάστασι του νού που εξασφάλισε την αποφασιστική νίκη ενός μόνο είδους; Ποιές επιδράσεις δέχτηκε; Σε ποίο σημείο του κόσμου; Στην Μαλαισία, στην Κίνα, στην Άφρική; "Ισως την απάντησι να την δώση μια μέρα κάποιος βοσκός που περπατώντας σε μια ύγρη κοιλάδα θα βρή κανένα παράξενο χαλίκι, ένα χαλίκι που θα φανερώση το μυστικό των πολιτισμών που πέρσσαν.

Αν ζούσε ο Σαίξπηρ σήμερα, θα έθεωρείτο σαν κάτι τελείως μοναδικό. Ασφαλώς θα ήταν 350 έτών και παραπάνω.

« Ἑλβετία »

Τοῦ
Μ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

I

Τὸ πνεῦμα τῆς λίμνης

«Υστερα ἀπὸ τὸ ταξίδι μας στὴν Ἀμερικὴ τοῦ περασμένου αἰῶνος μὲ ὁδηγὸ τὸν Ραγκαβῆ καὶ τὴν περιπλάνησί μας στὴ μακρινὴ Ἀφρική, ὅπου μᾶς μετέφερε ὁ ταξιδιώτης Φώτης Κόντογλου, θὰ βρεθοῦμε μ' αὐτὴ τὴν «Ἐκλογὴν» σὲ λυρικώτερα κλίματα: Στὴ «χώρα μὲ τὶς γαλανὲς λίμνες», ὅπως ἀποκαλεῖ ὁ Μ. Σιασινόπουλος τὴν Ἑλβετίαν στὸ ταξιδιωτικὸ του βιβλίον ποὺ ἐκυκλοφόρησε τὸ 1949. Ἀπ' αὐτὸ τὸ βιβλίον, στὴν Ἀνθολογία τῶν ταξιδιωτικῶν ἐκτυπώσεων ποὺ τόσο ἀγάπησαν οἱ ἀναγνώστες τῆς «Ἐκλογῆς», παρουσιάζουμε δυὸ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικώτερα κεφάλαιά. Τὸ «Πνεῦμα τῆς λίμνης» καὶ τὸ «Ρολόγι, παιχνίδι μὲ τὸ χρόνον».

Τὸ Πνεῦμα τῆς λίμνης φτερουγὰ πάνω ἀπ' αὐτὴ τὴ χώρα. Ἕνα Πνεῦμα ἥρεμο καὶ σοφὸ, ποὺ εὐλογεῖ τὸ μόχθο τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπαλύνει τοὺς σκληροὺς χειμῶνες τῆς ζωῆς. Οἱ χιονοθύελλες κι' οἱ καταιγίδες θάλεγε κανεὶς ὅτι κατεβαίνουν καὶ

ἡμερεύουν στὶς ὄχθες τῶν λιμνῶν κι' ἐκεῖ χάνεται ὁ θυμὸς τους καὶ γίνεται ὄνειρο καὶ συλλογή, ὅμοια καθὼς οἱ γαλανοὶ ποταμοὶ κατεβαίνουν θυμωμένοι κι' ἀφρίζοντας ἀπὸ τὰ βουνὰ καὶ χύνονται κι' ἡσυχάζουν καὶ ξανασαίνουν μέσα στὴν ἡμερὴ καὶ πλατεῖα τῆς λίμνης ἀγκαλιά.

Τὰ παιδιὰ τοῦ γελαστοῦ χωριοῦ, ποὺ παίρνουν τὸ μπάνιο τους στὴν ὄχθη τῆς λίμνης, ἡ κοπέλλα τοῦ ἀγρότη, ποὺ γυρίζει μὲ τὸ ποδήλατό της ἀπὸ τὸ δόλιο παραλίμνιο μονοπάτι τοῦ χωριοῦ της, βαστώντας δίπλα στὸ τιμόνι τὴν ἀξίνα καὶ τὸ φτυάρι καὶ τὸ καλάθι της, ὁ θαρκάρης ποὺ ἀνοίγει τὸ πανί στὴ δροσερὴ αὖρα, ὁ διαβάτης, ποὺ στέκεται καὶ πολεμᾷ νὰ μαντέψῃ τὸ μυστικὸ τῶν νερῶν, ὅλα ἀνασαίνουν καὶ ζοῦν μέσα στὸ ἥρεμο πνεῦμα τῆς λίμνης.

Κι' εἶναι θαθεῖα ριζωμένη στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἡ ἔνωσι μὲ τὸ πνεῦμα τῆς λίμνης. Ἐχει τὴν καταγωγὴ τῆς ἀπὸ τοὺς πρωτόγονους ἐκείνους χρόνους τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπου οἱ παραλίμνιοι οἰκισμοὶ ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο

στὴν ἐξέλιξι τοῦ πολιτισμοῦ. Αὐτὸ τὸ νιώθει κανεὶς ὅταν θλέπῃ σὲ ὅλα σχεδὸν τὸ τοπικὰ τους μουσεῖα αἰθουσες ἀφιερωμένες στὴν περίοδο αὐτὴ τῶν παραλίμνιων οἰκισμῶν. Κυττάζοντας κανεὶς τὰ προπλάσματα τῶν πρωτόγονων αὐτῶν ἀνθρώπων μὲ τὰ ἀχυρένια μακρυὰ μαλλιά, κρεμάμενα ὡς τοὺς ὤμους, ποὺ κατοικοῦσαν σὲ ξύλινες καλύβες, ποὺ στηρίζονταν σὲ πασσάλους στὶς ἀκρολιμνιές, καταλαβαίνει πόσο θαθεῖα ἔχει ριζώσει μέσα στοὺς ἀπογόνους τῶν ἡ πίστι κι' ἡ ἔνωσι μὲ τὸ γνῶριμα αὐτὰ νερά τῆς λίμνης, καὶ πόσο πανάρχαια κατοικεῖ μέσα στὴν ψυχὴ τους τὸ ἀσύλληπτο αὐτὸ καὶ φευγαλέο μυστήριον τῶν ἡσυχῶν κι' ἀκύμαντων νερῶν.

Ἐδῶ, στῶν λιμνῶν τὰ περιχώρα, κάθε κίνησι εἶναι πάντα ἡρεμὴ καὶ μαλακὴ καὶ καμπύλη, ἐνῶ στὶς στεγνὲς τὶς στεργιές ἡ κίνησι ἔχει κάτι τὸ σκληρὸ καὶ τὸ τσακισμένο καὶ τὸ νευρικόν. Εἶναι ἡ διακύμανσι τοῦ ρεμβαστικοῦ αὐτοῦ νεροῦ, ποὺ δίνει σὲ ὅλα τὴ μαλακὴ τῆς γραμμὴ καὶ τὸ καμπύλον τῆς νῶτο.

Τὰ ἄσπρα αὐτὰ θαποράκια, ποὺ δὲν ἔχουν καρένα οὔτε προπέλλα, παρὰ ἔχουν μόνο δυὸ τροχοὺς διὰ δυὸ πλευρά, σὰ νὰ θέλουν μὲ παιγνιδιάρικο πείσμα νὰ μᾶς πείσουν ὅτι τὰ παλιά πράματα δὲν περνοῦν καὶ δὲν ξεχνιοῦνται, μποροῦν νὰ τρέχουν γρήγορα μέσα στὶς λίμνες καὶ νὰ κἀνουν ταξιδία μεγάλα, ποὺ βαστοῦν ἀκόμα καὶ μιά μέρα. Ὅμως ποτὲ δὲν ἔχουν τὸ ὕψος τὸ βιαστικόν καὶ γεμάτο φροντίδα, τοῦ θαποριοῦ ποὺ ξεκινάει ἀπὸ τὸ λιμάνι γιὰ τὸ θαλασσινόν του ταξίδι. Ἐχουν πάντα τὸ ξένοιαστο ὕψος τοῦ περιπάτου, τῆς ἐκδρομῆς. Κι' οἱ δρύινοι καθάριοι μπάγκοι ποὺ εἶναι ἀραδιασμένοι στὸ κατάστρωμά τους, δὲν εἶναι

καμωμένοι γιὰ ταξιδιώτες. Εἶναι καμωμένοι γὰ ὄνειρα κάτω ἀπὸ τὸ λευκὸ φεγγάρι, γιὰ ὄνειρα μέσα στὸ αἰώνιον πνεῦμα τῆς λίμνης.

Τὰ βουνὰ ποὺ περιστοιχίζουν τὶς λίμνες μποροῦν νὰ ἔχουν τὴν πιὸ διαφορετικὴ ὄψι. Ὅταν εἶναι ἡμερὰ καὶ καταπράσινα καὶ προσιτά, ὅπως εἶναι στὴν ἀνατολικὴ λίμνη τοῦ Ἰντερλάκεν, ζώνουν τὴ λίμνη μ' ἓνα δροσερὸ πρᾶσινο στεφάνι καὶ τότε τὸ πνεῦμα τῆς λίμνης φτερουγὰ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ μαλλιά μας καὶ ἀνάμεσα στὶς παλάμες μας χεροπιαστό, γνῶριμο, φιλικόν. Εἶναι πιὸ ἥρεμο ἀπὸ τοὺς ἀγαθοὺς κάτασπρους γλάρους ποὺ μᾶς συνοδεύουν στὸ ταξίδι μας καὶ μᾶς ἀφήνουν ὅταν μᾶς θαρεθοῦν.

Ὅταν ὅμως γύρω στὴ λίμνη ὑψώνονται ὀλοένα πανύψηλα βουνά, ποὺ ἀπομακρύνονται καὶ χάνονται γαλανὰ καὶ χιονισμένα στὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ, τότε τὸ πνεῦμα τῆς λίμνης εἶναι πιὸ ἀσύλληπτο, εἶναι πιὸ ξένο, πιὸ μακρινόν. Φτερουγὰ ἀνάμεσα στὸν ἀσημένιο καθρέφτη τῆς καὶ στὴν ἀστραφτερὴ λευκότητά τῶν κορυφῶν κι' ἡ πνοὴ τοῦ εἶναι μακρινή, καὶ φέρνει στὴν ψυχὴ ἓνα παγωμένον ρῖγος. Τὶς κρύες νύχτες τοῦ χειμῶνα μιά μυστικὴ ἀνταπόκρισι θὰ γίνεται ἀνάμεσα σ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ ἴσυχια, μὰ γεμάτα ἀλπικὲς ἀναμνήσεις νερά καὶ σ' ἐκεῖνες τὶς αἰώνιες πηγὲς ἐκεῖ πάνω, ποὺ ἡ παγωμένη ψυχὴ τοὺς δὲ σταματᾷ ποτὲ νὰ χτυπᾷ καὶ νὰ δίνει ζωὴ σ' ὅλη τὴ χώρα, νὰ κινή τὶς γαλάζιες φλέβες τῆς καὶ τὰ σφιχτοδεμένα της νεύρα. Μιά μυστικὴ ἀνταπόκρισι ἀνάμεσα στὸ νερὸ τῆς λίμνης καὶ στῶν βουνῶν τὰ χιόνια, μὲ ἀγγελιαφόρο τὴν ἀδιάκοπη φιλὴ θροχὴ τῆς χειμωνιάτικης νύχτας. Ἀπὸ τὰ ψηλὰ βουνὰ κατεβαίνουν οἱ ἀναμνήσεις τῆς ὄχθης τῆς

λίμνης, νά στοχαστούν και ν' αναλογιστούν τὰ περασμένα. Ἀπὸ τὶς μεσαιωνικὲς πολιτείες κατεβαίνουν οἱ παλιοὶ ἄρχοντες μὲ τὶς ἡγεμονικὲς πανοπλίες τους, ἡρωϊκοὶ ἱππότες καὶ ἄρχηγοὶ τῶν θουνῶν, νά καταθέσουν στὰ πόδια τῆς λίμνης τὶς ἀναμνήσεις τους καὶ τῆς πολεμικῆς ἱστορίας τους τὴ δόξα.

Ἐνὰ συννεφιασμένο δειλινὸ τοῦ φθινοπώρου, καθὼς τὰ συννεφὰ ρίχνουν χαμηλὰ τὴ σκιά τους, τὰ νερὰ τοῦτα, γκρίζα μὰ πάντα ἡρεμα κι' ἀτάραχα, μοιάζουν νὰ ζοῦν σ' ἐκείνες τὶς ἐποχές, μὲ τ' ἀστραφτερά κράνη καὶ τὰ σπαθιά! Οἱ παλιοὶ ἱππότες ἔχουν κατεβῇ στὴν ὄχθη τῆς καὶ θωροῦν τὴν ἱστορία ν' ἀνασταίνεται ἀξάφνα σ' αὐτὴ τὴ γκρίζα σκηνὴ τῶν νερῶν.

Κι' εἶναι οἱ ἱππότες αὐτοὶ σοβαροὶ κι' ἔχουν μέσα τους τὸ νόημα τὸ ἀληθινὸ τῆς δόξης καὶ τῆς ἱστορίας. Γιατὶ ἐδῶ ὅλα τὰ πράγματα ἔχουν ξεφύγει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἑξάψεως κι' ὁ ὁλόκληρος αἰώνας τῆς εἰρήνης τᾶχει κάνει ὅλα νηφάλια καὶ γεμάτα ἀπὸ ἡρεμὴ ἐπίγνωσι τῆς ζωῆς. Γι' αὐτὸ καὶ στὸ Μουσεῖο τῆς πρωτεύουσας, τῆς Βέρνης, ποὺ στεγάζει τὶς πανοπλίες καὶ τὶς περασμένες δόξες, πάνω ἀπὸ τὴν εἰσοδὸ τοῦ εἶναι γραμμένη αὐτὴ ἡ ἀπλή, μὰ γεμάτη νόημα εἰδοποίησι: Sic transit gloria mundi. Εἶναι τὸ καταστάλαγμα τῆς φιλοσοφικῆς θεώρησης τῆς ἱστορίας.

Ἀπὸ τὸ ψηλὸ Ἀλτδορφ, ποὺ τὸ σκιάζουν σκοῦρες καὶ κατακόρυφες οἱ πλαγιὲς τῶν πανύψηλων θουνῶν, ὁ τεράστιος ἀνδριάντας τοῦ Γουλιέλμου Τέλλου μὲ τὴ βαρεὶά πανοπλία του καὶ μὲ τὸ μέτωπο καὶ τὸ βλέμμα ἀκόμη πιὸ βαρὺ ἀπὸ τῶν ἀγώνων του τὴν ἀνάμνησι, κυττάζει πέρα πρὸς τὴ λίμνη, σὰ νὰ θέλῃ νὰ συναντήσῃ

τὸ Πνεῦμα τῆς, κ' ἐκεῖ νὰ ξεκουράσῃ τὴν ψυχὴ του τὴν πολυτάραχη κι' ἀνήσυχη. Ἐκεῖ στὴν ὄχθη τῆς κατεβαίνει κι' αὐτὸς κάτω τέτοια συννεφιασμένα δειλινὰ καί, καθὼς κάθε ζωὴ λουφάζει κι' ἀφογκράζεται, ὁραματίζεται κι' αὐτὸς τὴ μεγάλη ἱστορία τῆς πονεμένης καὶ πολεμοῦχρης ψυχῆς του.

Εἶναι καὶ λίμνες μοναχικὲς καὶ φιλέρημες, ποὺ τὶς ζώνει ἕνας θρύλος πένθιμος καὶ ζοφερός. Πρέπει ν' ἀνεβῇ κανεὶς σ' ἕνα ὕψος δύο χιλιάδων περίπου μέτρων, στὸ Γκρίμζελ, γιὰ νὰ συναντήσῃ τὴ λεγόμενη «λίμνη τῶν νεκρῶν», ποὺ, σύμφωνα μὲ τὸν ἐπιτόπιον θρύλον, ἔχει σχηματισθῇ ἀπὸ τὰ δάκρυα τοῦ περιπλανώμενου Ἰουδαίου. Πάνω ἀπὸ τὰ μελαγχολικὰ νερὰ αὐτῆς τῆς λίμνης τῶν δακρῶν πετὰ τὸ ἐρημικὸ πνεῦμα τοῦ πόνου καὶ τῆς περισυλλογῆς, πνεῦμα ξένο καὶ μακρινό, ἀπομονωμένο ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμον ἐκεῖ ψηλά, κοντὰ στὸν ἴσκιον ἐνὸς πάντα συννεφιασμένου οὐρανοῦ.

☆

Ὅμως, πάνω ἀπ' ὅλα σοβαρὸ κι' ἐπιθλητικὸ εἶναι τὸ μνημεῖο τοῦ Σίλλερ, ποὺ μούδειξαν νὰ λευκάξῃ ἀπὸ μακρυὰ στὴν ὄχθη μιᾶς λίμνης. Ἐρημικὸ, μοναχὸ καὶ συλλογισμένο. Ὅσος καιρὸς κι' ἂν περάσῃ δὲ θὰ ξεχάσῃ αὐτὴ τὴ σοβαρὴ στήλη, ποὺ λεύκαζεν ἀπὸ μακρυὰ, ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν ξεχασμένη θροχούλα τοῦ δειλινοῦ. Σὰν ἕνα μάτι ποὺ κύταζε ἐκστατικὰ στὸ βάθος τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων, ποὺ τρυποῦσε τὸ βάθος τῶν αἰώνων τῆς ἱστορίας, ποὺ ἀνάστανε τὰ ὄνειρα καὶ τὶς φαντασίες τῶν ἁλλοτινῶν ἐποχῶν. Ἐδῶ, τὸ πνεῦμα τοῦ Ποιητοῦ σκέπασε μὲ τὴ σκιά του ὁλόκληρον τὸ ὥρον τῶν ὁνείρων καὶ κυριαρχοῦσε ἀπ'

ἄκρη σ' ἄκρη. Ἦταν ἡ δύναμι τῆς Ποίησης, ποὺ σ' ἐπαιρνε ἄξαφνα, ἰσχυρά, χωρὶς ἀντίστασι, ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον καὶ σ' ἐφέρνηε σὲ ἄλλη γῆ καὶ σ' ἄλλον

οὐρανόν. Καμμιά λίμνη δὲν ἔχει τόσοσιν ἀπόκοσμη καὶ φανταστικὴ ὅση ὅσο αὐτὴ ἐδῶ, ποὺ τὴ μαγνητίζει τὸ αἰώνιον κι' ἀσθητὸ πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ.

II

Τὸ ρολόγι, παρινίδι μὲ τὸ χρόνο

Τὸ ρολόγι εἶναι τὸ παρινίδι καὶ τὸ στολίδι αὐτοῦ τοῦ τόπου. Οἱ ἀστραφτερὲς βιτρίνες μὲ τὰ κρυστάλλινα, τὰ χρυσά, τ' ἀσημένια, τὰ ποικιλόσημα ρολόγια τοῦ χερικοῦ κατανοῦν θέβαια νὰ μὴν ἔχουν φυσιογνωμία, γιατί ὅμοιες βιτρίνες μὲ ἐλβετικὰ ρολόγια ὑπάρχουν σὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Οἱ βιτρίνες ὅμως ἀρχίζουν νὰ παίρνουν δική τους ψυχὴ ὅταν γεμίζουν μὲ τ' ἄλλα ἰδιόρρυθμα ρολόγια ἀπὸ τὸ σκοῦρο ξύλο, μὲ τὸ μακρὺ ἐκκρεμές, μὲ τὸν χαρούμενον κοῦκο, ρολόγια μὲ λεπτὴ μουσικὴ παλιοῦ μενουέτου, ρολόγια τοποθετημένα σὲ μικροσκοπικὰ ξύλινα ἐλβετικὰ σπιτάκια, ρολόγια, μ' ἕνα λόγο, ποὺ ἐμπνέουν τὸ εὐθυμὸ πνεῦμα τῶν ἀνθρώπων τοῦ χωριοῦ, ρολόγια ποὺ ἔχουν γίνῃ παρινίδια.

Πρέπει νὰ ἰδῇ κανεὶς μὲ πόσο ἀπλή χαρὰ μαζεύεται ὁ κόσμος γύρω στὸν ἱστορικὸ πύργον τοῦ Ρολογιοῦ στὴ Βέρνη, (ποὺ ὡς τὸν 13ο αἰῶνα ἦταν μία ἀπὸ τὶς πύλες τοῦ τείχους τῆς πόλης), ὅταν πλησιάζῃ ἡ ὥρα τοῦ μεσημεριοῦ καὶ μὲ τὴ ἀνυπομονησίαν περιμένουν ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, νὰ γουστάρουν μὲ τὸ κουδούνισμα καὶ μὲ τὸ πολὺπλοκο παίξιμο τοῦ παλιοῦ μεγάλου ρολογιοῦ του γιὰ νὰ καταλάβῃ πόσο εἶναι ριζωμένη στὴν

καρδιά αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀπλή καὶ παιδιὰτικὴ χαρὰ τοῦ παρινιδιοῦ καὶ πόσο, ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ, συνήθισαν νὰ βλέπουν στὸ ρολόγι ἕνα παρινίδι.

Κι' ἀληθινὰ, τὸ μηχανηματάκι τοῦτο, ποὺ κρατοῦμε ὅλοι μας στὸ χέρι καὶ ποὺ μετράει τὸ χρόνο μὲ τὰ μικροσκοπικὰ, μετάλλινα ἐλάσματα του, ἔχει καταστήσει πιά γιὰ μᾶς μιὰ κοινὴ ἄψυχη μηχανή, ποὺ τὸ ψυχρὸ τῆς μέταλλο κάνει μιὰν αὐτόματη δουλειά, μαθηματικὰ λογαριασμένη.

Οἱ ἄπλοϊ ὅμως ἄνθρωποι τῶν παλιῶν χρόνων, εἶναι φυσικὸ ὅτι τὸ μηχανημα αὐτὸ τὸ εἶδαν σὰν ἕνα μικροσκοπικὸ θεό, ποὺ μὲ τὰ λεπτὰ καὶ θαυματουργὰ δαχτυλάκια του, μετροῦσε τὸν ἀτελείωτον καὶ ἀσύλληπτον τοῦτο γίγαντα, τὸν ἀδάμαστο χρόνο, ποὺ εἶναι ἄσπρος τὴν ἡμέρα καὶ μαῦρος τὴ νύχτα, ποὺ δὲν τρώαζε ποτὲ ἀπὸ τίποτα καὶ ποὺ τίποτα δὲ στάθηκε ποτὲ ἱκανὸ νὰ ταράξῃ ἔστω καὶ τόσο δὴ τὴν προαιώνια πορεία του. Τώρα οἱ μικροσκοπικοὶ αὐτοὶ δειχτες μετροῦν θάρρετὰ τὰ θήματά του, σημαδεύουν τὶς μέρες του, τὶς νύχτες του, τὶς ὥρες του καὶ τὶς στιγμὲς του, χωρὶς νὰ φοβοῦνται τὸ φοβερό τοῦτο γίγαντα τῶν ἀτελείωτων αἰώνων τῆς ζωῆς.

"Ετσι, ο μικροσκοπικός αυτός κι' άκακος θεός μπορεί τώρα και να παίξει με το μεγάλο το Χρόνο. Μετράει τα βήματά του, μουσικά κι' εϋθυμα, τικ-τάκ, τικ-τάκ... Γιατί να μη σημαίνει κι' όλας με χαρά, κάθε ώρα που περνάει; Ντάν... ντάν... Είναι το έμβατήριο του Χρόνου που περνάει. Είναι ή μουσική του Χρόνου. Μουσική, που μπορεί νάχη μιάν ατέλειωτη χαρά και ποικιλία. "Ετσι το ρολόγι έγινε παιγνίδι, που ριζώθηκε στην καρδιά των άπλων ανθρώπων, κι' έδωσε των ανθρώπων, από τους τόπους αυτούς, όπου το ρολόγι γεννήθηκε κι' είδε το φως.

Δώδεκα παρά πέντε, δώδεκα παρά τέσσαρα λεπτά. Είναι τόσο ζωηρή και παιδιάτικη ή χαρούμενη αυτή προσδοκία, που ζωγραφίζεται στα πρόσωπα όλων αυτών των ανθρώπων, που έχουν συναχθή γύρω στον πύργο του Ρολογιού και περιμένουν. Διαβάτες κάθε λογής, εργάτες, μαθητρίες με τα βιβλία στο χέρι, περαστικοί με το ποδήλατο στο χέρι, ήρεμοι γέροι, και παιδάκια ανήσυχα, όλοι κυττάζουν ψηλά, προς τον πύργο, με το μεγάλο στρογγυλό ρολόγι με τους χρυσούς αριθμούς.

Τα λεπτά της ώρας προχωρούν... "Αξαφνα ένας χρυσός μετάλλινος πετεινός, που στέκεται από πάνω από το ρολόγι, ανοίγει τις χρυσές του φτερούγες. Τις τινάζει δυο-τρεις φορές, και, έντελως αναπάντεχα, βγάζει ένα καθάριο «κικιρίκι!». "Υστερα δεύτερο τίνιγμα των φτερών, δεύτερο «κικιρίκι» — κι' ύστερα άμέσως τρίτο. Το πουλί της μέρας φωνάζει πώς ή ώρα περνά, πώς ο μεγάλος Χρόνος διαβαίνει...

Εϋθύς άμέσως, γύρω στη βάση του μεγάλου ρολογιού αρχίζει μιá παράξενη κίνησι.

κόσμος, που είναι φυλακισμένος εκεί, αρχίζει να παίρνει μιάν αλλόκοτη ζωή. Αρχίζουν να περνούν σε μιá μακρυά σειρά, ιππότες, με τις σιδερένιες πανοπλίες και τα μυτερά κοντάρια τους, γενειοφόροι άρχοντες με τις κορώνες τους στο κεφάλι, καθαλλάρηδες, πολεμιστές, κι' άνάμεσα σ' όλα κι' οί άρκοϋδες, τ' άγαπημένα ζώα, που στολίζουν το έμβλημα της Βέρνης. "Η άπίστευτη αυτή παρέλασι από τις μηχανικές αυτές κοϋκλες γίνεται σιωπηλά και τελετουργικά, σά μιá έπίσημη πράξι, σαν ένα προσκύνημα προς τον Παντοδύναμο Χρόνο, σοβαρό κι' άστείο μαζί.

Τώρα το άγαλμα του γηραιού θεού με την λευκή μακρυά γενειάδα, που είναι καθισμένος πλάι στη βάση του μεγάλου Ρολογιού, τραβάει τα βλέμματά μας. Γιατί ύψώνει άξαφνα το δεξιό χέρι, σά να θέλει ν' άναγγείλη κάτι σοβαρό κ' έπίσημο. Στο μεταξύ, οί δείκτες του ρολογιού δείχνουν μεσημέρι ακριβώς. Και τότε το δεξιό χέρι του σοβαρού άγιου κατεβαίνει απότομα σαν σϋστηρό πρόσταγμα. Κι' άμέσως πέρνει ζωή ένας τεράστιος σιδερόφραχτος ιππότης, που περιμένει στην κορυφή του Πύργου, πάνω από το ρολόγι, και πλάι στη μεγάλη καμπάνα. Με το πρόσταγμα του άγιου ύψώνει τα μπρούτζινα γυαλιστερά μπράτσα του ψηλά και, κατεβάζοντάς τα άμέσως με δύναμη, δίνει ένα χτύπημα στην καμπάνα με το σφυρί που κρατάει. Ντάννν!... "Ηχος βαρύς και θαθύς και κρουστός, που γεμίζει τον πύργο και την πλατεία, που κουδουνίζει στ' αυτιά μας κι' άπλώνεται όλοένα μακρυά, ως την άκρη της πόλης. "Ο γέρος άγιος σηκώνει πάλι το χέρι και το κατεβάξει πάλι προσεχτικά — κι' ο μπρούτζινος γί-

γαντας άμέσως δεύτερη σφυριά με τη θαρεια του πάνω στην καμπάνα. "Υστερα τρίτη, τέταρτη... Δώδεκα φορές στη σειρά, ο σεβάσιμος αυτός θεός του Χρόνου, σά να κυβερνά ή από κεί πάνω τη ζωή και τις έποχές, προστάζει με το χέρι, και δώδεκα φορές, ή σκλαβωμένη δύναμη του ιππότη χτυπάει και χτυπάει... Και στο μεταξύ, ή περιστροφική παρέλασι με τους ιππότες, τ' άλογα και τις άρκοϋδες έξακολουθεί, άστεία κι' αυτοματική, για να σταματήσει κι' αυτή απότομα, μόλις άκουστή ή δωδέκατη σφυριά πάνω στην καμπάνα.

Με τη δωδέκατη σφυριά όλα σταματούν. "Ο γηραιός άγιος μένει πάλι άκίνητος κι' άπαθής, ο σιδερόφραχτος ιππότης, με το σφυρί γερμένο άκόμη πάνω στην καμπάνα, μένει εκεί άψυχος, ο χρυσός πετεινός απόμεινε κούτος κι' άστεϊος στη θέσι του. "Ο άγνωστος θεός πέρασε πιά, το πέρασμα του χαιρετίστηκε βασιλικά, τώρα έξακολουθεί ήσυχα την άγνωστη κι' άνεξάντλητη πορεία του. "Ας ξαναπεράση πάλι με το καλό. "Ο κόσμος τώρα σκορπάει με τη χαρά του παιγνιδιού σ' όλα τα πρόσωπα.

Στο μυθιστόρημά σας χρησιμοποιείτε πολύ δυνατά χρώματα, λέει ο έκδοτης επιστρέφοντα; το χειρόγραφο στον συγγραφέα.

—Τί ακριβώς έννοείτε; ρωτά ο απογοητευμένος συγγραφέας.

—Από το πρώτο-πρώτο κεφάλαιο κιόλας βάχετε τον γέρο να γίνεται κατακόκκινος από θυμό, τον άλήτη να πρασινίζει από μίσος, τον ήρωα να ασπρίζει από φόβο, την ήρωίδα να γίνεται όλοπόρφυρη από ντροπή και τον ντετέκτιβ να μελανιάζει από το κρύο.

Tatler

Ένας πρωτόβαλτος συγγραφέας αγωνιζόταν να δημοσιεύση άρθρα του στην έφημερίδα και είχε υποβάλει μερικά του χειρόγραφα στον άρχισυντάκτη.

—Είναι πολύ καλογραμμένα, του είπε ο άρχισυντάκτης, αλλά ή έφημερίδα μας έχει την άρχή να δημοσιεύη άρθρα συγγραφέων με πολύ γνωστά όνόματα.

—Θαυμάσια, φώναξε ο συγγραφέας. "Εχω το γνωστότερο όνομα: Λέγομαι Παπαδόπουλος!

A. M.

Πότε πρόκειται να μου πληρώσετε τα καθυστερούμενα ένοίκια; ρωτά ή νοικοκυρά τον νεαρό συγγραφέα, στον όποιο έχει νοικιάσει ένα δωμάτιο. —Μόλις λάβω το τσέκ που θα μου στείλη ο έκδοτης μου, μόλις δεχθώ το μυθιστόρημα που πρόκειται να άρχίσω μόλις μου έρθη ή έμπνευσις.

Constellation

Ένα γεγονός πού άπαθανάτισε ή τέχνη: Οί μαθηταί εις Έμμαούς:

“Εωράκαμεν τόν Κύριον!...”,

Κανείς δέν θυμάται πιά τις πόλεις Βαιθωρών, Βαιθήλ, Θαμναθά, Φαραθωνί και Γάζαρα. Η Έμμαούς όμως, άν και καταστράφηκε από τους Ρωμαίους, μένει τόσο θαθεία ριζωμένη στη μνήμη μας, όσο λίγων άφανισμένων πολιτειών.

Περιδιαβάζοντας τη γή της Παλαιστίνης, θά πληροφορηθούμε πώς στο χωριό “Ελ Κομπέκε, δώδεκα χιλιόμετρα στα θόρεια της Ίερουσαλήμ, θρискότανε κάποτε ή Έμμαούς. Τότε, τó περιστατικό πού έγινε κεϊ, θά μάς φτερώση ακόμη περισσότερο τη νοσταλγία του Κυρίου.

✱

Δυό από τους πολλούς μαθητές του Ίησοϋ άφιναν πίσω τους τή ψηλά τείχη της Ίερουσαλήμ, μίαν άνοιξιάντικη Κυριακή του 33 μ.Χ. Τραβούσαν γι’ αυτή τη μικρή πόλι, με μιά έλπίδα: Νά μάθουν κάτι και νά ξεσκάσουν από τά καταπληκτικά νέα του πρωϊνού.

Στόν Κλεόπα ήταν πολύ γνώριμος αυτός ό δρόμος. Δυό και τρεις φορές την ήμέρα πηγαίνον έρχόταν από την Ίερουσαλήμ ως εκεί. Γνώριζε όλους τους διαβάτες του και μ’ όλους είχε πιή ένα ποτήρι κρασί. Σήμερα όμως, για μεγάλη του έκπληξι, τόν έβρισκε έρημο. Τή σκέψη του την έκοψε ό Άλέξανδρος.*

—Δέν μπορώ νά καταλάβω κλεόπα...

—Μήπως κι’ εγώ; Δέν ξέρω τί έγινε.

—Και τί θά γίνη, συμπλήρωσε ό Άλέξανδρος. Για ξαναπές μου, Κλεόπα, πώς τάκουσες εσύ;

—Δέν τάκουσες και με τ’ αυτιά σου; Βουίζουν γύρω μου σάν καμπάνες τά λόγια της Μαρίας. Πιανόταν ή άνάσα της καθώς μάς μιλούσε. Είπε πώς δέν υπάρχει πιά στόν τάφο του ό Κύριος, πώς είδε “Άγγελο πού της μίλησε... κι’ άλλα...

—Καλά, και τί έγινε ό Κύριος; Μήπως δέν κυττάσανε προσεχτικά; Κάποιο λάθος θάγινε...

—Θυμήσου όμως πώς ό Πέτρος με τόν Ίωάννη μάς είπαν τά ίδια. Αυτοί κατεθήκανε μέσα στόν τάφο και πιάσανε τά σάβανα...

—Ναί, τά σάβανα!.. Πάμε πίσω, Κλεόπα. Δέν τó θρίσκω σωστό, σέ τέτοια κρίσιμη περίσταση νά φεύγουμε από την Ίερουσαλήμ.

—Κι’ έμένα νάξερεις πόσο βαριά είναι τά πόδια μου.

—Τρεις μέρες θάσταξε και ξέσπασε ή θύελλα.

—Μαζί με πίκρα, πρόσθεσε ό Κλεόπας.

Στάθηκαν και κύτταζαν κάτι

* Αυτό υποθέτω πώς ήταν τó όνομα του άλλου μαθητή.

σπουργίτια πού παιχνιδίζαν γύρω σέ μιά γέρικη έλλή.

—Τούτες οι έλλές είναι δικές μου, Άλέξανδρε.

—Καλά, πετάχτηκε ό Άλέξανδρος, δέν νοιώθεις τίποτα Κλεόπα; Πιάστηκε ή άνάσα μου. Τό λιθάρι του τάφου κύλησε πάνω μου... Τί ήταν αυτά;

—Τί ήταν;..

—Θέ μου...

—.....

Συζητούσαν φωναχτά, κουνούσαν τά χέρια κι’ αγωνίζονταν μάταια νά θυγούνε από τόν χαλασμό τών πρωϊνών ειδήσεων. Η σκέψη τους όλο τριγύριζε σ’ αυτές, χωρίς νά θυμούνται μιά σελίδα από τους προφήτες ή τη ζωή του Κυρίου. “Όλα ήταν παρμερισμένα, και στά μάτια τους άνοιγόταν ό κενός τάφος: “Ο Ίησοϋς λείπει...

—Μοϋ φαίνεται άγνωστος τούτος ό δρόμος, μουρμούρισε ό Κλεόπας. Για δές τί έρημιά!

“Ο Άλέξανδρος δέν πρόσχε. Τά μάτια του ήταν κατακόκκινα κι’ έσφιγγε τις γροθιές του σάν νάθελε νά καταπιή κάτι.

—Γιατί τρέμεις έτσι; ρώτησε ό Κλεόπας. Θά σέ καίη πυρετός.

—Τό νοιώθω, άπάντησε κι’ έφερε τις παλάμες του στό πρόσωπό του.

—Κι’ έμένα χτυπάνε τά μηλίγια μου.

Σάπασαν κάμποσο.

—Κλεόπα, είπε νοσταλγικά ό Άλέξανδρος, πόσο καλός ήταν ό Κύριος. Για θυμήσου!

“Ο Κλεόπας δέν άκουσε. Ξαναγύρισε στό πρόβλημα τους:

—Δέν μπορώ νά τó χωνέψω. Ποιός τόλμησε νά κλέψη τó σώμα του Ίησοϋ; Για πές μου, Άλέξανδρε, φώναξε δυνατά.

“Ο Άλέξανδρος όμως συνέχισε τις δικές του σκέψεις:

—Γιατί νά μάς φύγη τόσο νωρίς; Πώς δέχτηκε νά τόν σταυ-

ρώσουν; Νοιώθω ένα άνατριχίσημα.

—Άπίστευτο νά λείπη από τόν τάφο, μουρμούρισε ό Κλεόπας.

—Άπίστευτο...

—Γιά κάνε κουράγιο, Άλέξανδρε. Θά μείνουμε άπόψε στό σπίτι μου κι’ αύριο ξαναγυρίζουμε στην Ίερουσαλήμ. Μπορεί ως τότε νά μάθουμε κάτι...

—Ξέρω κι’ εγώ... Τρεις μέρες τόν χάσαμε, αλλά μοϋ φαίνεται πώς δέν πέρασε ούτε λεπτό. Τί λές;

Βάδιζαν άργά και βαρεία, μέσα στό πέλαγος του χάους και της σύγχυσης. Δέν μιλούσαν πιά κ’ ή σιωπή π’ άπλώθηκε τους έδεσε σφιχτά τά χείλη. Κάπου-κάπου κανένα πουλί ή κανένα φίδι τάραζαν τη σιγαλιά. “Ωστόσο, όσο προχωρούσαν, τόσο ή ανάγκη νά θρουν μίαν άπόκριση θέρεινε μέσα τους.

✱

Τά θήματα τών άποκαμωμένων μαθητών άκολουθούσε τώρα ό Ίησοϋς. Ήταν ό άναστημένος και νικητής του θανάτου Κύριος. Γι’ αυτό είχε μιά διαφορετική όψη, ξεχωριστή από κείνη τη γνωστή τους. Τους πλησίασε και μπήκε στη μέση. Κάμποσα λεπτά δέν γύρισε κανείς τους τó κεφάλι νά δή τó συνοδοιπόρο. “Ο καθένας νόμιζε πώς πλάι του προχωρούσε ό άλλος. “Ο Κύριος, όπως πλησίασε έτσι ήσυχά, τους είπε:

—Γεια και χαρά Σας, σύντροφοι. Με θέλετε στη συντροφιά σας, ως την Έμμαούς;

Στρέψαν με τις πρώτες λέξεις.

—Τί; “Αν σέ θέλουμε; είπε ό Άλέξανδρος.

—Ρώτημα θέλει; φώναξε ό Κλεόπας. Ξέρεις τίποτα; Δόξα τῷ Θεῷ πού θρήκαμε επί τέλους κάποιον.

Σκούπισαν τὸν ἰδρώτα τους.

—Μὴν ἀνησυχεῖτε. Τί συμβαίνει;

Κυττάχτηκαν χωρὶς ν' ἀπαντήσουν.

—“Ακουγα τὶς κουβέντες σας προηγουμένως, εἶπε ὁ Ἰησοῦς. Τί λέγατε; Βλέπω γύρανε τὰ κεφάλια σας ἀπὸ τὴ θλίψη.

Καὶ σ' αὐτὰ δὲν ἀπάντησαν. Ἡ ἐξαίσιος γαλήνη τοῦ τοῦ παρὰξένεψε. Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά χάρηκαν, γιὰ τὴν ἰσως μάθαιναν κάτι, ἀλλὰ ἀποροῦσαν κιόλας: «Αὐτός, ἔλεγε μέσα τοῦ ὁ Κλεόπας, εἶναι ἀτάραχος. Δὲν ξέρει τίποτα; Πῶς γίνεται; Γιὰ τὸν Ἰησοῦ μιλάει ὁλος ὁ κόσμος τοῦτες τὶς μέρες». Δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ περισσότερο:

—Μά, σύντροφε, πῶς γίνεται κ' εἶσαι ξέγνιαστος; Δὲν ἀκουσε τίποτα τοῦτες τὶς μέρες; Μήπως ἔρχεσαι ἀπὸ μακριά;

Ὁ ἀγνωστός τοὺς περπατοῦσε ἀργὰ μὲ πολλὴ θεβαιότητα. Τοὺς κύτταξε καὶ ρώτησε:

—Γιὰ ποῖο πρᾶμα λέτε;

—Γιὰ τί ἄλλο;.. Ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος! εἶπαν κ' οἱ δύο. Γιὰ τοῦτον μιλούσαμε.

Αὐτὴ τοὺς ἡ ἀπόκρισι πετάχτηκε ὅπως ὅταν ἀφήνουμε ἕνα πιεσμένο ἐλατήριο. Περίμεναν νὰ ξεσπάσουν. Κι' ὅσο βλέπανε τὸν ἀγνωστο νὰ μὴ ξέρη τίποτα, συμπέραναν πῶς ἤθελε ν' ἀκούσῃ κι' ἄλλα γιὰ τὸν Ἰησοῦ. “Ετσι, πότε ὁ ἕνας καὶ πότε ὁ ἄλλος, λέγανε:

«Ὁ Ἰησοῦς ἦταν προφήτης κι' ἔκαμε πολλὰ θαύματα». «Δίδαξε γιὰ τὸ Θεὸ μπροστὰ σ' ὅλο τὸν κόσμο». «Αὐτὸν προδοτικὰ τὸν παραδῶσανε στὸν Πιλάτο καὶ τὸν τυραννίσαν». «Πρόστυχα χέρια τὸν στήσανε πάνω στὸ σταυρό».

Μ' αὐτὰ δεῖξαν πῶς ἐγαλάφρωσαν ἀπὸ τὸ θάρος τῆς ἀδικίας καὶ προτοῦ τοὺς ἀπαντήσῃ ὁ ἀγνωστός, πρόσθεσαν:

—Μάθε καὶ τοῦτο: “Ὁ, τι κι' ἂν τοῦ κάμανε, σύντροφε, ἐμεῖς ἐλπίζουμε σ' Αὐτόν. Τὸν ἀγαπάμε ὅσο τότε ποὺ συμπορευότανε μεταξύ μας.

“Εκαμαν ἀρκετὰ θήματα, χωρὶς ν' ἀκούσουν τίποτε ἀπὸ τὸ στόμα Του. Ἀνηούχσαν πάλι.

—Δὲν μᾶς ἀκουσε; Γιατί δὲν μιλάς; ρώτησε ἀνυπόμονος ὁ Ἀλέξανδρος.

—Βρισκόμαστε σ' ἕνα μεγάλο πέλαιος, πρόσθεσε ὁ Κλεόπας. Μετὰ ἀπὸ τρεῖς μέρες μάθαμε σήμερα πρῶτ-πρῶτ ἀφάνταστα νέα...

Δὲν μπόρεσε νὰ συνεχίσῃ. Ὁ ἰδρώτας κυλοῦσε στὸ λαιμὸ του. Τὸ πέταγμα ἐνὸς κοπαδιοῦ ἄσπρων περιστερῶν ἦταν σὰν νὰ τοὺς ἔφερε μιὰ νέα ἰδέα.

—Μήπως μᾶς κρύβεις τίποτα; Ξαναρώτησε ὁ Ἀλέξανδρος.

—Ἀλήθεια... μήπως ἐκλεψες ἐσὺ τὸν Ἰησοῦ ἀπὸ τὸν τάφο του; εἶπε ὁ Κλεόπας.

—Λέγε, λοιπόν; εἶπαν κ' οἱ δύο καὶ τὸν ἐπίασαν ἀπὸ τοὺς ὤμους.

—Εσὺ, λοιπόν;.. καὶ τὸν κουνοῦσαν δυνατὰ.

—Εσὺ;.. λέγανε ταραγμένα. Ἀποκρίσου. Γιατί σωπαίνεις;..

Ὁ Κύριος εἶδε τὴν ἀγωνία τῶν φτωχῶν μαθητῶν του, συλλογίστηκε τὶς ἀδυναμίες τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς καὶ δὲν ἔθελνε νὰ τοὺς κουράσῃ περισσότερο.

—Καυμένα παιδιὰ, τοὺς εἶπε ἡρεμα. Γιατί εἰστε τόσο κουτά! Ἀφήστε τὴν καρδιά σας ἐλεύθερη καὶ στοχαστῆτε τοὺς προφήτες! Θυμηθῆτε πόσο ἀγνὰ κι' ἄγρια ἔζησε ὁ δάσκαλός σας! Πῶς ἦταν δυνατό νὰ φάνε τὰ σκουλήκια τὸ σῶμα του!..

Ξαφνιαστήκαν. Κατέβασαν κάτω τὰ θαρεῖα χέρια τους καὶ σώπασαν. Κι' ὁ ἀγνωστός τοὺς ἄρχισε ἀπὸ τὸν πρῶτο προφήτη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸν Μωϋσῆ,

καὶ τοὺς διηγῆθηκε ὅλα ὅσα ἐπώθηκαν γιὰ τὸν ἑαυτοῦ. Μὲ τὶς τελευταῖες λέξεις τοῦ ἔφθαναν στὰ πρῶτα σπίτια τῆς Ἑμμαῶς.

Ἀπὸ τοὺς δύο μαθητὲς κύλησε ἕνα δυνατό θάρος. “Ὅσο ἀκουγαν τὶς ἀλήθειες τῶν προφητῶν νὰ ζωντανεύουν στὸ πρόσωπο τοῦ δασκάλου τους, νοιώθανε πόσο ἀδικαιολόγητη ἦταν ἡ ἀνησυχία τους. Τώρα περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά, πίστεψαν στὴν παντοδυναμία τοῦ ἐσταυρωμένου κ' ἡ ἀπουσία του ἀπὸ τὸν τάφο πῆρε ἕνα ἄλλο νόημα μέσα τους. “Επρεπε νὰ τᾶχαν σκεφθῇ τοῦτα πρῶτ-τερα καὶ νὰ μὴ χάναν τὸ θάρρος τους. “Ὅλη τὴν ὥρα κρεμιόνταν ἀπὸ τὰ χέιλη τοῦ ἀγνωστου κι' ὅταν σταμάτησε, τὸν κύτταξαν μὲ θαυμασμό καὶ συγκίνηση. Τὰ μάτια τους φανέρωναν ὅλη τὴν συγκίνηση γιὰ τὴν ἄδολη φιλία ποὺ τοὺς χάρισε. «Ποιὸς νᾶναι τοῦτος;» ἀναρωτιόνταν χωρὶς νὰ θγάζουν λέξι. «Ποιὸς νᾶναι;»

Προτοῦ μπόυνε στὰ πρῶτα σπίτια, ἐκεῖ ποὺ χώριζαν οἱ δρόμοι, ὁ ἀγνωστός στάθηκε, τοὺς κύτταξε μέσα στὰ ταλαιπωρημένα μάτια μ' ἀληθινὴ θεϊκὴ ἀγάπη καὶ τοὺς εἶπε:

—“Ε, λοιπόν, ἐδῶ θὰ χωρίσω σ' ἑμε. Ἐγὼ θὰ προχωρήσω ἀκόμα. Ἐχω μακρύτερο δρόμο ἀπὸ σᾶς...

Οἱ μαθητὲς δὲν κατάλαβαν τὴν προσηγορίαν Του. Τινάχτηκαν. Νᾶφιναν νὰ τοὺς φύγῃ μιὰ τέτοια γνωριμία; Μπήκαν μπροστὰ καὶ τοῦφραξαν τὸ δρόμο:

—Μεῖνε μαζί μας, τοῦλεγαν πολλὰς φορές. Δὲν βλέπετε; Νυχτάνει σὲ λίγο. Ποῦ θὰ τραβήξῃς μοναχὸς μέσα στὴν ἐρημιὰ τῆς νύχτας;

Σώπασαν λίγο.

—Μὴ μᾶς ἀφίνης μόνους, εἶπε ὁ Κλεόπας. Θὰ φάμε δύο ἐλῆξ

καὶ θὰ πιούμε λίγο κρασί στὸ σπίτι μου. Νάτο, αὐτὸ τὸ πρῶτο εἶναι, καὶ τῶδεξε.

Χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, τοὺς ἀκούθησε. “Ὡς νὰ φτάσουν στὸ σπίτι τοῦ Κλεόπα, ὁ Ἀλέξανδρος εἶπε:

—Σ' εὐχαριστοῦμε ποὺ μᾶς θύμησε τὸν ἀγαπητὸ μας Κύριο. Δὲν εἴχαμε θυμηθῇ αὐτὰ τὰ προφητικὰ λόγια... Συχώρεσέ μας, καλὲ μας σύντροφε.

—Συχώρεσέ μας, μοιραῖοις κι' ὁ Κλεόπας.

☆

Ἀνέβηκαν τέσσερα - πέντε μοσγκρεμισμένα σκαλιά καὶ μπήκαν στὸ φτωχικὸ σπίτι τοῦ Κλεόπα. Τὸ δωμάτιο ποὺ κάθησαν εἶχε στὴ δυτικὴ πλευρὰ ἕνα φεγγίτη κι' ἕνα καπνισμένο τζάκι. Ὁ ἥλιος ἔπεφτε καὶ καθὼς χτυποῦσαν οἱ ἀχτίδες του στ' ἀπέναντι σανιδένιο μεσοχώρισμα, ἔκαναν μιὰ κίτρινη φωτεινὴ στήλη. Τὸ ὑπόλοιπο δωμάτιο ἦταν σκοτεινόν.

Ὁ Ἀλέξανδρος συντρόφευε τὸν ἀγνωστο, ἐνῶ ὁ Κλεόπας ἐτοίμαζε τὸ θραδυνὸ φαγητὸ τους: “Ενα στρογγυλὸ ξερὸ ψωμί, ἕνα κανάτι κρασί κ' ἕνα πηλινό πιάτο μὲ πράσινες ἐλῆξ. Ἀπὸ τὸ συρτάρι τράβηξε μιὰ ἄσπρη πετσέτα κι' ἀπὸ μέσα τῆς ξετύλιξε τὸ μαχαίρι. Κάθισε πλάι, ἔχοντας τὸν ξένο ἀπέναντί του.

“Ετσι, περίμεναν ν' ἀρχίσῃ πρῶτος. Σιωπηλοὶ σὰν νὰ προσεύχονταν μείνανε λίγη ὥρα. Τὸ σκοτάδι κατέβαινε ἐπιβλητικὸ καὶ πάνω στὸ τραπέζι τους. Τότε, ὁ ἀγνωστός μὲ μιὰ γνώριμη κίνησι, πῆρε τὸ ψωμί, σὰν νᾶτανε ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ, καὶ τὸ εὐλόγησε. Μετὰ τῶκοψε καὶ τοὺς τὸ μοίρασε. Κύτταξαν τὰ χέρια του, κι' ὅταν ἀπόθεσε τὰ

κομμάτια μπροστά τους, δεν άπλωναν ν' αρχίσουν.

—Τί περιμένουμε; είπε ο 'Αλέξανδρος.

Άπλώνοντας τὰ χέρια πάνω στο ψωμί, τὰ σήκωσαν μιὰ πιθανή πάνω από τὸ τραπέζι. Τὰ σκαμνιά τους σάλεψαν. Ένα φῶς τοὺς φωτίσε κι' ἀμέσως στρέψανε τὰ μάτια στὸν ἄγνωστο. Ἄλλὰ ἐκεῖνος δὲν ἦταν ἐκεῖ.

Μὲ τὰ πλατειὰ τριχωτὰ στήθια τους, ἀνάσαιναν θαθεία, ἐνῶ τὰ μάτια τους τᾶχαν κολλήσει στὴ θέσι τοῦ ἄφαντου Ἰησοῦ. Ἕμειναν ἔτσι στὸ μυστηριακὸ θαῦμα λίγα δευτερόλεπτα. Ἡ φτωχὴ καρδιά τους κολύμπαιγε στὸ μεγαλεῖο τῆς Θείας Παρουσίας.

Σπρώξανε τὰ σκαμνιά πίσω κι' ἀγκαλιάστηκαν μὲ δάκρυα, λέγοντας μαζί:

—Ἀδερφέ, Ἀλέξανδρε, ὁ Κύριός μας...

—Ἀδερφέ, Κλεόπα...

—Πᾶμε, εἶπε ὁ Κλεόπας.

—Μὴ καθόμαστε.

—Ἡ καρδιά μου ἀναψέ και καίγεται.

—Κι' ἐμένα τὸ ἴδιο, εἶπε σιγανὰ ὁ Ἀλέξανδρος.

Πέταξαν στὸ πάτωμα τὰ πούκαμιά τους καὶ χύμηξαν ἔξω. Μὲ μιᾶς βρέθηκαν ἀπὸ τὸ κεφαλόσκαλο στὴ μέση τοῦ δρόμου. Ὅσο τρέχανε, τόσο ἀνάβε μέσα τους ἡ πυρκαγιά, κι' ὁ ἰδρώτας εἶχε μουσκέψει τὰ μισόγυμνα κορμιά τους. Σχίζανε καταμεσίς τοὺς ἀγρούς, γιὰ ν' ἀνηφορίσουν γρηγορώτερα στὸ λόφο τῆς Ἱερουσαλήμ. Οἱ γλῶσσες τους, κατάξερές, εἶχαν κολλήσει μέσα στὰ μισανοιγμένα στόματά τους.

«Ἄς γινόταν, Θέ μου, νᾶχαμε φτερά», λέγανε οἱ καρδιές τους.

Λαχταροῦσαν νὰ φωνάξουν μ' ὅση δύναμι τὸς ἀπόμεινε, ἀνάμεσα στοὺς περίλυπους μαθητές: «Ἐωράκαμεν τὸν Κύριον!» «Νενικήκαμεν!» κι' ἄς ξεψυχοῦσαν.

.....

Πίσω τους τὸ σούρουπο κατακαθόταν γλυκὸ ὅσο ποτὲ κι' ἡ ἀνοιξιὰτικὴ γῆ τῆς Παλαιστίνης εὐώδιαζε.

Δ. Λ. Σ.

ΠΗΓΕ ΓΙΑ ΜΑΛΛΙ...

Ο ἰδιοκτήτης καὶ διευθυντὴς μιᾶς μεγάλης ἐπιχειρήσεως, ποὺ εἶχε μανία νὰ κρεμάη παντοῦ ἐπιγραφὲς μὲ σοφὲς συμβουλές, κρέμασε στὰ γραφεῖα μιὰ μέρα πλήθος πινακίδες ποὺ ἔγραφαν: «Μὴν ἀναβάλῃς γιὰ αὔριο αὐτὸ ποὺ μπορεῖς νὰ κάνῃς σήμερα». Ἕνας φίλος του, ποὺ ἦταν παρὼν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου, τὸν ρώτησε ὕστερα ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες τί ἀποτελέσματα εἶχε.

—Ὅχι ἀκριδῶς αὐτὰ ποὺ περίμενα, εἶπε ὁ ἰδιοκτήτης. Ὁ ταμίας τῶσκασε μὲ 30.000 δολάρια, ὁ ἀρχιλογιστὴς ἐξαφανίστηκε μὲ τὴν γραμματέα μου, τρεῖς ὑπάλληλοι μοῦ ζήτησαν αὔξηση καὶ ὁ κλητὴρας μας παρατήρησε τὴ δουλειὰ του, γιὰ νὰ ἐπιδοθῇ στὸ ἐπάγγελμα τοῦ διαρρήκτου.

Α. Μ.

Τί εἶναι καλύτερο; νὰ καταπίνουμε τὸ θυμὸ μας ἢ τὴ γλῶσσα μας;

ΜΗ ΘΥΜΩΝΗΣ

Κι' ἂν θυμώσης, ξέσπασε!

Ἡ ἐπιστὴμη ἔκανε τελευταῖα μετρικὲς συναρπαστικὲς ἀνακαλύψεις σχετικὰ μὲ τὸν θυμὸ. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ σᾶς χρησιμεύσουν πολὺ τὴν προσεχῇ φορὰ ποὺ θὰ γίνετε ἔξω φρενῶν γιὰ κάποιο ζήτημα.

Οἱ μελέτες κάπου 200 ἐρευνητῶν ἔδειξαν πὼς ὁ μέσος ἄνδρας θυμῶναι κάπου ἑξὶ φορὲς τὴν ἐβδομάδα, ἐνῶ ἡ μέση γυναῖκα χάνει τὴν ψυχραιμία της μόνο τρεῖς φορὲς.

Ὅταν οἱ ἐρευνητὲς καταγράψανε τὰ αἷτια τῶν ἐκρήξεων θυμοῦ στὶς γυναῖκες καὶ στοὺς ἄνδρες, παρατήρησαν μιὰ πολλὴ χτυπητὴ διαφορά. Ἐνῶ οἱ γυναῖκες τὰ θάζουν συνήθως μὲ ἄνθρώπους, ὁ θυμὸς τῶν ἀνδρῶν ἔχει τίς, πιδὸ πολλὲς φορὲς γιὰ στόχο τοῦ κάποιο ἄψυχο ἀντικείμενο —τὸ αὐτοκίνητο ποὺ δὲν πᾶει καλὰ, κάτι ποὺ σκόνταψαν ἐπάνω του στὰ σκοτεινά, τὸ λεωφορεῖο ποὺ ἔχασαν.

☆

Μόνο σὲ μιὰ περίπτωσι στὶς τρεῖς ὁ θυμὸς τοῦ ἀνδρὸς προκαλεῖται ἀπὸ κάποιο ἄτομο. Ἀντίθετα, οἱ γυναῖκες γίνονται συνήθως ἔξω φρενῶν ὅταν νοιώθουν πὼς οἱ ἄνθρωποι, μὲ τοὺς ὁποῖους ἔρχονται σὲ ἐπαφὴ, τίς

Σὲ μιὰ ἔκθεσι πρὸς τὴν Ἀμερικανικὴ Ψυχιατρικὴ Ἑταιρίαν, ὁ Δρ. Ντ. Χάρρις λέει πὼς ἓνα μεγάλο ποσοστὸ τῶν ἀνθρώπων ποὺ δὲν αἰσθάνονται καλὰ καὶ ὅμως δὲν παρουσιάζουν καμμιὰ ὀργανικὴ βλάβη, βρίσκονται σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση ἐπειδὴ δὲν ἀφίνουν τὸν θυμὸ τους νὰ ξεσπάσῃ. Αὐτὸ τὸ καταπιεσμένο αἶσθημα, ὁ «μποτιλιαρισμένος» θυμὸς, δημιουργεῖ στὸν ὀργανισμό μιὰ ἐνταση ποὺ λίγο-λίγο βλάπτει τοὺς μῦς, τὴν καρδιά καὶ ὁλόκληρο τὸ κυκλοφοριακὸ σύστημα.

περιφρονοῦν ἢ τίς κακομεταχειρίζονται.

Ἐχει ἐπίσης παρατηρηθῇ πὼς οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὴν τάσι νὰ θυμῶνουν εὐκολὰ ἀκριβῶς πρὶν ἀπὸ τὸ φαγητό. Τὰ 50% σχεδὸν τῶν περιπτώσεων ἐντόνου θυμοῦ εἶχαν ἐκδηλωθῇ πρὶν ἀπὸ τὸ φαγητό.

Διάφορα τεστ ἔδειξαν πὼς ὁ θυμὸς εἶναι ἀπὸ τίς συγκινήσεις ποὺ φανερώνονται πολὺ δύσκολα ἀπὸ τὴν ἔκφρασι τοῦ προσώπου. Ἕνας καθηγητὴς ἔδειξε σὲ 716 φοιτητὰς φωτογραφίες ὀργισμένων ἀνθρώπων καὶ τοὺς ζήτησε ἀπὸ τὴν ἔκφρασι τοῦ προσώπου νὰ καθορίσουν τὸ συναίσθημα ποὺ κατεῖχε τοὺς φωτογραφισμέ-

νους. Μόνο 2% βρήκαν την όρθη απάντησι.

Οι ίδιοι έρευνήτες μελέτησαν τις αντιδράσεις 200 δμολών και 210 ανωμάλων ατόμων σε διάφορες ένοχλητικές καταστάσεις, όπως π.χ. την στιγμή που τους κορόιδευαν, που τους διέκοπταν ενώ μιλούσαν στο τηλέφωνο, που τους πατούσαν κατά λάθος στα δάχτυλα κλπ. Σε κάθε περίπτωση ή αντίδρασι του θυμού της ομάδας των δμολών ανθρώπων ήταν πολύ πιο έντονη από των ανωμάλων.

Παρατηρήθηκε ακόμη πως οι νευρικοί άνθρωποι θυμώνουν πολύ πιο εύκολα από τους συνήθως ήρεμους. Πολλές περιπτώσεις που προκαλούν θυμό σε άνθρωπο έκνευρισμένο δεν έχουν καμιά επίδρασι σε άνθρωπο ήρεμο.

"Άλλες μελέτες έδειξαν πως είναι έντελως αδύνατο να υποστη κανείς μια δυσάρεστη συγκίνησι όταν βρίσκεται σε ήρεμία. Ένας γνωστός ψυχίατρος δίνει στους νευρικούς ασθενείς του την ακόλουθη συμβουλή: «Μη σάς νοιάζει να ξεσπάτε. Αφήστε να φύγει ή έντασι και χαλαρώστε έντελως τα νεύρα σας. Να θυμάστε πως δεν μπορείτε να πάθετε νεύρα, όταν το σώμα σας είναι ήρεμο και χαλαρό».

☆

"Όταν υπάρχει κατάστασι έντασεως, ο εγκέφαλος υπερτιμά τα αισθήματα του πόνου και δημιουργεί δυσάρεστα συναισθήματα, ενώ σε κατάστασι ήρεμίας ο πόνος εκτιμάται σε πολύ χαμηλότερη κλίμακα.

Τα πειράματα έδειξαν πως τα 75% του πόνου (ή μιας δυσάρεστης αίσθησεως) χάνονται όταν το άτομο περάσι από την έντασι στην ήρεμία.

Οι άνθρωποι που πέρασαν σοβαρές ασθένειες έχουν την τάσι

αργότερα να είναι πιο δέξυμοι από τους άλλους και να έχουν πιο βίαιες αντιδράσεις σε ένοχλητικές καταστάσεις. Οι ψυχολόγοι λένε πως αυτό άληθειαι ιδιαίτερα όταν ή σοβαρή ασθένεια είχε παρουσιαστή στην παιδική ήλικία.

☆

Το πρώτο παιδι έχει την τάσι να είναι πιο γκρινιαρικο και εύεξαπτο από τα άλλα. Ο πρωτότοκος είναι συνήθως πιο δέξυμος, άσχετως αν έχει άλλα αδελφια ή όχι.

Οι ψυχολόγοι πιστεύουν πως αυτό όφειλεται στο γεγονός ότι ή στάσι των γονέων απέναντι στο πρώτο τους παιδι είναι διαφορετική απ' ό,τι στα άλλα. Το πρώτο παιδι έχει περισσότερες πιθανότητες να γίνη παραχαϊδμένο ή να δοκιμάση μεγάλη αυστηρότητα.

Τα δύο τρίτα εκείνων που έλαβαν μέρος στην έρευνα ανέφεραν πως τα ξεσπάσματα του θυμού τους άφιναν κουρασμένους, ενώ 15% παρατήρησαν πως αίσθανονταν καλύτερα.

Οι ειδικοί πιστεύουν πως όλα εξαρτώνται από ένα πράγμα: από το αν θα αφήσετε τον θυμό σας να έκδηλωθι ή αν θα τον συγκρατήσετε. "Αν συνεχώς συγκρατήτε τον θυμό σας και δεν του παρέχετε τα μέσα να έκδηλωθι, αυτό θα σάς κάνει κακό στην υγεία σας. Πραγματικά, οι γιατροί έχουν διαπιστώσει πως ο θυμός που συνεχώς καταπιέζεται μπορεί να επιφέρη σοβαρές και μόνιμες ζημιές στην υγεία.

Μπορεί να θλάψη σοβαρά τις άρτηριες και να προκαλήσι ύψηλή πίεσι. "Άλλες ιατρικές έρευνες έχουν άποδειξει πως ή καταπιεσμένη έχθρότης είναι συχνά το αίτιο πολλών ασθενειών, από την κολίτιδα ως την υπέρτασι. Και έχει αναγνωρισθι πως

ο θυμός προκαλεί κεφαλαλγίες. Πρώτα απ' όλα λοιπόν προσπαθήστε να μην θυμώνετε. Με άλλα λόγια άποφεύγετε τις καταστάσεις που είναι πιθανό να καταλήξουν σε θυμό. "Άλλά όταν θυμώνετε, όπως λένε τουλάχιστον οι ειδικοί, βρίσκετε κάποιο μέσο για να έκδηλώνετε τον θυμό σας. Συχνά, ώστόσο, και αυτό χρειάζεται προσοχή. Γιατι θέβαια δεν μπορείτε να στείλετε στο διάβολο τον ιδιότροπο προϊστάμενό σας ούτε να δώσετε ένα χαστούκι στον άγενή εισπράκτορα του λεωφορείου, χωρίς να χάσετε τη δουλειά σας ή να βρεθιτε στην άστυνομία. "Υπάρχουν όμως άλλα μέσα πιο ασφαλή για

να βρίσκει διεξοδο ο θυμός σας. Κάνετε γυμναστική ή κάποιο σπόρ ή πηγαίνετε για ψώνια. Γενικά όποιαδήποτε έντονη άπασχόλησι θα σάς βοηθήσι να άπαλλάγητε από την επικίνδυνη και ύπουλη έντασι που προκαλεί ο καταπιεσμένος θυμός.

"Αν είστε ένας κανονικός άνθρωπος, δεν μπορείτε παρά να θυμώνετε πότε - πότε. Μά μπορείτε επίσης να άποφεύγετε την άποθήκευσι του θυμού σας. Με λίγη έξυπνάδα θα βρήτε κάποιο υγιές και ασφαλές μέσον για να διαλύετε την όργη σας. "Ετσι θα την διώχνετε από πάνω σας, ώστε να μην μπορη να σας θλάψη.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ...

Ένας "Αμερικανός και ένας Σκωτσέζος μιλούσαν για το τρομερό κρύο που κάνει τον χειμώνα στη Βόρεια Σκωτία.

—Αυτό δεν είναι τίποτα, είπε ο "Αμερικανός. Κρύο να δής στην "Αμερική. Θυμάμαι μια φορά ένα πρόβατο, καθώς πήγαινε να πηδήξει από ένα φράχτη, έμεινε παγωμένο στον άέρα.

—Μά ο νόμος της βαρύτητος, διαμαρτυρήθηκε ο Σκωτσέζος, δεν θα το άφινε εκεί!

—Το ξέρω αυτό, άπάντησε ο "Αμερικανός, μά δεν σου είπα πως είχαν παγώσει τα πάντα;

Constellation

☆

Ένας "Αμερικανός κουβέντιαζε με έναν "Ολλανδό.

—Πως είναι ή σημαία σας; ρωτάει ο "Αμερικανός.

—"Έχει τρεις ζώνες, λέει ο "Ολλανδός, μια κόκκινη, μια άσπρη και μια μπλε, έμεις στον τόπο μας λέμε ότι ήμαστε σαν αυτήν όταν πληρώνουμε τους φόρους μας. Κοκκινίζουμε όταν μιλάμε γι' αυτούς, άσπρίζουμε όταν μάς έρθη ή πανταχούσα της εφορίας και γινόμαστε μπλε όταν μετράμε τον παρά μας.

—Λοιπόν, το ίδιο και στην "Αμερική, λέει ο "Αμερικανός, μόνο που έμεις βλέπουμε και άστράκια!

A. M.

Το αυτοκίνητο: φίλος ύπ' αριθμόν ένα της νεολαίας

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΛΙΚΝΟ

Αν συγκρίνωμε τις εξελίξεις που έσημειώθησαν στους άλλους κλάδους της μηχανικής κατά τη διάρκεια του πολέμου και μεταπολεμικά, ή εξελίξεις του αυτοκινήτου ασφαλώς δεν μπορεί να θεωρηθῇ ὅτι υπήρξε εξαιρετικά θεαματική. Τὸ πυραυλοκίνητο ἀεροπλάνο οὔτε στήν ἐξωτερικὴ ἐμφάνισι οὔτε καὶ στήν οὐσία τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς λειτουργίας του μπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὸ προπολεμικὸ ἀεροπλάνο. Ὁ πόλεμος ὑπῆρξε σπάταλος σὲ δῶρα πρὸς τὴν βιομηχανία ἀεροπλάνων, ἐνῶ ἐλάχιστα προσέφερε στὸ αὐτοκίνητο. Ἀκόμη λιγώτερα στὸν κινητήρα, τὴν μηχανὴ τοῦ αὐτοκινήτου. Οἱ κύλινδροι, τὰ ψυγεία καὶ ἡ ἀντλία τοῦ νεροῦ καὶ τῆς βενζίνης ἐξακολουθοῦν καὶ τώρα ὅπως καὶ πρὶν ν' ἀποτελοῦν τὰ κυριώτερα τμήματα τοῦ κινητήριου συγκροτήματος τοῦ αὐτοκινήτου.

Ἄν ὅμως τὰ δῶρα τῆς πολέμικης πείρας πρὸς τὸ αὐτοκίνητο ὑπῆρξαν πτωχά, δὲν ἔλειψαν ἐντελώς. Τὸ θεαματικώτερο καὶ θορυβωδέστερο σὲ ἐμφάνισι ὑπῆρξε τὸ ὑδραυλικὸ (αὐτόματο) σύστημα ἀλλαγῆς ταχυτήτων ποὺ ἐφαρμόσθηκε σὲ πολλὰ μεγάλα ἀμερικανικὰ αὐτοκίνητα, χωρὶς ὅμως νὰ δοθῇ συνένεση, κυρίως ἀπὸ τὶς εὐρωπαϊκές βιομηχανίες, ποὺ δὲν τὸ παραδέχθηκαν καὶ δὲν τὸ ἐφάρμοσαν. Γιὰ τὴν Εὐρώπῃ τοῦλάχιστον καὶ γιὰ τὸ εὐρωπαϊκὸ αὐτοκίνητο, τὸ σύστημα αὐτὸ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι μάλλον ἐγκατελείφθη. Ἀντιθέτως, ἡ χρησιμοποίησις τοῦ πετρελαίου ἀντὶ τῆς βενζίνης καὶ ἡ δίχρονη μηχανὴ ποὺ κατακτᾷ συνεχῶς ἔδαφος, στὰ μικρὰ ἰδίως αὐτοκίνητα, μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν θετικά κέρδη καὶ πραγματικὰ ἐπιτεύγματα τῆς εὐρωπαϊκῆς βιομηχανίας τοῦ αὐτοκινήτου. Τοῦ αὐτοκινήτου ποῦ, ἐξελί-

ξιμο ἢ ὄχι, καλὸ ἢ κακὸ, γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν προκοπὴ τῆς, γίνεται ἐν τούτοις κάθε μέρα καὶ περισσότερο ἀπαραίτητο. Εἶδος πρώτης ἀνάγκης.

Καὶ γιὰ μὲν τὸ πετρέλαιο, ἡ διάδοσις του ἄρχισε ἀπὸ τὶς χώρες ποὺ τὸ προϊόν αὐτὸ ἀποτελοῦσε εἶδος ποῦ κρατοῦσε τὴν πρώτη θέσιν στὸν κατάλογο τῶν «εἰσαγομένων» ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ Ἰταλία, ἡ Γερμανία, ἡ Σουηδία δὲν εἶχαν πετρελαιοπηγές καὶ εἶχαν πόλεμο, οἱ περισσότερες τοῦλάχιστον ἀπὸ τὶς χώρες αὐτές. Γιὰ νὰ ἐξοικονομήσουν λοιπὸν τὸ ζωτικὸ μέσο διεξαγωγῆς του, ἐτελειοποίησαν τὴν μηχανὴ τοῦ πετρελαίου καὶ τὰ διδάγματα τῆς πείρας τους τὰ ἐφήρμασαν μεταπολεμικὰ στὸν κινητήρα αὐτοκινήτου ποὺ λειτουργεῖ μὲ πετρέλαιο. Ἡ διάδοσις τῶν πετρελαιομηχανῶν σήμερα στήν Εὐρώπῃ καὶ ἰδιαίτερως στήν Ἑλλάδα γιὰ τὰ βαρεῖα αὐτοκίνητα-φορτηγὰ καὶ λεωφορεῖα ἀποτελεῖ γεγονὸς ποὺ τὸ ζοῦμε ὅλοι καὶ ἀκόμη περισσότερο τὸ ὑφιστάμεθα καθημερινά, εἴτε ἐποχούμενοι εἴτε βαδίζοντες.

Ἄν ὅμως ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκονομίας τῆς βενζίνης ἐπέβαλε τὸ πετρέλαιο, καμμιά ἐπιτακτικὴ καὶ φανερὴ ἀνάγκη δὲν ἐπέβαλε τὴν χρ-

Ἡ μηχανὴ ἐσωτερικῆς καύσεως ξεκίνησε ὡς δίχρονη. Οἱ μεγάλες πιέσεις καὶ οἱ ἀπότομοι κραδασμοὶ τοῦ στροφαλοφόρου ἄξονος, ἀνάγκασαν τοὺς τεχνικοὺς νὰ καταφύγουν στήν τετράχρονη μηχανὴ μὲ ἄρτιο ἀριθμὸ κυλίνδρων, θυσιάζοντες τὴν ἀπλότητα τοῦ σχεδίου καὶ τὴν οἰκονομία. Ἠδῇ, μὲ τὶς ἐξελίξεις καὶ βελτιώσεις, ἡ δίχρονη μηχανὴ ἐπανέρχεται στὸ προσκήνιο καὶ κατακτᾷ κάθε μέρα καὶ περισσότερον ἔδαφος στήν εὐρωπαϊκὴ βιομηχανία αὐτοκινήτων.

σιμοποίησι τῆς δίχρονης μηχανῆς στὰ αὐτοκίνητα. Ἡ περιπέτεια τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ μηχανικῶν «ἐρευνῶν» καὶ «πειραμάτων» δὲν ἀντιστάθμιζε τὴν ἐπείγουσα ἀνάγκη γιὰ μηχανοκίνητα τροχοφόρα, ποῦ ὑπῆρχε κατὰ τὸν πόλεμο. Ἡ ἐξασφάλις τῆς οἰκονομίας ἀπὸ τὴν καθιέρωσι ἑνὸς ἐπιτυχημένου τύπου δίχρονου κινητήρος αὐτοκινήτου, ἀποτελοῦσε κατὰ τὸ πολὺ ἀκαθόριστο καὶ πάντως δὲν ἐνδιέφερε τὸ ἄμεσο μέλλον.

Αὐτὰ ὅλα μὲ τὸ συνδυασμὸ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ πρωτοπορία, ἄλλὰ καὶ ἡ ἀποκλειστικότης σχεδὸν στὶς ἐρευνες καὶ πειραματικὲς ἐφαρμογὰς τοῦ δίχρονου κινητήρος ἀνῆκε στήν γερμανικὴ βιομηχανία «Ἄουτο Γιούνιον», μὲ τὶς βιομηχανικὲς τῆς ἐγκαταστάσεις ὅλες στήν Ἀνατολικὴ Γερμανία, συνετέλεσαν ὥστε τὸ δίχρονο αὐτοκίνητο, ἄμεσως μετὰ τὸν πόλεμο, νὰ μὴν παρουσιάσῃ καμμιά πρόοδο.

Τὸ 1948, στὸς δρόμους τοῦ Ντύσελτορφ, συναντήθηκαν δύο κακοντυμένοι πρόσφυγες ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴ Γερμανία. Δὲν ἔχουν ἀποσκευές, δὲν ἔχουν χρήματα καὶ δὲν ἔχουν ἀποφασίσει ἀκόμη τὴν τύχη καὶ τὴν πορεία ποῦ θ' ἀκολουθήσουν ἢ ἂν θὰ σταθοῦν ἐκεῖ ποῦ βρίσκονται. Εἶναι παλαιοὶ τεχνικοὶ διευθυνταὶ τῆς «Ἄουτο Γιούνιον» καὶ εἶχαν χρόνια νὰ ἰδωθοῦν. Μετὰ τὴν πρώτη

1951:	14.975	ἐπιβατικά	7.418
1952:	25.808	»	6.785
1953:	24.256	»	5.346
1954:	35.316	»	4.083

Γιὰ τὶς μικρὲς μηχανές, (βοηθητικοὶ κινητήρες ποδηλάτων, σκούτερ καὶ μοτοσυκλέττες), ὁ δίχρονος κινητὴρ ἔχει ἐπιβληθῇ πιά ὁριστικὰ στήν Γερμανία. Ἀπὸ ὁλόκληρη τὴ γερμανικὴ παραγωγὴ κινητήρων τοῦ 1953 γιὰ δίκυκλα, τὸ ποσοστὸ 84% εἶναι δίχρονος κινητήρες.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΕΞΕΛΙΞΙ

Ποιὰ ὅμως εἶναι ἡ αἰτία τῆς καταπληκτικῆς αὐτῆς ἀναπτύξεως; Τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπὸ τὸ μηδὲν τοῦ 1948, μέσα σὲ ὀκτὼ χρόνια δι-

συκίνησι ἀπὸ τὴν ἀνέλπιστη συνάντησι μέσα στὸ κύμα τῶν προσφύγων, ξανασυναντήθηκαν, κουβέντισαν, σκέφθηκαν καὶ ἀποφάσισαν. Ἐπὶ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἡ «Ἄουτο Γιούνιον» εἶχε ἱδρῆμι ἀφθονὰ χρήματα καὶ τὰ καλύτερα τεχνικὰ μυαλὰ τῆς Γερμανίας εἶχαν ἀσχοληθῇ μὲ τὴν τελειοποίησι τῆς δίχρονης μηχανῆς αὐτοκινήτου. Τὸ πρῶτο πείραμα εἶχε γίνει τὸ 1928 μὲ τὸ δίκυκλον DKW. Τὸ 1932 ἡ DKW παρουσιάζει τὸ πρῶτο μοντέλλο μὲ τὴν κίνησιν στοὺς ἐμπρόσθιους τροχοὺς. Μέχρι τὸ 1939 ἔχουν παραχθῇ 250.000 αὐτοκίνητα DKW μὲ δίχρονο κινητήρα. Αὐτὰ ἀποτελοῦν ἕνα τεράστιο τεχνικὸ κεφάλαιο καὶ κεφάλαιο τεχνικῆς ἐμπειρίας, ποῦ οἱ δύο πρώην διευθυνταὶ τῆς «Ἄουτο Γιούνιον», πρόσφυγες τώρα στὸ Ντύσελτορφ, ἀποφασίζουν νὰ ἀξιοποιήσουν.

Τὸ 1948 ξαναγεννιέται στὴ Δυτικὴ Γερμανία ἡ «Ἄουτο Γιούνιον». Τὸ 1949 τὰ ἐργοστάσια τοῦ Ἰνγκολσταϊν τῆς Βαυαρίας παράγουν τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ αὐτοκίνητα DKW (504 φορτηγὰ μικρὰ καὶ 500 μοτοσυκλέττες). Οἱ μηχανές εἶναι δίχρονες, τρικύλινδρες. Ἡ πρόοδος ἀρχίζει νὰ γίνεται ἀλματώδης. 1950: Τὰ πρῶτα ἐπιβατικὰ αὐτοκίνητα. Ἐπὶ πλέον 6.873 φορτηγὰ καὶ 24.606 μοτοσυκλέττες.

φορτηγὰ	43.095	μοτοσυκλέττες
»	61.812	»
»	65.841	»
»	67.722	»

μιοιργήθηκε ὁλόκληρη βιομηχανικὴ πόλις μὲ 15.000 περίπου ἐργάτες σήμερα, καὶ παράγει αὐτοκίνητα ποῦ ἀπειλοῦν νὰ ἐκτοπίσουν ἀπὸ τὴν διεθνή ἀγορὰ ἄλλες μάρκες μὲ τεράστια κεφάλαια καὶ μέσα, μόνο καταπληκτικὸ μπορεῖ νὰ χαρακτηρι-

στῇ. Τὸ γεγονὸς στὸ ὁποῖο ὀφείλονται ὅλα αὐτὰ εἶναι κυρίως ὅτι ὁ δίχρονος κινητὴρ, ἡ πρωτοτυπία δηλαδὴ τοῦ DKW ἐν σχέσει μὲ τὰ ἄλλα αὐτοκίνητα, ἐξακολουθεῖ νὰ βρίσκεται στὸ στάδιο τῆς ἀναπτύξεώς του. Καλύτερα μάλιστα θὰ μπορού-

Το νέο δίχρονο τζιπ DKW

σε να πη κανείς ότι θρίσκει στην αρχή της εξέλιξής του. Για την «Αυτο Γιούνιον» χάθηκαν δέκα πολύτιμα χρόνια του πολέμου, αλλά το γεγονός ότι επέζητησε την αναγέννησή της παίζοντας στο κεφάλαιο του διχρόνου κινητήρος, ανεξέλικτου και εγκαταλελειμένου από τον καιρό της ανακαλύψεως της μηχανής εσωτερικής καύσεως, υπήρξε το μυστικό της.

Οι τεχνικοί της ξεκίνησαν το 1948 από την αρχή ότι η δίχρονη μηχανή, αν υπερνικηθούν τα τεχνικά εμπόδια που παρουσίαζε στα πρώτα της στάδια, θα έμφανιση εξαιρετικά αποτελέσματα. Τα κύρια προτερήματά της απέναντι στην τετράχρονη μηχανή είναι:

1. Άπλη γενική κατασκευή.
  2. Δεν χρειάζεται βαλβίδες εισαγωγής - εξαγωγής στην καύσι του μίγματος, ούτε έκκεντροφόρο.
  3. Δεν χρειάζεται αντλία λιπανσεως δεδομένου ότι η λίπανσις εφείνται αυτόματα με το καύσιμο μίγμα.
- Η σάρωσις των κυλίνδρων και η καύσις δημιουργούν την ανάγκην ενός πολυπλόκου επίσης συστήματος επιστροφής αερίων στις τετράχρονες μηχανές. Καί η ελαχίστη διαταρα-

χή στο σύστημα αυτό μπορεί να διακόψη τον κύκλο:

Εισαγωγή - Συμπέσις - Έκρηξις
Εξαγωγή.

σε βαθμό που κανείς δεν μπορεί να φαντασθή. Μία ανωμαλία στο σύστημα εξαγωγής μπορεί να έπηρεάση τη μέση απόδοσι πίεσεων και καταναλώσεως της τετράχρονης μηχανής κατά 25%. Αυτά όλα θα μπορούσε να τα αποφυγή κανείς με την χρησιμοποίησι της διχρόνου μηχανής. Άρκει να πετύχαινε μικρές πιέσεις στους κυλίνδρους και περιορισμό των τριβών, επομένως οικονομία ενέργειας κατά την μεταφορά της από τους κυλίνδρους στους τροχούς. Θα γλύτωνε τότε από τους ανυπόφορους κραδασμούς που αποτέλεσαν την καταδίκη της δίχρονης μηχανής κατά την νηπιακή της ηλικία.

Αυτά φαίνεται ότι έπετεύχθησαν Βέβαια για να γίνουν χρειάσθηκαν μακροχρόνιες και έκτεταμένες έρευνες και πειράματα, αλλά το τίμημα δέχθηκε να το πληρώση η γερμανική βιομηχανία αυτοκινήτων. Ήδη εισπράττει την αμοιβή της επιχειρηματικής τόλμης, της σκληρής προσπάθειας και της τεχνικής ιδιοφυΐας που κατανάλωσε.

ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΧΡΟΝΟΥ

Σκοπός και όνειρο κάθε σχεδιαστού μηχανικού, είναι ν' αποφεύγει όσο μπορεί την περισευόμενη ισχύ σε μία μηχανή. Στην τετράχρονη μηχανή, οι ευνοϊκότερες συνθήκες καταναλώσεως υπάρχουν όταν ο κινητήρ δουλεύει με πλήρες φορτίο ή με τελείως ανοικτό τον αέρα. Τότε η παρεχόμενη ιπποδύναμις σχετικά με την κατανάλωσι βενζίνης παρουσιάζουν την ευνοϊκότερη αναλογία. Σε μία δίχρονη μηχανή όμως οι μικρότερες καταναλώσεις δημιουργούνται όταν η μηχανή δουλεύει με το 1/3 ή με το 1/2 του φορτίου. Μπορεί επομένως η τετράχρονη μηχανή να έχη μικρότερη κατανάλωσι με πλήρες φορτίο αλλά η μέση κατανάλωσις είναι πάντοτε χαμηλότερη στη δίχρονη μηχανή. Μία μονοκύλινδρη μηχανή π.χ. που λειτουργεί με τετράχρονο σύστημα, αποτελείται από 29 κομμάτια. Από αυτά, τα 15 μετέχουν στη μετάδοσι της κινήσεως. Η ίδια μηχανή με δίχρονο σύστημα δεν αποτελείται παρά από 9 μόνο κομμάτια, από τα

οποία πάλι, μόνο 3 μετέχουν στην μετάδοσι της κινήσεως. Η αναλογία αυτή των 15:3 στα κινούμενα κομμάτια εξηγείται εύκολα από το γεγονός ότι η δίχρονη μηχανή δεν χρειάζεται εξαρτήματα για την διαδικασία εισροής καυσίμου μίγματος (βαλβίδες, έκκεντροφόροι άξονες, ώσπτήρια) που είναι απαραίτητα στην τετράχρονη μηχανή. Ο στρόφαλος της δίχρονης επίσης, με την τοποθέτησή του επάνω σε ρουλεμάν, εξουδετερώνει άφ' ενός τους κραδασμούς, αλλά και αποτελεί ένα μεγάλο προσόν περιορισμού των τριβών, επομένως και απωλειών, για τον δίχρονο κινητήρα.

Η ώσπτήρια δύναμις επίσης μιάς μηχανής (με κλειστόν αέρα) ανταποκρίνεται στις απώλειες από τις τριβές. Όσο αυξάνονται τα εξαρτήματα της μηχανής τόσο επιβαρύνεται η απόδοσις της, τόσο οι τριβές είναι περισσότερες, η απώλεια δυνάμεως μεγαλύτερη επομένως, αλλά και το κυριώτερο, οι βλάβες και η ανάγκη αλλαγής εξαρτημάτων συχνότερη. Ο πίναξ που παραθέτουμε δίνει μία συγκριτική ιδέα των απωλειών της τετράχρονης και της δίχρονης μηχανής:

Στροφές ανά λεπτόν	Απώλειες τετραχρόνου	Απώλειες διχρόνου
2.000	22 — 23%	6 — 10%
3.500	38 — 38%	8 — 12%

Οι μικρές απώλειες, το απλό σχέδιο και επομένως τα όλιγα εξαρτήματα, ή έλλειψις περισευόμενης ιπποδυνάμεως (συνέπεια αυτό των δύο πρώτων) αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά υπεροχής της δίχρονου μηχανής. Αυτά δικαιολογούν και την καταπληκτική εμφάνισι που έκανε το δίχρονο τρικύλινδρο DKW τα τελευταία χρόνια στους περισσότερους αυτοκινητιστικούς άγωνες, όπου συναγωνίσθηκε με επιτυχία τους τετράχρονους μηχανικούς κολλασούς της Τζάγκουαρ και της Μερσεντές, για να έρθη τρίτο στην γενική κατάταξι του τελευταίου Ράλλεϋ Μόντε Κάρλο και πρώτο στην κατηγορία του αυτοκινήτων με κυλινδρικό κυβισμό κάτω των 1.300 κ. εκ.

Η υπεροχή αυτή της διχρόνου μηχανής ανάγκασε και ένα άλλο κράτος να την προσέξει. Η σουηδική βιομηχανία αυτοκινήτων Σάαμπ είναι έτοιμη από την 1 Άπριλίου 1956 για το καινούργιο επίδοτικό μοντέλλο των 4 θέσεων «Σάαμπ 93», σχεδόν όμοιο με το DKW 3=6. Ταυτοχρόνως ο νέος στρατός της Δυτικής Γερμανίας, άπέρριψε την πρόσφορα άμερικανικών τζιπ και προτίμησε να εφοδιασθή με το τρικύλινδρο δίχρονο τζιπ της «Αυτο Γιούνιον». Η διαφορά στην κατανάλωσι βενζίνης του ενός με το άλλο είναι περίπου 1:3 υπέρ του γερμανικού τζιπ, εκτός από τα πολλά άλλα προσόντα του άπλης και στερεάς κατασκευής, εύσταθείας κλπ.

Στην Ελλάδα όπου ούτε βενζίνη περισσεύει, αλλά και ούτε ιπποδύναμις πρέπει να περισσεύει γιατί δεν φορολογείται ή χρησιμοποιουμένη, αλλά ή ανωτάτη, το αυτοκίνητο με τη δίχρονη μηχανή κατακτά συνεχώς έδαφος. "Αν μάλιστα το δασμολόγιο συνετάσσετο με βάσι το συμφέρον της εθνικής οικονομίας που είναι αναμφισβήτητο από την διάδοσι της δίχρονου μηχανής, τότε ή τιμή του δίχρονου κινητήρος θα ήτανε πολύ προσιτώτερη και ή ωφέλεια ή εθνική άσυνκρίτως μεγαλύτερη. Με λίγη αίσιοδοξία όμως δεν αποκλείεται να φωτισθούν και τα πνεύματα των Έλλήνων οικονομολόγων και προς την κατεύθυνσι αυτή. Διότι είναι αναμφισβήτητο

ότι το αμερικανικό αυτοκίνητο δεν συμφέρει στόν τόπο μας. Και κάθε άλλο αυτοκίνητο που το ακολουθεί ή το συναγωνίζεται. Οι Γερμανοί τεχνικοί έγύρισαν προς το λίκνο του κινητήρος έσωτερικής καύσεως για να βρουν τη λύσι στο πρόβλημα της οικονομίας και της στερεότητας. Και την εύρηκαν. Γιατί να μην έπωφεληθούμε και στην Ελλάδα; Στο κάτω της γραφής, εξασφαλίζουμε και τη διάθεσι των εθνικών γεωργικών μας προϊόντων. Αλλά αυτά είναι θέματα πολιτικά και οικονομικά για τα όποια υπάρχουν αρμόδιοι να τα σκεφθούν. "Ας τα σκεφθούν εκείνοι. "Η έγκεφαλκή μηχανή δεν είναι ούτε δίχρονη ούτε τετράχρονη. Είναι πολύχρονη.

K. A. P.

Περήφανη για την φωνή της ή οικοδέσποινα θέλησε να προσφέρει στους καλεσμένους της μιὰ καλλιτεχνική απόλαυσι και τραγούδησε ένα γνωστό αμερικανικό τραγούδι: «Γύρισέ με στην Παλὰ Βιρτζίνια», με ένα τρέμουλο γεμάτο πάθος. Με μεγάλη συγκίνησι παρατήρησε πώς κάποιος ήλικιωμένος κύριος είχε σκύψει το κεφάλι και έκλαιγε. Μόλις τελείωσε, τον πλησίασε και τόν ρώτησε:

—Είστε μήπως από την Βιρτζίνια;

—"Οχι, κυρία μου, είπε ό ήλικιωμένος κύριος σκουπίζοντας το τελευταίο του δάκρυ. Είμαι μουσικός.

Tatler

Η γυναίκα μου έπαιζε πολύ πιάνο, μὰ από τότε που βάλαμε μπρός τα παιδιά δεν έχει πια καιρό.

—Σπουδαία απολύτρωσις τα παιδιά, έ;

☆

Το τηλέφωνο χτυπά.

—Είμαι ό κουρδιστής του πιάνου κυρία, λέει μιὰ φωνή.

—Έγώ δεν έζήτησα κουρδιστή, απαντά ή κυρία.

—Τό ξέρω, κυρία μου. Οι γείτονες με κάλεσαν.

Tatler

ΚΥΝΗΓΗΣΑ

ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Τού

HANS ISSERSTEDT

Ο θεός μου ό Ροδόλφος ήταν ένα πολύ παλιός κυνηγός έξωτικών λουλουδιών. Με κίνδυνο της ζωής του είχε σκαρφλώσει στα "Ιμαλάια και είχε διασχίσει τις "Ινδίες, την Βιρμανία και την "Ινδοκίνα για να συλλέξη σπάνια έξωτικά λουλούδια. "Ωστόσο το πεδίο της προτιμήσεως του ήταν πάντα ό "Ανω "Αμαζόνιος. Μόλις ξόδευε τα κέρδη της τελευταίας αποστολής του ξεκινούσε για μιὰ άλλη στις ζούγκλες της "Ασίας ή της "Αμερικής. Δεν ήταν έπιστήμονας βοτανολόγος παρ' όλο που ήξερε τις περισσότερες από τις 10.000 ποικιλίες από τις πιο σπάνιες όρχιδεές. "Ήταν ένας πραγματικός κυνηγός.

Η γιγαντιαία όρχιδέα με τους έναλλασσόμενους τόνους είναι πάντα δύσκολο να βρεθί. "Η ανεύρεσί της παρουσιάζει μεγάλους κινδύνους. Οι φανατικοί συλλέκτες σε όλα τα μέρη του κόσμου δίνουν περισσότερες για τις ωραιότερες ποικιλίες. Ο θεός μου είχε διαλέξει αυτό το έπαγγελμα από τα νεαρά του και επί είκοσι χρόνια είχε ξετεράσει όλους τους θανάσιμους κινδύνους που συνεπάγεται.

Κάθε φορά που γύριζε κοντά μας μου διηγόταν καταπληκτικές ιστορίες που είχε ζήσει σ' έξωτικές χώρες. "Όταν μεγάλωσα τόν κατάφερα έπιτέλους να με πάρη μαζί του. Με έκαie ή έπιθυμία να γνωρίσω τα θαυμαστά αυτά ταξίδια και γι' αυτό έτοιμάστηκα με ένθουσιασμό. Στο τέρμα του μεγάλου θαλάσσιου

Όλόκληρη περιουσία και
θεός ξέρει πόσες ζωές για
ένα έξωτικό λουλούδι!

ταξιδιού μας είχαμε πια γίνει δυο καλοί σύντροφοι.

—Χάνς, μου είπε μιὰ μέρα, να πάψης να με λές «θεός» γιατί αν χρειαστή καμιά φορά να με προειδοποιήσης για κανένα κίνδυνο θα χάσης πολύτιμο χρόνο.

☆

Στο Μανός, την πρωτεύουσα του "Ανω "Αμαζόνιου, πηγαίνουμε και βρίσκουμε δυο ανθρώπους για τα μονοξυλά μας. Ο θεός μου συμφωνεί για τη δική μου πιρόγα έναν μιγάδα, τόν Τσίκο, που δεν έννοει να άποχωριστή από το σκυλί του, την Ντίκα. Θα προτιμούσα να ήμουν στην πιρόγα μαζί με τόν θεό μου. Μὰ εκείνος βρίσκει έναν "Ινδιάνο, τόν Μούρα, κλειστό και σιωπηλό τύπο. Ξεκινούμε την άλλη μέρα το πρωί με δυο πιρόγες που τις αγοράσαμε ύστερα από πολλά παζάρια. Φορτώνουμε όλα μας τα πράγματα. Οι δυο κωπηλάτες κάθονται στο έμπρός μέρος, έμεις στο πίσω και στη μέση βρίσκονται οι άποσκευές. Στη δικιά μου πιρόγα ή Ντίκα έγκαταστάθηκε πίσω από τόν κύριό της.

Τό βράδυ πλησιάζουμε σε μιὰ φυτεία χαμένη στο δάσος για να έπισκεφθούμε έναν φίλο του θεού μου, τόν Ρεμούντο Σεκουέρα. Τη στιγμή όμως που θέλουμε να φύγουμε παρουσιάζονται τα πρώτα σημάδια μιὰς θύελλας. Μόλις προφθαίνουμε να βάλουμε σε άσφαλές μέρος τις άποσκευές μας και ή καται-

γίδα ξεσπάει. Τὸ μουρμούρισμα τοῦ δάσους μεταβάλλεται σὲ οὐρλιαχτό, ὁ οὐρανὸς σκεπάζεται στὴ στιγμή μὲ κατάρμαυρα σύννεφα καὶ τρομαχτικές ἀστραπὲς φωτίζουν τὸν γκρίζο-κιτρίνο αέρα. Τὸ ποτάμι φουσκώνει καὶ κυλᾷ μετὰ πλῆθος πεσμένα φύλλα. Ἐπιτέλους ξέσπῃ ἡ βροχή, ὀρμητικὴ καὶ τὸ ποτάμι κυλᾷ γρηγορώτερα παρασύροντας πλῆθος κορμούς δέντρων, ποὺ τάρριξαν ἢ θύελλα καὶ οἱ κεραυνοί. Ὑστερα σιγὰ-σιγὰ ἡ καταγίδα κοπάζει καὶ τὰ δέντρα παρουσιάζονται σὰν καινούργια, πλυμένα καὶ ζωντανεμένα ἀπ' τὴ βροχή.

Ὁ Ρεμουντο μᾶς προειδοποιεῖ πὼς θὰ πρέπει νὰ περιμένουμε τὴνλάχιστον τρεῖς μέρες γιὰ νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ δρόμο μας τὰ δέντρα ποὺ ἐπιπλέον σπὸ ποτάμι. Κι' αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ σωστό.

Ἀπὸ τὴ βεράντα βλέπουμε τὸ ποτάμι νὰ κατεβάξῃ νημάκια πράσινα καὶ φουντωμένα ἢ μεγάλους κορμούς καὶ κλαδιὰ φορτωμένα ἀκόμη μὲ τὰ φύλλα καὶ τὰ ζῶα τους. Μία στιγμή ὁ θεὸς μου βγάζει μιὰ φωνή. Ἐνα δέντρο σκοτεινὸ περνᾷ στριφογυρίζοντας στὸ ρεῦμα.

—Τσίκο! Μούρα! στὶς πιρόγες! γρήγορα!

Καὶ τρέχοντας μοῦ ρίχνει ἓνα βλέμμα χαρούμενο:

—Χάνς, εἶδες ἐκείνη τὴν ὀρχιδέα;

Ὁ Τσίκο μᾶς βρίσκει πρῶτος μὲ τὴν Ντίκα ἀπὸ πίσω του. Μπαίνουμε στὶς πιρόγες βιαστικά. Τὸ δέντρο βρίσκεται λίγο πιὸ κάτω ξαπλωμένο στὸ ποτάμι μὲ τὶς ρίζες του μισοδυθισμένες στὸ νερό. Πότε-πότε διακρίνω τὴ φωτεινὴ κηλίδα τῆς ὀρχιδέας. Σὲ μιὰ στιγμή νομίζουμε πὼς φτάσαμε στὸν σκοπό μας, μὰ ἓνα γύρισμα τοῦ νεροῦ μᾶς φέρνει πάλι κοντὰ στὶς ρίζες. Ὁ Τσίκο μοῦ κάνει νόημα νὰ πιᾶσω μιὰ ρίζα καὶ στὴν ἄλλη ἄκρῃ τῆς πιρόγας ἐκείνος ἀρπάζει ἓνα κλαδί. Κρατιέμαι μὲ ὅλη μου τὴ δύναμι γιὰ νὰ μὴ φύγῃ τὸ μονόξυλο. Ὁ Ροδόλφος καὶ ὁ Μούρα καταφθάνουν ἀπὸ πίσω. Ἡ πιρόγα μου τραντάζεται δυνατὰ. Εἶναι ὁ Τσίκο ποὺ πηδᾷ πάνω στὸ δέντρο. Ὁ κορμὸς ὁλόκληρος τρέμει, οἱ ρίζες

κουνιούνται καὶ μ' ἀπειλοῦν κάθε στιγμή νὰ μὲ ρίξουν στὸ νερό. Ὁ Τσίκο προχωρεῖ μὲ πολλὴ δυσκολία. Τὸ κεφάλι του κρύβεται πίσω ἀπὸ τὰ κλαδιά. Ἡ θαυμαστὴ ὀρχιδέα βρίσκεται πιὸ μακριά, ἀνάμεσα στὸ κεντρικὸ φύλλωμα τοῦ δέντρου. Μέσα σ' αὐτὴ φασαρία ἀκούω μιὰ φωνὴ τοῦ Τσίκο ποὺ μὲ παγώνει. Ξαναφαίνεται ἀμέσως καὶ πιασμένος μὲ ὅλες του τὶς δυνάμεις στὸ δέντρο κυττάζει πρὸς τὴν κατεύθυνσί μου. Τὸ πρόσωπό του εἶναι ματωμένο, τὸ στόμα του ὁλοανοιχτό, τὸ δεξὶ του μάτι μιὰ πληγὴ.

—Ἐλα πίσω, Τσίκο! τοῦ φωνάζω. Εἶναι τρέλλα!

Ἐξακολουθεῖ νὰ κρατιέται καὶ νὰ προχωρῇ μὲ τὰ τέσσερα. Μὰ σταματᾷ δυὸ μέτρα μακριὰ ἀπὸ τὸν στόχο του. Τὰ τεράστια πέταλα μὲ τὰ παρακμυθένια χρώματα λάμπουν στὸ φῶς τῆς σκούρας φυλλάδας. Ὁ Ροδόλφος πίσω μου βγάζει μιὰ φωνὴ νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ. Μὰ ἡ φωνὴ του σπάζει. Ἐνα πλακωτὸ κεφάλι ξεπήδησε δίπλα στὴν ὀρχιδέα.

—Κροταλία! φωνάζουμε ὅλοι συγχρόνως.

Τὸ ἀπαίσιο ἐρπετὸ βγαίνει ἀργὰ ἀπὸ τὰ φύλλα ἑτοιμὸ νὰ ἐπιτεθῇ. Ἀπλώνεται πρὸς τὸν Τσίκο μὲ ἓνα φρικτὸ συριγμό, μὲ τὰ σαγόνια ἐρθάνοιχτα. Ὁ Τσίκο πηδᾷ πρὸς τὰ πίσω καὶ πέφτει στὸν ποταμὸ μέσα στοὺς κιτρινωποὺς ἀφρούς. Ὁ Κροταλίας ἔχασε τὴ λεῖα του. Κλείνω τὰ μάτια. Ἡ Ντίκα οὐρλιάζει τὸν θάνατο. Κυττάζω ἐκεῖ ποὺ ἔπεσε ὁ Τσίκο, μὰ τὸ κεφάλι του δὲν ξαναφαίνεται. Ἀνασηκώνομαι ἑτοιμὸς νὰ βουτήξω γιὰ νὰ τὸν βοηθῶ μὰ μιὰ φωνὴ τοῦ θεοῦ μου με κρατᾷ:

—Ἐχεῖ πιράνας!

Εἶναι τὰ σκληρὰ αἰμοβόρα ψάρια τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Ροδόλφος πηδᾷ τώρα πάνω σ' τὸ δέντρο, γλυστᾷ, ξανακρατιέται ἀφήνοντας μόνο τὸ καπέλλο του λεῖα στὰ ψάρια. Μόλις πλησιάζει στὸ σκοπὸ του χτυπᾷ δυνατὰ μὲ τὸ ξύλο ποὺ κρατᾷ τὰ φύλλα ποὺ βρίσκονται γύρω ἀπ' τὸ λουλούδι, ἀρπάζει τὸν μίσχο του καὶ τὸν τραβά μὲ βίαι. Τὸ δέντρο

κουνιέται ὅλο καὶ πιὸ πολύ. Ἡ πιρόγα τοῦ Μούρα γεμίζει νερό. Τὰ χέρια τοῦ Ἰνδιάνου εἶναι ματωμένα. Ὁ Ροδόλφος σέρνεται τώρα πρὸς τὰ πίσω κρατώντας στὸ χέρι τὴν ὀρχιδέα καὶ παρακολουθώντας προσεκτικὰ τὰ φυλλώματα. Προσπαθεῖ μὲ τὸ πόδι νὰ βρῇ τὴν πιρόγα. Ὁ Μούρα τραβᾷ ὅσο μπορεῖ, μὰ ξαφνικὰ καὶ οἱ δυὸ πιρόγες τραντάζονται καὶ βρισκόμαστε ὅλοι στὸ νερό. Τὰ πιράνας! Τρομαγμένοι πιάνω ὅτι βρῶ. Εἶναι ἡ ἀναποδογυρισμένη πιρόγα μου. Μὲ ἓνα πῆδημα τὴν καβαλλάω. Ὁ Ροδόλφος εἶναι ἀκόμα στὸ νερό κρατώντας ψηλὰ τὸ λασπομένο λουλούδι. Τὸν πλησιάζουμε καὶ τὸν τραβάμε ἐπάνω μὰ ξαναπέφτω ἐγώ. Τρέμω ὁλόκληρος. Ὅταν βρέθηκα στὴν πιρόγα ψιθύριζα ἀκόμα!

—Τὰ πιράνας!

Ὁ Ροδόλφος μοῦ δίνει μιὰ στὴν πλάτη:

—Κύταξε καλύτερα αὐτὸ τὸ θαῦμα!, μοῦ λέει. Καὶ συνεχίζει σοβαρὸς: Ἐρεῖς, τὰ πιράνας ἐπιτίθενται μόνο σὲ πληγωμένους καὶ ὁ κακομοῖρης ὁ Τσίκο ἦταν γεμάτος αἵματα!

Ἡ ὀρχιδέα μας ἀξίζει ἓνα ἑκατομμύριο φράγκα, μὰ ἐγὼ κάνω δυὸ μέρες νὰ συνέλθω. Ὁ Ροδόλφος ἐν τῷ μεταξύ μοῦ βρῆκε ἓναν ἄλλον κωπηλάτη, τὸν Ρομουάλντο. Ἐπλυνε τὸ λουλούδι, τύλιξε μὲ προσοχὴ τὸν μίσχο μὲ βρύα ποὺ τὰ διατηρεῖσαμε ὑγρὰ, στήριξε τὸν κάλυκα μὲ λεπτεῖς μεταλλικὲς κλωστὲς καὶ ἔκλεισε τὸ λουλούδι μέσα σὲ ἓνα κουτὶ ἀπὸ διάφανη πλαστικὴ ὕλη. Περνοῦσε ὡρὲς κυττάζοντάς το. Θὰ ὀνειρευόταν τὴν μοῖρα τοῦ γοητευτικοῦ λουλουδιοῦ σὲ κάποια μακρινὴ πολιτεία, μετὰ τὸ ἀεροπορικὸ ταξίδι του γιὰ τὶς ἀγορὲς τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ τοῦ Λονδίνου. Μᾶς χρειάζονταν ἀκόμη 5—6 ὀρχιδέες.

☆

Ὁ φίλος μας μᾶς χαιρετοῦσε πολλὴ ὥρα ἀπὸ τὴν βεράντα ποὺ ὅταν φύγαμε μὲ τὶς πιρόγες μας. Ἐγὼ δὲν ἤμουν πολὺ ἐνθουσιασμένος. Ὅσοσο τὴν ἐπομένῃ ὀρχιδέα ἦταν γραφτὸ νὰ τὴν μαζέψω ἐγώ.

Ὁ θεὸς μου ἔπλεε κοντὰ στὶς ἀ-

πότομες ὄχθες ἐξετάζοντας τὰ φυτὰ καὶ ψάχνοντας νὰ βρῇ κανένα σπάνιο εἶδος. Περιφρονοῦσε ἓνα σωρὸ ὀρχιδέες ποὺ ἐγὼ τὶς ἔβρισκα ἐξοχες. Μὰ ἐκείνος ἤξερε πὼς δὲν εἶχαν μεγάλη ἀξία. Κύταζε συνεχῶς ψηλὰ μέσα στὶς σκιερὲς πυκνὲς φυλλωσιές.

Ὅπως πολλὰ φυτὰ τοῦ παρθένου δάσους ἔτσι καὶ ἡ ὀρχιδέα εἶναι λουλούδι παράιτο. Μέσα στὸ δάσος βασιλεύει ἓνας γενικὸς ἀγῶνας γιὰ τὸ φῶς, ἓνα ὄργιο φυτῶν ποὺ ἀναρριχῶνται ἐπάνω σὲ ἄλλα γιὰ νὰ ἀπομυζήσουν τὸν χυμὸ τοῦ ἄλλου, μιὰ πάλι γιὰ τὴν ἐπιβίωσι. Τὰ ὀνειρεμένα αὐτὰ λουλούδια ποὺ τὰ σηκώνουν ἅπληστα πλοκάμια ἀντλούν ὡς ψηλὰ τὸν χυμὸ τῶν δέντρων ποὺ τρέφονται ἀπὸ τὴ γῆ καὶ πεθαίνουν κουρασμένα ἀπὸ τὶς πληγὲς τους. Πότε-πότε κάποιο ἔντομο ἔρχεται καὶ τὰ γονιμοποιεῖ. Παρακολουθώντας μὲ τὸ βλέμμα ἐνα τέτοιο ἔντομο παρατηρῶ ἓνα ὑπέροχο λουλούδι σὰν ἄστρο ρόδινο καὶ μαῦρο. Φωνάζω τὸν Ροδόλφο.

—Μπράβο, μοῦ λέει. Μὴ χάνεις καιρὸ καὶ πῆγαινε νὰ τὸ πάρης.

Ὁ Ρομουάλντο μοῦ δείχνει κάτι πλεγμένες ρίζες κοντὰ στὴν πιρόγα.

—Ἀνεβῆτε ἀπ' ἐδῶ καὶ ὕστερα ἀκολουθήστε τὸ χοντρὸ κλαδί. Ὅα φθάσετε καλὰ.

Οἱ τρεῖς σύντροφοί μου μὲ παρακολουθοῦν μὲ τὸ βλέμμα. Ὁ Ροδόλφος πήρε τὸ τουφέκι του καὶ ἐπιτιρεῖ τὰ φυλλώματα γύρω ἀπὸ τὸν στόχο μου. Ἡ Ντίκα μὲ ἀκολουθεῖ. Ἀρχίζω νὰ σκαρφαλώνω. Οἱ πῆθκοι ποὺ εἶναι μαζεμένοι στὶς κορφὲς κάνουν ἓνα δαιμονιώδη θόρυβο. Φθάνω στὸ κεντρικὸ κλαδί. Τὸ ἀρπάζω καὶ προχωρῶ ἐνῶ στηρίζομαι στὰ δυὸ μου χέρια. Οἱ τρεῖς σύντροφοί μου βρίσκονται κάτω σὲ ἀπόστασι πέντε-ἕξι μέτρων. Τὸ λουλούδι βρίσκεται μπρῑτά μου, κάπου τρία μέτρα μακριὰ. Μήπως βρῶ κανένα κεφάλι ἐκεῖ κοντὰ μὲ μάτια καρφωμένα ἐπάνω μου καὶ στόμα ἀνοιχτό; Προχωρώντας εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ παραμερίζω κλαδιά ποὺ κολλᾶνε καὶ μὲ κάνουν νὰ ανατριχιάζω. Δὲν τολμᾷ νὰ κυττάξω κάτω. Ὅα μπορούσα νὰ πάθω ἴλιγ-

γο. Το λουλούδι βρίσκεται μπροστά μου. Με υπνωτίζει. Το κόβω με προσοχή ξαπλωμένος πάνω στον κορμό. Όλα πάνε καλά. Αναστενάζω θαυμάσια και ξαφνικά τραβιέμαι απότομα κινδυνεύοντας να πέσω. Ένα κλαδί που βρισκόταν μπροστά μου κουνήθηκε. Βάζω μια φωνή. Ευτυχώς που το έρπετο φοβάται όσο κι' εγώ. Πέφτει σ' ένα γειτονικό κλαδί και εξαφανίζεται. Η αναπνοή μου ξαναγίνεται κανονική. Ο Ροδόλφος με ένθαρρυνει. Υποχωρώ σιγά-σιγά με το λουλούδι στην κουμπότρυπα του γιακά μου. Έχει ένα άρωμα παράξενο, επίμονο, γλυκό και πνιγρό μαζί. 'Επί τέλους κατεβαίνω, λίγο χλωμός. Το λουλούδι είναι λεπτότατο, μαγευτικό. Η καρδιά του είναι μωβ και διάφανη. Τα πέταλα έχουν σκούρες γαλάζιες φλέβες. Στο βάθος του κάλυκα είναι μια κορώνα χρυσοκίτρινη με κόκκινες ανταύγειες. Οι σταγόνες της δροσιάς λάμπουν σαν πρίσματα και σχηματίζουν ένα τροπικό ουράνιο τόξο. Θαυμάζω πολλή ώρα την κατάρκτησή μου. Το λουλούδι μου αξίζει κάπου 600.000 φράγκα. Άλλα τέσσερα τέτοια και θα γυρίσουμε στην Εύρωπη.

Το επόμενο άνθος είναι εύκολο να το φθάσουμε. Όστόσο η Ντίκα μουγκρίζει συνεχώς στη ρίζα του δέντρου. Παίρνοντας θάρρος από την προηγούμενη επιτυχία μου σκαρφαλώνω σ' ένα γειτονικό δέντρο και ο Μούρα κάνει το ίδιο σ' ένα άλλο παραμερίζοντας με το πόδι το σκυλί που εξακολουθεί να γαυγίζει. Ο Ροδόλφος παρακολουθεί την πορεία μας. Ο Μούρα προχωρεί πιο γρήγορα από μένα. Άλλα δέκα μέτρα και θα μπορέσω να κόψω το λουλούδι. Ξαφνικά άνηχ' ένας τρομερός θόρυβος που βγαίνει κάτω από τους πράσινους θλόους και συνοδεύεται από ένα τρομακτικό μούγκρισμα. Βλέπω ένα πελώριο σώμα με μαύρες και κίτρινες κηλίδες να κατακυλά πάνω από τον Μούρα. Ο Ροδόλφος είχε χτυπήσει έναν ιαγουάρο. Το θηρίο, πληγωμένο θανάσιμα, έχει τη δύναμη να γραπωθή, να γαντζωθεί στο φλοιό του δέντρου, προτού πέση κάτω, αγγίζοντας λίγο τον Μούρα.

— Είναι θηλυκό, λέει ο θεός μου.

Το άρσενικό θα έφυγε, ελπίζω. Πρόσεξε το λουλούδι σου! Πάμε γρήγορα!

Νομίζω πως τα πράσινα μάτια του θηρίου θα μάς παρακολουθούν από κάποιο σημείο της ακτής. Μά ή μέρα περνά χωρίς απρόοπτα. Η επόμενη περιπέτειά μας ήταν ο θάνατος της καμένης της Ντίκα. Εκεί που περπατούσε ήσυχα μυρίζοντας τους θάμνους, ξαφνικά στάθηκε γρυλλίζοντας μπροστά σ' ένα μεγάλη μαύρη μπάλα. Ήταν μια τεράστια άραχνη. Προτού προφθάσω να επέμβω, το σκυλί της έδωσε μια με το πόδι, με το έντομο πρόφθασε να δαγκώσει και να χύσει το δηλητήριό του στην Ντίκα. Ο Ντομουάλντο πήδησε και άποτελείωσε την άραχνη, με η Ντίκα έπεσε κάτω δογώντας.

Την εποχή εκείνη ο Ροδόλφος άρχισε να νιώθει ανησυχίες.

— Σ' ένα λίγο θα αρχίσουν να τραβιούνται τα νερά, μου είπε και δεν θα μπορούμε να κυκλοφορούμε εύκολα. Πρέπει να γυρίσουμε στη φυτεία, γιατί αλλιώς κινδυνεύουμε να κλειστούμε εδώ όλο το καλοκαίρι.

Οι πυρετοί θέριζαν το θείο μου και το ήθικό του δεν ήταν καλό. Έγώ όμως ήθελα να προσθέσω ένα τέταρτο λουλούδι στη συλλογή μας. Το πάθος εκείνου με είχε κυριεύσει κι' εμένα.

Παντού γύρω το ποτάμι προχωρεί σχηματίζοντας βάλτους κάτω από τα τεράστια δέντρα. Κάτω είναι η πηχτή λάσπη και κυκλοφορούν πλήθος σιχαμερά ζώα. Στο βάθος ενός τέτοιου λασπόλακκου διακρίνουμε μια μέρα ένα εξωτικό λουλούδι. Ο Ροδόλφος δεν έχει διάθεσι για τίποτα, με ρίχνει μια ματιά στο λουλούδι και μάς λέει πως αξίζει. Κάνω νόημα στον Ρομουάλντο και στον Μούρα να μ' ακολουθήσουν. Ο Ρομουάλντο επιμένει να πάη πρώτος. Περπατά με προσοχή. Τον ακολουθώ προσέχοντας να πατώ στα πατήματά του. Νιώθω ναυτία, μα κυττάζω κάπου-κάπου το λουλούδι για να πάρω κουράγιο. Ξαφνικά ο Ρομουάλντο γλυστράει και βουλιάζει στο βάλτο ξεφωνίζοντας. Ο Μούρα κι' εγώ τον τραβάμε και τον βλέπουμε να τρέμει ολόκληρος σκε-

πασμένος με την βρωμερή λάσπη. Δείχνει την τρύπα όπου είχε πέσει και ψιθυρίζει:

— Σενιόρ! Έχει πουρακές!

Ο Μούρα βουτά το μπαστούνι του και βγάζει ένα μακρύ μαυριδερό ψάρι με μουστάκια.

— Σ' ένα δάγκωσε; ρωτώ τρομαγμένος.

Ο καυμένος ο Ρομουάλντο μου απαντά:

— Όχι, σενιόρ, το πουρακές κάνει μια έκκένωσι σαν ηλεκτρισμός.

Ενώ ο Μούρα βοηθούσε τον Ρομουάλντο να γυρίσει στην πιρόγα και να πλυθεί, εγώ μάζεψα το λουλούδι, το τέταρτο της συλλογής μας. Αυτό ήταν το τελευταίο μας κυνήγι.

Κουρασμένοι από τη ζέστη και τους πυρετούς γυρίσαμε στη φυτεία του φίλου μας. Ο θεός μου ήταν άρρωστος και έτοιμασα μόνος τα τρία λουλούδια στα κουτιά τους για να φύγουν αεροπορικά το ταχύτερο. Πλήρωσα τους δύο συντρόφους μας και τους αποχαιρέτησα με συγκίνησι.

Στο Λονδίνο ο θεός μου χειρότερεψε και γρήγορα τον έχασα. Δεν είχα πια το πάθος για λουλούδια εξωτικά ούτε για μακρινά ταξίδια. Κι' όταν έμεινα μόνος, γύρισα θλιμμένος στο σπίτι μου και καταριόμουν τους έκκεντρικούς που αγαπούν και σκορπίζουν τόσα χρήματα για να αγοράσουν τα έφημερα αυτά θαύματα της φύσεως.

Συναγωνισμός.

Ξεναγώντας ένα Αμερικάνο στον τόπο του, ένας Σκωτσέζος του μιλούσε για την θαυμάσια ήχώ που ξαναγυρίζει τη φωνή ύστερα από τέσσερα λεπτά. —Τέτοιο πράμα δεν έχετε στην Αμερική, συμπλήρωσε με κομπασμό. —Εμείς δεν έχουμε; διαμαρτυρήθηκε ο Αμερικάνος. Έγώ μια φορά όταν έμεινα σ' ένα κτήμα, καθώς πήγαινα το βράδυ να κοιμηθώ, άνοιγα το παράθυρο και φώναζα δυνατά: "Ωρα να σηκωθείς! Ξύπνα! Έ, λοιπόν! Ύστερα από 8 ώρες ή ήχώ με ξυπνούσε σαν το καλύτερο ξυπνητήρι!

Tatler

Πολύ λογικός.

Πριμένω έξι ιερωμένους το βράδυ να δειπνήσουν μαζί μου, είπε ο ιερέας στον υπηρέτη του.

—Πολύ καλά, κύριε, απάντησε ο υπηρέτης. Είναι ανώτεροι ή κατώτεροι, κύριε;

—Για όνομα του Θεού! τί σημασία έχει για σένα αυτό το πράγμα;

—Έχει και πολλή μεγάλη. "Αν είναι ανώτεροι, θα πιούνε. "Αν είναι κατώτεροι, θα φάνε!

Pourquoi Pas?

Σωστά και τα δύο.

Εγώ αποφάσισα να μη παντρευτώ, αν δεν περάσω τα 25, δήλωσε κατηγορηματικά ή μικρή αδελφή.

—Και εγώ να μην περάσω τα 25, αν δεν παντρευτώ! συμπλήρωσε ή μεγαλύτερη.

Up.

Ποιὸς δὰ βρῆ ἰὰ ωερισσόλερα;

Ὅπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστερίσκοι τῶν ἑξὶ λέξεων μὲ γράμματα, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἑξὶ ἄρτιες λέξεις.

Οἱ πιθανότητες σχηματισμοῦ εἶναι, σὲ κάθε σχεδὸν λέξι, πολλές. Ἐκεῖνο ποὺ ἐπιδιώκει ἡ ἀσκησης αὐτή, ποὺ εἶναι συνάμα μιά διδακτικὴ διασκέδασι καὶ γιὰ πολλὰ ἄτομα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς λέξεων ποὺ δίνουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους βαθμοὺς.

Βάσι γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀλφάβητό μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν ὅσοι βαθμοὶ ἀναφέρονται στὸν πίνακα.

Βαθμολογοῦνται φυσικὰ μόνο τὰ γράμματα ποὺ λείπουν ἀπὸ τὶς λέξεις. Ἐπιτρέπεται ἡ χρησιμοποίησις μόνον ἀρτίων λέξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὀρων κλπ. Ἐπιτρέπονται ἐπίσης πασίγνωστες λέξεις ξενικῶν ὄρων. Μετοχές, ρήματα, ἐπιρρήματα, ἀντωνυμίες, πληθυντικοί, γενικές, δοτικές κλπ. δὲν ἐπιτρέπονται.

Ἐὰν τώρα θρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 250 βαθμούς, θὰ ἔχετε ἐπιτύχει μιά πολὺ καλὴ βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεων μας θὰ θρῆτε ἕνα παράδειγμα, μὲ μιά ἐπίσης ἀξιόλογη βαθμολογία, τὴν ὁποία...εὐχόμεθα νὰ ἔχετε ὑπερβῆ.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ

1 7 6 5 2 10 8 10 7 2 6 4

Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

8 9 4 3 9 3 5 8 8 9 10 10

Βαθμολογία:

1)	Ξ	Ε	*	*	*	*	*	Μ	Α	=	.....
2)	*	*	Π	Ο	*	*	*	Ο	Σ	=	.....
3)	Π	*	Ο	*	*	*	Σ	*	Σ	=	.....
4)	Ε	*	*	*	*	*	Σ	Ι	Σ	=	.....
5)	Τ	*	*	*	Ο	*	*	*	Σ	=	.....
6)	Μ	Ε	*	Ο	*	*	*	*	Α	=	.....

Σύνολον βαθμολογίας

Ι Χ.

(Λύσις στὴ σελίδα 111)

ΠΩΣ Ν' ΑΝΑΠΝΕΕΤΕ

Τῆς

DARLENE GEIS

Ἴσως νὰ εἶναι εὐκόλο γιὰ τὰ μικρὰ παιδιά, μὰ οἱ περισσότεροι ἀπὸ ἡμᾶς ἔχομε ξεχάσει πῶς ἐκτελεῖται ἡ σωστὴ ἀναπνοή, ἡ πιὸ ζωτικὴ λειτουργία τοῦ ὁργανισμοῦ.

ἔχετε ἕνα δειγματάκι δωρεάν ἀπὸ τὴν σημαντικώτερη τροφή τοῦ ὁργανισμοῦ σας; Διαβάστε τὴ συνταγή. Δὲ χρειάζεται νὰ πᾶτε νὰ τὴν ζητήσετε οὔτε νὰ τὴν παραγγεῖλετε πουθενά. Ἀπλῶς διαβάστε τὴν καὶ συμμορφωθῆτε μὲ αὐτὰ ποὺ λέει. Τὸ δωρεάν δειγματὸν σᾶς τὸ δίνει ἡ «Ἐκλογὴ» ποὺ φθάνει στὰ χέρια σας τυλιγμένη γύρω - γύρω μὲ ἀέρα. Γιατί ἡ ἀναπνοὴ εἶναι ἕνα εἶδος τροφῆς. Ἐφοδιάζει τὸ αἷμα μὲ τὰ ἀπαραίτητα καύσιμα, ποὺ χωρὶς αὐτὰ τὸ μυαλό καὶ τὸ σῶμα δὲν θὰ μπορούσαν νὰ λειτουργήσουν καὶ οἱ τροφές ποὺ τρῶτε δὲν θὰ εἶχαν καμμία χρησιμότητα.

Μὴν παραπονιέστε λοιπὸν ὅτι δὲν σᾶς δίνουμε τίποτε. Γιατί μὲ μίαν ἐλάχιστην ἀναπνοὴν ἡ σᾶς δίνουμε τὸ δῶρο τῆς ζωῆς, ἢ τουλάχιστον τὴν ἀναγεννοῦμε σὲ σημεῖο ποὺ ν' ἀξίζη πολὺ περισσότερο νὰ τὴν ζήση κανεῖς.

Τὸ κάθε τι στὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, κάθε σκέψι καὶ κάθε κίνησι, μπορεῖ νὰ γίνῃ καλύτερα καὶ εὐκολώτερα ἂν ἐκείνη τὴν ὥρα ἀναπνέετε σωστά. Καὶ στὸ τέ-

λος τῆς ἡμέρας δὲν θὰ αἰσθάνεσθε αὐτὸ τὸ βάρος καὶ τὴν κόπωση ποὺ σᾶς κάνει πῶμα.

Ἡ ἀναπνοὴ εἶναι κάτι ποὺ γίνεται κυρίως ἀσυνείδητα. Ἐχουμε λοιπὸν συνηθίσει νὰ παίρνωμε σὰν δεδομένο ὅτι ἐφ' ὅσον πρόκειται γιὰ φυσικὴ λειτουργία τοῦ ὁργανισμοῦ, θὰ πρέπει ἀφ' αὐτῆς νὰ γίνεται σωστά. Δυστυχῶς τὰ πράγματα δὲν εἶναι τόσο ἀπλά.

Τὰ περισσότερα μικρὰ παιδιά ἀναπνέουν ἀρκετὰ κανονικά. Ἀναπνέουν μὲ τὸ διάφραγμα, εὐκολὰ καὶ βαθειά, γιατί τὸ σῶμα τους δὲν ἔχει τὸ πλῆθος τῶν μυϊκῶν σκληρύνσεων ποὺ ἀποκοτῶν οἱ μεγάλοι μὲ τὴν πάροδο τῶν χρόνων. Μπορεῖτε νὰ παρακολουθήσετε ἕνα παιδί νὰ ἐκφράξῃ τὰ συναισθήματά του μὲ τὸ σῶμα του καὶ μὲ τὴν ἀναπνοὴν του. Ἡ ἐκπληξίς, ἡ χαρὰ ἢ ὁ κλονισμὸς τοῦ κόβει τὴν ἀναπνοή. Κρατάει τὴν ἀναπνοήν του καὶ μετὰ φωνάζει μὲ ὀργή ἢ πόνο. Παίρνει μιὰ βαθειὰ ἀναπνοὴ ὅταν αἰσθάνεται εὐχαρίστησι ἢ ἱκανοποίησι.

Μὲ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων πολλές ἀπὸ τὶς ἀντιδράσεις αὐ-

ΣΥΝΤΑΓΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΑΛΗ, ΒΑΘΕΙΑ ΑΝΑΠΝΟΗ

1. Ένωστε τα δύο όστα της ώμοπλάτης τραβώντας τους άγκωνες προς τα πίσω.
2. Εκπνεύστε σιγά-σιγά ανάνοντας ένα ελαφρό «σ.. σ.. σ..» μέχρως ότου αδειάσουν έντελώς οι πνεύμονες.
3. Περιομένετε νά έκταθῇ τὸ διάφραγμα. Οἱ πνεύμονες θά γεμίσουν μόνοι τους εύκολα. Ἀφήστε νά γεμίσουν έντελώς.

τές παίρνουν τὸ δρόμο τοῦ αὐτοματισμοῦ στὴν ἀναπνοή. Ἐρχεται τότε ἡ στιγμή, ὅταν πιά ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐνηλικιωθῇ, πού παύει νά ἀναπνέει μὲ τὸν τρόπο πού πρέπει. Καὶ ἡ παραμικρὴ τότε ἀνωμαλία προκαλεῖ συντόμευσι τῆς ἀναπνοῆς. Παρακολουθεῖστε τὸν ἑαυτὸ σας στὸ διάστημα τῆς ἡμέρας καὶ προσέξτε πῶς ἀναπνέει. Κατὰ 90%, ἀναπνέετε μὲ τὸ ἐπάνω μόνο μέρος τῶν πνευμόνων, ρηχὰ καὶ μὲ κινήσεις τῶν μυῶν τῶν ὤμων καὶ τοῦ λαιμοῦ, ἐνῶ τὸ διάφραγμα, πού θὰ ἔπρεπε νά κἀνῇ αὐτὴ τὴ δουλειά, ἔχει συμπίεστη καὶ μόλις καὶ μετὰ θίας κάνει ἐλάχιστες κινήσεις.

Ἄν ὅμως ἀφήσετε τὸν ἑαυτὸ σας νά ξεκουρασθῇ λιγάκι, νά «χαλαρώσῃ», κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, οἱ μύες θὰ ἐλευθερώσουν τὸ διάφραγμα, τὸ μεγάλο αὐτὸ μυϊκὸ ὄργανο πού θρίσκεται ἀνάμεσα στὸ θώρακα καὶ τὸ στομάχι. Τὸ διάφραγμα θ' ἀρχίσῃ, ἐλεύθερο πιά, νά κινῆται καὶ νά ρυθμίζῃ τὴν ἀναπνοὴ κανονικά.

Ἡ κακὴ ἀναπνοὴ προέρχεται ἀπὸ κακὴ στάσι. Πολλοὶ δυστυχῶς ἀποκοτοῦμε μιά στάσι πού ἐμποδίζει τὴν ἀναπνοὴ μὲ τὸ διάφραγμα. Ἡ παλιά συνταγὴ τοῦ στρατοῦ «Πίσω οἱ ὦμοι, μέσα ἡ

κοιλιά» ὑποχρεώνει τὸν ἄνθρωπο ν' ἀναπνέῃ σηκώνοντας τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ στήθους καὶ ἀφήνοντας τὸ διάφραγμα νά ἐργάζεται πολὺ λιγώτερο ἀπ' ὅ, τι πρέπει. Οἱ ἀστέρες τοῦ κινηματογράφου καὶ τὰ διάφορα μοντέλλα πού χρησιμεύουν γιὰ φωτογραφίες παίρνουν στάσεις πού κάθε ἄλλο παρά κατάλληλες εἶναι γιὰ σωστὴ ἀναπνοή. Ἡ καλύτερη ὀρθὴ στάσις εἶναι ἐκείνη πού ἐπιτρέπει στὸν ἄνθρωπο νά κρατᾷ ἓνα βιβλίο σὲ ἰσορροπία στὸ κεφάλι του. Προσέξτε πόσο εὐκολώτερα ἀναπνέετε ὅταν περπατᾷτε μὲ ἓνα βιβλίο στὸ κεφάλι. (Ρωτήστε τῖς γυναῖκες τῆς Ἡπείρου σχετικὰ μὲ τὸ σημεῖο αὐτό).

Ἡ Κάρολα Σπὴντς, πού δίνει μαθήματα θελτιώσεως τῆς ἀναπνοῆς, συνιστᾷ καὶ τὴν ἐξῆς στάσι. Καθίζει τοὺς μαθητὰς ἐν σταυροπόδι χάμω, ἐπάνω σὲ ἓνα κύλινδρο ἀντὶ γιὰ μαξιλάρι. Ὁ κύλινδρος εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἐπάνω του ἀκουμποῦν τὰ ὕστα τῆς λεκάνης. Εἶναι ἀδύνατο νά μὴν καθίσετε καλὰ ὅταν τὰ ὀστά τῆς λεκάνης ἀκουμποῦν σὲ ἓνα κινούμενο κύλινδρο. Τὸ ὑπόλοιπο σῶμα εὐθυγραμμίζεται τότε μὲ τὴ σπονδυλικὴ στήλη πού εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὰ ὀστά τῆς ὀμοπλάτης καὶ τὰ ὀστά τῆς ὀμοπλάτης μὲ τὸν αὐχένα καὶ αὐτὸς μὲ τὸ κρανίον.

Τὸ θάρος σας δὲν τραβάει πιά πρὸς τὰ κάτω πιέζοντας τὸ ὑπογάστριο. Τὸ μέρος αὐτὸ εἶναι ἐλεύθερο ν' ἀναπνέῃ καὶ θὰ παρατηρήσετε ὅτι ἀναπνέετε μὲ τὸ στομάχι. Δὲν πρόκειται ὅμως γι' αὐτό. Τὸ ἐλευθερωμένο διάφραγμα σας ἀπλῶς κατεβαίνει καθὼς οἱ πνεύμονες γεμίζουν έντελῶς καὶ κάτι πρέπει νά πιεσθῇ. Ἐτσι προβάλλει τὸ στομάχι κα-

θῶς εἰσπνέετε. Καὶ αὐτὸ πρέπει νά γίνεται.

Ὁ δόκτωρ Ἄλβαν Μπάραχ ἀναφέρει μιά ἄλλη μέθοδο σωστής ἀναπνοῆς. Γιὰ καιρὸ δοκιμάστηκαν διάφοροι τρόποι καὶ ὄργανα, ὅπως ζῶνες τῆς κοιλίας πού βοηθοῦν νά ἀνυψώνεται τὸ διάφραγμα ὥστε νά πιέξῃ τοὺς πνεύμονες πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ νά θγαίνῃ ἔτσι ὁ ἀέρας ἀπὸ μέσα. Μία ἀπὸ τῖς σοβαρότερες αἰτίες τῆς κοπώσεως εἶναι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος πού δὲν ἀποβάλλεται ποτὲ ἀπὸ τοὺς πνεύμονες, ὅταν ἀναπνέομε ρηχὰ.

Ὁ δόκτωρ Μπάραχ παρατήρησε ὅτι ἄρρωστοι πού τὸ σῶμα τοὺς εἶχε μιά κλίσι μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω, 12-20 μοιρῶν, ἀνέπνεαν ἀποτελεσματικώτερα καὶ μὲ μικρότερη προσπάθεια. Στὴ θέσι αὐτὴ τὰ σπλάχνα πιέζουν κατὰ κάποιο τρόπο τὸ διάφραγμα καὶ τὸ σηκώνουν ἔτσι ὥστε νά πιέξῃ μὲ μεγαλύτερη δύναμι τὸ κάτω μέρος τῶν πνευμόνων. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἡ ἀναπνοὴ γίνεται καὶ μὲ τὸ κάτω μέρος τῶν πνευμόνων. Τοὺς ἀσθενεῖς αὐτοὺς, μὲ λίγη ἐξάσκηση, τοὺς μάθαιναν ν' ἀναπνέουν κανονικὰ χωρὶς νά σκύβουν.

Ἡ μέθοδος τοῦ δρ. Μπάραχ ἦταν ἡ ἐξῆς: Ξαπλώνεται ὁ ἄρρωστος ἀνάσκελα. Ὁ γιατρὸς πιέζει ἐλαφρὰ τὴν κοιλιά τοῦ ἀρρώστου μὲ τὰ χέρια του καὶ συγχρόνως τοῦ λέει νά ἀντιδρᾷ στὴν πίεσι αὐτὴ ὅταν εἰσπνέῃ. Δοκιμάστε το καὶ σῆς. Ὑπάρχουν πολλὲς πιθανότητες ν' ἀνακαλύψετε ὅτι ἀναπνέετε διαφορετικὰ ἀπὸ ὅ, τι συνηθίσατε. Ἄν τὸ διαπιστώσετε αὐτό, καλὰ θὰ κάνετε νά ἐφαρμόζετε τὴν ἀσκηση αὐτὴ ὥστε νά συνηθίσετε ν' ἀναπνέετε πάντοτε μὲ τὸ διάφραγμα.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τεράστια πλεο-

νεκτήματα πού ἔχει ἡ σωστὴ ἀναπνοή, ὅταν γίνῃ μόνιμη συνήθεια, ὑπάρχουν καὶ πολλὰ μικρὰ τεχνάσματα πού μπορεῖ νά εἶναι εὐεργετικά ὑπὸ εἰδικὲς συνθήκες.

Ὅταν ἔχωμε ὅπ' ὅψιν ὅτι τὸ μυαλὸ τρέφεται κυρίως μὲ τὸ αἷμα πού κυκλοφορεῖ μέσα του καὶ ὅτι τὸ ὀξυγόνο ἀποτελεῖ τὸ σημαντικὸ καύσιμο ὕλικὸ πού μεταφέρει τὸ αἷμα, μποροῦμε νά καταλάβωμε πόσο ζωτικὴ σημασία ἔχει γιὰ τὸ μυαλὸ ἡ σωστὴ ἀναπνοή. Ἄν ἔχετε συγκεντρώσει τὸ μυαλὸ σας σὲ κάποιο δύσκολο πρόβλημα ἢ χρειάζεστε συγκέντρωση, προσπαθήστε νά πάρете μερικὲς πραγματικὰ θαθεῖες ἀναπνοές. Ὅχι μόνο θὰ ἀπαλλαγῇτε ἀπὸ τὸ διοξείδιο τοῦ ἀνθρακος πού σᾶς προκαλεῖ τὴν κόπωση, ἀλλὰ ταυτοχρόνως θὰ χαρίσετε στὸ μυαλὸ σας ὀξυγόνο πού ἀποτελεῖ τὸ καλύτερο τωνωτικὸ του. Θὰ αἰσθανθῇτε διανοητικὰ φρεσκαρισμένος καὶ ἱκανώτερος νά ἀντιμετωπίσετε κάθε πνευματικὴ δοκιμασία.

Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο μπορεῖ νά ἀποφύγῃ κανεὶς τὴν σωματικὴ κούρασι πρὶν νά τοῦ καταβάλλῃ τὸν ὀργανισμό. Ἐνας ἐρασιτέχνης ὀρειβάτης ἀνέβαινε μὲ μιά ὁμάδα σὲ μιά κορυφή. Ἐπὶ κεφαλῆς ἦταν ἓνας ἐπαγγελματίας ὀδηγὸς στὸν ὁποῖο ὁ φίλος μας παρακολούθησε τὴν ἐξῆς μέθοδο: Ὁ ὀδηγὸς προχωροῦσε μὲ τοὺς ἀνυπόμονους ἐκδρομεῖς ἀνεβαίνοντας σιγά-σιγά τὸ μονοπάτι καὶ κάθε λίγο καὶ λιγάκι, σὲ σημεῖο πού νά φαίνεται γελοῖο, σταματοῦσε καὶ φώναζε: «Φυσάτε!» Ὅλοι ἔπρεπε νά σταματήσουν, νά πάρουν 10-12 θαθεῖες ἀναπνοές πρὶν μπορέσουν νά φυσήξουν. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ὁ ὀδηγὸς φώναζε: «Ἐμπρὸς» καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἀνέβηκαν καὶ κατέβηκαν ἀπὸ τὴν κορυφή. Ὁ

λη ή διαδρομή ήταν γεμάτη από «φυσάτε» και «έμπρός», αλλά ό έρρασιτέχνης όρειβάτης θρέθηκε σέ μία από τις ψηλότερες κορυφές της Έλβετίας και αίσθανόταν λιγώτερη κούρασι άπ' όση άν είχε άνεβή τις σκάλες του σπιτιού του.

Έπί τή εύκαιρία, όταν πρόκειται ν' άνεβήτε σκαλιά δοκιμάστε τό έξής: Βαθειά εισπνοή στά δυό πρώτα σκαλιά, έκπνοή στά δυό επόμενα. Ρυθμίστε τήν άνοδο ώστε νά άντιστοιχοούν δυό σκαλιά γιά τήν εισπνοή και δυό γιά τήν έκπνοή. Θά παρατηρήσετε ότι σχεδόν γλυστράτε στά σκαλιά Πραγματικά, είστε νεώτερος άπ' ό,τι νομίζετε.

Και ένα άλλο τέχνασμα άναπνοής. "Αν πρόκειται νά σηκώσετε κάτι βαρύ, πάρτε βαθειά εισπνοή και κρατήστε τόν άέρα τή στιγμή πού τó σηκώνετε. Θά αίσθανθήτε πώς ό άέρας μέσα στά πνευμόνια σας ίσορροπεί τó θάρος και θά σάς φανή πολύ έλαφρύτερο.

Υπάρχει επίσης και ένα μικρό τέχνασμα γιά ν' άνεβήτε σ' ένα λόφο. Εισπνέετε στά τρία θήματα και έκπνέετε στά άλλα τρία. Κρατείστε αυτό τó ρυθμό πού είναι γρηγορώτερος από τόν κανονικό ρυθμό τής άναπνοής σας, αλλά συντελεί στό νά παίρνετε περισσότερο όξυγόνο, τó όποίο επιτρέπει μεγαλύτερη κατανάλωσι ένεργείας μέ μικρότερη προσπάθεια. Θά φθάσετε στήν κορυφή χωρίς νά λαχανιάσετε (τό λαχάνιασμα προέρχεται από τήν άνάγκη του οργανισμού γιά περισσότερο όξυγόνο).

Μετά από μία άπότομη προσπάθεια θά προσέξετε ότι μπορείτε νά άποκαταστήσετε εύκολότερα τήν ίσορροπία σας σέ όξυγόνο και νά θρήτη εύκολότερα τόν κανονικό ρυθμό τής άναπνοής, άν κάνετε τó έξής: Πάρτε

γρήγορες μικρές άναπνοές, όπως ό σκύλος, γιά 30 δευτερόλεπτα περίπου. "Υστερα μία -δυό βαθειές άναπνοές. Θά αίσθανθήτε καλά πολύ συντομότερα, παρά άν πιέσετε τόν έαυτό σας νά άναπνεύση άμέσως κανονικά.

Υπάρχουν ώστόσο πολλά άλλα πράγματα γιά τά όποια δέν μπορούμε νά άδιαφορούμε. Μερικά άπ' αυτά είναι ψυχικά. Ό ήθοποιός πού πρόκειται νά βγή στή σκηνή, ό νεαρός πού έτοιμάζεται γιά τήν έρωτική του έξομολόγησι, ό ύπάλληλος πού προσπαθεί νά παρουσιασθή στόν προϊστάμενό του, όλοι αυτοί και χίλιοι άλλοι είναι ύποχρεωμένοι νά καταναλώσουν τις στιγμές αυτές περισσότερες δυνάμεις. Πολλές φορές αίσθάνονται νά πνίγωνται από φόβο. Γιά νά μπει εύκολα νά άνταποκριθούν στίς απαιτήσεις τών στιγμών αυτών μέ κάποια ίσορροπία πνεύματος, τούλάχιστον γιά νά μήν χάσουν τή λαλιά τους όταν έρθη ή στιγμή, πρέπει νά κατάφύγουν πάλι στήν άναπνοή. Ό πεπειραμένος ήθοποιός τονώνεται μέ μερικές άργες βαθειές άναπνοές προτού βγή στή σκηνή. Δέν θά κάνει κανείς άσχημα άν έφαρμόση τή μέθοδό του σέ στιγμές νευρικότητος.

Γενικά, ή νευρική υπέρντασις από όποιαδήποτε αίτία μπορεί νά περιορισθή πολύ μέ άπλό άναπνευστικό τέχνασμα. Τό τέχνασμα αυτό άποβλέπει στό νά δώση τροφή στή μυαλό και στά νεύρα μέ μία μεγαλύτερη δόσι από ζωογόνο όξυγόνο. Όταν τά όργανα αυτά βρίσκονται στήν καλύτερή τους κατάσταση, δέν είναι δυνατόν νά αίσθανθή ό άνθρωπος φόβο ή άπογοήτευσι. Σταθήτε όρθιος ή καθίστε ίσια, αλλά χωρίς νά θιάζετε τόν έαυτό σας. Έκπνέετε σιγά βγάζοντας δλο τόν άέρα, σάν νά πρόκειται

ν' άδειάσετε έντελώς ένα μπαλόνι. Άναπαινήτε ώσπου νά αισθανθήτε ότι οι πνεύμονές σας αρχίζουν νά διαστέλλονται πάλι, όπότε τούς γεμίζετε σιγά - σιγά μέ μία βαθεία άργή εισπνοή, χωρίς νά σφίγγεστε. Έκπνεύστε σιγά. Άναπαινήτε και έπαναλάβετε τó ίδιο πράγμα 10 - 12 φορές και θά αίσθανθήτε τονωμένος και δραστήριος. Τό είδος αυτό τής βαθείας άναπνοής δέν μπορεί νά έφαρμόζεται συνεχώς, πρέπει όμως νά καταφεύγωμε σ' αυτό σέ ειδικές περιστάσεις.

Υπάρχουν άνθρωποι πού «υπεραναπνέουν» τόν περισσότερο καιρό. Και αυτό θέλει περιορισμό και διόρθωμα. Συχνά συνδέεται από κατάπνωσι και μπορεί νά έπακολουθήσουν πολλά δυσάρεστα συμπτώματα. Ένα από αυτά είναι πόνος στό στήθος από κούρασι και ύπερβολική άσκησι τών μυών του στήθους. Άλλο, ή έξάντλησι. Είναι έξάντλητικό νά «υπεραναπνή» κανείς, γιατί τελικά, μπορεί νά αισθανθή ζαλάδες και, πράγμα άρκετά παράξενο, δύσπνοια.

Μπορεί ό καθένας νά δοκιμάση τά δυσάρεστα συμπτώματα αυτής τής «υπεραναπνοής». Δοκιμάστε εισπνοές και έκπνοές δ-

σο γρηγορώτερες και βαθύτερες μπορείτε και προσπαθήστε νά κρατήσετε τó ρυθμό αυτό γιά μερικά λεπτά. Θά αίσθανθήτε τά χέρια σας και τó πρόσωπό σας νά ιδρώνη, θά αίσθανθήτε ζαλάδα, τó στόμα σας θά στεγνώση και ίσως οι μύες σας αρχίσουν νά πονούν. Άν έξακολουθήσετε μπορεί νά αίσθανθήτε και λιποθυμία, γιά τó τελευταίο όμως αυτό δέν είναι άνάγκη νά δοκιμάσετε. Περιοριστήτε στή διαβεβαίωσι μας ότι έτσι συμβαίνει. Τό πείραμα άρκει γιά νά δείξη τί άνωμαλίες μπορεί νά προκαλέση σέ όλο τόν οργανισμό ή κακή άναπνοή.

Αντίθετα, όταν άναπνέετε κανονικά, αίσθάνεσθε περίφημα. Τό μυαλό σας είναι καθαρό, οι μύες σας εύρωστοι, ή κυκλοφορία δμαλή, και είστε άπαλλαγμένος από τó άχρηστο διοξειδιο του άνθρακος πού προκαλεί τήν κούρασι. Αίσθάνεσθε σάν νά περπατάτε πραγματικά στόν άέρα.

Έφ' όσον ή άναπνοή είναι ένα πράγμα πού όλοι μας πρέπει νά τó κάνωμε τούλάχιστον 16 φορές τó λεπτό, γιατί νά μήν τó κάνωμε σωστά; Άλλοιώς θά ύποχρεωθώμε νά πληρώσωμε γιά 23.040 λάθη τήν ήμέρα.

Ο καυμένος ό Πίκ... έχασε τελείως τήν άκοή του και φοβάμαι πώς θά χάση και τή δουλειά του.

—Μπιά! θά τόν μεταφέρουν στό τμήμα παραπόνων.

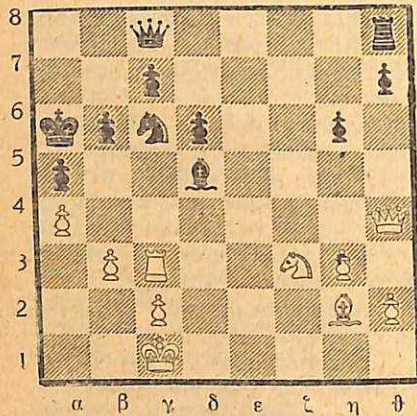
ΣΚΑΚΙ

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

"Άσκησις ἀριθ. 523

ΜΑΥΡΑ (11)

ΛΕΥΚΑ (10)

Λευκά: Ργ1. Βθ3. Πγ3. Αη2. Ιζ3. Σα4. θ3. γ2. η3. θ2.
Μαύρα: Ρα6. Βγ8. Πθ8. Αδ5. Ιγ6. Σα5. θ6. γ7. θ6. η6. θ7.

Στην παραπάνω θέση είναι η σειρά των Λευκών να παίξουν.

Πώς εξοκολοιούει εδώ την παρτίδα ο καλός παίκτης;

Σε μερικές κινήσεις πρέπει να κερδηθεί η παρτίδα.

Μία πολύ ενδιαφέρουσα άσκησης διά τους ισχυρούς παίκτες.

Και τώρα μία σειρά ασκήσεων από παρτίδες που προορίζονται διά τους παίκτες μεσαίας κλάσεως:

"Άσκησις ἀρ. 524. Από μίαν παρτίδα.

Λευκά (12): Ργ1. Βθ6. Πδ1. θ1. Ιδ5. η5. Σα2. θ2. γ2. ε5. η2. θ4.

Μαύρα (11): Ρε8. Βα5. Πα7. θ7. Αε6. Ιγ5. ζ8. Βα6. θ4. ζ7. θ5.

Είναι η σειρά των Λευκών να παίξουν.

Πώς κερδίζουν τώρα αμέσως;

"Άσκησις ἀρ. 525. Από μίαν παρτίδα.

Λευκά (13): Ρε1. Βθ5. Πα1. θ1. Αε3. η6. Σα2. θ2. γ4. δ5. ζ2. η2. θ3.

Μαύρα (13): Ρε7. Βδ8. Πα8. θ8. Αδ7. ζ8. Σα7. θ7. γ7. δ6. ε5. ζ6. θ7.

Είναι η σειρά των Λευκών να παίξουν. Σε δύο κινήσεις πρέπει να εγκαταλείψουν τα Μαύρα την παρτίδα.

"Άσκησις ἀρ. 526. Από μίαν παρτίδα.

Λευκά (12): Ρη1. Βγ2. Πε1. ζ1. Αε3. ζ5. Σα3. θ2. γ4. ζ2. η3. θ2.

Μαύρα (10): Ρθ8. Βθ3. Πζ3. Αθ7. δ6. Σα5. γ7. δ7. ε6. η7.

Εδώ είναι η σειρά των Μαύρων να παίξουν.

Πώς κερδίζουν τα Μαύρα αναγκαστικώς;

"Άσκησις ἀρ. 527. Από μ'αν παρτίδα.

Λευκά (9): Ρθ2. Βθ6. Αη2. Ιδ5. Σα4. γ2. ε4. η3. θ3.

Μαύρα (10): Ρθ8. Βα6. Πα8. Αζ7. Σα7. θ7. δ6. ζ6. η6. θ7.

Είναι η σειρά των Λευκών να παίξουν. Πώς συνεχίζει εδώ ο καλός παίκτης;

δία να κερδίσει σε... τρεις κινήσεις;

"Άσκησις ἀρ. 528. Από μίαν παρτίδα.

Λευκά (12): Ργ1. Βθ5. Πδ1. ζ1. Αδ5. Σα2. θ2. γ2. δ4. ε3. η2. θ2.

Μαύρα (12): Ρε7. Βδ8. Πα8. θ8. Αε6. ζ6. Σα7. θ6. δ5. ζ7. η7. θ7.

Είναι η σειρά των Λευκών να παίξουν. Πώς επιτυγχάνεται εδώ ένα σύντομον μάτ «φρσέ»;

"Άσκησις ἀρ. 529. Από μίαν παρτίδα.

Λευκά (10): Ρη1. Βθ7. Πε1. ζ1. Αδ6. Σα3. θ4. γ5. η2. θ2.

Μαύρα (10): Ρη8. Βη5. Πε8. Αε6. Ιθ4. Σα7. α4. ζ7. η7. θ7.

Είναι η σειρά των Λευκών να παίξουν. Τα Λευκά παίζουν και κερδίζουν.

Σε πόσες κινήσεις;

"Άσκησις ἀρ. 530. Από μίαν παρτίδα.

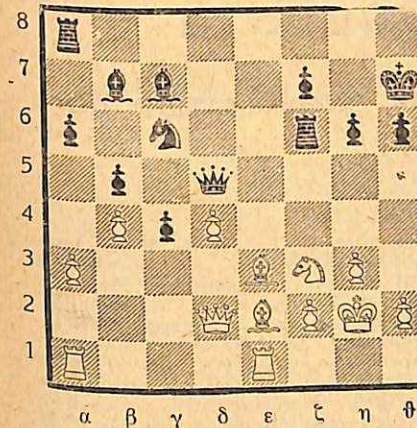
Λευκά (5): Ρη1. Βη4. Πζ6. Ση2. θ3.

Μαύρα (8): Ρη8. Βδ8. Πα8. θ8. Σα7. θ7. η7. θ6.

Είναι η σειρά των Λευκών να παίξουν. Άρκουν εδώ Βασίλισσα και Πύργος διά να κερδίσουν;

Ίδου και άλλη μία άσκησης διά προκεχωρημένους παίκτες:

"Άσκησις ἀρ. 531. Από μ'αν παρτίδα. ΜΑΥΡΑ (13)

ΛΕΥΚΑ (13)

Λευκά: Ρη2. Βδ2. Πα1. ε1. Αε2. ε3. Ιζ3. Σα3. θ4. θ4. ζ2. η3. θ2.

Μαύρα: Ρθ7. Βδ5. Πα8. ζ6. Αθ7. γ7. Ιγ6. Σα6. δ5. γ4. ζ7. η6. θ6.

Εδώ είναι η σειρά των Μαύρων να παίξουν.

Πώς πρέπει να εξακολουθήσουν διά να κερδίσουν την παρτίδα εκ του άσφαλούς;

ΦΙΝΑΛΕ

("Άσκησις ἀρ. 532)

J. BERGER

Λευκά (4): Ργ3. Αθ5. Ιγ4. Σθ2. Μαύρα (4): Ρθ7. Ιζ5. Σθ6. θ3.

Τα Λευκά παίζουν και κερδίζουν. Πώς πρέπει να παίξουν όμως, άφωδ

τό πόνι θ3 απειλεί να γίνει Βασίλισσα: Μ'α ενδιαφέρουσα σύνθεσις - φινάλε του Μπέργκερ.

"Άσκησις ἀρ. 533.

C. MANSFIELD

"Όλα τα προβλήματα του μεγάλου αυτού συνθέτου ενδιαφέρουν κάθε λύτην και λάτρην των καλών προβλημάτων. Ίδου λοιπόν μία το 1954 εις το περιοδικό «CHESS» βραβευθίσα σύνθεσις του:

Λευκά (10): Ρα3. Βα2. Πα6. θ5. Αε5. θ1. Ιζ8. θ3. Σγ2. θ6.

Μαύρα (4): Ρδ5. Βθ4. Πε4. Σγ4. Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Άσκησις ἀρ. 534.

F. GIEGOLD

Ίδου μ'α άσκησις των φίλων των προβλημάτων των τριών κινήσεων:

Λευκά (8): Ρε7. Βγ2. Ιδ3. Σγ3. ζ2. η5. θ4. θ6.

Μαύρα (3): Ρε4. Σζ3. θ5. Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε τρεις κινήσεις.

"Ένα δύσκολο πρόβλημα... εξαίρετα σμει κινήσεως!

Ο μεγάλος Γερμανός ποιητής H. VON GOTTSCHELL ητο, όπως πολλοί μεγάλοι άνδρες, άριστος σκακιστής, αλλά καί... συνθέτης προβλημάτων.

Ίδου μία ώραία σύνθεσις του:

Λευκά (6): Ρθ4. Βε8. Αη4. Ιδ6. Σε3. η6.

Μαύρα (3): Ρδ6. Σγ6. η7. Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε «τρείς» κινήσεις.

I. X.

(Λύσεις στη σελίδα 111)

Ο Γιατρός μου μου είπε πως δεν μπορώ να παίζω σκάκι.
—Μπά! ώστε έπαιξε μαζί σου;

Γράμματα τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΚΙΝΕΖΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Στὸ ποίημα «Ἑρωτική ἀνάμνησις» προσετέθη, ἀπὸ λάθος τυπογραφικό, τμήμα ἐνὸς ἄλλου ποιήματος. «Ἔτσι, στὸν στίχο: «Κί' ἐγὼ τὸν ἀγαπᾶω πάντα...» τελειώνει τὸ ποίημα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Εὐαγγελία Μισαηλίδου: Μιά καὶ τόσο σὰς εὐχαριστεῖ ἡ πνευματικὴ ἀπασχόλησις καὶ εἰστε τόσο πολὺ νέα, δὲν εἶναι καλύτερα νὰ ἐργαστήτε σὲ κάτι ἄλλο γιὰ νὰ βελτιώσετε τὰ οἰκονομικά σας καὶ ἀντὶ νὰ γράφετε, νὰ διαβάσετε;

Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν συνεργασίαν τοὺς ἀναγνώστες μας: Μανώλη Κουτσουράκη καὶ Νανά Κωστή.

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀναγνώστες τῶν ἐπαρχιῶν μᾶς ρωτοῦν ἂν μποροῦν κι' αὐτοὶ νὰ ἔχουν δωρεάν τὴν βιβλιοθεσίαν τῆς Ἀνθολογίας ἐγγραφόμενοι συνδρομηταί, τοὺς πληροφοροῦμε ὅτι τὸ μέτρο ἰσχύει καὶ γι' αὐτοὺς, μὲ τὴ διαφορά ὅτι στὸ ποσὸν τῶν 72 δρχ. πρέπει νὰ προσθέσουν τὰ ἐξοδα ἀποστολῆς τοῦ βιβλίου.

ΑΝΩΝΥΜΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΟΗΣΕΙΣ

Λάβαμε ἓνα γράμμα μὲ μερικὲς ἐρωτήσεις, ἄλλα χωρὶς ὑπογραφή. Κατ' ἄρχην στὰ ψευδώνυμα δὲν ἀξι-
ζει ἀπαντήσεις καὶ γι' αὐτὸ παρακαλοῦμε τοὺς ἀναγνώστες μας νὰ μᾶς γράφουν μὲ τὸ ὄνομά τους. Ἐφ' ὅσον δὲν λέει κανεὶς κατὰ γιὰ τὸ ὁποῖο ντρέπεται ποῖος ὁ λόγος νὰ κρύβη τὸ ὄνομά του. Καὶ τώρα ἀπαντοῦμε στὰ ἐρωτήματα τῆς ἐπιστολῆς μιὰ καὶ παρουσιάζουν ὡς ἄνωγερτο ἐνδιαφέρον: Ἡ Ἐκλογὴ γεννήθηκε τὸ 1945 ἀπὸ Ἀγγλοὺς γονεῖς, χειραφετήθηκε καὶ ἀπέκτησε τὴν Ἑλληνικὴ ἰθαγένειαν τὸν Ἰούλιον τοῦ 1950. Μυθιστορήματα σὲ συνέχειες ἔχει δημοσιεύσει τὴν «Κυρία τῆς Μαλαισίας», τὸ «Βέλος τοῦ Θανάτου» καὶ «Ὁ ἀν-

θρωπος ποὺ ἔχασε τὸ ὄνομά του». Μικρότερα διηγήματα τῆς «Φωῆς» καὶ τώρα «Τὸ Δακτυλίδι». Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ διηγήματα, σὲ συνέχειες δημοσιεύθηκε καὶ ἡ «Μικρὴ Ἑγκυκλοπαίδεια». Ἡ Ἀνθολογία Διηγημάτων δὲν εἶναι κολλημένη στὸ ἐξώφυλλο παρὰ ὅσο χρειάζεται γιὰ νὰ μὴν φεύγῃ ἀπὸ τὸ τεῦχος καὶ χάνεται προ-
τοῦ τὸ περιοδικὸ φθάσῃ στὰ χέρια τῶν ἀναγνωστῶν.

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Μιὰ Ἰνδὴ τῆς Μαλαισίας 15 ἐτῶν ζητεῖ ἀλληλογραφίαν μὲ Ἑλληνόπουλα καὶ Ἑλληνοπούλες στὴν ἀγγλικὴ γλῶσ-
σα γιὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν τόπο καὶ νὰ ἀνταλλάξῃ γραμματόσημα καὶ κάρτ ποστάλ.

Miss S. J. Rane
12 Swettenham Road
K. Lumpur
Malaya

... μὲ νέους καὶ νέες ἀπ' ὅλο τὸν κόσμον στὴν ἑλληνικὴ, ἰταλική, γαλλικὴ, ἀγγλική.

Νάνση καὶ Σία Βαλασαμάκη
Ὁδὸς Πείκων 13 — Καλάμα

... μὲ φίλους καὶ φίλες τῆς «Ἐκλογῆς» γιὰ θέματα ἱστορίας, λαογραφίας καὶ λογοτεχνίας.

Παῦλος Χατζηβασιλείου
Γαλβάνη 30 — Ἀθήναι, Πατήσια

... μὲ σκοπὸ τὴν ἀνταλλαγὴ γραμματοσήμων μὲ Ἑλλήνες καὶ ξένους στὴν ἑλληνικὴ, γαλλικὴ ἢ ἀγγλικὴ γλῶσσα.

Παναγιώτης Ἀνέστης
80η Ὁδὸς ἀριθ. 5 — Βόλος

... γιὰ τὴν ἀνταλλαγὴ σκέψεων, βιβλίων, γραμματοσήμων ἢ κάρτ ποστάλ

Ἀκης Δημόπουλος
Κολωνοῦ 26 — Ἀθήναι

... μὲ νέους καὶ νέες.
Στρατιώτης Θεοδώρου Νικόλαος
1ος λόχος Κ.Ε.Τ.Ε.Σ. — Β.Σ.Τ. 902

... γιὰ θέματα σχετικὰ μὲ τὴν κοι-
νωνικὴ ζωὴ καὶ τὸ θέατρο.

Σπρ)της Πάνος Λουμπαρδιὰς
Γραφεῖον μελετῶν Γ2)τῆς Μεραρχίας
Σ.Τ.Γ. 915

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» ἀπὸ σελίδα 9

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1) ΕΤΕΡΟΔΙΚΙΑ. 2) ΧΙΛΙΑ-
ΝΟΙ. — ΝΑ. 3) ΕΜΑΓΙΕ. — ΛΟΙ-
ΜΩ. 4) ΜΑΧΗΤΙΚΟΥΣ. 5) ΩΠΗ.
— Ε.Ο.Κ.Α. 6) ΘΩΣ. — ΝΕΠΩΣ.
— ΥΣ. 7) ΟΚΤΩ. — ΡΟΝΤΗΡΗ.
8) ΝΕΑΝΙΟΥ. — ΛΙ. 9) ΙΟΥΡΑ-
ΣΙΟΣ. 10) ANNAM. — ΙΔΕΑΙΣ.
11) ΠΙΑ. — ΑΣΚΟΛΙ. 12) ΟΑ.
(71). — ΑΓΝΗ. — ΛΑΞ.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1) ΕΧΕΜΥΘΟΝ. — ΑΠΟ. 2)
ΤΙΜΑ. — ΩΚΕΑΝΙΑ. 3) ΕΛΑΧΙ-
ΣΤΑ. — ΝΑ. 4) ΡΙΓΗ. — ΩΝΙΑ.
5) Ο «ΑΙΤΩΝ». — ΓΑΜΟΙ. 6)
ΔΝΕΙΠΕΡΟΥ. — ΣΝ. 7) ΙΟ.
ΚΗΠΟΥΡΙΚΗ. 8) ΚΙΛΟ. — ΩΝ.
— ΑΔΟ. 9) ΟΥΕΣΤ. — ΣΕΛΛ.
10) ΑΝΙΣΟ. — ΗΛΙΑΙΑ. 11) ΑΜ.
— ΚΥΡΙΟΙ. 12) ΩΝΑΣΗ. — ΣΣ.

«ΣΚΑΚΙ» ἀπὸ σελίδα 108

Ἀρ. 523. Ὁ ἀσημάντος ἀξιωματικὸς
ἡ2 γίνεται ὁ κύριος συντελεστὴς ἐνὸς
ὑπερόχου συνδυασμοῦ κινήσεων ποὺ κα-
ταλήγουν ἀναγκαστικῶς σὲ μάτ! 1) ΠΧ
Υ6! ΑΧΠ 2) Βγ4+, Ρ67 3) ΒΧΑγ6+!!
ΡΧΒ 4) 1ε5+! (τὸ ἀποφασιστικὸ δι-
πλό Σάχ!) 4)... Ργ5 5) 1δ3+, Ρ64
6) Ρ52, Βε6 7) γ3+ μάτ!

Ἀρ. 524. 1) Βε7+! ΠΧΒ 2) 1ζ6+
καὶ μάτ.

Ἀρ. 525. 1) ΒΧε5+!! δ ἢ 1ζ6ΧΒ 2)
Αγ5 ἢ η5+ μάτ!

Ἀρ. 526. 1) Βη2+! ΡΧΒ 2) ΠΧ
η3+ μάτ μὲ διπλό Σάχ!

Ἀρ. 527. 1) 1Χ6! (Ἀπειλὴ ΒΧ07
μάτ) Αη8 2) 105! (Ἀπειλὴ Βη7 μάτ)
2)... ηΧ05 3) Βζ6+ μάτ!

Ἀρ. 528. 1) ΠΧ7+! ΑΧΠ 2) Βη5+
μὲ ἀκόλουθον 3) Βε5+ καὶ μάτ!

Ἀρ. 529. 1) ΒΧ7+!, ΑΧΒ 2) ΠΧ
ε8+ ΑΧΠ 3) Πζ8+ μάτ!

Ἀρ. 530. 1) Βε6+! Ρ07 2) ΠΧ
06+! ηΧ06 3) Βζ7+ μάτ!

Ἀρ. 531. 1)... ΠΧ3+! 2) ΑΧΠ, ΒΧ
ζ3+! 3) ΡΧΒ, 1Χ64+ 4) Ρη4, Αγ8+
5) Ρ04, 1ζ3+ μάτ!

Ἀρ. 532. 1) Αη5—67! 03—02 (Ἐ-
άν παζὴ ὁ ἱππος, τότε τὰ λευκὰ
παίρνουν τὸ πῖον 66 καὶ κερδίζουν ἀρ-

γότερα τὸ πῖον 03) 2) Α67Χ5, 02—
01 Βασίλισσα 3) Αζ5—ε4+, ΒΧΑ 4)
1γ4—66+ μὲ ἀκόλουθον ἀπώλειαν τῆς
Ντάμας. Ἐάν 1)... 66—65, τότε 2) Α
Χ1, 03—02 3) Αζ5—ε4+ καὶ τὰ λευ-
κὰ κερδίζουν.

Ἀρ. 533. 1) Ρα3—64! ἀπειλὴ. 2)
Βα5+ μάτ. Ὁ λευκὸς Βασίλεὺς ἐκτί-
θεται σὲ διάφορα μάτ! Π.χ. γ4Χ03+,
γ2—γ4+ μάτ μὲ ὠραιότερες θαρινά-
τες!

Ἀρ. 534. 1) Ρε8!! (Ἐξαναγκασμὸς
κινήσεως!) 1)... Ρ65 2) Βα4! Ρε6 3)
Β67+ μάτ. 1)... Ρζ5 2) Βα4, Ρη6
(ε6) 3) Βζ5 (67) + καὶ μάτ. Μία πολ-
λὴ καλὴ σύνθεσις!

Ἀρ. 535. 1) Βα8!! γ5 2) Β68+.
Ρε7 3) 1δ5+ ἢ «Ἐνα καθαρὸ μάτ! Ὁ
ραιότερα τὰ μάτ ἐπίσης: 1)... Ργ5 2)
Βα5+ κλπ. ἢ 1)... Ργ7 2) 1γ4 κλπ. ἢ
1)... Ρε7 2) Β68 κλπ. ἢ 1)... Ρε5 2)
Β68 κλπ. Ἡ ἐξεύρεσις τῶν μάτ θὰ ἐν-
θουσιάσῃ κάθε λύτη!

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟ-
ΤΕΡΑ» ἀπὸ σελίδα 102

1) ΞΕΡΡΙΖΩΜΑ = 45. 2) ΞΥ-
ΠΟΛΥΤΟΣ = 36. 3) ΠΡΩΘΗ-
ΣΙΣ = 44. 4) ΕΡΥΘΡΩΣΙΣ =
46. 5) ΤΡΙΩΡΟΦΟΣ = 43. 6)
ΜΕΙΟΨΗΦΙΑ = 41. ΣΥΝΟΛΟΝ
= 255 βαθμοί!

«ΤΙ ΕΝΝΟΕΙΤΕ ΟΤΑΝ ΛΕΤΕ»

1) ΑΜΥΗΤΟΣ: Γ. Ἐκεῖνος ποὺ δὲν
ἔχει εἰσαχθεῖ στὰ μυστήρια τῆς θρη-
σκείας, θεῶν, ἀλλοθρησκείας. Γενικά,
ἐκεῖνος ποὺ δὲν διδάχθηκε ἢ δὲν κατέ-
χει κατὰ θάθος κάποια ἐπιστήμη ἢ τέ-
χνη. Ἀμύητος ἐστὶν ὁ ἀεὶ ἀπαισιόχης
ζητήματα.

2) ΑΝΑΛΓΗΣΙΑ: Α. Τὸ νὰ μὴν αἰ-
σθάνεσαι ἄλγος (=πόνος) καὶ γενικά,
νὰ στερηθεῖς ἀπὸ συναίσθηματικότητα:
ἀπάθεια, ἀπονία, ἀδιαφορία. Ὁ πο-
λιτικὸς κόσμος δεικνύει
ἀναλγησίαν ἐνὸς πῶτον τῶν
προβλημάτων τοῦ τόπου.

3) ΑΧΛΥΣ: Β. Ἐλαφρὸ θόλωμα τῆς
ἀτμόσφαιρας, ὁμίχλη. Μεταφ., συσκέ-
ψις: Ἡ τεχνικὴ ἀχλὺς ποὺ
προσπαθεῖ νὰ δημιουργή-

γῆση ἡ δολία πολιτικὴ τοῦ Φόρεϊν Όφφισ.

4) ΔΙΑΤΥΜΠΑΝΙΩ: Α. Διαδίδω κά-
τι με μεγάλο θόρυβο, σάν νά χτυπῶ τύ-
μπανο. Ἀναμιγνύεται ἐνε-
ργῶς εἰς τὰς ὑποθέσεις
τῶν ἄλλων κρατῶν παρὰ
τὴν διατυμπανιζομένην
οὐδετερότητά της.

5) ΕΚΛΙΠΑΡΩ: Β. Παρακαλῶ με-
ἐπιμοῖ, καθικετεύω, Μ' ἐξελιπα-
ρῶ σε νά τὸν συγχωρήσω.

6) ΕΜΒΛΗΜΑ: Γ. Κάθε τι ποῦ ἐμ-
βάλλεται, προσηλώνεται ὡς κόσμημα,
ἀρχικά, καὶ ἔπειτα, συμβολικὴ εἰκόνα
ἢ παράστασι ποῦ χρησιμεύει ὡς διακρι-
τικὸ σημεῖο. Ἐπ'σης τὸ ρητὸ ποῦ συ-
νήθως συνοδεύει τίς παραστάσεις αὐτές,
ὅπως στὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος ἢ φρά-
σι «σχὺς μου ἢ ἀγάπη τοῦ λαοῦ». Στὸ
ἐμπόριο, εἶναι τὸ γνωστὸ ὡς «σημα κα-
τατεθεῖν» ἢ «φίρμα».

7) ΕΠΙΣΤΑΜΕΝΩΣ: Α. Ἀπὸ τὸ
ρῆμα ἐπίσταμαι (=γινώσκω κα-
λά), σημαίνει καθὼς ταιριάζει σὲ εἰδή-
μονα, με προσοχή, λεπτομερειακά. Ἐ-
ξήτασεν ἐπισταμένως τὸν
ἀσθενή.

8) ΘΟΥΡΙΟΝ: Β. Ἀπὸ τὸ ρῆμα
θρώσκω (=ἀναπηδῶ), σημαίνει τὸ
ὀρμητικὸ πολεμικὸ τραγούδι, ἐμβατή-
ριο. Τὰ θούρια τοῦ Ρήγα
Φεραίου ἐνθουσίαζαν τοὺς
Ἕλληνας στὴν ἐπανάστα-
σι.

9) KOMMI-BOYAGIAZEP: Β. Ἡ
γαλλικὴ λέξι *commi-voyageur* ποῦ ση-

μαίνει τὸν περιοδεύοντα ἔμπορο. Με-
ταφ.: Ἡ ἀνάληψις ρόλου
κομμι-βουαγιαζερ ὑπὸ
τοῦ κ. Νέρου περιοδεύ-
σαντος τμήματα τῆς Ἀ-
νατολικῆς Εὐρώπης.

10) ΜΕΛΙΡΡΥΤΟΣ: Β. Ἀπὸ τὸν ὁ-
ποῖο τρέχει μέλι, γλυκὸς σάν μέλι. Με-
λιρρυτοὶ λόγοι—τοὺς με-
λιρρύτους ποταμούς τῆς
σοφίας (ἐκκλησι.).

11) ΜΥΔΡΟΣ: Α. Κομμάτι στερεο-
ποημένης λάβας ποῦ τινάζεται κατὰ τὴν
ἐκρηξί ἡφαιστείου. Μεταφ., ὑβριστικός,
ἀπειλητικὸς λόγος. Ὁ Χάρντιγκ
ἐκτροξεύει μύδρους κα-
τὰ τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ.

12) ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΙ: Β. Δολία ἀπο-
μῆσι: παραποιήσι σήμα-
τος. Μεταφ., παραποίησης
(=διαστρέβλωσης) τῆς ἀληθείας.

13) ΡΕΠΟΡΤΕΡ: Α. Ἡ ἀγγλικὴ λέ-
ξι *reporter*, ποῦ σημαίνει ἐκεῖνον ποῦ
συγκειτῶναι εἰδήσεις γιὰ ἐνημέρωσι
τῶν ἀναγινωστῶν ἡμερησίως ἢ περιο-
δικῶς, δημοσιογράφος. Πολιτικὸς
—ἀστυνομικὸς—φωτογρα-
φικὸς ρεπόρτερ (ὁ τελευταί-
ος καὶ φωτορεπόρτερ).

14) ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ: Γ. Ἐκεῖνος
ποῦ τηρεῖ (=κρατεῖ) τὸν τόπο, τὴ
θέσι κάποιου ἄλλου κατὰ τὴν ἀπουσία
τοῦ ἢ μετὰ τὸν θάνατό του, ἀντικατα-
στάτης. Τοποτηρητῆς τῆς
Μητροπόλεως Ἀθηνῶν με-
τὰ τὸν θάνατον τοῦ Σπυ-
ρίδωνος.

Η ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ

Οἱ τρεῖς ἀστερίσκοι (* * *) στὸ τέλος τοῦ 16σελίδου
τῆς Ἀνθολογίας Διηγημάτων σημαίνουν πῶς τὸ διήγημα
συνεχίζεται καὶ στὸ ἐπόμενο τεῦχος